Eliberată pe viață
Rita Nightingale împreună cu David Porter

SAMUEL
Eliberată pe viață
Titlul original în limba engleză: Freed for Life, by Rita Nightingale

Cuprins

Cuvânt înainte

„.Dar cine e Rita Nightingale?" îmi amintesc că l-am întrebat pe asociatul meu când mi-a spus prima data povestea tinerei britanice aflată într-o închisoare

thailandeză. Grupurile de rugăciune din întreaga lume o susțineau în rugăciune. „Vreau să zic, de ce atâta agitație?", am insistat eu. Desigur, era un caz tragic: o fată tânără pleacă într-o călătorie de plăcere, în care întâlneşte un bărbat fermecător care devine prietenul ei şi apoi toate se năruiesc; poliția îi găseşte pungi de heroină în fundul dublu al valizei pe care i-a dat-o prietenul ei. Curtea de justiție thailandeză o găseşte vinovată şi o condamnă la douăzeci de ani de puşcărie orientală. Dar auzisem de sute de alte cazuri ca al ei. în fiecare zi primim scrisori de la americani închişi peste tot în lume şi care nu mai au prieteni, nici bani şi nu ştiu să vorbească limbile respective.

Dar după cum mergeau lucrurile, ne-am dat seama că era ceva neobişnuit în cazul Ritei Nightingale. Am primit scrisori de la doi misionari care au vizitat-o. în aceste scrisori era descrisă cu mult entuziasm dramatica ei convertire.

Apoi câțiva avocați creştini din Australia mi-au scris despre ea cu lux de amănunte. Membri din guvernul englez, am descoperit mai târziu, erau interesați şi ei de cazul ei; se discuta despre ea chiar şi în Camera Comunelor. Ziarele îi rezervau spații largi. în multe locuri în lume auzeam că oamenii se rugau pentru ea. Am ajuns să cred că poate Dumnezeu, avea un plan deosebit cu viața ei în acea îndepărtată închisoare.

Fred Rhodes, un bun prieten, împreună cu care am deschis fundația Prison Fellowship, a încercat să o vadă pe Rita când a fost în Bangkok cu ocazia unei Conferințe a Bisericii Baptiste. A ajuns la porțile închisorii Lord Yao şi după o lungă aşteptare, conducerea închisorii i-a interzis accesul. A adus cu el doar descrierea înspăimântătoare a acelui loc: canale colectoare neacoperite, năduşeală, insecte şi duhoare.

Peste câteva luni, alți prieteni creştini au încercat să intre în închisoare. Dar toți au fost refuzați. Apoi Kathryn Grant, ce fusese peste douăzeci de ani misionară în Orient şi acum este vicepreşedinte pentru relații internaționale a misiunii noastre, a insistat şi în noiembrie 1979 în nişte condiții aproape miraculoase, a reuşit să intre. Kathryn s-a întâlnit singură cu Rita şi apoi cu celelalte femei din vest.

Starea de spirit a Ritei — căldura şi strălucirea ei — au impresionat-o pe Kathryn. Mi-a scris după ce a vizitat-o pe Rita. Rita e frumoasă, cu părul în valuri, şaten deschis, tenul cald şi fermecător. E o persoană foarte fină, extrem de rafinată, atentă, lipsită de grosolănie. Ai crede, dacă ai întâlni-o, că e o fată creştină, frumoasă, care merge la biserică. Şi e foarte bucuroasă. Să ai aşa o bucurie şi asta în condițiile în care trăiesc ele acolo!

Nici un american sau european nu-şi poate imagina condițiile de trai. Căldura aceea înăbuşitoare! Fără ferestre... un regim incredibil... şi totuşi din când în când Rita zicea: „Ştiți, toată amărăciunea a dispărut. Nu mai pun

întrebări acum. Spun doar «Mulțumesc, Doamne, pentru ce ai făcut»".

Raportul lui Kathryn continua spunând cum Rita îi promisese Domnului că de îndată ce va fi eliberată, se va întoarce să lucreze în închisori, ducând vestea bună a Evangheliei şi altora.

Era evident deci că Dumnezeu o pregătea şi o antrena pe această tânără britanică pentru ceva măreț şi important. Totuşi, pentru ce? Mai avea aproape şaptesprezece ani din cei douăzeci pe care trebuia să-i petreacă în închisoare. Aşa că am continuat să ne rugăm pentru Rita aşa cum făceau sutele sau miile de creştini din lanțurile de rugăciune de pe întreg mapamondul. Dar speranțele noastre au scăzut peste câteva luni. Oficialitățile guvernamentale care se ocupau de cazul ei nu ne dădeau prea mari speranțe.

Era evident că Dumnezeu trebuia să ne arate că toate eforturile noastre erau în zadar, că situația era imposibil de rezolvat din punct de vedere omenesc până ce El însuşi avea s-o elibereze din închisoare. Numai când noi am ajuns la capătul puterilor am văzut lucrarea măreață a Dumnezeului nostru suveran. In cele din urmă, intervenția divină a fost aceea care a eliberat-o pe această tânără din Lancashire.

Întâmplarea pe care eşti pe cale să o citeşti este pasionantă, captivantă şi uneori înfricoşătoare. Dar este mai mult decât istoria încercărilor de coşmar prin care a trecut această femeie într-un continent îndepărtat. Ea arată cum Dumnezeu ajunge în viețile oamenilor obişnuiți, utilizând mijloacele cele mai extraordinare ca să-i ridice pe cei care sunt chemați după planul Său. Ironia soartei este că de multe ori o celulă de închisoare devine terenul de încercare pentru aceştia. Este cazul lui Iosif, Ieremia, Pavel, Petru, şi în timpurile moderne cazul lui Dietrich Bonhoeffer, Alexander Soljenițân, iar acum şi al Ritei Nightingale.

Mesajul acestei cărți merge mai departe de aventurile pasionante ale acestei tinere britanice. Experiența Ritei este o provocare profetică dintre cele mai profunde adresată culturii noastre materialiste din vest. Ce frumos rezuma Soljenițân când scria din Gulag (sistemul concentrațional sovietic — n.tr.): „Te binecuvântez, închisoare, pentru că ai existat în viața mea" scria el, pentru că acolo, pe paiele mucegăite din închisoare, a aflat el că „sensul existenței noastre pământeşti nu stă, cum eram noi învățați să gândim, în a prospera, ci în îmbogățirea sufletului".

Dumnezeu a folosit închisoarea să revoluționeze cursul vieții mele. Nu pot să uit ce am văzut şi ce am trăit; şi astfel, am tot revenit înapoi în timp; acesta a fost începutul fundației Prison Fellowship, ce lucrează cu deținuții din toată lumea. Dumnezeu a chemat-o şi pe Rita Nightingale la aceeaşi lucrare şi sunt mândru s-o am drept colaboratoare şi colegă în această fundație.

Pregăteşte-te în timp ce citeşti, pentru că Cel care a chemat-o pe această tânără în slujba Sa prin şirul extraordinar de evenimente descris în acesta carte, poate să te cheme şi pe tine.

Charles W. Colson

Prefață

Faptele consemnate în această carte sunt întru totul adevărate şi îmi mențin părerile exprimate în ea.

Rita Nightingale

În timp ce munceam împreună cu Rita la povestea ei, am fost ajutat de un mare număr de persoane şi organizații. Sunt în special îndatorat editorului de la Lancashire Evening Telegraph, care a pus la dispoziție din arhiva de ziare, materiale ce priveau cazul ei, şi lui David Allin, editor de ştiri la acelaşi ziar, ale cărui articole au jucat un rol deosebit de important prin faptul că timp de peste trei ani ele au ținut atenția publicului concentrată asupra cazului Ritei. De asemenea, am avut acces la acte, scrisori şi alte documente aparținând familiei Nightingale.

Îmi exprim recunoştința şi față de directorul Ann England, domnul Peter Elsom, doamna Jane Winter, doamna Daphne Boddingtone, soția mea, Tricia, şi altora care au citit cu grijă manuscrisul. Ajutorul în problemele tehnice a fost asigurat de către domnul Ken Davies. M-am folosit de un mare număr de cărți, inclusiv de lucrarea editurii Apa, Insight Guides, şi am fost sprijiniți de departamentele guvernamentale din Hong Kong şi de mai multe ambasade din Londra. Dacă există greşeli în această carte, acestea nu se datorează nici unuia dintre cei menționați mai sus şi ajutorul dat de agențiile oficiale nu poate fi interpretat ca un sprijin acordat de vreun guvern, punctelor de vedere exprimate aici. Toate numele au fost schimbate, cu excepția celor din familie şi a prietenilor.

David Porter

Bangkok

„Toți străinii care vizitează Thailanda trebuie să posede un paşaport... aprobat şi valid pentru Thailanda. în general, toți cei de naționalitate străină trebuie să solicite şi să obțină vize de la ambasadele şi consulatele Thailandei de peste hotare. Orice fel de viză este valabilă timp de nouăzeci de zile de la data obținerii ei. Regulamentele vămii: articole interzise. Orice fel de narcotice — marijuana, opiu, cocaină, morfină, heroină; literatură, imagini sau articole obscene."

(Thailanda pe scurt, Departamentul de relații cu publicul, guvernul Thailandei)

Mi-am trecut degetul în jurul gâtului ca să-mi lărgesc gulerul umed al bluzei. Luându-mi geanta, mi-am luat pudriera, am deschis-o şi m-am privit în oglinjoară. Iarăşi îmi strălucea nasul. Mi-am întors capul privind chiorâş şi m-am pudrat până când am crezut că este de ajuns. Apoi am îndepărtat oglinda, m-am privit cu atenție şi am dat din cap mulțumită. Arătam bine. Părul meu scurt, închis la culoare, încadra o față care, cu pomeții obrajilor atât de conturați şi ochii aproape oblici, semăna cu cea a unei fete asiatice. întotdeauna m-a obsedat felul cum arăt. Rujul arăta bine acum şi ochii aveau o privire atât de neatentă încât ți-ar fi trebuit o jumătate de oră să te regăseşti în ei.

Am închis brusc pudriera, am pus-o în geantă şi m-am ghemuit într-o poziție mai confortabilă. în sala de aşteptare, ventilată cu aer condiționat, era mai răcoare decât afară în căldura nemiloasă din Bangkok, dar şi aceasta s-a înțesat de lume şi căldura deveni şi aici de nesuportat.

Împachetasem nişte haine groase când am părăsit Hong Kong-ul, pregătită fiind pentru răceala de martie din Paris; am zâmbit gândindu-mă la aceasta şi am privit la costumaşul meu de mătase albă scumpă şi la frumoşii mei pantofi cu toc pe care-i dădusem jos. Peste tot în jurul meu oamenii se agitau ca într-o uriaşă hală; o voce impersonală anunța în thailandeză şi în engleză sosirile şi plecările. în curând, vor anunța şi zborul spre Paris.

Bagajul meu fusese verificat şi nu mai aveam altceva de făcut decât să-mi omor timpul. îmi făceam vânt încetişor cu o revistă. Lângă mine, un cuplu de europeni jucau cărți; o fată thailandeză extrem de frumoasă îi urmărea cu coada ochiului. Am simțit că mă apucă somnul.

Cineva m-a bătut pe umăr. Am tresărit şi m-am trezit. Un funcționar al aeroportului thailandez, îmbrăcat impecabil în nişte pantaloni largi şi o cămaşă bine scrobită şi călcată, stătea şi se uita în jos la mine.

— Doamna Nightingale? m-a întrebat el cu o voce scăzută. Sunt de la Departamentul Vămilor. Vă rog să veniți cu mine.

— Poftim? Ce...

— Urmați-mă, vă rog.

Vocea lui nu lăsa să se bănuiască nimic şi avea o față pe care nu puteai citi nimic. Nu ştiam ce voia şi nu eram prea îngrijorată; speram doar să nu mă țină prea mult. Mai era puțin până la decolarea avionului. Iritată, mi-am luat poşeta şi radioul şi l-am urmat pe acel bărbat.

M-a însoțit într-un birou, unde erau mai multe persoane din conducerea vămii care s-au uitat la mine când am intrat. Ceva în felul lor de a privi m-a făcut să simt că mă duc la fund; eram reținută de oficialități, un fel de formalități a

căror desfăşurare avea să dureze; nu vor amâna ei cursa de Paris pentru mine, mă gândii eu, şi-mi blestemai norocul. întârziată de un control întâmplător cu un sfert de oră înainte de plecare! Cel puțin n-au de ce să mă aresteze, gândii eu cinic. Chiar şi când funcționarii de la aeroport mi-au cerut paşaportul şi biletele de avion, încă mai credeam că era un control banal. Toți vorbeau în thailandeză, nu înțelegeam ce se întâmplă. Când am întrebat ce se întâmplă şi de ce eram reținută, nu au vrut să-mi spună pe față. Unul din ei m-a privit ciudat şi m-a întrebat:

— Ce ştii despre heroină?

Am râs; încă aveam impresia că era vorba de formalitățile obişnuite. Apoi unul dintre ei a luat paşaportul meu şi a anulat viza de plecare. M-am oprit din râs. Nu ştiam ce se întâmplă; era totuşi ceva la mijloc.

Cursa spre Paris a decolat şi eu eram încă la Departamentul Vămilor din aeroportul Don Muang. Era aproximativ zece jumătate seara. Am fost dusă în altă cameră, unde erau în jur de zece ofițeri de vamă şi polițişti şi mai mulți. De asemenea era şi un tânăr chinez stând separat de ceilalți, frământându-şi nervos mâinile. Urmărea tot ce se întâmplă cu ochii ficşi ca sticla. Gentile mele erau pe o masă lungă, demontabilă. în timp ce eu priveam, funcționarii de la aeroport au început să le desfacă în mod sistematic, ceea ce mi-a readus zâmbetul; ştiam că umblă după potcoave de cai morți. Au luat fiecare obiect separat, scuturându-l şi pipăindu-l în mod expert cu degetele. Mă uitam dispreţuitoare cum grămada de haine şi alte obiecte care-mi aparțineau se tot mărea. Când ultimele mărunțişuri au fost luate din genți, examinate şi puse pe grămadă, am zâmbit uşurată.

Dar, puțin mai târziu, zâmbetul îmi dispăru. Unul din funcționari explora încă geanta goală. Puse mâna la capătul ei şi o pipăi de jur împrejur, pe interior, mormăind cu satisfacție, apoi trase un carton mare, îmbrăcat în piele. Desfăcându-l şi-a băgat mâna mai adânc şi a început să tragă afară pungi albe de plastic. Sacii de voiaj fuseseră prevăzuți cu fund dublu.

Am început să tremur. Nu fusese fund dublu în ele când le-am pregătit în Hong Kong. Nu-mi venea să cred ochilor, vedeam pachețelele cu un praf roz-maroniu. Funcționarul le-a arătat colegului său şi cealaltă geantă a fost examinată. Şi ea avea fund fals. Câțiva dintre cei ce stăteau pe margine au exclamat: „Heroină!", cu nişte voci satisfăcătoare ca şi cum ar fi sperat să facă o astfel de descoperire. Mi s-a făcut rău. Deci asta era în pachețele. Fumasem marijuana, dar n-am avut niciodată de-a face cu droguri puternice. întotdeauna am crezut că era un praf alb. Dar aceasta semăna mai mult cu zahărul cafeniu.

Era ca în iad. Câțiva dintre funcționarii care priveau erau încântați, în mod evident, de această descoperire; se părea că eram într-adevăr o captură bună. Glumeau şi râdeau între ei. Cineva mi-a strigat în engleză:

— Îți place heroina? Te vor împuşca — îți vor da 30 de ani. Ha! Ha!

Oamenii intrau şi ieşeau din birou holbându-se şi arătându-mă cu degetul. Ofițerii de poliție din acea cameră urmăriseră până acum procedurile. Purtau uniformă normală, pantaloni largi şi cămaşă scurtă, militară, ceea ce le dădea un aer formal, alături de chipiele cu vârf ascuțit şi cingă-toarea solidă de piele din jurul pieptului la care purtau armele şi muniția. Mă întâlnisem cu astfel de oameni de zeci de ori în ultimele zile fără să-i mai privesc a doua oară; dar acum evitam să mă uit la armele lor. Câțiva oameni cu uniformă purtau mitraliere.

Armele contrastau într-un mod bizar şi înfricoşător cu atmosfera ca de carnaval din încăpere. Am observat că unul din ofițeri, nu ştiu din ce motiv, purta un tricou decorat cu desene cu Mickey Mouse. în apropiere, cineva filma toate acestea; erau prezenți şi câțiva fotografi. Am încercat să mă ascund în spatele unei haine când am văzut camera îndreptată spre mine, dar nu m-am putut ascunde de tot. Dintr-un anume motiv, nu ştiu care, erau copii în cameră râzând şi hlizindu-şe la mine. Funcționarii au pornit radio-casetofonul, dar nu au fost satisfăcuți când au văzut că acesta funcționează; au continuat şi l-au demontat de la spate. Spre groaza mea, am văzut că una din boxe fusese scoasă. în locul ei era o cantitate şi mai mare de materie cafenie.

Nu am putut să plâng la început. Am fost complet mută. Apoi muțeniei i-a luat locul o mânie aprinsă. îmi stăpâneam hohotele. Voiam ca cineva să iasă şi să-l găsească pe tipul care mă aranjase astfel.

— Simon... Simon... am tot murmurat eu. Cu siguranță că acesta a fost Simon. Bineînțeles, acum am înțeles totul; ar trebui să-l caute pe Simon, insistai eu. Era încă la hotel, după câte ştiu eu. Dar nu m-a înțeles nimeni. Am fost dusă în altă încăpere. O femeie ofițer mi-a ordonat să-mi dau jos hainele. Am fost cercetată operativ şi fără comentarii aşa cum un animal este căutat de paraziți. Teama şi înjosirea n-au făcut decât să intensifice sentimentul care se înfiripase în mine, şi anume că era vorba de un coşmar îngrozitor şi că în câteva momente aveam să mă trezesc.

Pe scurt, acest chin a mai durat trei ore.

De mai multe ori a fost pus un document în fața mea, o fişă ce purta însemnele guvernului, scrisă în grafia thailandeză. Nu am înțeles ce scria.

— Ce este? întrebai eu.

— Este o formalitate, nu este nimic; spune că aceste lucruri au fost găsite asupra ta în timp ce încercai să părăseşti țara. Este o formalitate. Trebuie s-o semnezi. Şi cineva mi-a împins un stilou spre locul unde trebuia să semnez.

Am refuzat. Am refuzat de mai multe ori cu vehemență. în cele din urmă a venit un căpitan de poliție, care era calm şi înțelegător. Chiar şi numai uitându-te la uniforma lui te linişteai; era în mod evident un ofițer superior. El se va ocupa

de tot acest circ şi avea să rezolve lucrurile. S-a aşezat pe un scaun şi m-a privit gânditor.

— Acum, spune-mi exact ce s-a întâmplat.

— Nu putem merge într-un loc mai liniştit unde să vorbim? l-am rugat eu. Fu de acord. Mă luă şi mă duse într-o cameră goală ca o celulă, luminată de un singur bec puternic fără abajur. Ne-am aşezat. A luat un carnet de notițe şi un creion din buzunarul de la cămaşă şi le-a aşezat pe bancă în fața lui.

— Trebuie să-l găsiți pe Simon, spusei eu disperată. Simon ştie despre ce este vorba.

Căpitanul scrise în grabă.

— Prietenul dumneavoastră?

— Nu, nu prietenul meu - James este prietenul meu, James Wong. Urma să mă întâlnesc cu el în Paris, acolo trebuia să fiu. M-am înfiorat în sufletul meu şi mă întrebam cât timp mai era până să ajung acolo.

— Simon, Simon Lo - el este tipul cu care am călătorit spre Bangkok, am insistat eu. El a avut bagajele în camera lui. Cu siguranță că el a fost.

El m-a privit impasibil şi a aşteptat să continuu. M-am încurcat.

— Stăteam la hotelul Asia. Astăzi am părăsit hotelul. Cu siguranță mai e încă acolo. Ştiu că este.

El zâmbi sceptic.

— El trebuie să fie acela, am spus eu mânioasă. A fost acolo şi m-a salutat la plecare. El m-a pus într-un taxi. De ce nu vă duceți să-l arestați?

Căpitanul bătea încetişor cu creionul pe bancă şi cântărea lucrurile. Apoi a părăsit camera şi l-am auzit vorbind cu funcționarii de la vamă pe coridor. Când ş-a întors a făcut un semn brusc cu capul.

— Vei veni cu noi la hotel.

Era un ordin, nu o rugăminte. Am fost uşurată şi emoționată. Deci aveam să dau ochii cu Simon. Nu o să fugă, o să fie totul bine; în curând o să fiu în drum spre Paris.

Deja era dimineață devreme. Căpitanul, un alt polițist şi două femei polițist m-au escortat. Nu se prea vorbea. Am mers în două maşini de poliție la hotelul Asia în linişte: era lege marțială în acea vreme în Thailanda. Tocmai se crăpa de ziuă. Templele poleite cu aur şi copacii tropicali luxurianți, care marcau de o parte şi de alta străzile, apăreau ici-colo în ceață. Nu am prea fost atentă la ei. Şoferul privea atent la şosea înainte, schimbând doar ocazional o vorbă în thailandeză cu unul din colegii săi. Stăteam ghemuită în spatele maşinii, cu o polițistă lângă mine şi dorind ca totul să se sfârşească.

Porțile hotelului erau încuiate. Am aşteptat nerăbdătoare ca cineva să vină jos şi să le deschidă. Una dintre polițiste avea sarcina să aştepte cu mine lângă

recepție în timp ce ceilalți au mers sus. După câteva minute, căpitanul a sunat jos să spună să fiu dusă sus. Inima îmi bătea să se spargă în timp ce urcam cu ascensorul.

Ofițerii de poliție stăteau în uşa deschisă a camerei lui Simon. Acesta era înăuntru stând pe pat în vestă şi în pantaloni, sigur de sine, chiar şi în acea situație neaşteptată. Şi-a ridicat privirea când am ajuns.

— Iată-l! am strigat eu.

Simon m-a privit pe îndelete, cu ochii întunecați şi disprețuitori.

— Cine eşti? a întrebat el.

Aproape că mă apucaseră furiile. Cred că atunci mi-am dat seama, cu o siguranță care nu mai lăsa loc nici unei speranțe, că eram într-adevăr într-o mare încurcătură.

Australia

„Am fost la grădina zoologică din Tarronga săptămâna trecută şi a fost extraordinar... cel mai mult mi-au plăcut ursuleții Koala şi puii de cangur..."

„Am intrat puțin în rutină aici, în fiecare zi muncesc, mă uit la televizor şi citesc; citesc cam cinci, şase cărți pe săptămână. M-am plictisit de toate, aşa că ar fi timpul să ies puțin..."

„După o vreme, Cari şi cu mine am devenit mai mult decât prieteni. Ne dăm coate, ne tragem cu ochiul, ca să nu spun mai mult!"

„Nu-ți fă griji, mamă, dacă o să am necazuri, o să-ți scriu..."

Din diverse scrisori trimise acasă, 1976

Aveam călătoria în sânge. Era ca o febră pe care o aveam de copil. Tatăl meu, Harry Nightingale, călătorise în Extremul Orient ca soldat înainte de război şi iubise oamenii şi locurile pe care le văzuse. El obişnuia să ne spună, mie şi surorilor mele, că lumea era mare şi incitantă. Ne-a îndemnat să călătorim când vom fi destul de mari. „Lumea e mai mare decât Blackburn", spunea el. Mi-a plăcut călătoria şi mi-a plăcut să fiu o străină, venită de undeva de departe. Când mă gândeam la vechii mei prieteni din Anglia, îi compătimeam. Ei stăteau toți acolo în timp ce eu eram în ținuturile exotice ale Răsăritului, trăind viața fascinantă la care visasem mereu.

Oraşul meu natal, Blackburn, era un oraş industrial din nordul Angliei, aşezat între nişte mlaştini bătute de vânturi la poalele munților Penini. Eram şi suntem o familie unită. Stăteam într-un apartament deasupra localului Stokers Arms, ai cărui proprietari erau părinții mei. Când am terminat şcoala, am făcut un semestru la colegiul din localitate pentru inițiere în asistența medicală şi am început să lucrez ca asistentă la spitalul Queen's Park din Blackburn. Speram să fiu în Asociația Națională a Asistentelor, dar nu mi-am mai continuat studiile.

Se părea că o să-mi petrec viața în Blackburn, aproape de familie şi o să lucrez la spital. Mama mea trebuia să țină localul aproape singură. Tata era foarte bolnav şi stătea aproape tot timpul la etaj. Eu şi surorile mele o ajutam când puteam. Deşi erau multe lucruri de făcut, era timp şi pentru viața în societate. L-am întâlnit pe John, un băiat blond, înalt şi slab din Stockport. Am început să ne întâlnim regulat. Eram fascinată de el. Călătorise prin toată Europa, până în Grecia şi Israel. Acest băiat avea farmecul pe care-l căutam; putea să povestească despre țări străine. Prietenii lui erau tot călători; majoritatea dintre ei locuiau în Lake District. Era un anturaj diferit de cel pe care-l avusesem în Blackburn. Nici unul dintre ei nu avea mulți bani, dar asta mă fascina şi mai mult.

Am vorbit despre visurile noastre de călătorie, despre frustrarea noastră şi despre orizontul îngust din Blackburn. Prietenia noastră s-a întărit şi a devenit mai serioasă. Aveam şaptesprezece ani; credeam că le ştiu pe toate. Am renunțat la slujbă şi m-am măritat cu John înfruntând toate sfaturile prudente ale celor din jur. Nunta a fost umbrită de presimțirile rele ale rudelor şi de faptul că tata era prea bolnav să vină, era pe moarte. înmormântarea lui a fost doar la câteva săptămâni după nunta noastră. Nouă luni mai târziu am părăsit Blackburn-ul împreună cu John cu destinația Australia, Sydney. O viață şi o lume nouă.

Mi-a plăcut Australia. Prima dată am locuit în Sydney, unde în curând ne-am pierdut paloarea specific englezească. Am făcut surfing şi am înotat. Am mâncat creveți şi alte bunătăți. Ne petreceam timpul liber hoinărind pe Bondi Beach de care auzisem în Anglia şi pe care îmi pusesem în cap s-o văd odată. John era şomer, dar eu am reuşit să muncesc şi să câştig destul ca noi s-o putem duce de pe o zi pe alta. Puteai spune că eram fericită, dar de fapt eram teribil de confuză şi zăpăcită. După câteva luni eram tare nefericită.

Pentru început, mi-a fost tare dor de casă. N-aş fi părăsit niciodată Blackburn-ul dacă nu m-aş fi căsătorit - îmi iubeam familia prea mult. Nu trecea nici măcar o zi fără să mă gândesc cu dor la mama, la surorile, unchii şi mătuşile mele şi la localul de la colțul străzii din centrul oraşului.

Şi relația noastră mergea prost. Zilnic, în nenumărate feluri, John şi cu mine ne înstrăinam. Nu vorbeam despre asta unul cu celălalt - petreceam majoritatea timpului împreună certându-ne - şi nici nu mai e nevoie să zic că lucrurile nu se rezolvau de la sine. Nu-mi plăcea că lucram numai eu, în timp ce John stătea aproape tot timpul acasă. Chiar şi prima aniversare a căsătoriei noastre a fost marcată de un mare scandal. începeam să înțeleg că hotărârea mea de a fi pe picioarele mele şi de a vedea lumea, nu rezolvase neîmplinirea pe care o simțisem în Anglia. Proaspăta mea căsătorie şi noul meu început deja se prăbuşeau şi ştiam că vina era mai mult a mea, decât a lui John. Ceea ce

începuse ca o dragoste hrănită cu visuri de călătorie nu era destul de durabil să supraviețuiască şi la maturitate. Nu păreau să fie prea multe de făcut ca să schimb lucrurile şi, ca să fiu cinstită, nici n-am prea încercat.

Probabil o schimbare de decor ar ajuta. Ne-am mutat la Adelaide şi de acolo am hotărât să mergem cu autostopul până în Darwin printr-o regiune mai puțin populată. La genul acesta de aventură ne gândisem deja în Anglia când planificasem şi visasem lucrurile pe care aveam să le facem, în realitate însă, n-a fost fascinant. Ne-am certat şi jignit unul pe altul tot drumul spre nord. Când am ajuns în sfârşit la Darwin şi ne-am aşezat într-o parcare cu rulote, am ştiut că acesta este sfârşitul. într-o zi, i-am scris un bilețel când am plecat la serviciu. I-am spus că nu-l mai vreau. El dormea încă. Am lăsat bilețelul pe masă şi astfel am ieşit din locuința şi din căsătoria noastră. Trecuseră şase luni de la emigrarea noastră.

John s-a întors în Anglia şi eu am rămas singură în Australia. Familia mea m-a sfătuit să mă întorc şi eu. Aproape că era să vin, dar în cele din urmă am hotărât să stau. Călătoria mă lăsase cu un gust de oboseală şi de insatisfacție. Voiam să mă aşez la casa mea, să îmi refac viața şi să am pe cineva căruia să-i pese de mine. Voiam dragoste şi afecțiune.

Totuşi nu am avut timp să mă simt singură. M-am mutat în Darwin la YWCA. M-am angajat ca chelneriță şi mi-am făcut o mulțime de prieteni, aruncându-mă în vârtejul pasionant al vieții de societate. Credeam că mă distrez de minune. Nu peste multă vreme l-am cunoscut pe Bernie, un bărbat blond şi creț din Lancashire. Ne-am întâlnit în barul unde lucram. Era atractiv, drăguț şi avea un nemaipoment simț al umorului. Am devenit foarte apropiați; în curând am ajuns amanți. într-o zi, râdeam de ceva, când deodată am tăcut amândoi.

— Ce e? am întrebat eu. S-a uitat la mine speculativ.

— Te-ai gândit vreodată să te recăsătoreşti? Am dat din umeri.

— O dată ce m-am ars..., l-am contracarat eu fără respect şi apoi am schimbat subiectul.

Nu a mai atacat subiectul încă o dată şi, evident, nici eu n-am vrut să-i reamintesc.

După câteva luni, am părăsit YWCA şi m-am mutat cu el. Am reuşit să mă conving singură că eram fericită, cel puțin majoritatea timpului. Am început să am pentru el sentimente pe care nu le-am avut față de John. Uneori mi se părea că eram mai fericită decât fusesem până atunci. Dar venisem în Australia cu gândul ca după doi ani să merg acasă să-mi vizitez familia şi chiar când eram cu Bernie, ideea aceasta persista.

Bernie, care făcuse această călătorie de câteva ori, a înțeles simțămintele mele. în 1974, după mai puțin de doi ani de stat în Australia, am plecat. Bernie

urma să vină şi el după câteva luni. Pe atunci vorbisem despre căsătorie.

Am plănuit să fiu acasă pentru a douăzeci şi una aniversare a zilei mele de naştere. Shirley, o prietenă englezoaică din biroul unui avocat unde lucram, voia să vină şi ea acasă. Am hotărât să mergem în Anglia pe uscat. Am zburat din Darwin până în Bali, apoi am călătorit prin Java şi Sumatra şi peste mare până în Penang în Malaezia. Din Penang am mers la Singapore şi am urcat pe coasta de est în Thailanda şi Bangkok. Acolo am profitat de ocazie şi am luat un avion mai ieftin până în Hong Kong, unde am stat şase săptămâni, cu intenția de a ne întoarce la Bangkok şi să mergem mai departe în Nepal.

Într-o dimineață, în timp ce îmi luam micul dejun în dormitorul nostru din Hong Kong, am deschis un plic care tocmai îmi fusese adus. Am terminat de citit şi am oftat lăsându-mă pe spate pe scaunul meu. Shirley şi-a ridicat privirile:

— Probleme?

I-am arătat scrisorile.

— Sunt de la surorile mele. Au necazuri acasă. Mama mea are probleme cu localul.

Muzica chinezească se auzea prin fereastra deschisă de la un aparat cu tranzistori, de jos, amestecându-se cu zgomotul traficului şi cu neîncetatul zumzet al conversației de pe stradă. O altă zi toridă în Hong Kong. O vizită în împrejurimi, nişte cumpărături sau poate o excursie la țară era ispititor.

— Ce vrei să faci astăzi? mă întrebă Shirley. Dorul de casă mă cuprinse. M-am răzgândit.

— Plec acasă, Shirley. Cu avionul. în seara asta.

Am sosit în Anglia a doua zi. Cum am ajuns am început să muncesc cu mama, dar am găsit că e foarte dificil să mă acomodez cu această muncă. A conduce un local înseamnă a-ți dedica douăzeci şi patru de ore pe zi pentru el, şi după aceste călătorii nu puteam face față unui program stabil cu prânz, cină şi să muncesc seara, zi de zi. Ziua visam la Australia şi Asia de sud-est, comparând fascinația acelor locuri cu rutina acestui local, în orice caz, îți trebuie multă bunăvoință să trăieşti şi să munceşti cu cineva, şi în curând am început să mă cert cu mama. La confuzia mea s-a mai adăugat şi faptul că Bernie a venit în Anglia şi m-a cerut în căsătorie. Ajunsese aşa târziu din cauza ciclonului care devastase Darwin-ul în acel an şi nu-l mai văzusem de un an. între timp, mă zăpăcisem din nou. Nu puteam să-mi dau seama ce voiam de la viață. Şi vizita lui nu a fost un prilej fericit pentru nici unul din noi. Până la urmă s-a întors în Australia fără mine, şi lucrurile au ajuns atât de tensionate între mine si mama mea încât m-am hotărât să nu mai lucrez acasă. M-am întors la spitalul din Blackburn, unde m-am angajat ca infirmieră.

Am stat acolo câteva luni, lucrând de noapte, dar încă o dată mi s-a părut

imposibil să mă supun disciplinei, unei vieți regulate şi ordonate. Mi se părea că spitalul mă închide ca într-o închisoare, ca într-o capcană. Mă gândeam tot mai mult să plec din nou de-acasă.

Familiei mele i-ar fi plăcut să mai stau. Mama avea nevoie de mine, dar mai mult decât asta, îi era teamă şi era îngrijorată ca orice mamă văzându-şi fiica plecând peste hotare. Câțiva ani mai târziu i-a spus unui reporter: „Ar fi fost uşor să-i spun: «Nu călători, o să mă îngrijorez foarte mult», dar nu poți să faci asta copiilor tăi, nu-i aşa?" Ea îmi dorea binele şi chiar mi-a împrumutat bani ca să-mi completez cele câteva sute de lire pe care le economisisem.

M-am întors cu sora lui Bernie, Pauline. Am petrecut câteva săptămâni în Singapore şi apoi am ajuns în Darw in. Pauline şi cu mine am stat la Bernie, dar a fost imposibil să mai reluăm relația noastră. Aveam nevoie de timp să-mi clarific sentimentele. Am dormit singură. Nu de sex aveam nevoie. Voiam să-mi clarific mie însămi dacă-l iubeam pe acest bărbat atât de mult încât să mă unesc cu el pentru întreaga viață.

Relația noastră s-a deteriorat. Încă o dată m-am văzut incapabilă să schimb lucrurile; am văzut semnele pericolului şi nu puteam să fac nimic. La treizeci de mile, afară din oraş, fără maşină, trăiam în casa unui bărbat cu care nu mă puteam hotărî să mă căsătoresc şi nu mai ştiam nici ce să fac.

M-am mutat într-un cămin finanțat de guvern. Mi-am cumpărat o motocicletă şi mi-am făcut o mulțime de prieteni. Dar eram, o, atât de dezorientată! Pentru mine Darwin însemna Bernie; lucrurile mergeau rău între noi şi era vina mea. Oriunde mergeam în Darwin, îmi aminteam de el. Am răbdat aproape un an până când, în cele din urmă, mi-am spus: „Rita Nightingale ai nevoie de o pauză".

Mi-am făcut planuri. îmi voi lua concediu câteva luni şi voi călători din nou. îmi voi aerisi mintea, voi cugeta la toate şi speram să iau nişte decizii. Voi urma aceeaşi rută pe care călătorisem cu Shirley, dar de data aceasta voi merge singură.

În Bali, l-am întâlnit pe Cari, un tip amuzant şi excentric, în compania căruia te simțeai bine. Am călătorit împreună o vreme, împărțind motocicleta mea şi sacul lui de dormit. Era o companie pe cinste, mă simțeam minunat cu el, dar îmi distrăgea atenția. Eu călătoream cu scopul de-a mă regăsi, de a afla ce doream de la viață, de a mă gândi la Bernie, acasă, la viitor. Eram nefericită şi simțeam că-mi lipseşte ceva, dar nu ştiam ce. Cu siguranță, o altă relație de durată, în care să mă implic era ultimul lucru pe care-l căutam acum.

Astfel că, spre sfârşitul lui 1976, Cari şi cu mine ne-am despărțit pe aeroportul din Bangkok. El s-a întors în Londra, iar eu am zburat spre Hong Kong.

Hong Kong

„Dacă merge cineva într-un loc ca Kokusai, merge pentru fete, pentru că acest Ioc este plin de fete, toate foarte atractive şi foarte curtenitoare. O damă costă 15$ Hong Kong pentru fiecare sfert de oră de conversaţie cu ea. Nu-i nici o problemă dacă vrei s-o cumperi, dar asta te va costa mult mai mulţi dolari."

„Ghidul lui Tobin în viaţa nocturnă a Hong Kong-ului", de Anthony L. Tobin

Am sosit în Hong Kong cu câteva zile înainte de Crăciun împreună cu Sue, pe care o întâlnisem în Java. Călătorise cu acelaşi avion. Mi-am ţinut respiraţia în timp ce mergeam pe Nathan Road din aeroportul Kai Tak. Trecuse mult timp de când am fost fascinată ultima dată de această colonie. Deasupra noastră, la înălţime, agăţate de clădiri şi împodobite cu ghirlande, erau mii de reclame colorate ţipător şi anunţuri scrise cu caractere chinezeşti groase care colorau blocurile turn în albastru, roşu şi alb. La nivelul străzii, prăvăliile de pe trotuare, asaltate de turişti, desfăşurau o varietate de mărfuri care satisfăcea gusturile cele mai diverse. Mulţimile nerăbdătoare mă împingeau în toate părţile în timp ce gustam acest spectacol; de asemenea, se auzea zgomotul maşinilor care cu greu îşi făceau loc să înainteze pe stradă, oamenii de toate naţionalităţile se înghesuiau pe trotuar, muzica chinezească suna zgomotos din difuzoarele aşezate la intrarea magazinelor, iar în depărtare, abia vizibil, la capătul acestei artere principale, se zărea, licărind, imaginea minunată a portului. Amestecul de gaze de eşapament, miros de mâncăruri şi izul de peşte din port străbăteau aerul şi peste tot, o ceaţă deasă estompa vârfurile clădirilor şi vederea portului.

— Pe aici! i-am spus lui Sue, ridicându-mi vocea din cauza zgomotului. Mă întâlnisem cu ea în avionul de la Bangkok. O cunoşteam deja o întâlnisem în Bali — şi ne-am hotărât să stăm împreună în Hong Kong pentru o vreme.

Am mers în jos pe Nathan Road oprindu-ne să ne uităm la vitrinele pline până la refuz cu bijuterii, calculatoare, camere video şi alte obiecte de lux. Vocile trecătorilor erau un amestec exotic de limbi. îmi plăcea. Acesta era farmecul călătoriei în ceea ce mă priveşte şi propria-mi plăcere era dublată de aceea a lui Sue, care nu fusese niciodată în Hong Kong. La capătul dinspre port, Nathan Road se numeşte „Golden Mile". Aici cluburile de noapte, barurile şi hotelurile sunt îngrămădite pe lângă magazinele din zonă. I-am făcut semn să o luăm pe un drum lateral care ieşea din drumul principal aglomerat.

— Chungking, i-am spus oprindu-ne în faţa unui bloc mare şi sărăcăcios de locuinţe. Sue şi-a ridicat privirile mirată.

— Asta e? spuse ea. Am râs.

— Aceasta este clădirea Chungking.

Stătusem în Chungking când am fost ultima dată în Hong Kong. Este o

aglomerație de apartamente, magazine şi cantine ieftine; luat ca un întreg este unul dintre cele mai mari blocuri de pe Nathan Road. Voiam o cazare ieftină şi Chungking era cu siguranță ieftin. Aveai confort după cât plăteai. îi spusesem dinainte toate acestea lui Sue şi se arătase foarte mulțumită, dar acum la fața locului era destul de nehotărâtă.

— Hotelul Hilton este foarte aproape dacă nu-ți place aici, am glumit arătând cu degetul înapoi spre Nathan Road.

Sue zâmbi forțat.

— Costă doar un penny...

Am intrat în bloc. în curte erau mai multe magazine şi ici şi colo lifturi. La intrarea fiecărui ascensor era câte un afiş de carton. Ne-am uitat pe bucățile acelea de hârtie şi am ales un apartament ce părea rezonabil.

Un chinez între două vârste, într-o flanelă şi pantaloni scurți, stând pe un balcon, s-a prezentat ca fiind proprietarul acelui apartament. Nu a părut deloc interesat să facă vreo afacere, dar am reuşit după aceea să-l convingem să ni-l închirieze.

— Tu plăteşti chiria în avans, a spus el răspicat.

— Bine, am spus noi.

Întinse o mână pentru bani. Mi-am ținut mâna în buzunar.

— Am vrea să vedem prima dată camera. S-a uitat mânios la noi.

— De ce vrei să vezi camera? Este o cameră. Asta vrei, nu? Poate nu vrei cameră.

S-a întors cu spatele şi s-a uitat jos în curte. Ne-a mai luat câteva minute să ne tocmim înainte ca el să ne ducă, nu prea bucuros, la apartament.

Era mic şi nu avea covoare. Două paturi simple, un dulap cu sertare şi o garderobă ca vai de ele, ce ocupau aproape toată camera. La standardele acestui cartier era chiar frumos şi un adevărat lux în Chungking, avea fereastră şi o vedere impresionantă a spatelui unei alte aripi a blocului. Ne-am uitat una la alta, am zâmbit şi i-am plătit însoțitorului nostru. Punându-şi bacşişul în buzunar, merse târându-şi picioarele pe coridor şi mormăind încet cu amărăciune.

Ne-am dat jos rucsacii şi bagajele şi am ieşit afară să ne familiarizăm cu zona.

— Ce să facem prima dată? am spus eu.

— Să mâncăm! a strigat Sue. Sunt moartă de foame!

Am găsit un mic restaurant chinezesc unde am gustat delicatesele exotice de pe lista de meniuri; eram amândouă flămânde şi am mâncat pe săturate şi apoi am stat şi am privit Hong Kong-ul în mişcare până am fost în stare să ne urnim din loc.

Încă nu era târziu. Mii de reclame cu neon erau aprinse pe Nathan Road. Pe măsură ce se întuneca, răcoarea serii venea să domolească năduful din timpul zilei. Sue dorea să se ducă singură să viziteze oraşul. Aveam şi eu câteva lucruri de făcut, aşa că am hotărât să ne despărţim. M-am oprit pe stradă şi mi-am făcut planurile pentru acea seară. Să mă duc jos spre port sau să hoinăresc prin magazinele de pe Nathan Road, care erau din ce în ce mai strălucitoare şi mai fascinante pe măsură ce reclamele de neon luminau tot mai mult şi lanternele colorate chinezeşti apăreau în vitrinele restaurantelor. Era atât de fermecător! Emoţia aceea familiară era puternică. Ce bine era că venisem înapoi! Prima dată am decis să văd dacă oamenii pe care îi cunoscusem ultima dată când fusesem aici mai erau pe acolo. Fusesem prietenă destul de bună cu o fată numită Robin, care lucra la clubul de noapte Kokusai de pe Nathan Road, lângă Chungking. Doream s-o mai văd odată. Am pornit spre Kokusai.

Intrarea, ca a celor mai multe cluburi medii, era o uşă discretă. M-am strecurat înăuntru. Sala de recepţie era goală. Nimeni nu era pe acolo; era ora nouă fix. încă devreme pentru deschiderea clubului. Pe uşierul cu turban, pe care-l ştiam eu, nu l-am văzut nicăieri. M-am dus către intrarea din spate şi am deschis uşa. Fotografiile color, înrămate, ale ringului de dans ale fetelor de distracţie şi ale formaţiei muzicale acopereau pereţii casei scărilor dotată cu un covor scump, şi care ducea jos spre club.

Jos, clubul arăta trist şi nefolosit din cauză că era gol. Lumina era puternică şi deranjantă şi oglinzile care erau dispuse pe toţi pereţii reflectau scaunele şi mesele. Locul formaţiei muzicale era gol. Un barman lustruia încet şi plictisit paharele în spatele unei tejghele mici. Un miros vechi de tutun stăruia în aer.

O fată cu o figură de euroasiatică stătea la o masă citind o revistă. îşi ridică privirea.

— Doriţi ceva?

— Robin este aici?

A scuturat din cap şi a întors pagina.

— Nu, nu mai lucrează aici. O cunoaşteţi?

— Nu chiar, am spus eu. Am cunoscut-o doar puţin ultima dată când am fost aici.

Ea îşi închise revista. Părea dornică să sporovăiască.

— Cathy i-a luat locul lui Robin. E aici. O cunoşti pe Cathy? — Pe Cathy? Nu cred...

— O, e minunată! spuse cealaltă fată. O vei îndrăgi. Hai şi fă cunoştinţă cu Cathy.

M-a luat de braţ şi m-a dus la garderoba fetelor unde mă duceam câteodată

s-o întâlnesc pe Robin. Nu se schimbase nimic. Două, trei fete stăteau în fața şirului lung de oglinzi fardându-se şi făcându-şi părul. Rujurile şi cutiile cu crema de față stăteau înşirate pe bancă şi rochiile scumpe erau aruncate la întâmplare pe spătarele scaunelor.

O fată drăguță cu păr negru îmbrăcată în kimono căuta într-o grămadă de haine.

— Mary Rose! a strigat ea cu glas neplăcut când am intrat noi. Unde mi-e furoul? Ți-ai aruncat toate hainele peste ale mele…

S-a oprit brusc când ne-a văzut.

— Bună! Tu cine eşti?

— O caută pe Robin, Cathy. Cathy s-a uitat cu atenție la mine.

— Robin a plecat de aici. Ia lucrurile astea de aici şi ia-ți un scaun până când termin eu cu aranjatul.

Am îndrăgit-o imediat pe Cathy. Am intrat în cvorbă cu ea şi i-am spus despre călătoriile mele şi despre vizita mea anterioară în Hong Kong. M-a prezentat şi celorlalte fete. Una dintre ele şi-a întins mâna şi mi-a pipăit fața.

— Arăți aşa de bine! spuse ea. Era adevărat. Nu aveam nici un fard şi călătorisem prin soare câteva săptămâni. Aceste fete lucrau luni întregi fără să vadă lumina zilei prea des.

După o vreme Cathy m-a întrebat:

— Cât o să stai în Hong Kong? Vrei o slujbă? Nu mă gândisem la asta.

— Ce fel de slujbă?

— Aici; ai putea fi animatoare.

— Ce face o animatoare?

— Conversezi cu oamenii — stai cu ei Ia masă dacă vin la club… dansezi cu ei, îi laşi să-ți cumpere băutură, poate alte lucruri, mai ştii? Depinde de tine. E o slujbă bună. O să-ți placă.

— Nu, am spus eu, nu vreau să fiu animatoare.

Cathy a ezitat şi a spus cu voce scăzută, uitându-se subtil la mine.

— Nu mai trebuie să spui la nimeni, dar o să plec de aici în curând, încă nu le-am spus. Ai putea să vii în locul meu. Sunt recepționeră aici.

Ştiam ce fac recepționerele de la Robin. Era o viață fascinantă. Trebuia să saluți oamenii care intrau, să ai grijă să aibă o animatoare lângă ei şi le țineai mai departe companie numai dacă voiai.

Nu mi-a luat mult să mă hotărăsc.

— Da! am spus eu. Nu m-aş supăra.

Până la miezul nopții Kokusai era transformat în fiecare noapte. Pe fiecare masă erau trandafiri roşii şi lămpi cu abajururi roşu-aprins care nu lăsau lumina să iasă decât în fâşii subțiri, ceea ce dădea o notă de intimitate fiecărui loc în

parte. Acolo vizitatorii stăteau cu prietenii lor sau cu o damă de la club.

Micul ring de dans era de obicei plin de cupluri care dansau în ritmul orchestrei filipineze.

Slujba era grozavă. Nu îmi venea să cred că avusesem aşa un noroc. Nu semăna deloc cu munca obişnuită. îmi plăcuse întotdeauna să mă distrez, să merg la petreceri şi să dansez. Toate acestea îmi lipsiseră în timpul călătoriilor. Primele nopți pur şi simplu mi-a plăcut să fiu acolo, să zâmbesc oamenilor şi să-i fac să se simtă bineveniți. Apoi, într-o noapte, Cathy a venit la mine şi mi-a spus:

— Hai, vreau să faci cunoştință cu cineva, un tip grozav.

Era un german care arăta bine. Radie de fericire când mă văzu.

— Rita. E un nume frumos. într-adevăr frumos. N-ai vrea să dansezi cu mine?

Am fost mai mult decât fericită să dansez cu el, să stau cu el şi în general să-l servesc. Era ca orice altă seară petrecută cu un însoțitor plăcut. După vreo oră sau două m-am gândit: „Ei bine, pentru asta sunt de fapt şi plătită!" întotdeauna îmi venea greu să numesc „muncă" întreținerea aceasta a vizitatorilor şi îmi plăcea să fiu plătită pentru ca să mă simt bine. De fapt, singurii vizitatori cu care nu mă împăcăm erau în general cunoscuți şi nici una din noi nu-i suportam — bețivii, cei care vorbeau tare şi cei grosolani; majoritatea fetelor refuzau pur şi simplu să stea cu ei. Aşa am făcut şi eu după câteva experiențe, între care şi aceea în care am fost luată prin surprindere pe ringul de dans. Dar am reuşit să-l dezechilibrez şi a sfârşit-o căzând printre membrii formației.

Kokusai nu era ca şi celelalte cluburi de noapte cunoscute din Hong Kong, de unde îți luai pur şi simplu o fată şi unde fetele erau prostituate în toată regula. Unele fete de la Kokusai se foloseau de club să ajungă prostituate, dar nu toate. în mod oficial, politica clubului era clară: orice aranjamente de acest fel între un vizitator şi o damă nu avea de-a face cu clubul. Fetele puteau sa se distreze mai departe decât prevedea regulamentul clubului cu acordul conducerii, dar ele erau plătite numai ca însoțitoare. Şi eu am participat la baluri mari şi banchete, acompaniind persoane bogate care aveau nevoie de însoțitoare.

Foarte puțini vizitatori la Kokusai şi-au arătat interesul în a avea mai mult decât o însoțitoare la dans şi pentru conversație. Am fost invitată în camere de hotel de mai multe ori şi am devenit foarte pricepută în a refuza astfel de propuneri. Refuzurile mele nu erau de ordin moral; mă culcasem şi în trecut cu câțiva prieteni, dar nu-mi plăcea să fiu cumpărată sau să fiu la dispoziția cuiva. Sexul era pentru o relație, nu pentru o ocazie de o noapte. In orice caz, majoritatea bărbaților erau mai în vârstă decât mine şi oricum nu mă dădeam în vânt după ei. Unele din fete care se culcau cu oricine le plătea, credeau că sunt

arogantă sau în cel mai bun caz, proastă. într-o seară, una dintre fete m-a tras într-un colț. Mi-a făcut semn spre unul dintre clienți.

— Tipul acela - îl vezi? chicoti ea. Vrea să ieşi cu el.

Mi-am îndreptat privirea spre el. Era un om bine îmbrăcat, între două vârste. L-am recunoscut. A văzut că mă uit la el şi mi-a zâmbit şi el încrezător. L-am țintuit cu răceală; el a tras cu ochiul şi mi-a făcut cu mâna.

— O, chiar... vrea? am răspuns eu. Ei bine, nu mă duc.

— Dar... e un star de cinema.

— Nu-mi pasă ce este, i-am trântit-o eu. Ştiu eu ce vrea el şi nu va obține lucrul ăsta. Nu mă duc.

În noaptea aceea, la garderobă una din fetele chinezoaice a năvălit asupra mea. Şi-a aruncat lucrurile pe podea şi a venit spre mine.

— Cine te crezi? m-a întrebat furioasă. Crezi că eşti mai bună decât noi toate? Crezi că eşti deosebită?

Pe când îmi căutam o replică, o altă chinezoaică m-a atacat, vorbin-du-mi într-o chineză agresivă. Prima fată s-a retras, privindu-mă duşmănos şi înjurându-mă. Mai târziu, protectoarea mea m-a sfătuit:

— Nu te intimida, Rita; nu te lăsa intimidată niciodată. Lucrez aici de cincisprezece ani şi nu m-am culcat cu nimeni pentru bani. Aşa că nu Ie lăsa să-ți spună ce să faci. Nu trebuie să te laşi.

Cathy a părăsit Kokusai-ul, după cum intenționase, la scurt timp după ce am plecat. Şi-a părăsit şi apartamentul şi soțul, şi s-a dus să locuiască cu amantul în hotelul lui. Sue şi cu mine am stat mai departe în apartament, şi soțul lui Cathy la fel. într-o noapte, pe când stăteam şi discutam în cameră, el s-a aplecat spre mine şi mi-a prins mâinile.

— Culcă-te cu mine, Rita, în seara asta, spuse el. Vreau să țin iarăşi pe cineva în brațe.

— Pleacă de aici! i-am spus eu dispreţuitoare. Du-te în Wanchai şi caută-ți o femeie!

Mi-a eliberat mâinile şi, cu o privire rănită, a părăsit camera. Nu a mai pomenit niciodată de asta.

Săptămânile pe care intenționasem să le petrec în Hong Kong s-au transformat în luni. Eram fericită să câştig bani; era o viață frumoasă, felul de viață la care visasem. Când eram singură, aveam stări de depresie şi eram nemulțumită, deşi nu ştiam motivul. „Ce ciudat!", mă gândeam. „Cum poate cineva să nu fie fericit când toate îi merg bine?"

James

„Dragă mamă,

O, în ce încurcătură am intrat. Fii atentă, e foarte serios.

Voi începe chiar cu începutul..."

Scrisoare trimisă acasă, 19 aprilie 1977

De Anul Nou chinezesc, au venit doi oameni la Kokusai. Stăteau şi discutau cu una din recepţionere. L-am cunoscut pe unul dintre ei; era unul dintre oaspeţii obişnuiţi ai localului, starul multor filme de kung-fu. Petrecusem multe după-mese întregi urmărind filmele de dimineaţă în reluare. Erau chinezeşti şi erau titrate în engleză. îmi plăceau foarte mult. Jucase în mai multe din filmele mele preferate. Mă obişnuisem cu prezenţa lui la Kokusai.

— Pfiu! mi-am spus eu. Ce tip adevărat! Era într-adevăr grozav. James Wong era mai înalt decât majoritatea chinezilor, avea douăzeci şi şapte de ani, era foarte arătos şi foarte, foarte plăcut. Era şi frumos îmbrăcat: costum alb, cămaşă de mătase. Nu-mi puteam lua ochii de la el şi când mi-a cerut să vin şi să stau cu el la masă, am pornit ca din puşcă.

Am vorbit de toate. Era fermecător. Mi-a fost uşor să stabilesc o relaţie cu el ca persoană, nu doar ca vizitator obişnuit pe care trebuie să-l întreţii pentru că aşa îţi cerea meseria. Timpul a trecut foarte repede.

S-a uitat la ceas.

— Trebuie să mă duc altundeva. Nu ai vrea să mănânci undeva după ce termini lucrul?

— Da, desigur, am spus eu (ca şi cum nu aş fi vrut!). Dar nu termin aici până la trei...

— Nu contează, spuse el, mă voi întoarce aici la trei ca să te iau. Când am plecat de la club, m-a strigat dintr-un BMW sport nou-nouţ.

Zâmbi când îmi deschise uşa.

— Ce mâncare preferi?

— O, ce vrei tu, am spus eu, făcându-mă comodă în scaunul cu tapiţerie scumpă. M-a luat la un restaurant chinezesc, dar nu la unul destinat turiştilor, ci o adevărată instituţie chinezească. Mai fusesem în astfel de locuri, dar numai cu însoţitori chinezi pentru că în astfel de locuri nu erau chelneri vorbitori de limbă engleză. Ei aveau într-adevăr cea mai bună mâncare.

Mâncarea a fost într-adevăr grozavă şi James era atent şi vorbăreţ.

— Cum îţi câştigi existenţa? l-am întrebat eu în timp ce chelnerii mai aduceau încă o delicatesă pe masă.

— A, în general, mă ocup de maşini. Apoi şi-a luat o bucată de carne cu un beţigaş. Am un salon auto — BMW-uri. Le comercializez atât pe piaţa internă cât şi pe cea externă.

— Sună foarte frumos, am spus eu cu intenţia de a-l examina mai departe. Dar ai spus „în general" — cu ce te ocupi?

— Urmăresc cursele de maşini, a spus el. Când pot, merg la marile concursuri, uneori chiar şi în Europa.

M-am bucurat că îi place călătoria. Majoritatea oamenilor pe care am ajuns să-i cunosc în Hong Kong, nu părăseau decât foarte rar zona şi nu am găsit pe nimeni care să-mi împărtăşească gustul de a călători. Am discutat despre călătoria mea la Hong Kong şi m-a tot îndemnat să vorbesc cu întrebări puse la întâmplare, întrebări pe care le pui numai în cazul în care cunoşti locurile. N-a spus multe lucruri despre el, dar în schimb s-a interesat de familia mea, de casa mea din Anglia şi despre ce aveam de gând să fac în Hong Kong. Când am terminat de mâncat, el aflase deja o grămadă de lucruri despre mine.

M-a condus până la apartament. Mi-a cerut numărul de telefon şi când i l-am dat, m-a întrebat dacă putea să mă vadă şi noaptea viitoare. Am fost de acord.

Apoi am intrat în apartament, m-am lăsat brusc pe pat şi mi-am aruncat pantofii. Imediat Sue şi-a scos capul de dupăi uşă şi mă întrebă:

— Te-ai distrat bine, nu-i aşa? M-am uitat în ochii ei.

— Sue, i-am spus fermecată, cred că o să-mi placă James.

Nu a trecut multă vreme şi ne întâlneam regulat. întâlnisem mulți bărbați în Hong Kong, dar James era diferit. Avea tot farmecul pe care-l puteam dori — era bogat, străin şi avea un aer m isterios. Mă simțeam sigură în prezența lui. Nu consideram banii un lucrul important în viața mea, dar gustând plăcerile bogăției am văzut că-i iube am. Era atent şi generos; de multe ori îmi făcea daruri şi întotdeauna avea destui bani să mergem oriunde şi să facem orice. La început, am crez ut că este foarte încântător. Uneori părea foarte tânăr pentru vârsta lui, deşi, în alte ocazii, părea în vârstă şi dur. La începutul relației noastre, arm simțit nevoia să-l îngrijesc ca o mamă, acesta fiind felul meu de afecțiune pentru el. Dar şi el era foarte afectuos, mă săruta fără să mă avertizeze, când mă aşteptam mai puțin. îmi plăcea că era timid. în public, era rrezervat, dar când eram singuri, ne cuibăream unul în brațele celuilalt ore în şir. Chiar îmi plăceau accesele lui de gelozie — odată mi-a interzis s;ă merg cu alt bărbat care mă invitase la masă şi nu a acceptat nicicum acest lucru.

Era mereu interesat de familia mea şi, de multe ori, întreba de mama mea — uneori îmi dădea bani şi-mi spunea:

— De ce nu o suni pe mama ta?

Familia mea era foarte importantă pentru mine, dar cu James împărtăşeam cu totul şi cu totul altceva. Şi pe deasiupra acestor calități minunate, era extrem de arătos. Treptat, treptat mă îndrăgosteam. Mai devreme sau mai târziu, ştiam, aveam să ajungem în pat. Nu mă deranja; voiam asta. Probabil, îmi spuneam eu, asta şi căutam de fapt. Ne-am petrecut ore în şir făcând turul Hong Kongu-lui

noaptea cu maşina. James era pasionat de maşinile rapide, era un şofer care conducea foarte repede şi foarte bine. Mă lua de la club la trei dimineața, apoi ne plimbam peste tot. Deşi oraşul Hong Kong are renumele de <cel mai dens populat oraş de pe glob, partea provincială din nordul coloniei nu este prea populată. La trei dimineața, arterele rurale erau pur şi simplu goale şi Hong Kong-ul are câteva şosele pe care se circulă foarte repede. Cred că atunci am fost cel mai apropiați unul de altul, bucurându-ne unul de compania celuilalt, avântându-ne în Hong Kong-ul adormit al orelor de dinaintea zorilor.

În meseria mea devenisem foarte pricepută în a-i convinge pe oameni să vorbească despre ei înşişi, dar James îşi păstra aerul lui de mister. Ştiam că locuise în Amsterdam, dar când l-am întrebat unde stă în Hong Kong, nu a răspuns în mod direct. „Pe undeva... aproape. Aştept să-mi găsesc un loc acum că m-am întors din Europa. Stau cu unchiul şi cu mătuşa mea. Sunt chinezi de modă veche — n-aş putea să mă duc cu o fată acolo. Şi nici n-are rost să-ți dau numărul de telefon. Nu vorbesc engleză".

Mergea foarte rar în Kokusai, deşi de obicei mă aştepta pe mine când terminam lucrul. Nici nu a trebuit niciodată să-l sun; era întotdeauna acolo şi aproape tot timpul meu liber mi-l petreceam cu el. Câteodată, mă anunța că trebuie să plece în Taiwan sau altundeva pentru câteva zile, dar întotdeauna mă suna imediat ce se întorcea şi-mi aducea daruri frumoase, într-o zi, pe la începutul relației noastre, am primit un mesaj de la James, care-mi cerea să mă întâlnesc cu el la un restaurant unde mai fusesem cu câteva ocazii — un bistro, unde un filipinez cânta la chitară. James mă întâmpină la uşă.

— Vreau să faci cunoştință cu un prieten de-al meu, spuse el şi mă prezentă lui Simon Lo.

Un tânăr la vreo treizeci de ani se ridică politicos şi-mi strânse mâna. Am încercat să nu mă uit prea insistent la cicatricea care-i brăzda fața de la frunte până la falcă. Nu ştiu ce pățise, dar, în orice caz ochiul stâng abia scăpase. în ciuda cicatricii (sau poate tocmai din cauza ei) era foarte arătos şi avea un zâmbet plăcut.

James comandă masa. După câteva glume, îmi zâmbi în semn că îmi cere iertare.

— Scuză-mă, spuse şi începu o lungă conversație cu Simon în chineză. Era foarte normal să se întâmple asta când eram cu prietenii lui chinezi şi nu era nimic deosebit față de alte dați. în ceea ce mă privea era un lucru bun la James că întotdeauna se scuza înainte de a începe o conversație pe care eu nu o înțelegeam. Ceilalți chinezi pe care-i cunoşteam aveau tendința să-ți întoarcă pur şi simplu spatele şi să vorbească în limba lor.

Simon venea destul de des la astfel de întâlniri şi conversațiile lungi m

chineză erau frecvente. în tot acest timp, eu mâneam sau mă uitam în jur la vreo reclamă liuminoasă pe care o puteam vedea. După aceea, James era întotdeauna a-tenrtcu mine. Odată, pe jumătate exasperată, l-am necăjit:

— Chiar trebuie sa-l iei tot timpul cu tine? E garda ta de corp sau ce e? Am râs amâmdoi

Mi-am petrecut una din zilele mele libere în Macao, fostul teritoriu portughez de lân gă fiong Kong. Macao e mai puțin dezvoltat decât Hong Kong-ul şi a fost o Uşurare să ies din agitația necontenită a acestuia şi să mă plimb printre; clSdiri vechi şi monumente, luând contact nemijlocit cu istoria de sute de anii a Portugaliei.

Am ajuns în cele din urmă într-unui din numeroasele cazinouri ale oraşului. James era un jucător expert şi destul de bogat să-şi satisfacă această plăcere. Ne— am furişat şi noi în mulțimea dinăuntru care stătea în jurul mesei de joc şi am țipat de satisfacție când James a câştigat de la primul tur.

— Îmi aduci noroc, rânji el.

Mi-a întins o grămadă de fise în mână.

— Ține. încearcă şi tu de câteva ori.

A trebuit să-mi arate cum să joc şi nu peste multă vreme, mânuiam fisele pe masă ca un expert rozându-mi unghiile în timp ce ruleta se învârtea. Am sărit în sus şi l-am strâns pe James de braț în timp ce crupierul a împins o grămadă de fise spre mine. Unii din jucători au râs şi au aplaudat. James zâmbea.

— Vezi? Eşti norocoasă. Să ne încercăm norocul la „Steagul negru".

Seara a fost minunată. Am pierdut numărătoarea partidelor câştigătoare sau pierdute. James mi-a spus că fisele pe care mi le dăduse fuseseră în valoare cJe sute de dolari. Nu-mi venea să cred. Le mânuiam ca pe nişte confeti. Apoi am părăsit cazinoul şi ne-am întors la feribot. în Hong Kong ne-am dus la hotelul „Peninsular". Este unul dintre cele mai vechi din colonie datând din timpul când era un hotel pentru pasagerii de tren care aşteptau cursa către Europa. Şi acum încă este un loc de excepție; foarte scump şi vedeam de multe ori parcul de Rolls Royce-uri aflate la dispoziția musafirilor. Seara se transforma într-o poveste de basm.

— Fantastic! am exclamat eu când James m-a anunțat calm: „Vom sta aici în seara asta!"

Angajase un alai imens, cu toate rânduielile. Nu-mi venea să cred ce mi se întâmpla.

În acea noapte am devenit amanți. Era minunat şi inevitabil. O parte din mine „totuşi" voia să dea înapoi. Avusesem un număr de relații care mă lăsaseră nesatisfăcută. Ce mă făcea să cred că James mi-ar putea da ce doream? Deodată am devenit conştientă de toate diferențele dintre noi.

„Nu fi proastă. Nu te implica prea tare acum", îmi spunea o parte din mine. Dar cealaltă parte spunea înapoi: „Ei bine dar acum îți merge bine, e drăguț cu tine, nu te obligă la nimic, aşa că de ce să rupi relația acum?" Aşa că ne-am apropiat din ce în ce mai mult.

Ne întâlneam de trei luni când a venit la mine cu nişte veşti.

— Merg în Europa pentru nişte afaceri, Rita! Am fost dezamăgită.

— O, James, chiar trebuie?

— Mi-e teamă că da. Nu pot să-mi schimb planurile. E foarte important.

— Când te vei înapoia?

Nu răspunse la întrebare, dar în schimb îmi puse mie una.

— Tu nu mai ai concediu?

Ochii mei sclipiră, căci începusem să văd unde dorea să ajungă el.

— Ba da, două săptămâni.

— Ei bine, am un plan care-ți va da posibilitatea să-ți vezi mama şi familia câteva zile.

Mi s-a tăiat respirația. — James, cum...

— Simplu, vii cu mine până la Paris şi apoi ne despărțim. Eu îmi văd de afaceri şi tu te duci în Anglia să-ți vezi mama. Eu voi plăti toate cheltuielile de călătorie până în Blackburn şi înapoi.

Eram încă serios afectată de această manie a călătoriei şi îmi era şi dor de mama foarte mult. Ştiam că nu e timpul potrivit să mă întorc în Anglia pentru totdeauna. Dar iată că James îmi oferea o călătorie până în Blackburn, plătind toate cheltuielile necesare dus-întors. Am acceptat bucuroasă. Mi-era dor de mama.

Am făcut planuri de călătorie. James avea planuri mult mai mari după ce aveam să mă întorc de la Blackburn. Până acum uitasem mereu să vorbesc despre relația noastră, dar acum James a fost foarte direct.

— Când ne întoarcem vom lua un apartament împreună. Ți-ar place? Nu eram sigură.

— Ei bine, atunci ne vom căsători dacă preferi asta. Ce părere ai? Totul se petrecea foarte repede pentru mine. Cred că eram speriată.

I-am spus că nu credeam că eram pregătită pentru căsătorie.

— Dar un apartament e o idee bună. Am putea face asta.

Prin asta nu-mi asumam nici o obligație, aveam posibilitatea să aleg şi oricum compania lui îmi plăcea.

Dacă cineva mi-ar fi spus cu un an înainte că într-un an voi fi recepționeră într-un faimos club de noapte din Hong Kong, că voi avea de-a face cu oameni bogați şi vestiți, nu l-aş fi crezut. Dar iată-mă având un prieten bogat, locuind într-un apartament frumos, având colegi de muncă prietenoşi şi un stil

de viață care includea maşini sport, restaurante scumpe, iahturi şi staruri de cinema, având aventuri nesăbuite departe de lumea vestică. Asta mi-am dorit întotdeauna. Călătoriile mele îşi atinseră scopul.

Şi totuşi... şi totuşi. în ciuda tuturor acestora eram nefericită. O tânără într-o țară străină se poate simți singură până la disperare, chiar dacă este înconjurată de oameni; şi deşi depresia mea avea cauze multiple, totuşi principala cauză era singurătatea.

James era atent şi părea că îi pasă cu adevărat de mine ca persoană. Orice aş fi gândit despre el, era o persoană pe care te puteai baza. Şi aşa am şi făcut.

Dragostea pentru James nu putea să-mi alunge complet nefericirea, îmi era teamă să merg acasă şi să fiu independentă. Ştiam că era ceva foarte rău, dar nu ştiam ce. Uneori mergeam acasă, îmi puneam unul din discurile favorite cu Rod Stewart, mă aruncam pe pat şi plângeam. Mă supăram pe mine însămi: „Bine, dar tu ce vrei? Nu umbli să te căsătoreşti?" mă întrebam eu. „Vrei să mergi înapoi, în Australia, să te căsătoreşti cu omul acela cumsecade pe care l-ai lăsat acolo — asta vrei? Nu, de abia ai venit de acolo şi nu ai putut să te adaptezi. Vrei acasă? Ți-e dor de mama? Ştii bine că ai încercat aceasta un an întreg şi nu v-ați putut împăca deloc. Ai ajuns să te cerți cu ea. Nu ai putut să te stabileşti niciodată... Tu ce vrei? Acum ai tot ce ți-a dorit inima vreodată. Ai această viață nemaipomenită, acest prieten grozav. Ai tot ce ți-ai dorit... nu-i aşa?"

Nu aveam răspunsuri la propriile întrebări. Nu ştiam ce voiam. Nici nu ştiam măcar ce întrebări să pun.

Arestarea

„N-am putut să-ți scriu până acum. Am un ciudat sentiment că am nevoie să mă trezesc dintr-un coşmar şi apoi să-mi dau seama că nu este vis."

Scrisoare către mama; 19 Aprilie 1977

Am aşteptat cu nerăbdare călătoria mea spre Europa. M-am gândit să-i scriu mamei că o să vin, dar m-am răzgândit — ar fi atât de frumos să-i fac o surpriză, să bat la uşă şi să văd ce figură o să facă atunci când o să mă vadă la uşă. Totuşi, nu m-am putut abține să nu fac aluzie la venirea mea când am vorbit la telefon. Plănuisem să o chemăm în Hong Kong spre sfârşitul anului şi când am sunat-o într-o zi, i-am spus doar aşa în treacăt că ar putea să mă vadă înainte de acea dată. N-avea nici cea mai mică idee despre ce vorbeam.

Am continuat să lucrez. James nu se putea hotărî la o dată precisă a plecării noastre aşa că mi-am continuat lucrul ca de obicei la Kokusai, iar cu James mă întâlneam tot noaptea. în cele din urmă, într-o noapte când am părăsit clubul, l-am văzut în maşină ținând două bilete. Totul era aranjat. Urma să plecăm în 17 martie.

— Vezi să fie toate pregătite şi să fii gata dimineață. Te voi lua de acasă de la tine, spuse el.

Deodată, mi-am dat seama că 17 martie era ziua Sfântului Patrick -ziua în care, cu câțiva ani în urmă, am plecat pentru prima dată din Anglia cu destinația Australia. începeam să mă îngrijorez cu privire la bagajele mele. Până la venirea mea în Hong Kong, folosisem tot rucsacul meu vechi, şi acesta era singurul meu bagaj. Nu-mi puteam imagina cum puteam să-mi înghesui toate lucrurile de care aveam nevoie în Europa. Când i-am spus asta lui James, el mi-a dat trei saci de voiaj foarte scumpi, de-ai lui, din piele de bună calitate, cusuți manual. Mi-a mai spus că voi avea nevoie de haine călduroase dacă mergeam în Anglia în martie. Şi-a scos portmoneul şi mi-a dat 200 $ ca să-mi iau haine noi. A dat din umeri când i-am mulțumit. Mi-a făcut o mare plăcere să cheltui aceşti bani.

Mi-am împachetat totul şi stăteam în apartament în dimineața acelei zile mari. Când a sunat soneria am fugit să-i deschid lui James. Dar, ui-tându-mă la fața lui, mi-am dat seama imediat că se întâmplase ceva rău.

— Ce s-a întâmplat?

— Rita, îmi pare foarte rău. A intervenit ceva. Mai trebuie să stau câteva zile aici să rezolv nişte afaceri. Nu pot să vin cu tine astăzi.

L-am privit țintă în ochi, dezamăgită.

— Bine, dar eu nu mă duc dacă nu vii şi tu. Să amânăm călătoria. El scutură din cap.

— Imposibil. Am plătit biletele şi e prea târziu ca să mai amânăm.

— îți poți permite să pierzi banii ăştia.

— Nu asta-i problema. E păcat să nu te duci. Ai aşteptat aşa de mult să mergi.

— Cum să mă mai duc acum? James îmi prezentă o alternativă.

— Uite, Rita. Ai putea să zbori prin Bangkok. Rămâi astăzi aici. Mergi mâine în Bangkok. De acolo zbori mai departe spre Europa. Ne vom întâlni în Paris. Aşa că numai prima parte a planului a căzut.

— Merită toată această oboseală?

Nu-mi plăcea această schimbare de program.

— Dacă merită? Sigur că da. Câştigi o călătorie în Bangkok. Ajungi în Paris mai bronzată. Voi plăti eu ce e în plus, nu te îngrijora!

Am ezitat. Nu voiam să par nerecunoscătoare, dar nu voiam să merg singură după ce am aşteptat aşa de mult să merg cu James. Am încercat să-i explic asta. Dar el a venit cu un argument decisiv. Printr-o coincidență Simon Lo călătorea şi el la Bangkok în acea zi. Avea să zboare cu acelaşi avion, să găzduiască la acelaşi hotel şi să plătească toate cheltuielile.

— Nu vei avea probleme, Rita, mă asigură James. Simon va avea grijă de

tine.

Schimbarea planului m-a lăsat puțin nesigură. Au început să-mi vină tot felul de idei ciudate. Oare se plictisise James de mine? Oare asta era o metodă de a se descotorosi de mine? Dar mi-am spus că nu poate să fie adevărat. Era o metodă prea complicată ca să urmărească lucrul acesta. In cele din urmă am căzut de acord cu această nouă sugestie, deşi nu eram prea entuziasmată că apărea şi Simon în plan. Pe de altă parte, planurile de călătorie ale lui James erau făcute adeseori la întâmplare şi obişnuia să le schimbe în ultimul moment. Că această schimbare de plan ar putea avea un scop ticălos, era ultimul lucru la care mă gândeam.

Oare eram aşa de proastă să cred că îmi pot petrece un concediu cu un prieten tânăr, bogat, frumos — fără să dau nimic în schimb? Nu m-am gândit Ia asta nici un moment. Zeci de alți oameni mi-au cerut la Kokusai să merg în astfel de călătorii, dar întotdeauna refuzasem pentru că nu-mi păsa de ei. James era diferit. Era amantul meu, nu era doar un bătrân plictisitor de la Kokusai care căuta să mă farmece.

Simon m-a întâmpinat la aeroportul Kai Tak pentru a zbura Ia Bangkok. Nu prea mai fusesem singură cu el. Era destul de plăcut, dar totuşi distant. Mi-a înmânat un radio-casetofon nou, spunându-mi:

— De la James, un cadou pentru mama ta.

Nu am prea vorbit în timpul zborului; Simon a citit mai tot timpul un ziar, iar eu aveam propriile gânduri.

Era minunat că eram din nou în Bangkok. Am găzduit la hotel Asia, am luat camere separate, şi am cinat împreună în acea seară.

Simon era pedant şi curtenitor, dar nu vorbea decât foarte rar. Nu l-am mai văzut după acea primă seară. Am avut de făcut câteva cumpărături a doua zi; James îmi dăduse ceva bani de cheltuială. Am petrecut o parte din zi la bazinul hotelului şi restul făcând turul oraşului.

Sub conducerea regelui actual, regele Bhumibol Adulyadej, Thailanda se occidentalizase mult, dar era încă o țară a contrastelor. M-am plimbat prin magazinele universale moderne, printre templele vechi, pe străzile înguste unde se purta îmbrăcăminte vestică deopotrivă cu mătăsurile tradiționale thailandeze. Căldura era binevenită, căci în Hong Kong fusese destul de răcoare când plecaserăm. în josul râului, turiştii se înghesuiau pe bulevardele străjuite de o parte şi de alta de copaci. Mi-am cumpărat prânzul de la o dugheană şi l-am mâncat într-un colț umbros al pieții, unde oamenii de afaceri se amestecau cu călugării cu robe de şofran.

Zborul spre Paris era a doua zi la 11 seara. Trebuia să eliberez camera de hotel la ora 12. Simon, care trebuia să mai stea, mi-a sugerat să-mi las bagajele

în camera sa şi să mă ajute să le mut. Mi-a spus să mă duc la salonul pentru înfrumusețare al hotelului Asia şi m-am programat pentru ora 4. între timp, m-am plimbat prin oraş şi am mers la cumpărături, apoi m-am întors la camera lui Simon ca să-mi iau ceva bani din geantă. Simon nu a deschis imediat. Când a deschis, şi-a scos doar capul pe uşă. Părea stânjenit. Am crezut că avea o femeie înăuntru. I-am explicat ce doream şi s-a întors în cameră închizând uşa şi reapărând cu o mulțime de bani — 500 de bhați, pe care nu i-am refuzat. Aşa că nu am intrat în camera lui şi nu mi-am văzut bagajele până la amiază.

La salonul de înfrumusețare a fost fantastic. Am observat că Simon plătise dinainte, probabil pentru a-l lăsa în pace pentru acea după masă. Am făcut o baie cu aburi, mi s-a făcut masaj corporal şi facial, manichiura, pedichiura şi m-am spălat cu şampon — toate pentru aproximativ 10 lire englezeşti. La ora 7, a venit să mă ia. Am cinat împreună şi am băut la barul hotelului. Apoi am mers în camera lui să fac un duş. Bagajul meu era acolo aşteptându-mă. Am luat câteva mărunțişuri pentru călătorie. Majoritatea hainelor din geantă erau de iarnă şi în Bangkok era foarte cald acum.

La ora 9^{30} seara, Simon a venit jos cu mine în holul hotelului şi a chemat un taxi să mă ducă la aeroport. Când taxiul a sosit, m-a sărutat pe obraz. A fost gestul cel mai apropiat pe care 1-a avut față de mine în întreaga călătorie. Mi-a zâmbit indiferent.

— Ai grijă de tine! Apoi mi-a făcut semn cu mâna şi s-a întors în hotel.

Am ajuns repede la aeroport.

Apoi a început coşmarul.

Deținută

„Cred că o să am mai mult decât un avocat bun..." Scrisoare către mătuşa Margaret şi către Tom, 10 iunie 1977

— Iu cine eşti?

Aceste cuvinte tăioase îmi răsunau în minte. Nu-mi credeam urechilor.

Simon s-a întors cu spatele la mine cu un surâs batjocoritor ca să-şi ia pantalonii. Am sărit la el, cu pumnii încleştați, plângând şi strigând. Dar poliția m-a ținut. Căpitanul a făcut semn spre uşă.

— Duceți-o să aştepte afară.

M-am certat ca o isterică cu polițista, pe scaunul din față al maşinii de poliție. După câteva minute l-au adus jos şi pe Simon, un polițist îm-pingându-l pe bancheta din spate. Părea neîngrijit, ca şi cum şi-ar fi luat în grabă hainele pe el. Pe când mergeam cu maşina, am căzut epuizată într-o stare de completă muțenie. Simon stătea calm în spatele meu.Nu m-am uitat pe geam şi habar nu aveam unde mergeam.

Maşinile au intrat în curtea unei clădiri înalte de cărămidă cu câteva etaje. Era încă întuneric. Polițista m-a ajutat să ies şi am intrat în clădire. Era un fel de secție de poliție. Polițista a schimbat câteva cuvinte cu căpitanul de poliție şi am urcat sus pe scări. Pe holul acela lung şi pustiu în care am ajuns, ea a scos o cheie din buzunar şi a deschis uşa unei celule. M-am cutremurat de groază. Celula era întunecoasă şi murdară şi mai mulți gândaci de mărime impresionantă mişunau pe podea. întotdea-una îmi fusese groază de gândaci, chiar şi de cei mai mici. Dar aceştia erau gângănii mari şi lucioase ca acelea pe care le văzusem în Australia şi de care mă feream.

— Nu pot să intru acolo. Nu pot, am rugat-o pe polițistă. Aceasta a scuturat din cap şi a zâmbit cu înțelegere.

— Va fi mai bine dimineață, spuse ea. M-a împins cu grijă înainte şi a încuiat uşa înapoia mea.

Stăteam într-o cameră mică ce avea un perete din bare de fier de la podea până la tavan cu o uşă tot din gratii. Cea mai mare parte a spațiului era o platformă de lemn ridicată pe care am luat-o drept pat. Printr-o intrare fără uşă am văzut spatele celulei unde era o troacă şi o țeava de apă. O gamelă de cositor stătea în acea troacă într-o apă mizerabilă. Lângă acestea era toaleta — două scăunele şi o gaură în podea între ele. Cineva pusese o placă murdară să acopere intrarea şi să asigure astfel puțină intimitate. Era înaltă numai până la piept şi era ridicată puțin mai sus decât podeaua murdară.

„Duşul" cu gamela şi toaleta simple nu erau noi pentru mine. Mai văzusem din aceasta în Bali; sunt foarte răspândite în Orientul îndepărtat. Dar era o mare diferență când le vedeam în camerele spațioase şi aerisite ale căminelor din Bali şi în casele prietenilor. Acolo, dădeau o notă de amuzament şi făceau parte din plăcerea exotică a călătoriei, un simbol al pasiunii pe care majoritatea oamenilor din Orientul îndepărtat o au pentru curățenie. Dar în celula aceasta întunecată, arătau jalnic, iar locatarii de dinaintea mea nu le lăsaseră prea curate.

M-am tot plimbat de la un capăt la altul al celulei cu mintea confuză. Polițista a apărut din nou cu o parte din hainele mele.

— Trebuie să-ți reținem pentru o vreme bagajele, mi-a explicat ea. Am primit bucuroasă hainele Am luat câteva pulovere şi cămăşi şi am improvizat un pat pe platforma de lemn şi m-am pus jos. Era cel mai tare pat pe care dormisem de o vreme încoace. în afara celulei, era aprins un bec. Mi-am tras hainele peste cap şi am încercat să dorm. Orele treceau, însă am pierdut orice noțiune de timp.

O mişcare din afara celulei m-a făcut să-mi ridic privirea. Un om slab şi mic, în pantaloni şi vestă se uita la mine. Deodată mi-am dat seama că îmi era o sete grozavă. Văzându-l, am murmurat:

— Dați-mi să beau! Dați-mi să beau!

Acesta a rânjit şi şi-a întins mâinile ca un cerşetor.

— Bani!

Îmi schimbasem banii la aeroport şi aveam numai franci francezi. I-am oferit o bancnotă, dar el a refuzat făcând semn cu mâna. A arătat spre brățara mea.

— Frumoasă. O iau eu şi dau apă.

Mi-am întors fața spre perete şi am plâns dezarmată. Nu înțelegeam cum merg lucrurile în închisoare şi acest târg pentru apă mi s-a părut barbar şi crud. Am strigat apoi chinuitorului meu:

— Câine! Câine!

Dar el chicoti. Când m-am uitat din nou, dispăruse.

După mai mujt timp, s-a auzit un zgomot de chei. M-am sculat în picioare. Căpitanul'de poliție a deschis uşa celulei, a intrat şi a încuiat-o în urma lui. Părea că dormise bine.

Hainele mele erau lipite de corp din cauza căldurii şi fața-mi era fierbinte şi lipicioasă. S-a uitat la mine cu înțelegere.

— Ți-e sete?'

Am încuviințat din cap.

— A venit un om — n-a vrut să-mi ia banii — n-a vrut să-mi dea apă...

— A! Omul-pisică. Hrăneşte pisicile, înțelegi, ca să stârpim rozătoarele. M-am cutremurat. Căpitanul a strigat pe cineva din afara celulei şi s-a auzit un zgomot de paşi jos pe scări.

— îți aduc o cola, mi-a explicat el.

— Dar n-am nici un bath...

— Nu te îngrijora, nu contează.

Cola, ambalată ca de obicei într-o pungă de polietilenă străpunsă la un capăt de un pai care ieşea în afară, era caldă, dar binevenită. Am băut-o recunoscătoare. Era şi ceva de-ale gurii — o mâncare din orez. N-am putut s-o mănânc. Abia după câteva zile am început să mănânc din nou.

Căpitanul mă vizita des în celulă.

— Cât o să mă mai țineți aici? am întrebat eu. Mi-a făcut un semn binevoitor cu mâna.

— Păi... poate şase zile, poate o lună... . Şi apoi, fără să mai aştepte replica mea, m-a luat la întrebări.

— Ce ştii despre Alan Soon?

Nu mai auzisem acest nume şi i-am spus aceasta. Dar el puse din nou întrebarea.

— în ce circumstanțe l-ai întâlnit pe Alan Soon? Când ai aranjat să zbori cu cursa cu care zbura şi el?

— Nu ştiu pe nimeni cu numele Alan Soon...

— Care era planul de întâlnire cu el?

— Nu ştiu despre cine vorbiţi... La urma urmei, cine este acest tip, Alan Soon?

Apoi căpitanul mi-a spus:

— Soon zbura în acelaşi avion. Era în vamă când aţi fost arestată. Hai, domnişoară Nightingale, trebuie să ţi-l aminteşti.

Brusc, mi-am amintit de chinezul cu ochi de sticlă care mă privea în timp ce bagajele îmi erau percheziţionate.

— Mai spune-mi încă odată întreaga poveste, spuse căpitanul răsfoind carneţelul de notiţe.

Am mai spus povestea încă odată, sperând din toată inima că o spuneam la fel de fiecare dată, pentru ca mintea îmi era atât de încâlcită încât nu mai ştiam exact cum urmau evenimentele. Am început să deznădăjdu-iesc. Căpitanul însă m-a mângâiat.

— Nu te îngrijora — ştim că Soon şi Lo, aceştia doi, sunt implicaţi în afacerea cu droguri. Sunt binecunoscuţi de poliţie. îi urmărim de multă vreme. Dar tu nu eşti ţinută sub acuzaţia de trafic de droguri. Eşti închisă pe baza articolului 21 care priveşte încălcarea ordinii publice. Avocatul îţi va explica totul.

— Avocatul?

— Bineînţeles! Ambasada ţării tale va aranja să ai un avocat.

— Trebuie să-l anunţ pe James. Mă aşteaptă în Paris. Căpitanul s-a uitat la mine într-un mod ciudat.

— Ambasada Britanică va aranja toate astea. Pe când pleca, i-am spus:

— Cât voi sta aici? Când îmi veţi da drumul? Se opri în uşă.

— Trebuie să te ţinem aici treizeci de zile. Aşa este legea. Nu vei păţi nimic. Apoi s-a scărpinat pe nas.

— Câţi bani ai?

Nu am vrut să par bogată, deci o posibilă traficantă de droguri, aşa că i-am spus că am ceva dolari în Australia. Mai târziu, am întâlnit oameni care au folosit mita ca să iasă din încurcătură şi m-am întrebat ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi încercat să fac asta atunci. Căpitanul a dat aprobator din cap şi a zis:

— Nu te îngrijora. Apoi a coborât.

Mi-au fost luate amprentele şi am fost fotografiată de mai multe ori ţinând o plancartă cu un număr de identificare şi o inscripţie în thailande-ză. Zeci de oameni, de funcţionari, alţi deţinuţi şi alţii au venit la celulă să mă vadă. Odată m-am trezit şi am văzut un paznic care se uita la mine. Se sprijinea de zidul dinafară părând din cale afară de imperturbabil şi de relaxat în uniforma sa oficială formată din pantaloni kaki şi cămaşă. M-am încruntat la el.

— De ce te uiți ca vițelul? l-am întrebat eu. El mi-a întins un pachet de țigări.

— Nu vrei una?

— Nu, nu vreau.

Şi-a aprins o țigară şi a inhalat fumul gânditor.

— Ştii, îmi pare foarte rău de ce s-a întâmplat. Chiar îmi pare rău... încerca să-mi creeze bună dispoziție, dar n-aveam chef să fiu consolată. Apoi, n-a mai stat mult şi a plecat.

Mă întrebam când voi auzi veşti de la ambasadă şi când va sosi avocatul. Am început să mă nelinişteșc cu privire la mama. Ce va spune când va auzi toate astea? Mi-am imaginat-o deschizând o scrisoare oficială şi citind anunțul formal că fiica ei fusese închisă din cauza traficului de heroină. Cum ar reacționa ea? Ar şti cu cine să ia legătura, ce să facă? Am cugetat mult la necazul pe care această veste îl va aduce asupra familiei noastre şi nu am putut să îndur acest gând. Chiar mi-am imaginat-o pe mama, părăsită de prieteni şi vecini din cauza dizgrației pe care o adusesem asupra Blackburn-ului. Pe atunci nu ştiam că oamenii din Blackburn aveau s-o sprijine pe mama aşa cum au făcut-o. Credeam că voi fi condamnată şi că mama va suferi.

De fapt, ea a şi aflat povestea în cea mai proastă versiune. în ziua următoare arestării mele, a apărut un articol în ziare. Un corespondent al agenției Reuter la Bangkok a telegrafiat toată povestea în Anglia şi sora mea, Ann, a văzut-o în Lancashire Evening Telegraph. Până să sosească alte ştiri de la ambasadă, mama a avut doar articolul acela scurt. Doar după câteva săptămâni m-am putut hotărî să-i scriu. Dacă urma să fiu eliberată în treizeci de zile, mă gândeam eu, ar fi mai bine să nu-i scriu timp de o lună mamei, decât să primească o scrisoare de la mine pe o hârtie de la poliție.

Am fost luată într-un birou pentru încă un interviu. De data aceasta, era avocatul meu. Era un domn thailandez cu o față rotundă şi plăcută. în ciuda căldurii, purta un costum de culoare închisă şi cravată şi avea o servietă de dimensiuni mici pe care a aşezat-o cu atenție pe masă. A dat mâna foarte sobru.

— Mă numesc Sorochai, mă anunță el. Firma la care lucrez se numeşte Tilleke and Gibbins. Este un cabinet de avocatură cu experiență în Bangkok. Ambasada britanică ne-a cerut să vă ajutăm.

Şi-a luat o batistă frumos împăturată din buzunar şi şi-a şters sprâncenele cu atenție.

— Îmi pare rău că sunteți în această situație. Deschizându-şi servieta, a scos pe masă un teanc de hârtii.

— Trebuie să vă întreb despre tot ce s-a întâmplat. Spuneți-mi vă rog întreaga poveste.

A ascultat cu răbdare cu mâinile împreunate, încrețindu-şi buzele şi dând aprobator din cap. Din când în când eram rugată să repet o anumită parte a povestirii. „Da,... da, ... înțeleg", murmura el. „Continuați".

Am terminat ce aveam de spus. Domnul Sorochai stătea pe spătarul scaunului, uitându-se spre tavan şi gândindu-se. Auzeam oamenii strigând afară în curte. A coborât încet privirea până a ajuns la mine şi a oftat.

— Ei? am întrebat eu nepoliticoasă.

Domnul Sorochai îşi ridică sprâncenele. Vocea mi se strânse.

— Ce se va întâmpla? Când pot să plec?

El se uită la mine măsurându-mă cu privirea.

— Cred că acesta va fi un caz greu, spuse el categoric.

— Dar nu era heroina mea... nu ştiam nimic de existența ei; trebuie să mă elibereze!

— E foarte dificil, repetă el. îşi adună teancul de hârtii şi le puse cu grijă în servietă. Ridicându-se de pe scaun, îmi întinse mâna.

— Mă voi întoarce curând, îmi promise el. E mult de lucru. Trebuie să fac rost de nişte acte, să pun nişte întrebări. Curțile de apel nu se mişcă prea repede aici. E pentru protecția dumneavoastră.

Când am ajuns la uşă ca să fiu dusă în celulă, domnul Sorochai s-a înclinat respectuos.

— Îmi pare rău. Acesta nu e un caz uşor. Aveți răbdare.

A doua zi am fost luată în altă încăpere mare a clădirii. Era ca o sală mai mică de judecată. Pe o parte erau câteva bănci şi pe cealaltă, o masă lungă. La masă erau aşezați câțiva oameni. Era şi o englezoaică, care, aşa cum am aflat mai târziu, era consulul britanic. Doi sau trei care păreau a fi oficialități locale stăteau în mijloc însoțiți de o parte şi de alta de ofițeri plini de insigne şi trese. Am luat loc pe una din bănci. O polițistă stătea lângă mine.

Au mai sosit doi ofițeri de poliție aducând cu ei încă doi oameni. Când i-am văzut, inima mi-a zvâcnit cu putere. Erau Simon Lo şi Alan Soon.

Am fost îndemnată să mă ridic. Persoana care conducea interviul era un englez.

— Tu eşti Rita Nigtingale? Vocea lui era calmă şi avea un stil operativ şi precis, ca şi uniforma pe care o purta. Am încuviințat din cap. Polițista mi-a dat cu cotul.

— Da, am spus eu abia perceptibil.

— Sunt un ofițer al Interpolului. Ştii ce e Interpolul? — Da.

— Ai locuit în Australia? Eşti de naționalitate britanică? Când ai părăsit Australia?

Întrebările s-au succedat întocmai ca focurile unei arme automate.

Răspundeam mecanic. Am fost întrebată de slujba mea din Hong Kong, despre călătoria mea la Paris şi despre James. Voiau să afle datele exacte, duratele şi tot felul de detalii. Le-am spus tot ce mi-am amintit. într-un târziu mi s-a îngăduit să şed. A fost rândul lui Lo şi Soon să fie chestionați. Interogarea lor părea să aibă o importanță deosebită pentru interviu.

Dar ei au refuzat să răspundă la întrebări şi au privit tot înainte. Englezul a încercat să-i facă să răspundă, apoi ceilalți oficiali le-au pus şi ei întrebări în diferite dialecte asiatice. Ei însă au tăcut şi nu şi-au deschis gura. întrunirea a fost curmată brusc. Oficialii thailandezi au părăsit sala şi noi am fost luați de acolo. Nici Lo şi nici Soon nu au lăsat nici o bănuială că m-ar recunoaşte în vreun fel.

Nu venea nici o veste de la James. Eram îngrijorată ca nu cumva arestarea mea să-i creeze probleme. Plănuise să ne întâlnim în Paris şi eu nu aveam să fiu acolo — se va îngrijora foarte mult. Dădusem numele lui James şi adresa hotelului unde urma să ne întâlnim poliției de la aeroport.

O teamă neplăcută începea să se înfiripe în adâncul meu. Oamenii îmi puneau întrebări despre James, dar când îi întrebam dacă nu venise vreo scrisoare de la el, făceau pe neutrii. Alți prizonieri din acea secție de poliție îmi spuneau că am fost proastă că m-am încurcat cu el. începeam să-mi amintesc întrebările despre el, puse de cei de la Interpol.

Îngrijorarea pentru James s-a transformat curând în mânie. Oricâte probleme ar fi avut el de rezolvat cu afacerile lui, putea cel puțin să ia legătura cu mine. Mi-am pus în gând să-i spun câteva lui James Wong când aveam să ajung în Hong Kong.

Am căzut pradă unei mari amărăciuni. Eram furioasă că nimeni nu vedea că întreaga poveste era o neînțelegere. în schimb, eu mai trebuia să zăbovesc o lună în celulă până ce lucrurile se rezolvau. James se distra în Paris şi eu eram blocată în Bangkok. Nu ştiam nici măcar procedura pentru a fi eliberată. Speram să vină cineva să-mi explice şi mie cum funcționa sistemul legal thailandez, dar nu a venit nimeni. Am mai aflat şi eu ce am putut din ceea ce vorbeau oamenii, dar toate erau învălmăşite în mintea mea. Căpitanul care răspundea de mine era foarte prietenos. După ce prima repriză de interviuri s-a terminat şi am început să mă obişnuiesc cu lucrurile, el a trimis după mine. Am fost dusă sus, în biroul principal, o încăpere mare cu două dulapuri vechi pentru acte şi câteva mese. Căpitanul şi-a ridicat privirea şi a zâmbit când m-a văzut.

— Rita... arăți palidă, ai nevoie de aer curat!

Mi-a făcut semn spre masa lui aflată lângă un geam deschis. Hârtiile se ridicau şi foşneau din cauza adierii de vânt. M-am aşezat pe un scaun.

Două ventilatoare mari se învârteau ritmic deasupra noastră. Am privit

afară. în curte era o tarabă unde se vindeau alimente aşa cum poţi vedea peste tot în Bangkok. Vânzătorul stătea tolănit în umbra ei. Oamenii vorbeau în colţurile umbrite ale curţii; oamenii în uniforme îşi vedeau de treburile lor. Auzeam zgomotul neîncetat al traficului. Totul părea foarte normal. Am înghiţit, simţind că aveam un nod în gât. Căpitanul şi-a frecat mâinile cu zgomot.

— Aha! Nu ai mâncat, m-a certat el. Trebuie să mănânci, ştii asta? O fată frumoasă ca tine nu trebuie să flămânzească. Doar nu ţii regim, nu?

Am zâmbit şi am clătinat din cap.

— Bine, zise el entuziast. Atunci ce vrei să mănânci?

— Nu ştiu ce este de mâncare.

— Păi, ai vrea orez prăjit? Tăiţei? Tăiţeii sunt foarte buni.

Mi-am dat seama că-mi era foarte foame. Căpitanul a trimis un băiat să aducă de mâncare şi am urmărit băiatul care a apărut jos în curte şi a vorbit cu vânzătorul de la tejghea. Pe când se întorcea ţinând cu grijă un castron cu mâncare, l-am invidiat pentru libertatea lui de a merge unde vrea. M-am aşezat la masa căpitanului şi am mâncat tăiţei şi am băut Coca-Cola. Am tot vorbit despre una şi alta, despre călătorie, filme, ştiri din ziare. Ii răspundeam pentru că stătuse jos şi-mi ascultase versiunea a ceea ce se întâmplase, dar, oricum, îmi plăcea de el; avea simţul umorului şi era simpatic. Numai că atunci când am pomenit de eliberarea mea, a devenit vag şi evaziv.

Când căpitanul a trimis după cineva care să mă ducă înapoi în celulă eram mai calmă şi aproape distrată. în timpul detenţiei mele în secţia de poliţie m-a mai chemat de câteva ori şi mi-a îngăduit să stau la biroul lui.

Întoarcerea domnului Sorochai nu a adus nici o încurajare. Nu avea nici o informaţie clară. A venit de mai multe ori aducând cu el ceva de mâncare şi băutură şi — după ce i-am cerut ceva de citit — un teanc de reviste. Se îmbrăca foarte curat; deşi dădea impresia că îi era foarte cald în costum întotdeauna refuza să-şi dea jos haina. Era prietenos şi avea de obicei timp să discute — mi-a spus odată că soţia lui aştepta primul lor copil şi am vorbit amândoi despre familiile noastre. Nu-mi prea zâmbea. Doream să-l fac să zâmbească şi am încercat să-l determin să-şi învingă rezerva, dar el a rămas sobru. Voiam să-l fac să zâmbească pentru că asta ar fi făcut ca lucrurile să pară mai puţin ameninţătoare. Deşi niciodată nu se supăra şi era drăguţ şi curtenitor, refuzul său de a-mi clarifica problemele m-a făcut să mă îngrijorez tot mai mult. Asigurările lui că s-a făcut mult pentru cazul meu nu mi-au alungat neliniştea. Un singur lucru era clar. Nu avea să se întâmple nici o minune peste noapte. Urmam să petrec toate cele treizeci de zile la secţia de poliţie.

— Şi apoi? am insistat eu.

Dar domnul Sorochai nu mi-a răspuns.

Mi-am jurat că atunci când voi ieşi din celula aceasta îmi voi ține capul sus şi că voi face ceva. De un lucru eram sigură. Nu o să stau degeaba. Am căutat să fac ceva să-mi ocup timpul.

Am vorbit cu paznicii să-mi dea ceva ca să-mi curăț celula. Mi-au dat o cârpă cu care am frecat podeaua. Apoi am şters praful şi am început să curăț crăpăturile din lemn şi barele soioase din celulă.

Pe măsură ce simțeam că şansele de a fi eliberată se micşorau, am devenit tot mai irascibilă. Mă răsteam la toată lumea şi mă plângeam de toate. Eram departe de a fi o prizonieră model. Odată făceam ceva şi aveam nevoie de o forfecuță pentru manechiură. O exclamație bruscă din afara celulei m-a făcut să-mi ridic privirea. Un gardian arăta spre foarfecă şi a întins mâna spre ea să i-o dau. Crezând că vrea să-şi curețe unghiile, i-am dat-o, după care şi-a pus-o imediat în buzunar.

— De ce-ai făcut asta? l-am întrebat eu furioasă.

— Nu permis! a spus ferm gardianul. Arma. Ascuțit! Mi-am ieşit din fire şi am strigat la el înjurând ca un birjar.

— Ce vrei să spui cu asta, idiotule? m-am răstit eu.

I-am arătat un rând de sticle din celulă în care fuseseră sos şi băuturi răcoritoare. Am luat una învârtind-o amenințător spre el.

— Dar asta ce crezi că e? Asta nu-i armă. Stăteam acolo şi-mi loveam palma cu sticla. Voiam să arăt cine sunt şi să o sparg de gratii. Gardianul s-a uitat la mine ca la o nebună, a râs şi a plecat mai departe.

Biroul Ministerului de Externe din Londra declarase că acțiunea curții de justiție e o treabă interminabilă. Pentru moment ei intenționau să urmărească cu atenție toate acestea şi să nu se implice prea mult. „Are un reprezentant legal, dar deocamdată doar atât. Le-am avertizat pe rudele ei că va dura ceva timp. Dar nu ştim cât".

Nu ştiam nimic sigur cu privire la cazul meu pentru că la secția de poliție lucrurile înaintau foarte încet. Nici una din oficialități nu s-a purtat rău cu mine. De fapt, atitudinea generală arătată față de mine era una de detaşare. Se părea că totul era o rutină plictisitoare. Oamenii de la ambasadă erau simpatici şi păreau interesați de soarta mea, dar nu au putut să-mi dea informații sau să-mi spună cum vor evolua lucrurile. Am rămas recunoscătoare vice-consulului — din întâmplare era tot din Blackburn -care, în timp ce părăsea sala unde am fost interogată împreună cu colegii lui, s-a întors spre mine, mi-a zâmbit încurajator şi mi-a spus:

— Fruntea sus, fetițo!

Mi se aducea de mâncare în celulă. Chiar şi la început, când nu am putut mânca şi nu am făcut nici un aranjament ca să-mi cumpăr, îmi aduceau

mâncare şi încă destul de bună. Prima dată, m-am gândit că era meniul normal de la secția de poliție, dar mai târziu am dedus că mâncarea normală pentru prizonieri era foarte simplă şi neconsistentă. Când, mai târziu, o fată thailandeză a fost pusă în celulă cu mine, împărțeam toate felurile de delicatese pe care i le aducea familia, printre care odată a fost şi o sticlă de brandy. Evident că aceasta nu era mâncarea unui prizonier; şi începeam să mă întreb care era explicația şi de unde îmi venea mâncarea aceasta gustoasă.

Într-o zi, stând în biroul căpitanului, m-am uitat la mâncarea din fața mea. Deodată l-am întrebat:

— Mâncarea care-mi vine în celulă este asigurată de guvern? Căpitanul a râs cu poftă.

— Guvernul? Nu! Ei dau mâncare bună, dar nu ca asta pe care o mănânci. Asta e de la prietenul tău de jos.

— Ce vreți să spuneți?

— Prietenul tău, Simon Lo, este în celulă jos. El cumpără de mâncare pentru tine.

— Nu e prietenul meu! Nu mănânc! am țipat, şi pentru câteva zile am refuzat-o, deşi mai târziu am acceptat-o din nou gândindu-mă că aş putea foarte bine să mă folosesc de Simon, deoarece şi el s-a folosit de mine.

Când mai apoi am părăsit secția de poliție, Simon şi Alan Soon mai erau încă închişi. Ştiu pentru că am fost întrebată dacă vreau să-i salut pe prietenii mei.

— Nu sunt prietenii mei! am strigat din nou.

După o săptămână ei au fost deportați din Thailanda.

într-o joi, după douăzeci şi şase de zile de detenție, domnul Sorochai a venit cu veşti.

— Săptămâna viitoare se termină cele treizeci de zile. Vei merge la tribunal.

A aranjat unde ne vom întâlni acolo şi multe alte detalii. Dimineața următoare m-am trezit zăpăcită. Cineva mă scutura de umăr.

— Hî? Cât — Cât e ceasul? Polițista a luat mâna de pe mine.

— E şase fix. Trebuie să te trezeşti. în această dimineață trebuie să mergi la tribunal.

— Astăzi? E o greşeală! Nu trebuie să mă duc decât săptămâna viitoare. Dar ea era foarte calmă.

— Îmbracă-te, te rog. Trebuie să fii gata repede. Şi împachetează tot ce ai. Trebuie să le iei cu tine.

În timp ce îmi luam lucrurile, am adăugat agitată:

— Ascultă, eşti sigură că ai înțeles bine? M-am orbecăit după blue jeans-ii

mei şi i-am tras pe mine. Avocatul meu nu ştie. Cum să mă duc la tribunal dacă avocatul meu nu este acolo? De ce să mă duc? Ce se întâmplă? Am început să-mi îngrămădesc hainele şi ce mai aveam în geantă.

— Vreau să vorbesc cu avocatul meu. Nu-l chemați, vă rog, pe domnul Sorochai?

Am fost dusă prin oraş cu un Landrover. întrebam mereu:

— Ce se întâmplă? De ce mergem astăzi? Unde este avocatul meu? De ce nu a fost anunțat avocatul?

— Nu vei avea nevoie de avocat, mi-a replicat avocata de la poliție.

Lard Yao

„Ştiu că eşti tare mamă, şi, crede-mă, şi eu o să fiu tot aşa. Nu-mi face bine să mă uit înapoi şi să spun că ar fi trebuit să judec mai mult sau ar fi trebuit să-mi dau seama. Nu pot să mă gândesc înapoi, numai înainte... Nu te supăra prea tare mamă, am plâns eu pentru amândouă."

(Scrisoare pentru mama, 19 Aprilie 1977)

Tr**,**

Lribunalul era o clădire imensă cu zidurile neîngrijite şi cu un şir de trepte impresionante. în spate, era o curte. Un ofițer superior mi-a spus să stau acolo şi apoi a dispărut în clădire. Era plin de oameni în curte şi peste tot erau obişnuitele tarabe cu gustări. In depărtare, în afara curții, auzeam zgomotul traficului, oameni râzând şi strigând unul la altul. Mi-am dat seama că sunt singură şi nepăzită. Puteam să plec. Indiferentă, m-am gândit cum pot să fac acest lucru. Ştiam un hotel din Bangkok unde mai stătusem, de unde prietenii mei şi-au făcut rost de paşapoarte şi acte false. Un francez organiza totul acolo. Şi după aceea? Ei, aveam prieteni în tot Orientul...

Dar am fost prea zăpăcită şi speriată ca să mă ridic şi să plec. Şi mă mai gândeam: „Nu se poate să fie chiar aşa serios. La urma urmei nu sunt deloc implicată. Nu a fost heroina mea. Totul va fi bine. De fapt sunt ținută sub observație pe baza articolului 21."

Totuşi eram înspăimântată. Stând în curte am întrebat pe fiecare trecător dacă vorbea engleză. în cele din urmă, cineva mi-a trimis o avocată thailandeză, Jennifer, care vorbea perfect engleză. I-am explicat că avocatul meu nu ştia că venisem la tribunal.

— O, asta se rezolvă. îi voi da telefon. îmi dăduse numărul de telefon, aşa că i l-am spus lui Jennifer.

— Ştii, au împuşcat pe cineva în dimineața asta. M-am uitat la ea neîncrezătoare.

— Da, era un chinez care se ocupa de droguri. Ofițerii forței americane antidrog sunt aici acum. Nu te îngrijora. Voi avea grijă să-l anunț pe avocatul tău

că eşti aici.

Ofiţerul care mă adusese aici s-a întors şi mi-a făcut semn să-mi iau bagajele. Acum şi mai înspăimântată ca înainte, am fost adusă într-o sală uriaşă de judecată. Câţiva prizonieri thailandezi erau deja acolo, aşezaţi pe jos. Bărbaţii aveau cătuşe la picioare şi mai erau şi câteva femei prizoniere. Multe dintre ele erau legate una de alta cu cătuşe. Gardianul mi-a adus un scaun. Eram singurul prizonier căruia i se dăduse un scaun. Când m-am aşezat, el se aplecă spre mine şi murmură:

— Să ştii că-mi pare rău pentru tine.

Judecătorii în robe negre au intrat. Unul a început să citească nume de pe o listă lungă — cred că erau nume pentru că oamenii se ridicau şi se aşezau pe măsură ce lista era citită. Procedurile au fost citite în thailandeză. Deodată gardianul m-a împuns în coaste. Nu-mi auzisem numele. M-am ridicat în picioare. Apoi m-a tras de mână şi m-am aşezat din nou.

— Ce se întâmplă? am şoptit eu.

— Închisoare, spuse el. Te duci la închisoare. Gardianul repetă.

— Îmi pare rău pentru tine, îmi pare rău pentru tine.

În spatele Curţii, gentile mi-au fost deşertate fără prea multă ceremonie într-o cutie mare de carton care mi-a fost apoi dată. Am fost dusă într-o celulă din clădirea tribunalului. Avea o lăţime de aproximativ nouă metri. Peste optzeci de femei thailandeze erau acolo. Era o gălăgie de nedescris. Unele mâncau, altele vorbeau tare ca să acopere zgomotul de fond. Un gardian a început să-mi examineze conţinutul cutiei cu multă atenţie, căutând probabil obiecte considerate periculoase. A luat de acolo o lamă, o pensetă, ceva aspirine şi alte câteva lucruri, punându-le deoparte. în timp ce lucrurile frumoase ce le cumpărasem pentru Paris erau luate din cutie una câte una, femeile s-au repezit asupra lor cu ţipete de încântare. îngrozită, am privit cum hainele treceau din mâna în mână până ce au dispărut. Nu ştiam unde sunt; eram în transă. Credeam că eram deja în închisoare. Habar n-aveam cum arată o închisoare pe dinăuntru, dar ceea ce vedeam era deja mai rău decât îmi putusem imagina. Stăteam neajutorată într-un colţ al celulei uitându-mă la mulţimea de femei. Apoi, mi-am dat seama că unele îmi făceau semn. Cu toate că nu le-am răspuns, ele m-au tras de mânecă prin celulă. M-am uitat atentă să nu calc pe femeile care stăteau aşezate pe podea sau erau întinse pe jos. M-am lăsat dusă până la celălalt perete, unde, printr-o crăpătură de 1,80 metri, zeci de oameni de afară gesticulau către prizonieri, strigând să fie auziţi în acel zgomot asurzitor, încercând să ia legătura cu ei. Când m-am apropiat de crăpătură, am văzut o faţă thailandeză cunoscută. Era domnul Sorochai.

— Ce se întâmplă? am strigat eu disperată. Nu pot să suport, nu ştiu ce se

întâmplă. Trebuie să mă scoateți de aici!

A râs, lucru rar la el.

— Nu te îngrijora, a strigat el. Vom solicita eliberarea ta pe cauțiune. Aşteaptă puțin.

Înghesuit de oameni şi supraîncălzit, el degaja totuşi încredere.

— Nu te îngrijora!

— Trebuie să mă scoateți de aici, acum, am insistat eu. O să înnebunesc — nu pot să stau aici! Nu pot!

Apoi, pe când eram împinsă înapoi de mulțime în camera zgomotoasă, a strigat după mine:

— Nu te îngrijora. Totul va fi bine, vei vedea...

După ce ceilalți ocupanți ai celulei şi-au satisfăcut curiozitatea, lucrurile au ajuns din nou la mine. Thailandezii sunt foarte indiscreți când este vorba de lucruri europene. Eram zăpăcită şi supărată şi mi-am luat lucrurile supărată înapoi.

I-am auzit pe ceilalți thailandezi vorbind despre mine.

— *Farang...aayuu towrai?...geh...* (O străină... câți ani are?... o tânără...)

O thailandeză mi-a oferit mâncare şi a vorbit engleză, dar am refuzat. Stăteam şi mă tot gândeam. Era încă un vis urât. Peste o jumătate de oră mi-am auzit numele. Am fost luată într-un birou al poliției din clădire. Când m-a dus înăuntru, un om mic de statură s-a ridicat în picioare.

— Nu te îngrijora, mi-a spus domnul Sorochai şi s-a aşezat jos cu greutate. O să cerem să fii eliberată pe cauțiune.

M-am uitat la el absentă. Se aplecă înainte.

— O să cerem să fii eliberată pe cauțiune, Rita, ştii ce înseamnă asta?

— Când ies de aici? am întrebat prosteşte.

— Curând, Rita, foarte curând.

— Astăzi?

— Nu, nu; astăzi e vineri. Cererea n-o să ajungă la ei până luni; dar luni, la prima oră, vom merge cu cererea la ei.

— Dar ce vor face cu mine până luni? Domnul Sorochai şovăi.

— Te vor duce la închisoare.

— Cum e acolo? Se lumină la față.

— E mai bine decât aici.

Am fost dusă înapoi în celula din colțul clădirii şi am stat acolo până la 6 sau 7 seara refuzând cu hotărâre mâncare sau băutură de la fetele thailandeze. Era o căldură insuportabilă. Căldura obişnuită din Bangkok era deja înăbuşitoare, iar numărul ridicat de persoane din celulă făcea temperatura aproape de nesuportat.

Când a venit autobuzul care trebuia să ne ducă la închisoare, toată lumea a început să se înghesuie la uşă. M-am hotărât să nu ies printre primele pentru că aveam cutia aceea de carton, plină cu lucruri, şi nu doream să fiu prinsă în îmbulzeală. Una dintre thailandeze văzându-mă că şovăi, mă luă de braț.

— Hai! Trebuie să fii în față! Am scuturat din cap.

— Nu, nu!

Am devenit obraznică, dar îmi era frică şi eram neliniştită, aşa că m-am amestecat şi eu în mulțime, ducând în cutia de carton conținutul genților primite de la James.

Afară era o rablă de microbuz cum nu mai văzusem. în el încăpeau confortabil cam 25 de persoane. Acum am înțeles de ce toate voiau să intre primele. Toată lumea, tinere, bătrâne, femei însărcinate, s-au repezit înăuntru. Am reuşit să găsesc un loc. Pe când microbuzul mergea legă-nându-se, am ținut strâns de cutie şi am început să plâng din nou.

— Nu plânge.

Era thailandeza care îmi vorbise înainte.

— Nu e chiar aşa rău la Monkey House, vei vedea. Poate ne dau ceva de mâncare când ajungem acolo. Va fi bine. Nu plânge.

După o vreme, călătoria aceasta înghesuită şi înăbuşitoare s-a sfârşit şi microbuzul a ajuns la închisoarea pentru femei Lard Yao.

Ne-am oprit în fața unei porți duble de fier. Era întuneric. Cineva a deschis poarta. Am intrat şi apoi am auzit poarta închizându-se cu zgomot.

Toată lumea s-a repezit afară. Un reflector cu lumină puternică era deasupra noastră, orbindu-ne după întunecimea din microbuz. Eram toată transpirată şi mă durea capul. Ne aflam într-o curte mică, străjuită într-o parte şi alta de ziduri, în spate de poarta prin care tocmai intrasem şi în față de încă o poartă de fier. Curtea deveni haotică când prizonierele s-au dat jos şi au început să vorbească, şi unele chiar să plângă.

Am fost dispuse în rânduri, una după alta, formând un şir. într-un capăt al curții a fost pusă o masă, şi două sau trei femei în uniformă au început să ne organizeze brusc şi energic.

— Toată lumea trebuie să lase banii sau ce au de preț aici. Anunțul a fost făcut în thailandeza şi engleză. încet-încet şirul dezordonat de oameni a început să se mişte pe lângă masă lăsându-şi banii şi bijuteriile. Nu aveam chef să cooperez cu ei. Când eram aproape de masă am văzut o fată thailandeza dând singurul ei inel. Când a văzut că i-l ia şi i-l marchează a început să plângă. M-am îndreptat şi eu spre masă foarte mânioasă. Femeia de la masă a arătat spre ceasul şi bijuteriile mele pe care le purtam.

— Nu-ți dau astea, am zis răspicat. Dar femeia ofițer era de neînduplecat.

— *Mii* (Ba da), mi le vei da. Noi le vom da ambasadei să le păstreze în siguranţă. Protestele mele au fost însă în zadar. Apoi am cedat înnebunită de furie.

După ce bijuteriile au fost puse într-un loc sigur, am fost conduse afară din curte printr-o uşă din cadrul porţii de fier. Am mers pe o potecă pietruită. Am strâns bine cutia cu bunurile mele şi am privit în jur. în lumina crepusculului, am văzut copacii care înconjurau un complex închis unde erau clădiri de lemn cu două etaje. în prima din ele am fost percheziţionată din nou.

— Dă-ţi jos lenjeria. Poţi să te îmbraci cu celelalte haine la loc.

Am fost percheziţionată foarte bine şi amănunţit. în plus, la această ruşine pe care a trebuit s-o suport, s-a adăugat şi faptul că o mulţime de prizoniere thailandeze se uitau fără jenă în timp ce am fost percheziţionată, toate curioase să vadă dacă o femeie europeană era diferită de ele.

Toate aceste proceduri care au precedat intrarea mea în închisoare, nu au făcut decât să atragă atenţia asupra mea. Acum eram în mâinile altor oameni; nu mai eram prietena unui băiat chipeş şi bogat, urmând să merg pentru câteva săptămâni în Anglia, cu toate cheltuielile plătite de altcineva, ci o prizonieră care era percheziţionată, primea ordine şi i se spunea ce avea sau nu avea voie să facă. Era greu de suportat; mă scăldasem în bani şi libertate. Pe măsură ce visele mi-au dispărut şi am început să observ lucrurile din jur, m-a cuprins o groază cumplită. Nu ştiam de ce fusesem trimisă acolo; nu ştiam dacă voi fi ţinută acolo un timp mai lung sau mai scurt; nu mi se spusese nimic.

Cei de la conducerea închisorii au început să-mi caute în bagaje. în timp ce îi urmăream fără să pot face nimic, a apărut o femeie durdulie, cu ochelari, într-o rochie de seară şi cu sandale cu tocuri metalice.

— Mă numesc Hannah, spuse ea calmă şi liniştită. Apoi a început să traducă în mod profesionist ce spuneau cei din conducere.

— Nu ai voie să ţii asta — asta nu merge la ambasadă — da, asta poţi s-o păstrezi — şi asta — nu, asta mai trebuie să stea aici... Un ofiţer ţinea în mână cutia pentru lentilele mele de contact. Hannah i-a explicat într-o thailandeza fluentă ce erau acelea. După ce a rezolvat lucrurile cu ofiţerii, ea m-a dus într-o altă clădire din lemn unde era bucătăria închisorii.

— Te voi servi cu o cană cu ceai.

Hannah puse ceainicul la fiert şi ne-am aşezat la o masă uzată, dar totuşi curată, uitându-ne una la alta. Bucătăria era destul de mare, dar urâtă şi neprimitoare. Cu toate acestea, zgomotul făcut de ceainicul pus la fiert era plăcut. Eu nu mă prea simţeam în largul meu. Afară de asta, de abia îmi ţineam ochii deschişi.

— Eu sunt Rita. Mă gândii că aş putea începe chiar eu discuţia. Hannah

încuviință.

— Ştiu. Am auzit de cazul tău când ai fost arestată, explică ea. M-am uitat din nou la ea.

— Eşti gardian sau ce eşti? Hannah râse zgomotos şi scurt.

— N-ai nimerit-o! Eu sunt prizonieră ca şi tine aici. Sunt aici de trei ani şi jumătate.

Am fost şocată. Cele treizeci de zile în celula poliției mi s-au părut condamnare pe viață.

Hannah se sculă să facă ceaiul. Când se aşeză din nou îmi spuse:

— Noi bănuim că ai vrut să-i mituieşti — majoritatea sunt trimişi aici după aproximativ două săptămâni. Deci acum ai ajuns aici. Heroina. Tu ai fost aia cu heroina de la aeroport.

— Da, am admis eu.

— Asta-i de rău.

— E! am spus eu enervată, nu-i aşa de rău precum pare. Să ştii că nu mă țin aici sub acuzație de trafic de droguri.

Hannah se uită la mine ciudat. îşi îndulci ceaiul.

— Atunci de ce anume eşti închisă? Doar nu trimit oamenii degeaba aici.

— Sunt sub incidența articolului 21, încălcarea ordinii publice. Avocatul meu o să mă scoată pe cauțiune luni.

Ea râse cu hohote, aşa încât i se mişca tot corpul.

— Tu, văcuță proastă! hohoti ea. Articolul 21? Ăsta-i ordinul Curții Marțiale care priveşte faptele cele mai grave — de la trădare până la trafic cu obiecte interzise! Dacă eşti sub incidența acestui articol nu mai poate să-ți facă nimic înțelegi, *nimici* Nu-i aşa de rău precum pare...!

Am îngălbenit la față. *„Cum mi s-a putut întâmpla aşa ceva?" Am* început să intru în panică. *„Sunt aici pentru totdeauna. O să fiu împuşcată. O, Doamne, ce se va întâmpla?"*

— Dar nu sunt vinovată! Cuvintele îmi ieşeau nebuneşte pe gură. Nu eu am făcut asta! N-a fost heroina mea. Nu ştiam de ea, era...

— Nu mai veni cu poveşti din astea, spuse Hannah, nu fără blândețe. N-am nevoie de ele. Acum eşti în închisoare ca şi noi. Toate suntem nevinovate aici, dacă ai să le întrebi pe fiecare.

Lard Yao 65

Se ridică de pe scaun.

— Să-ți arăt unde e spălătorul. A luat un săpun şi un prosop.

— Pot să-ți dau astea cu împrumut.

Am mers la spălător. Hannah mi-a arătat o troacă lungă şi joasă. Era ca o troacă pentru cai. La un capăt, printr-o țeava, picura apă. Nu am văzut nici un

robinet.

— Nu e apă în troacă, am spus eu. Luă de jos o găleată.

— O umpli pe asta cu apă şi te speli aşa — şi mimă gestul de a-şi arunca apă peste ea.

Era mai rău decât duşul cu gamela de la secția de poliție. Eram înfierbântată şi transpirată după călătorie şi tânjeam să dau cu apă peste mine. Recunoscătoare m-am dezbrăcat de hainele transpirate. Având doar chiloții pe mine, mi-am luat găleata. Hannah se uita la mine mirată.

— Nu, nu! spuse ea. Nu aşa. Nu trebuie să mergi dezbrăcată. Thailandezelor n-o să le placă.

Nu ştiam nimic despre modestia extremă a thailandezelor, mai precis de faptul că goliciunea era ceva de care se fereau. M-am supărat pe Hannah şi m-am spălat.

— Animale proaste! am murmurat eu răzbunătoare, în timp ce mă ştergeam. Nu pot să înțeleg. Doar suntem toate femei. Hannah mă privi rece.

După ce m-am spălat, m-am simțit mai bine puțin. Hannah n-a mai pomenit de chestiunea goliciunii. M-a dus din nou în bucătărie şi mi-a făcut din nou ceai.

— Trebuie să-ți găsesc un loc mai ca lumea unde să dormi, spuse ea în timp ce fierbea ceaiul. Unele sunt foarte neprimitoare.

Nu mă îndoiam că Hannah va rezolva acest lucru. Era genul de om care le rezolva.

Am terminat ceaiul şi am început să mă frec la ochi şi să casc.

— Hai, spuse Hannah cu înțelegere, te voi duce la locul tău de culcare. Mi-am luat cutia de carton şi am urmat-o prin iarbă într-o altă clădire de lemn dintre cele cu două etaje. Nu am văzut decât câteva femei gardian. Am urcat nişte scări, ajungând pe un palier care avea deschidere pe o parte şi alta din care se putea intra în mai multe camere. Hannah a deschis usa de acolo.

— Asta-i camera în care stau prizonierii care vin direct de la tribunal. Era îngrozitor. Erau în jur de o sută de femei în dormitor, tolănite pe podea şi care vorbeau, dormeau sau se certau. Căldura era insuportabilă; deşi încăperea era mare, era prea aglomerată. Era mirosul specific al unei camere înțesate de oameni transpirați. Hannah râse.

— Nu te îngrijora, ți-am găsit un loc mai bun.

M-a dus în altă cameră. Era mai mică; acolo erau mai puțin de treizeci de femei, toate asiatice. S-au uitat curioase la mine când am intrat. Hannah a spus: „Noapte bună" şi a închis uşa. Am ținut cutia ca o pavăză şi m-am uitat în jur.

O femeie în jur de cincizeci de ani s-a sculat în picioare. Arăta mai mult a

chinezoaică decât a thailandeză. Purta pantaloni largi, chinezeşti şi o bluză care de-abia îi cuprindea pieptul voluminos. Arăta spre mine. Stăteam nesigură în fața uşii. Zâmbi larg şi spuse ceva în thailandeză. Cum eu nu i-am răspuns, înainta spre mine gesticulând.

— *Mama-san!* şi arătă spre ea. Acest cuvânt era o expresie obişnuită în chineză şi care însemna orice: de la proprietară de bordel până la femeie care supraveghează fetele într-un club de noapte. Mi-era foarte cunoscut acest cuvânt. Mi-am dat seama că ea era şefa acolo.

— Unde e locul meu? am întrebat răspicat. Podeaua era plină de paturi şi pături pregătite pentru culcare. Toate locurile erau ocupate. Mama-san a făcut semn uneia dintre fetele thailandeze.

— Loc? a întrebat aceasta. Fata vorbi repede în thailandeză. Mama-san îşi descreți fruntea.

— Loc! spuse ea. Acolo! Arătă către un colț al camerei. Acolo, pentru tine acolo.

M-am uitat Ia cele trei scânduri de pe podea pe care urma să dorm. Alături dormea o femeie jegoasă. Păduchii se plimbau în voie pe hainele şi pielea ei. Scuturându-mă, am întins câteva lucruri pe podea ca să dorm şi m-am aşezat prudentă. Femeia jegoasă se agită în somn. M-am întors pe partea cealaltă. O fată thailandeză de douăzeci de ani mi-a zâmbit şi mi-a spus câteva cuvinte în limba ei. N-am băgat-o în seamă şi m-am uitat la tavan, amintindu-mi de ventilatoarele antice dar eficiente din biroul căpitanului de poliție. De tavanul de aici atârna doar un bec simplu.

Nu puteam să dorm deloc. Din pricina podelei mă dureau încheieturile corpului şi celelalte femei mă pipăiau din când în când foarte curioase. După câteva minute am simțit o înțepătură ca de ac în pulpă. Era prima dată când mă muşca un țânțar. îngrozită am văzut nişte insecte care ieşeau din crăpăturile podelei. Mi-am tras un pulover peste cap. Aceasta a făcut căldura şi mai de nesuportat.

Lumina n-a fost stinsă în acea noapte. N-a fost stinsă în nici o noapte pe întreaga durată a şederii mele în Lard Yao; tânjeam după luxul unei camere întunecoase. în acea primă noapte nu m-am putut odihni din cauza căldurii, luminii, a țânțarilor şi a păduchilor. Celelalte din cameră vorbeau şi umblau zgomotos prin celulă până noaptea târziu; mă durea corpul. Am crezut că nu voi fi niciodată în stare să închid ochii, dar până la urmă oboseala a învins. Nu peste multă vreme am început să dorm pe reprize, iar spre dimineață am adormit de-a binelea.

Trădată

„Interzicerea traficului de droguri în Thailanda se asociază încercării de a... reeduca membrii de frunte ai cunoscutului «Triunghi de aur» din Burma, Thailanda şi Laos... corespondentul thailandez informează că: «Acum, rezerva de opium şi alte droguri din cadrul Triunghiului e *pe cale să se epuizeze, iar traficanții de droguri aduc droguri în Thailanda din alte părți ale lumii».*"

Lancashire Evening Telegraph, 31 Mai 1977

IVL-am trezit devreme, țeapănă, dar destul de odihnită, în ciuda numeroaselor pişcături care-mi acopereau brațele şi picioarele. Erau treze şi câteva din celelalte femei. Una sau două mi-au zâmbit; celelalte m-au privit fix, vizibil curioase. Mama-san era trează şi ea. Zâmbi şi-i spuse ceva vecinei ei, care se întoarse spre mine când Mama-san termină:

— Spune că nu te supăra din cauza condițiilor de dormit. Foarte multă lume acum. Când ies fete afară, ai mai mult loc.

Mama-san încuviință din cap. îşi scoase o cutie mică de conserve din haină şi inhala cu zgomot o priză de tutun negru. Apoi suspină greu şi se adânci din nou în gândurile ei.

Stăteam pe podea şi examinam încăperea. Avea o înfățişare neprimitoare cu pereții şi podeaua de lemn. La capătul locului meu de odihnă era o troacă din ciment nefinisat şi o toaletă în stil thailandez. Ocupanții încăperii dormeau între grămezi de haine şi alte lucruri.

Trecu o jumătate de oră. Apoi se auzi un zgomot de uşi deschise. Toată lumea a fugit afară. Una din fetele thailandeze mi-a spus:

— Trebuie luat lucrurile tale cu tine. Nu deschide uşa după ce plecăm. Ce ai nevoie, luat.

Mi-am luat în grabă lucrurile şi mi le-am băgat în cutie. Am plecat printre ultimele; o femeie-gardian stătea pregătită să încuie uşa din nou când am părăsit celula. Nu ştiam ce trebuie să fac în continuare, aşa că m-am hotărât să trec s-o văd din nou pe Hannah.

La lumina zilei, am putut vedea închisoarea mai bine. Era de mărimea unui teren mare de fotbal. Blocul cu birouri în curtea căruia ajunseserăm ieri cu autobuzul avea două etaje şi în mijlocul clădirii era poarta principală. După cum aveam să aflu de la Hannah, acolo erau birouri şi camere pentru interogatorii, precum şi biroul directorului penitenciarului. Complexul propriu-zis era înconjurat de un zid, iar pe el era un gard electric; cu totul avea zece metri înălțime. Casele din afara zidului, am înțeles mai târziu, erau ale gardienilor. Clădirile închisorii propriu-zise, erau grupate într-un dreptunghi, separate de spații verzi şi pământ cultivat. In jurul perimetrului închisorii era un canal de

scurgere. Lângă el erau straturi cu legume.

Am găsit-o pe Hannah muncind în bucătărie. M-a salutat cu mâna şi mi-a oferit un scaun.

— Ce să fac? am întrebat-o neajutorată.

— Te-ai spălat? a întrebat Hannah. Am scuturat din cap.

— Poţi să foloseşti iarăşi lucrurile mele. Ştii drumul? Dacă nu, du-te după mulțime.

Când am ajuns la spălător, coada se micşorase. La intrarea ultimei cabine de toaletă era o prizonieră care era pusă să ne supravegheze; se uita amenințătoare la noi, cu brațele încrucişate. Când o prizonieră a încercat să-şi ia o găleată de apă în plus, fata aceea cu fața de piatră a rostit tăios un ordin, iar încercarea n-a mai fost dusă la îndeplinire. Se părea că nimeni nu o bagă în seamă. Prizonierele thailandeze erau mai mult interesate de mine, hlizindu-se şi arătând cu degetul. Una sau două dintre ele au început să vorbească cu mine. în loc de răspuns, am mormăit ceva ca să le închid gura. Am fost mai atentă de data aceasta când m-am spălat, gândindu-mă să termin această săptămână fără să-mi mai agravez situația.

Când m-am întors, Hannah mi-a făcut o cafea. în timp ce o prepara, s-a auzit ecoul unui gong puternic din clădirea cealaltă.

— Ce se întâmplă? am întrebat eu.

— E micul dejun, spuse ea.

M-am uitat afară. Din toate părțile, femeile se îndreptau spre sala de mese. în timp ce se forma coada, începu cântecul de închinare al budişti-lor — avea o intonație care urca şi cobora într-un mod foarte regulat. Coada înainta, cântând încă, în sala de mese. Nimic nu m-ar fi convins să intru acolo.

— Nu ți-e foame? întrebă Hannah cu sarcasm. M-am cutremurat şi am răspuns:

— Nu pot să mănânc... toți oamenii ăştia... cât mai durează cântatul acesta?

— A, se opresc ei după o vreme, spuse ea. Ține..., şi puse pâine, unt şi gem înaintea mea. Asta nu face parte din rația de închisoare. Trebuie să te descurci dacă vrei să mănânci aşa tot timpul. Bineînțeles este şi rația de la cantina închisorii... Şi arătă spre sala de mese, unde micul dejun se servea de zor, iar cântecele de închinăciune fuseseră înlocuite cu conversații animate.

— Ce se serveşte acolo?

— Păi, orez... legume... peşte... e destul de hrănitor. Nu prea e interesant, nici prea variat.

— Spune-mi ce sunt clădirile astea.

Hannah făcu rost de creion şi hârtie. Eu plescăiam la pâine şi gem, în timp ce ea îmi făcu o schiță.

— Iți voi desena o hartă... aşa. Deci, asta-i poarta pe care ai intrat noaptea trecută. Aici avem clădirea numărul 1, unde stau cele cu condamnări mai lungi. Femeile care au primit peste zece ani. Jos e fabrica.

— Fabrica?

— Atelierul de cusut... Noi le numim fabrici. Clădirea numărul 2 e destinată persoanelor care sunt în proces şi câtorva norocoase care ar fi trebuit să fie în clădirea numărul 1. Tu te afli aici. Jos este spălătoria şi biblioteca — vei găsi şi câteva cărți în engleză acolo. Când părăsesc închisoarea, oamenii şi le lasă acolo. Da, mai este şi un salon de înfrumusețare

-Ce?

— Ce-ai auzit. Dar vezi că nu e ieftin şi nu e nici vrednic de încredere. Rezultatele sunt de neprevăzut. Poți să te duci dacă ai bani. Dar nu te aştepta ca lucrurile să meargă cum vrei. Şi aici e clădirea numărul 3, unde stau cei cu sentințe uşoare. Dedesubt, altă fabrică... şi dacă nu mai găsesc nicăieri unde să te bage, atunci ajungi în clădirea numărul 4. Nu-i prea plăcut. Dedesubt se află maternitatea.

Mai târziu, când am vizitat maternitatea, am înțeles ce voia să zică. Era în arşița după-amiezei. Mamele îşi schimbau copiii; pe sfori erau întinse scutece scămoşate ca să se usuce, lângă acestea erau altele care aşteptau să fie spălate şi era un plânset asurzitor. Zgomotul şi mirosul erau îngrozitoare. Thailandezele erau de felul lor curate, dar era imposibil să umpli o cameră cu nou-născuți şi să fie miros plăcut.

Hannah mai desenă două dreptunghiuri la planul clădirii: clădirea spitalului şi un alt atelier de cusut. A mai adăugat un bazin lângă spital.

— Asta este, sfârşi ea, închisoarea pentru femei Lard Yao. Bine ai venit. Ceva mă preocupa totuşi.

— Hannah, ai spus că sunt în proces. Vrei să spui că voi fi eliberată condiționat?

Aceasta râse agresiv, îşi luă ochelarii şi se scarpină la rădăcina nasului. Era un obicei pe care-l observasem deja la ea.

— Nu ți-am spus prea multe, nu-i aşa? Eşti în proces. Asta înseamnă că eşti audiată în fața Curții. Cazul tău va merge de nu ştiu câte ori la audieri preliminare şi într-o zi îți vor spune câți ani ai primit. Atunci nu mai eşti în proces. Atunci eşti condamnată. Acum eşti în proces, de aceea te afli în clădirea numărul 2. Ai înțeles?

M-am ținut bine de marginea mesei. Simțeam cum sângele îmi zvâcneşte în

obraji.

— Voi fi eliberată pe cauțiune lunea viitoare... Domnul Sorochai... Hannah însă nu-mi dădu nici o speranță şi scutură din cap.

— Ascultă dragă, revino la realitate. Nu ai cum să ieşi din locul ăsta luni. Nu au să-ți accepte nici o cauțiune. Ai avut cu tine o grămadă de heroină. Trei kilograme şi jumătate! Sunt aici şi copii care au avut numai cincizeci de grame din praf de acesta. Şi avocații lor nu-i pot scoate afară pe cauțiune. Cine va trage sforile pentru tine?

Inima-mi bătea cu putere.

— Dar sunt englezoaică, sunt străină, m-am bâlbâit eu. Nu pot să-mi facă asta.

— Eu sunt americancă de origine germană, spuse Hannah, şi mi-au făcut-o. Apoi râse. Şi nici nu aveam droguri.

A venit lunea şi, după cum îmi spusese Hannah, domnul Sorochai nu dădu nici un semn de viață. M-am gândit că va dura până se vor aranja lucrurile. Mi-am adus aminte ce îmi spusese domnul Sorochai, despre cât de lent merg lucrurile în justiția din Thailanda. Mi se părea ca eram într-o situație cum nu se poate mai rea.

M-am gândit de nenumărate ori la evenimentele petrecute în ultimele săptămâni. Zilele s-au transformat în săptămâni şi am împărtăşit întreaga poveste şi lui Hannah. Nu venise nici o veste despre James. Am întrebat-o pe Hannah ce crede, pentru că era foarte sinceră şi directă.

— Eşti o tânără proasta şi naivă, a spus ea rece.

— Dar Simon a fost, nu James...

— Şi te pomeneşti că James nici nu 1-a cunoscut pe Simon? întrebă ea sarcastic. Nu fi gâscă proastă, Rita. Revino la realitate.

După câteva discuții de felul acesta am început să-mi dau seama că, oricât ar fi de dureros, adevărul era că James fusese implicat în plasarea heroinei în bagajele mele. Prima dată nu mi-a venit să cred, dar treptat, am ajuns de la o puternică negare a acestui fapt la încredințarea că nici nu ar fi putut fi altfel. Oricât am încercat să alung acest gând, nu am putut. Comentariile avocaților şi oamenilor de la ambasadă mi-au oferit piesele cheie în rezolvarea acestei enigme. Pe măsură ce cazul meu căpăta vechime, am fost şi eu obligată să cred acest lucru.

James şi Simon într-adevăr mă trăseseră pe sfoară. în timpul acelei după-amieze în care eu mă desfătam fericită în lux, Simon fixase fundurile false în gentile mele şi le umpluse cu heroină. Prizonierul acela tânăr, chinez, Alan Soon,

fusese spionul lui Simon şi venise cu aceeaşi cursă ca să mă supravegheze şi să se asigure că lucrurile mergeau după cum erau planificate. Avea rolul de „escortă" , iar eu de „curier" nevinovat.

Se părea totuşi că lucrurile porniseră prost de la bun început. După toate aparențele, poliția din Hong Kong informase autoritățile thailandeze că ne îndreptam spre Bangkok şi vom încerca să zburăm spre Paris cu

..

avionul AF-l93. Nu am ştiut niciodată de unde au aflat de noi autoritățile din Hong Kong, pentru ca acestea să poată trimite mesaj în Bangkok, deşi se zvonea că cineva le-a vândut pontul.

Poliția ne aştepta în aeroportul Don Muang; au percheziționat servieta lui Soon înainte de a fi supusă eu percheziției bagajelor, dar n-au găsit nimic. A fost luat în arestul poliției în acelaşi timp cu mine, ceea ce explica de ce era în cameră atunci când gentile mi-au fost deschise. Simon Lo şi Alan Soon au fost deportați din Thailanda după ce au fost arestați şi reținuți sub numele de străini indezirabili. Se spune că au obținut această scăpare prin mită. Şi eu cred tot aşa. Pe aceştia doi puteai să-i crezi capabili de orice. încă înainte de a afla din surse oficiale de la avocații mei, mi-am dat seama că trei oameni se folosiseră de mine fără să-şi pună problema ce se va întâmpla dacă voi fi prinsă. Ei fuseseră arestați numai datorită acestei informații neaşteptate. Eu eram piesa principală, aleasă cu grijă de către James şi condusă cu atâta cinism de Simon, să port heroina şi, dacă era necesar, şi vina.

în mod ciudat, prima mea reacție de mânie a fost îndreptată spre mine însămi. Cum am putut să fiu aşa de credulă? Doar cunoşteam bărbații. Ştiam să deosebesc pe cei nătăfleți şi pe cei ce se ascundeau sub înfățişarea unor feți-frumoşi şi ştiam să mă port cu ei ca o profesionistă. Eram inteligentă; călătorisem atâta, cum am putut cădea la aşa o probă uşoară?

Apoi mânia îmi trecu, ca să fie înlocuită de o rană dureroasă. Era posibil, mă întrebam nedumerită, ca James să fie aşa de drăgăstos şi atent, şi în acelaşi timp să fi ştiut tot timpul că o să mă folosească aşa? Răspunsul era un categoric „da". *Dar l-am iubit!* Am plâns mult gândindu-mă la aceasta în timpul nopților fierbinți şi lungi. Amintiri ale nopților petrecute împreună, ale îmbrățişărilor din stațiuni şi ale distracțiilor din restaurante şi cluburi s-au succedat ca un fulger în mintea mea. Oricât am încercat, n-am reuşit să şterg imaginea zâmbetului frumos, necruțător al lui James. Era pentru prima dată în viața mea când înțelegeam cu adevărat ce simte un criminal. L-aş fi omorât. Dar el se afla la Hong-Kong, în Kokusai, în toate locurile în care fuseserăm împreună, iar eu eram în Lard Yao.

Mânia m-a ajutat să scap din strânsoarea celorlalte sentimente. Erau momente când nu mai aveam nici mânie şi tot ce rămânea era o mizerie sufletească devastatoare. îl iubisem pe James. Urma să trăim împreună.

îmi construisem speranțele de viitor în prezența lui. Dar acum, totul se terminase. Nu mai aveam pe nimeni decât familia, şi aceasta la depărtare de o jumătate de glob.

Prizoniere

„în timpul zilei nue prea rău, pentru că mai sunt patru străine aici... Dar după cinci după-amiaza, sunt închisă cu câteva thailandeze, şi nu pot să vorbesc sau să glumesc cu ele. De aceea mă simt singură. Rareori vorbeşte cineva câteva cuvinte în engleză. Aşa poate vă explicați faptul că vreau să învăț limba lor. Nu stau rău cu thailandeza, dar sunt încă departe de a putea conversa".

Scrisoare către mătuşa Margaret şi Tom, 10 iulie 1977

Începeam să înțeleg cum merg lucrurile. Am fost vizitată din partea ambasadei, de către avocați şi oameni cu diferite funcții înalte. Asta însemna că aveam de-a face cu proceduri legale thailandeze sub-standard, ceea ce implica vizite regulate la Curte pentru a mă supune „procedurii de reținere" — trebuia să semnez de fiecare dată nişte acte prin care mai eram reținută încă o anumită perioadă. Procesul meu consta în mai multe înfățişări; la audierea preliminară, poliția avea să arate dovezile. Aveam nevoie de un traducător şi trebuia să pledez vinovată sau nevinovată.

Audierea preliminară era fixată pe 6 iunie. Dacă ar fi aprobat cauțiunea, n-aş fi prins această dată în închisoare. *„O, Doamne",* am strigat eu în inima mea, *„de ce mi se întâmplă asta tocmai mie?"*

Stăteam pe iarbă, uitându-mă la ceilalți prizonieri. Era chiar după masa de seară.

Lângă mine se afla o fată thailandeza înaltă, cu pielea deschisă la

culoare, foarte frumoasă. Lucra la o broderie, trăgând delicat cu mâna fire lungi dintr-un model complicat. Se încrunta în timp ce muncea şi, din când în când, trăgea dintr-o țigară pe care o împărțea cu o altă prizonieră. Se numea Muur. Hannah mi-a făcut semn spre ea. Lucrurile brodate de Muur ajungeau în magazinul închisorii, unde erau căutate pentru calitatea lor. Am salutat-o doar când mi-a fost prezentată. Vorbea bine engleza, dar nu prea aveam ce vorbi. Muur era închisă pentru douăzeci şi cinci de ani. îşi ucisese bărbatul cu cuțitul de bucătărie.

Lângă ea era Waneeda. Waneeda era scundă şi îndesată. Brațele şi

antebraţele ei erau acoperite cu tatuaje grosolane făcute de un neprofesio-nist. Nu făcea nimic; stătea şi fuma, uitându-se în gol cu o expresie pierdută. Hannah mi-a făcut semn şi spre ea. Waneeda era dependentă de heroină. Fusese în Lard Yao de treizeci de ori. Avea douăzeci şi opt de ani.

Erau multe criminale şi dependente de droguri în Lard Yao. După câteva săptămâni nu m-au mai interesat deloc, în afară de desele lor izbucniri de violenţă şi mânie. în orice caz, nu voiam să am nimic de a face cu colegele mele prizoniere; uram poporul thailandez, nu numai judecătorii şi poliţia care mă puseseră în Lard Yao, şi femeile-gardian care-mi conduceau acum viaţa, dar şi oamenii obişnuiţi din închisoare, pe care îi uram şi îi dispreţuiam pentru stilul lor de viaţă şi pentru priorităţile lor diferite de ale mele. Scrisorile mele erau pline de amărăciune. Aveam o atitudine critică faţă de oricine ar fi vrut să mă ajute. îi dispreţuiam pe avocaţii mei, guvernul britanic şi reprezentanţii săi, autorităţile thailandeze şi pe toată lumea. Mă dezlănţuiam împotriva tuturor acestora: în scrisorile trimise acasă, în public şi împotriva oricui era în raza lor de acţiune; mă dezlănţuiam şi împotriva lui Dumnezeu.

Ştiam câteva lucruri despre Dumnezeu. Mersesem regulat la Şcoala Duminicală de la patru ani până la unsprezece sau doisprezece ani. împreună cu surorile mele mergeam la o bisericuţă de lângă casa noastră în fiecare duminică după-masă. Părinţii noştri nu mergeau la biserică, dar noi mergeam cu regularitate în fiecare duminică, precum şi la întâlnirile din cursul săptămânii ale Clubului Fetelor. într-o vară am mers într-o tabără a Şcolii Duminicale. Când m-am întors „m-am predat lui Cristos", după cum spuneau ei. Nu-mi era prea clar acest lucru — nu prea înţelegeam ce se spunea despre „a fi mântuit" — dar eram curioasă şi am stat

după una din întâlnirile de seară ca să aflu mai mult despre acest lucru, în ciuda faptului că nu ştiam aproape nimic, am simţit că mi s-a întâmplat ceva foarte important şi demn de reţinut. Pe lângă asta, am fost şi confirmată. Asta s-a întâmplat pentru că o prietenă de-a mea a mers la Biserica Anglicană din localitate. Când mi-a spus că „a fost confirmată" şi că merge la „ore de confirmare", m-am gândit: „Sună interesant. Voi face şi eu asta".

Da, ştiam câte ceva despre Dumnezeu. Eram o englezoaică paşnică, care încerca să fie o fiică bună şi să nu facă rău nimănui înadins. întotdeauna m-am considerat creştină, chiar şi după ce a trecut perioada când mergeam cu regularitate la Şcoala Duminicală şi la biserică, o dată cu intrarea în adolescenţă. Credeam în Dumnezeu. Credeam că El era prin natura Sa bun şi blând şi voia ca şi oamenii să fie buni şi blânzi. Credeam în Dumnezeu ca şi Creator al Universului; nu mă puteam împăca cu teoria conform căreia existenţa umană era

doar rezultatul unui accident. Complexitatea trupurilor noastre nega acest lucru. Aveam şi o mare admirație pentru Isus Cristos. Nu ştiam prea multe despre creştinism.

O astfel de credință nu era suficientă ca să mă sprijine în închisoare şi când mi-am dat seama cu adevărat ce se întâmplase, ultimele rămăşițe ale creştinismului meu de formă s-au risipit. Tot ce a rămas era o mânie cruntă îndreptată spre Dumnezeu. Dacă El exista — dacă era bun şi blând — de ce îngăduise să intru în această situație mizerabilă? Nu făcusem nimic rău; nu era heroina mea. De ce nu era Simon în locul meu? Unde era James acum? De ce îngăduise Dumnezeu ca el să mă folosească astfel?

Nu-i corect! îi strigam lui Dumnezeu. *De ce eu? Ce am făcut ca să merit asta? Şi pe James şi pe Simon de ce i-ai lăsat să plece nepedepsiți?*

Pe dinafară arboram o față curajoasă, scriindu-i mamei că „ticăloşii ăştia nu mă vor doborî, oricât ar încerca", dar în mine spumegam de furie.

Uită-te Ia oamenii aceştia! mă dezlănțuiam eu. Ce şanse *mai au? închişi aici... Dacă aşa e în viață, atunci nu mă interesează această lume. Nici nu mai vreau să ştiu de ea.*

Cei din jurul meu ar fi putut spune că mă adaptez destul de bine la rutina din închisoare; eram spălată şi curată şi se părea că m-am obişnuit repede cu viața de închisoare. Credeam că voi fi eliberată în curând şi voiam să mă mențin în formă.

Cel mai rău era că nu aveam libertate de acțiune. Dacă trebuia să fii undeva la o anumită oră, atunci trebuia să fii neapărat acolo la acea oră. Afară era destul de plăcut. De multe ori, stând pe iarbă la soare, mă gândeam ce rău ar fi fost să mă aflu într-o închisoare în mijlocul unui oraş, cu doar metri pătrați de ciment. Totuşi, era un regim de închisoare cu regulamente şi plictisitor. Problema cu setul de regulamente nu era că era impus cu severitate — dimpotrivă. Un regulament era aplicat cu străşnicie într-o anumită situație, şi într-o altă situație, identică, era ignorat. Uneori era permis să părăseşti camera noaptea, iar alteori era „împotriva regulamentului". Nu aveai voie să ai pensetă pentru sprâncene cu brațele pătrate — era o armă potențială. Pe de altă parte, puteai avea sticle câte voiai.

La început am încercat să mă cert cu temnicerele.

— Cum să nu păstrez cutia asta cu ciocolată? E trimisă de ambasadă. E scris numele meu pe ea.

— Nu-i voie, veni un răspuns impasibil.

— Dar am avut voie să păstrez cutia de săptămâna trecută. Dacă am voie într-o săptămână, de ce nu am voie şi în cealaltă?

— Nu-i voie, nu-i voie!

în cele din urmă, am acceptat când mi-au aruncat o privire care-mi spunea că nu mai are rost să-mi susțin punctul de vedere.

Femeile-gardian erau tot timpul prin jur. înfățișarea lor varia: de la femei foarte plăcute până la unele care mențineau disciplina prin orice mijloace. Unele din ele erau spaima noastră. Una, pe care o poreclisem „Motocicleta", purta tot timpul ochelari de soare albaştri, indiferent ce vreme era. Când „Motocicleta" era pe aproape, erai atentă la tot ce făceai. Avea un baston pe care îl folosea.

— Nightingale, la raport la clădirea interogatoriilor!

Vocea răsună strident în difuzor. Mă obişnuisem repede cu muzica continuă întreruptă doar de ordinele oficiale. Thailandezii ascultă foarte multă muzică în viața lor obişnuită; închisoarea nu făcea nici ea excepție. M-am îndreptat către clădirea cu poartă, având grijă să nu merg prea repede. N-avea rost să par prea neliniştită.

Un om mai în vârstă stătea la birou singur. Când femeia-gardian a

deschis uşa, acesta se ridică în picioare cu mult respect. Păzitoarea îşi luă poziția obişnuită lângă uşă. Bărbatul îmi strânse mâna cu solemnitate.

— Albert Lyman, spuse el. Avea un puternic accent sudic care îi tărăgăna vorbirea. încântat să te cunosc, doamnă.

M-am uitat mai bine. Purta un costum uşor şi comod, fără cravată. Era aproape chel şi uşor aplecat. îmi făcu semn elegant să ocup loc pe scaun. Părea că e din alt secol.

— Cine sunteți dumneavoastră? am întrebat eu. îndreptă un deget spre dânsul şi spuse:

— Sunt membru asociat cu funcția cea mai înaltă în cadrul cabinetului de avocatură Tilleke şi Gibbins. Domnul Sorochai este colegul meu.

îşi deschise servieta între mine şi el. Din ea căzu un teanc de hârtii. Uitându-se cu atenție la ele până când i se umeziră ochii, alese una din ele şi o examina.

— Am fost foarte interesat de cazul tău. Foarte interesat.

— Când o să mă scoateți de aici? Vocea mea era aspră şi încordată. Domnul Lyman îşi ridică ochii surprins.

— Când? Cât de curând posibil.

— Dar când e posibil? De ce nu ați obținut cauțiunea? Domnul Lyman îşi mângâie reverul hainei.

— Draga mea, e dificil un caz ca acesta. Trebuie să înțelegi, sunt multe lucruri implicate aici. Foarte multe. Uite, sunt atâtea acte de semnat, poliția trebuie să prezinte versiunea ei... Toate astea cer timp.

— Dumneavoastră ştiți cum e aici? Cuvintele îmi ieşeau din gură ca dintr-un automat. Credeți că vreau să stau aici un minut în plus mai mult decât trebuie?

Femeia-gardian stătea liniştită la uşă. Nu ştiam cât de bine vorbea ea engleza şi nici nu mă interesa.

— Suntem treizeci în dormitor. Vreau să ies! Acum!

Domnul Lyman se aşeză înapoi pe scaun, surprins în mod neplăcut de cuvintele mele.

— Dar te vom scoate de aici! zise el. Se ridică în picioare. Te vom elibera, dragă! zise el cu voce tare. Te vom scoate de aici!

îşi adună hârtiile.

— Va veni să te vadă domnul Puttri. El te va reprezenta în fața Curții.

— Puttri? Cine-i ăsta?

— Domnul Puttri Kovanonda este colegul meu şi e thailandez. Ca urmare, numai lui îi este îngăduit în mod legal să te reprezinte în fața Curții.

— Credeam că dumneavoastră sunteți avocatul meu. Totul începea să se încurce de-a binelea.

— Numai cei de naționalitate thailandeză au voie să ia cuvântul la tribunal. Şi ochii i se aprinseră. Dar eu voi lucra la cazul dumneavoastră şi voi pregăti apărarea dumneavoastră. Da, doamnă, te vom scoate de aici, nu te îngrijora. în curând vei fi eliberată. Ne vom vedea de multe ori, dragă.

îmi luă mâna şi o strânse cu căldură. Apoi plecă. Femeia-gardian făcu un pas spre mine. Ne-am întors în complex.

în mintea mea era o harababură. Nu avea să mi se accepte eliberarea pe cauțiune, nu aveam să fiu eliberată imediat; trebuia să merg la tribunal şi Albert Lyman nici măcar nu avea voie să vorbească în numele meu. *O, Doamne,* m-am gândit eu, *de ce-mi faci toate astea tocmai mie?*

Până acum scrisesem acasă şi primisem scrisori de la familia mea. Am umplut câteva pagini povestindu-le despre Albert Lyman „un american prostănac şi bătrân care cu siguranță e senil". Mai târziu a ajuns unul din cei mai buni prieteni ai mei. Era şeful unui cabinet faimos de avocatură din Bangkok şi era un avocat cu multă reputație. Singura lui greşeală a fost că a interpretat greşit mânia mea şi a încercat să mă scoată din depresie distrându-mă. A analizat cazul meu cu un zel ieşit din comun, s-a interesat în mod personal de aceasta şi a oscilat între disperare cruntă şi optimism debordant, după cum erau rapoartele Curții, veşti rele sau veşti bune. Pe atunci nu ştiam nimic din toate acestea. îl suportam în tăcere şi am închegat o relație mai bună cu asistenta lui, Leonie, care venea uneori la închisoare cu avocații.

Viața mea devenise o rutină obositoare. Ziua începea la ora şase când dormitoarele erau descuiate şi până la cinci după-masa era interzis să intri în ele. Orice am fi avut nevoie în timpul zilei, trebuia să luăm cu noi dimineața. îmbrăcată în pijama, trebuia să-mi iau trusa de baie, prosopul şi hainele. Fiecare prizonieră căra un bagaj similar. Acesta era unul din lucrurile care mă scotea cel mai mult din răbdări. Ceea ce le nemulțumea

pe prizoniere era că unele aveau mai mult de dus decât altele, şi asta ocupa spațiul. Dar de câte nu ai nevoie ca să trăieşti? Trebuia să ai ceva special de mâncare, ca o conservă de carne sau un pachet de tăiței. Thai-landezele, care nu consumau cafea, nu-şi luau porția de dimineață de apă fierbinte şi astfel nu erau aşa de încărcate. Dar fiecare dintre noi avea nevoie de o găleată, preferabil două, pentru spălat.

Viața din închisoare mă făcea să bombănesc printre dinți. Adesea când îmi luam lucrurile, doream să am un loc unde să le pun. „Dacă aş avea doar un dulăpior, oricum ar fi, numai să-mi pot lăsa lucrurile în el!" Dar nu erau dulăpioare. Când veneau oaspeți mai de seamă şi se curăța închisoarea în acest scop, trebuia să ascundem totul. Ascunzătoarele erau greu de găsit. în cele din urmă, era mai uşor să plăteşti alt prizonier ca să-ți ascunzi lucrurile.

Astfel, transpirate şi încălzite şi ținându-ne lucrurile, eram lăsate afară la ora şase. Prizonierele favorite, care le ajutau pe femeile-gardian şi îndeplineau anumite sarcini, erau lăsate să iasă primele, ceea ce era un mare privilegiu. Prima dată se spălau ele, apoi venea rândul nostru. Era o luptă serioasă ca să ajungi să-ți umpli găleata de la țeava, dar n-aveai de ales; nu puteai să nu te îmbăiezi dimineața, nopțile erau foarte fierbinți. După aceea cei ce au plătit noaptea trecută pentru apă fierbinte şi pentru gheață la apa de băut, mergeau să şi le ia.

Pe la şapte, difuzoarele începeau să redea muzică thailandeză clasică şi operă. Acest aspect normal al vieții din Thailanda se adăuga zgomotului general din închisoare. Când într-o zi s-a produs o pană de curent, difuzoarele acelea mute mi s-au părut foarte frumoase aşa cum erau (şi în acea noapte, cu luminile stinse în dormitor, am avut cel mai odihnitor somn după câteva săptămâni).

Ca şi alte prizoniere străine, nu mă grăbeam niciodată cu mulțimea la sala de mese când gongul anunța micul dejun. Erau două serii la fiecare masă, fiecare serie numărând peste două sute de prizoniere. Mâneam de obicei în bucătărie. Pentru micul dejun cumpăram pâine şi gem sau ceva asemănător. în timp ce mâneam, auzeam zumzăitul cântecelor de închinare budistă, urmate după scurtă vreme de zgomotul conversației. Meniul principal al închisorii era constituit din

orez roşu, tocană de legume şi carne sau peşte. Mesele nu erau slabe din punct de vedere caloric, ba

chiar multe prizoniere se îngrăşau de la orez, dar mâncarea aceasta nu plăcea ochiului meu plin de prejudecăți. Şi în plus, era mereu aceeaşi. Prizonierele thailandeze îşi suplimentau rația cu mâncare adusă de vizitatori, iar eu îmi cumpăram toată mâncarea. Am mâncat destul de bine. Aveam în jur de 2000 de franci la mine când am fost arestată (aproximativ 200 de dolari) şi aceştia au fost puşi în „contul închisorii" când am ajuns aici. Personalul de la ambasadă mi i-a schimbat în bahți pentru mine şi astfel am putut să mă folosesc de banca închisorii care emitea un cupon de valoare valabil la magazinul închisorii.

Magazinul era o clădire împărțită în trei. în primul sector puteai cumpăra articole de toaletă, materiale pentru scris şi multe altele, ca de exemplu lapte condensat. în altă parte se vindeau delicatese ca banane coapte în orez şi învelite în frunze de bananier sau fructe mai rare ca mango, când era sezonul. în al treilea sector se găsea mâncare gătită şi acolo am învățat primele fraze în thailandeză. în fiecare seară era afişat meniul pentru seara următoare în thailandeză. Trebuia să dai farfuria împreună cu comanda şi să ți-o iei a doua zi. în fiecare dimineață vedeam cât de bine tradusesem lista de meniuri cu o seară înainte. îmi cumpăram mâncare obişnuită, dar întotdeauna erau femei care-şi împărțeau mâncarea astfel că mâneam ce nici nu visasem vreodată.

Odată micul dejun terminat, era timpul să merg la muncă. Ca şi prizonieră „în proces" nu trebuia să lucrez la magazinele închisorii. Lucram cu Hannah în bucătărie, făcând biscuiți şi prăjituri pentru magazinul închisorii. Era un loc plăcut de muncă, cu tot felul de gustări. Plăteam săptămânal o sumă lui Hannah şi în schimb aveam masa asigurată. Totodată, ea făcea rost de tot felul de delicatese trimise din afara închisorii.

Mă înțelegeam destul de bine cu Hannah. Nu mai întâlnisem pe nimeni asemenea ei. Era prin caracterul ei pesimistă şi nu aştepta prea mult de la viața de închisoare şi, în consecință, se simțea foarte în largul ei. Se enerva tot timpul din cauza regulamentelor şi ordinelor. Se căsătorise în închisoare cu bărbatul cu care trăise înainte de arestul ei; nici măcar nu le-a fost îngăduit să se sărute la ceremonie. Soțul ei ispăşea o sentință similară în închisoarea de bărbați de peste drum. îi era îngăduit să îi trimită mâncare, dar nici vorbă să se viziteze. Fusese foarte bogată, dar acum venitul ei constant era pensia de militar în retragere a soțului ei.

Cred că mă plăcea pentru că nu eram dependentă de droguri. Nu sunt o

intelectuală desăvârşită, dar unele din fetele care veneau acolo erau aşa de dependente încât nu puteai să vorbeşti aproape nimic cu ele. în ceea ce mă priveşte, mi-am dat seama că pesimismul neînduplecat al lui Hannah se potrivea cu propria-mi tendință spre amărăciune. Ea era înclinată să aştepte ce era mai rău de la viață, iar eu reacționam la aceasta.

Lucrul la bucătărie, pe lângă că era o sursă bună de hrană, a rezolvat şi una din problemele cele mai grele ale noii mele vieți. Aveam unde să merg în timpul zilei. Era încă unul din lucrurile îngrozitoare ale vieții de întemnițat. Dacă nu munceai, atunci n-aveai altceva de făcut decât să stai. Sarcinile erau uşoare. în fiecare zi era de lucru pentru meniul zilei. Dacă era o zi bună, terminai pe la trei şi jumătate. Prânzul era pe la doisprezece, dar de obicei noi ciuguleam masa noastră de prânz când puteam. La amiază era pur şi simplu haos în Lard Yao pentru că prizonierele se puteau aproviziona cu ce voiau de la magazin doar până aproape de ora două (în caz contrar cupoanele nu mai erau valabile) pentru că după aceea suna gongul pentru prânz. Cum erau peste 1000 de prizoniere, se poate imagina ce haos era. Hannah şi cu mine eram ferite de el.

Când se termina lucrul, trebuia să găseşti pe cineva să-ți țină rând la coadă pentru baia de seară. Şi de obicei cel care o făcea trebuia plătit. De obicei găseai om să-ți facă orice pentru bani. Spre seară, apa de la țevi era pe terminate şi astfel trebuia să-ți asiguri un loc la cadă. Era timpul când oamenii mai puteau vorbi unul cu altul, după masa de seară, când toți erau îmbrăcați în haine colorate şi aşteptau să se spele. Pentru Hannah şi pentru mine era foarte bine că nu trebuia să stăm la coadă. Oamenii discutau, stăteau pe iarbă, se uitau la copii cum se joacă şi, în general, se relaxau până când gongul suna de culcare.

Chiar înainte de ora cinci, prizonierele thailandeze aveau închinarea de seară care însemna iarăşi cântece devoționale. înainte de a intra din nou în dormitor, prizonierele trebuiau să cânte imnul național al Thailandei, în acest timp eu tăceam.

Pentru că eram „în proces", lucrul meu se termina la ora cinci. Cele ce mai aveau de lucru, erau trimise să curețe maşinile de cusut sau să primească prizonierele noi. Asta a făcut şi Hannah când m-a salutat în prima zi când am sosit. în timpul săptămânii, era mare agitație când venea

microbuzul de la Curtea de Justiție. Cele care nu erau închise ca noi în camere ne aduceau veşti.

— Auzi că a venit încă o *fnrang* (străină)! Apoi se auzeau întrebări ale celor internate:

— Cum arată? Câți ani are?

— Asta e destul de drăguță...

La fiecare clădire, câte o femeie-gardina avea grijă să deschidă uşa femeilor după ce-şi terminau lucrul şi pe la vreo nouă şi jumătate toată lumea era încuiată în camere.

Ziua se termina. Cei care puteau, dormeau. Restul povesteau sau se plimbau de colo-colo. Fumatul era interzis, dar nimeni nu ținea seama de această interdicție, deşi era pericol de incendiu. Se părea că nimănui nu-i pasă ce se va întâmpla celorlalți dacă va lua foc o clădire de lemn. Cu greu găseai foc pentru o țigară. Eu aveam o brichetă cu benzină, pentru care am furat benzină de la cositoarea mecanică a închisorii. De obicei, ca să-ți dea cineva un foc din dormitorul alăturat, trebuia să dai țigara ne-aprinsă printr-o gaură din perete — niciodată nu se dădea țigara aprinsă -şi când o primeai înapoi, deseori era fumată deja pe jumătate.

Paznicele mai cumsecade veneau de multe ori în dormitoare ca să discute cu noi. De obicei, nu prea le găseai în dispoziția de a-ți spune necazurile. Deşi eram preocupată de problemele şi amărăciunea mea, mă pomeneam că le compătimesc când acestea se plângeau de munca grea, de salariile mizerabile şi de duşmănia în care se aflau cu cei de la conducere. Dar, în mod conştient, nu lăsam asta să-mi atenueze mânia. Nu eram prietena şi sfătuitoarea lor. La urma urmei, erau gardieni, parte a sistemului împotriva căruia jurasem că mă voi împotrivi.

— Nu mă vor doborî ticăloşii ăştia, îi scrisesem mamei. Şi eram hotărâtă să mă tin de cuvânt.

Maria

„Dragă Ann,

Măi, te-ai gândit bine! Rețeta ta de băuturică a provocat atâta agitație, toate (străinele) ne agitam încolo şi încoace furând de toate ca nişte nebune. Oricum s-ar termina, sunt sigură că băutura e de vină."

Scrisoare, vara timpurie a anului 1977

JL*a trei paturi mai încolo, două fete se îmbrățişau sub o pătură, uitând de mulțimea din dormitor. De abia le-am observat. Eram în Lard Yao de peste o lună şi trecusem de primul şoc când am văzut că lesbianismul, ca în orice altă închisoare de femei, era un lucru normal. Aveam în cap lucruri mai importante

decât asta. îi scriam o scrisoare mamei mele.

Stiloul îmi aluneca pe hârtie. Aveam o mulțime să-i spun. Balansând perinița pe genunchi, am început să mâzgălesc furioasă.

„...Ieri a venit consulul — ce mai ispravă! Gardienii ne-au pus să facem curat aproape toată noaptea şi au scurtat drastic timpul de somn... Probabil că inspecția a plecat cu impresia că locul acesta e o grădină a Edenului. Recunosc că ceea ce a văzut, grădina şi bucătăria, arăta bine, dar problema e că nu mă interesează condițiile de aici, vreau doar ca procesul să fie corect şi să ies de aici..."

Am suspinat şi mi-am pus stiloul jos. Totdeauna **îmi** era greu să-i scriu mamei. Voiam s-o liniştesc, **spunându-i** că totul era în regulă, că nu

trebuia să se îngrijoreze, dar voiam să-i scriu şi adevărul, pentru că ştiam că alți oameni din Anglia vedeau aceste scrisori.

M-am uitat prin jur. Era şapte fix. Francoise, o franțuzoaică, îşi pieptăna părul ei creț. O invidiam pentru ochii ei. Era foarte drăguță şi avea pielea măslinie.

Se uită la mine cum o priveam şi zâmbi.

— Spune-le totul despre locul ăsta teribil, Rita. Ochii ei se lărgiră într-o expresie batjocoritoare. Nu omite nimic.

Am rânjit.

— Nu am destulă hârtie, am replicat eu.

Francoise îşi văzu mai departe de pieptănat. Spre deosebire de celelalte din Lard Yao, era cu bun simț şi niciodată nu s-a interesat de trecutul meu, nici nu m-a întrebat de ce eram acolo. Mi-am luat din nou stiloul, mulțumită că nu m-a întrebat cui îi scriam. Nu voiam să spun nimănui.

M-am hotărât să termin scrisoarea într-un stil mai vesel; trimisesem destule scrisori deznădăjduite în ultima vreme.

„M-am dus la o vizită medicală. A trebuit să mă duc la închisoarea bărbaților pentru asta. Ce plăcere să mai văd iarăşi bărbați! Gardianul era ca un şoim, dar am reuşit să schimb câteva vorbe cu un englez care a aşteptat toată dimineața să mă vadă; auzise pe când era în via de struguri că va veni o fată englezoaică... Tensiunea este un pic scăzută., dar asta nu-i grav. Mi-au făcut raze la plămâni, mi-au luat sânge şi mi-au examinat dantura... Cred că totul va fi în regulă. Aşa că nu te îngrijora, sunt sănătoasă tun — şi sper să fiu şi când voi ieşi din acest loc..."

Am pus scrisoarea jos şi m-am strecurat în pat, punându-mi brațul peste ochi să mă apăr de lumină. Erau umezi. *Hai fetițo,* m-am certat eu, *nu trebuie să ştie toată lumea că eşti supărată.* Mi-am şters ochii. Când i-am deschis din nou,

Francoise mă privea cu înțelegere.

Apoi s-au auzit nişte chei răsucindu-se în broască. în uşă stătea o fe-meie-gardian şi o altă femeie înaltă de vreo patruzeci de ani. Mi-am adus aminte că fetele spuseseră adineauri că era o nouă prizonieră, străină, venită cu microbuzul închisorii. Prizonierele străine erau puse în dormitoare mai bune, unde erau privite de prizonierele thailandeze cu un amestec de curiozitate, teamă şi invidie.

Mama-san se ungea cu un lichid verde dintr-o sticluță, cel mai bun

remediu pentru durerile ei. îşi băgă sticluța în buzunar şi îşi târî picioarele. O salută pe noua venită, care se uită nedumerită la Mama-san. Aceasta din urmă încercă să vorbească cu ea câteva cuvinte în engleză. Femeia înaltă tăcu. Nu răspunse nici când i se adresă cuvinte în thailandeză sau chineză. Francoise se sculă şi-i luă încetişor cutia cu lucruri personale pe care o ducea.

— *Parlez-vous Francaise, Madame?*

Ochii ei speriați ca ai unui vânat se luminară. Dădu din cap şi spuse cu un accent pe care şi eu îl socoteam îngrozitor:

— *Oui. Mais non 1 'Anglaise.*

— *Comment vous appelez-vous?*

— *Maria. Espagnole.* Când Francoise puse cutia jos, Maria din Spania se aşeză cu greutate şi se uită pierdută la noi.

Părea tristă şi stingheră în dormitor. Toate eram în pijamale. Avea o rochie înflorată şi pantofi cu toc. Era curată şi părul ei negru şi scurt era bine aranjat. Era bine construită şi se ținea încă bine, având o alură regală.

Francoise a încercat s-o atragă într-o discuție, dar fie răspundea prin tăcere, fie torăia în spaniolă. I s-a făcut loc să doarmă chiar lângă mine, pe jos. Eram încă tot acolo unde m-am pus la început — cel mai departe de toaletă. Maria se uită neîncrezătoare la scândurile goale. I-am dat o pătură. Francoise încercă să afle câteva informații despre când trebuie să ne trezim şi aşa mai departe, dar fără prea mult succes.

Când am adormit în acea seară, Maria avea încă ochii deschişi şi nemişcați. Am încercat să-i prind privirea şi să o liniştesc, dar ea se uita fix la ceva în palmă. Era un rozar. Buzele i se mişcau, fără să i se audă glasul, în timp ce bobitele îi alunecau printre degete. Am dat din umeri. Aveam destul cu ale mele.

— *Sodom y Gomorrah! Sodom y Gomorrah!*

Am sărit în picioare, cuprinsă de panică. Maria plângea cu capul sprijinit în palme.

— *Sodom y Gomorrah! Sodom y Gomorrah!* urla ea în continuu. S-au sculat şi celelalte fete şi au protestat enervate. A venit şi Francoise, dar Maria nu a vrut

să vorbească decât în spaniolă.

Numai după un timp am convins-o să ne spună ce se întâmplă. Bolborosind incoerent, arătă cu degetul în cameră. Urmărind direcția privirii ei îngrozite, am văzut cele două fete care erau împreună în pat. Ele râdeau ținându-se în brațe. Evident, Maria tocmai îşi dăduse seama de ce se întâmpla în dormitor. Eu am început să râd:

— Du-te şi te culcă şi lasă-le în pace, am sfătuit-o eu somnoroasă, aşa-i aici tot timpul...

Deşi mă şocase şi pe mine prima dată lesbianismul în închisoare, niciodată nu m-am învățat cu el. Am fost de multe ori supusă unor presiuni de către fete cu un caracter mai dominant, dar nu m-am angajat în aşa ceva pentru că nu mă interesa. Nu-mi venea să cred cât de repede — câteodată numai în câteva zile — unele, odată ajunse într-o închisoare numai cu femei, îşi stricau relațiile. Şi mai eram aşa de supărată pe toată lumea încât nu-mi mai doream încă o relație superficială.

Un alt aspect neplăcut al vieții din închisoare era numărul mare de prizonieri care aveau probleme serioase cu drogurile. Mulți se aflau acolo pentru delicte datorate drogurilor şi nu puțini sufereau din cauză că brusc, nu mai luau droguri. Nu era permisă introducerea heroinei în închisoare, într-o noapte, după ce a venit microbuzul, o femeie-gardian, mi-a făcut semn cu mâna din uşa dormitorului.

— A venit o franțuzoaică, trebuie să doarmă aici.

— Dar nu ştiu franceză. Nu voiam să cedez nici câțiva centimetri de podea în acea cameră supraaglomerată.

— Nu-i nimic. Garda o aduse deja înăuntru.

Când am văzut-o, mi-am dat seama că această fată o să se simtă foarte prost. Se vedea la prima vedere că era dependentă de heroină puternică. Tremura. Nu mi-a adresat nici un cuvânt şi salutul mi-a fost înapoiat cu o tăcere reținută. M-am uitat rugătoare la Maria... ştia franceză. Dar Maria stătea nemişcată şi străină de ce se petrecea în jur şi îmi evită privirile.

I-am găsit un loc unde să doarmă şi am făcut tot ce am putut s-o ajut. Ea se cocoşă, se uită în jur cu ochii ei fără expresie şi obosiți şi stătu jos.

Dependenții de heroină care întrerup dozele, emană un miros greu. E ca un miros de sălbăticiune, ca un miros de mortăciune, de cadavru. Toți care aveau paturile lângă ea s-au mutat cât de departe au putut. Dar mirosul acela nesuferit s-a împrăştiat în curând în tot dormitorul, ca o ceață.

Curată şi spălată cum era şi ea, Maria n-a putut suporta. A murmurat ceva

iritată în spaniolă, abia perceptibil, şi s-a retras într-o parte cât a putut de mult, uitându-se răutăcioasă la fată.

A stat câteva minute nemişcată pe podea. Apoi a început să se zvârcolească, dând cu picioarele şi cu mâinile în cei care erau aproape de ea. Un urlet îngrozitor îi ieşi din gură, răsunând în toată închisoarea, astfel încât femeile gardian au apărut din nou.

— Fă ceva! **mi-au** ordonat ele, ca şi cum, prin faptul că am salutat-o pe fată devenisem singura responsabilă de soarta ei.

— Ce să fac? le-am strigat eu înapoi. Nu ştiu franceză!

Mai urlă şi se mai zvârcoli şi în următoarele trei zile, până ne-a epuizat şi ne-a enervat. Era de necontrolat în timpul zilei, dar cel puțin nu era închisă în dormitor. Având puțină pregătire în asistența medicală, am vrut s-o ajut, dar nu ştiam ce să-i fac. Nu suferea de gripă sau bronşită, în cele din urmă, a trebuit să le rugăm pe temnicere să o mute în altă cameră cu alte prizoniere care aveau experiență cu astfel de cazuri. Poate ele ar putea-o ajuta.

Aşa că a fost transferată. Colegele ei de cameră au udat-o până la piele cu apă rece şi stăteau lângă ea lovind-o cu pumnii în spate într-un anumit ritm, timp de patru ore. Se părea că era un tratament eficace.

După ce ea şi încă alte câteva s-au perindat prin dormitorul nostru şi am trăit nopți pline de strigătele lor, vărsături, diaree şi acel miros greu de care nu puteam scăpa nicicum, am rugat-o pe Hannah să vorbească cu temnicerele să le pună în dormitorul mare. Le spuneam că este spre binele lor, că vor putea fi îngrijite mai bine acolo, şi pline de recunoştință față de Hannah, am petrecut din nou seri relativ paşnice.

După câte ştiu, nu a murit nimeni la Lard Yao pentru că s-a lăsat de droguri. Am văzut de atâtea ori fete care treceau prin aceste crize. Nu puteau să-şi controleze picioarele şi păreau că merg pe bicicletă. Nu le venea să creadă că autoritățile nu voiau să le dea droguri, nici măcar o aspirină.

După o lună sau două, astfel de privelişti au devenit obişnuite, neobservate şi nebăgate în seamă în comparație cu rutina nesfârşită a închisorii şi desfăşurarea lentă a proceselor legale.

Ministrul de externe anunțase deja că acest caz va fi prelungit şi complicat. Guvernul thailandez era presat de comunitatea internațională să ia

măsuri dure împotriva traficanților de droguri din pricină că Thailanda ocupa o poziție-cheie în rău-famatul „Triunghi de aur"; a distruge traficul de droguri din Thailanda era un pas decisiv în anihilarea Triunghiului, cu ajutorul căruia drogurile erau transportate din țările lor de origine în Europa, America şi nu numai. Cazul meu nu avea prea multe şanse de a fi rezolvat în viitorul

apropiat. Ochii întregii **lumi** erau aţintiţi asupra Thailandei şi situaţia mea atrăgea atenţia opiniei publice internaţionale.

Aceste probleme ale guvernului thailandez nu mă interesau de fel şi, în mânia mea, le ignoram pe toate. Un singur gând mă frământa: fusesem trasă pe sfoară de trei escroci şi nu înţelegeam de ce eu eram în închisoare şi nu ei. îmi vărsăm mânia pe fiecare thailandez pe care îl întâlneam. Faţă de prizonierele thailandeze păstram întotdeauna distanţă şi răceală; faţă de autorităţile închisorii îmi menţineam un anumit dispreţ şi o rebeliune plină de sfidare. Când scriam scrisori acasă, acestea aveau un caracter de dispreţ faţă de Curtea de Justiţie thailandeză, faţă de sistemul judiciar şi faţă de avocaţi. îi numeam nebuni şi-i făceam animale. Profitam de orice greşeală şi-i ridiculizam. Nu eram supusă regulamentelor închisorii. Şi când, odată, închisoarea mi-a cenzurat o scrisoare în care vorbisem de rău şi blestemasem pe thailandezi, dispreţul meu nu a cunoscut margini.

Erau atâtea aspecte ciudate în această întâmplare a mea încât am încetat să-mi mai clarific poziţia. De pildă, era o casetă video care se părea că fusese înregistrată în timpul interogatoriului meu şi care arăta reacţia mea la descoperirea heroinei. Filmul a fost povestit de un jurnalist, David Allin de la Lancashire Evening Telegraph, care 1-a văzut personal când a fost la Bangkok acreditat de ziar. Filmul, spunea el, demonstra şocul meu total şi neputinţa mea de a crede că heroina a fost descoperită în bagaje, şi reprezenta pentru el o dovadă a nevinovăţiei mele. Dar când a fost inclusă între celelalte dovezi la procesul meu, acea secvenţă fusese, în mod inexplicabil, ştearsă; singura imagine ce a mai rămas a fost aceea în care stăteam pe un scaun cu capul între mâini, expresie a vinovăţiei. Nu s-a descoperit niciodată cine a şters această dovadă şi de ce.

Domnul Lyman avea încredere că mă poate elibera. Dar auzindu-le pe celelalte fete şi cazurile lor, eu nu gândeam aşa. Eram sigură că al meu era fără speranţă.

— Cred că ar fi mai bine să pledez vinovată, îi spuneam pe un ton jalnic.

El mă ameninţa cu degetul ca un învăţător:

— De ce spui lucruri aşa de prosteşti?

— Fetele au spus că dacă pledez vinovată, automat sentinţa se reduce la jumătate.

— Sentinţă? urlă el. Sentinţă? Nu ţi se va da nici o sentinţă. Te vom elibera dragă şi dacă ne ia douăzeci de ani!

Nu eram impresionată. Hannah îmi spuse că puteam să aştept şi treizeci de ani dacă eram condamnată. Jumătate din treizeci era cu cinci ani mai puţin în

această închisoare decât domnul Lyman părea să accepte. M-am întors către el mânioasă:

— Ați câştigat vreodată un caz de heroină?

— Păi, sigur, cred... ăăă.

— Ați câştigat măcar un singur caz de heroină la Curtea de Justiție? Părea pierdut.

— Păi, nu. Este adevărat că n-am câştigat. Şi dădu cu pumnul în masă. Dar cu cazul tău este altceva! Am toată convingerea că este un caz cu o miză mare! Şi nu vreau să te mai aud că pledezi vinovată. Nu, dom'le!

6 iunie, data audierii preliminare, se apropia.

Primele scrisori, după arestarea mea, din partea mamei mele şi a surorilor mi-au clarificat un lucru. Orice s-ar întâmpla, ele credeau în nevinovăția mea şi erau gata să mă susțină. Le-am spus ce-am putut în scrisori şi ele au sunat la Ambasada Britanică şi la alte instituții ale guvernului britanic din Bangkok de mai multe ori ca să afle mai multe, până când le-am rugat să nu-şi mai cheltuiască banii. Asta ar fi putut agrava relațiile între mine şi autorități, şi oricum aveam deja toate informațiile posibile. Trebuia doar să aşteptăm. în Blackburn, evenimentele căpătau avânt. Arestul şi întemnițarea mea umpluseră pagini întregi în presa britanică şi ziarul nostru local, Lancashire Evening Telegraph, a început o campanie pentru eliberarea mea prin articole scrise în acest scop de David Allin. Ziarul Daily Mail a publicat de asemenea mai multe articole despre mine. Presa britanică era în general înțelegătoare. Chiar dacă eram vinovată, se spunea, ar fi trebuit să fiu adusă înapoi în țară ca să-mi ispăşesc pedeapsa într-o închisoare englezească.

Mama mea era foarte iubită în Blackburn şi articolele de la Evening

Telegraph au provocat o mare simpatie publică. Scrisori solidare mergeau tot timpul la redacția ziarului. Prea distinsa Barbara Castle, membru local în Parlament, a acordat acestui caz o atenție deosebită, deşi, ca şi Ministerul de Externe, s-a abținut de la comentarii publice până în momentul când cazul a ajuns la Curte. în mai, s-a anunțat că ea 1-a solicitat pe dr. David Owen, secretarul de afaceri externe, ca să afle ce condiții erau în închisoare. Acesta s-a interesat şi a comunicat că eram vizitată regulat de către membri ai Consulatului britanic.

N-am văzut nici o pagină de ziar; puținul pe care l-am aflat era din scrisori şi de la vizitatori. Şi probabil că a fost mai bine aşa pentru că n-am văzut articolul lui David Allin din 31 mai, cu titlul „Fata din închisoare *ar putea* fi împuşcată, spune ambasada thailandeză". Articolul 21 nu avea limite în aplicare.

în închisoarea din Lard Yao, gustam cu plăcere ştirile din scrisori. Mama

spunea că plantează în grădină şi că trebuie să mă întorc acasă la timp ca să văd narcisele galbene înflorite. Surorile mele îmi scriau despre tot ce se întâmpla nou. Citeam cu nerăbdare despre lecții de conducere, discoteci şi serviciu. Soțul lui Ann, John, a trimis o rețetă de băutură de casă care m-a făcut faimoasă peste noapte şi care a alarmat-o pe Hannah atât de mult încât a golit-o toată înainte ca să fie băută şi de alții. Mi-a scris şi Cari o scrisoare; se îmbarcase clandestin pe un avion de cursă lungă şi se întoarse în Australia.

Am întrebat dacă e posibil să studiez ceva cât eram în închisoare. Am început chiar să învăț puțină thailandeză. Era cel mai bun lucru pe care-l puteam face acum. La urma urmei, urma să stau în închisoare ceva timp.

Tribunalul

„Dar cred în soartă şi în destin, cum spunea şi June a noastră în scrisoarea ei, că totul este făcut cu un scop, ceea ce este adevărat, dar nu este uşor de acceptat când ai de înfruntat realitatea. Cât despre mine, deşi mă doare mai mult decât orice, voi accepta orice va fi să primesc din partea destinului, pentru că a fost greşeala mea. Dar ce te vei face tu şi familia?"

Scrisoare către mama, începutul verii anului 1977

V^ercul de fete şi femei se legăna în ritmul unui cântec ritmic. Când m-am apropiat, am recunoscut numerele thailandeze. Grupul număra.

— *Sii!* (Patru!) — un val de emoție trecu prin mulțime.

— *Ha!* (Cinci!) — cercul se strânse iarăşi.

— *Hok!* (Şase!) — intrigată, m-am băgat între ele să văd ce se întâmplă.

O prizonieră stătea pe treptele care duceau la adăpost. Se sprijinea bine de balustradă. încheieturile îi erau albe şi fața schimonosită de spaimă. Sarongul ei subțire era ridicat până la piept. O femeie-gardian stătea în spatele ei cu bastonul ridicat să lovească. Fesele goale şi coapsele fetei erau vinete deja din cauza loviturilor ce îi fuseseră aplicate. Când bastonul lovi iarăşi, mulțimea de prizoniere care priveau, începu să numere din nou. Una sau două au început să bată din palme într-un ritm rar ca să o stimuleze pe paznică. Scârbită, am plecat de acolo.

Bătăile erau ceva obişnuit în Lard Yao. Asta fusese, după cum aveam

să aflu puțin mai târziu, o pedeapsă pentru încăierare. Dang era tânără, atrăgătoare şi foarte credincioasă unei alte fete mai izolate dintr-o zonă muntoasă a țării, care era şi ea în Lard Yao. Erau nedespărțite şi îşi arătau afecțiunea lor fizică pe față. încăierarea a început când Malee, prietena lui Dang, a arătat interes pentru o altă fată. Temnicera le-a găsit bătându-se şi a pedepsit-o pe

Dang care avea reputația de scandalagioaică.

Dang era o persoană foarte iritabilă şi se angaja adeseori în bătăi. Ajunsese în Lard Yao ca rezultat al unei alte relații care degenerase. Avusese o prietenă care a fost văzută în compania unui soldat american, prietenul lui Dang din Bangkok; aceştia au intrat împreună într-un hotel. Când au ieşit, Dang îi aştepta. A aruncat benzină pe fată şi apoi a aruncat un chibrit aprins. Fata a ars, nemaiputând fi salvată.

Când nu era provocată, Dang era o fată liniştită, una din ocupantele cele mai liniştite ale dormitorului.

La apropierea zilei de 6 iunie, m-am hotărât să pledez nevinovată.

Cântărisem problema foarte bine. Pe de altă parte, ştiam că, pledând vinovată, aveam sentința redusă în mod automat. Sentința pentru trafic de heroină era de treizeci de ani; o sentință înjumătățită însoțită de o bună purtare ar fi însemnat zece ani. Colegele mele de temniță îmi spuneau că ar fi o nebunie din partea mea să pledez altcumva.

— Nu poți fi mai tare decât sistemul, mi s-a spus. în țara asta, dacă nu poți să dovedeşti, eşti vinovată. Cum o să explici cele trei kilograme şi jumătate? Cine o să te creadă? Pledează vinovată şi scurtează-ți suferința.

Am văzut şi alte fete care au pledat vinovate şi s-au întors de la Curte cu o sentință redusă în mod dramatic, aşa că vedeam că au dreptate într-un fel vorbind aşa. La urma urmei, m-am gândit eu cu amărăciune, ce îmi păsa ce gândesc thailandezii ăştia proşti? N-avea nici o importanță dacă tâmpiții ăştia de avocați credeau că sunt vinovată sau nevinovată. Mi-am jurat că, dacă o fi să ies vreodată din Thailanda, n-o să mai pun piciorul aici, aşa că era cu atât mai bine, cu cât puteam să ies mai repede.

Pe de altă parte, eram nevinovată. Nu era heroina mea, nu eu avusesem ideea să încerc să trec heroina peste graniță. A pleda vinovată însemna să spun autorităților: „Da, sunt un traficant internațional de droguri, am încercat să scot toată această heroină din Thailanda, am fost

foarte rea, vă rog să aveți milă de mine", deşi era şi asta destul de rău. Dacă pledam vinovată, spuneam de fapt lui James, Simon şi Alan Soon: „Foarte bine, sunt condamnată; voi sunteți liberi, eu stau în puşcărie". Şi asta nu voiam s-o fac. Lucrul ăsta ar fi fost pus pe paşaport; nu aş mai fi fost acceptată în nici o țară. Şi ce va face familia mea? Ea credea în nevinovăția mea; cum se va simți dacă eu voi pleda vinovată?

— Eşti nebună, spuse Hannah.

— Dar tu ce-ai face? am întrebat-o. Hai, spune-mi.

— Aş pleda vinovată, ca o femeie cu judecată. Eram în bucătărie şi găteam

checuri cu stafide pentru magazinul închisorii. Hannah împunse aluatul rapid cu o lingură de lemn.

— Rita, cred că nu ai meditat la lucrul ăsta. Dacă iei cincisprezece ani, atunci când ieşi ai treizeci şi ceva de ani. Şi dacă te comporți ca lumea, poți să ieşi şi mai repede. încă mai ai timp să-ți refaci viața. Eşti încă tânără şi drăguță. Mai e încă vreme să-ți găseşti un bărbat care să te dorească.

Mai frământă încă o dată aluatul, cu toate că nu mai era necesar.

— Dar dacă iei treizeci de ani, cum arăți după aceea? Gândeşte-te. Nu trebuia să mă mai gândesc. Mă gândisem mult şi bine.

— Voi pleda nevinovată, Hannah.

— Dar de ce? Explică-mi şi mie de ce? M-am gândit o clipă.

— De dragul familiei... Pentru că ştiu că nu sunt vinovată... şi pentru că dacă pledez nevinovată, mai există o mică şansă ca să fie dat câştig de cauză cazului meu şi să fiu eliberată. în timp ce spuneam aceste cuvinte, mi-am dat seama cât de idealiste sunau.

Hannah îşi bătu palmele cu făină una de alta. Se făcură nori albi. Apoi dădu din cap mirată.

— Ai citit prea multe basme, Rita.

Zilele au trecut şi totul s-a întunecat. Nu mai erau multe zile până la audierea preliminară. Mi s-a spus că cineva vrea să mă vadă. Era ora de vizită şi erau mulți oameni, ca de obicei. Deodată am văzut pe cineva fă-cându-mi semn cu mâna. Era Shirley, cea care m-a însoțit prima dată când am vizitat Hong-Kong-ul.

— Nu-mi vine să cred! Shirley! am strigat. Cu ce ocazie aici?

— Tocmai am sosit în Bangkok! explică Shirley. Am permisie să te văd în fiecare zi!

Revederea lui Shirley m-a bucurat enorm de mult. Când s-a întors în Bangkok în acea zi, i-a telefonat mamei şi i-a descris cu lux de amănunte cât de bine arătam, ceea ce a bucurat-o pe mama. De asemenea, a mers pe la diferite departamente informaționale oficiale, cerând date despre cazul meu. Era cea de-a doua veste bună pe care mama o primise în ultima vreme de la mine — funcționarul de la ambasadă, din Blackbum, care mă vizitase la secția de poliție şi de câteva ori la închisoare, vizitase Blackburn-ul, şi cu această ocazie şi pe mama mea. I-am scris şi i-am spus ce fericită eram că Shirley e în Bangkok.

Corespondența cu mama, pe lângă că era o legătură prețioasă, o ținea la curent de asemenea şi cu evoluția lucrurilor. Deşi câteodată nici eu nu ştiam ce se întâmplă, ambasada o informa foarte bine pe mama. De multe ori, auzeam prima dată de nişte lucruri în scrisorile pe care mi le trimitea.

Astfel am aflat că se încerca schimbarea datei de 06.06. cu cea de 16.06.

— Care-i motivul? l-am întrebat pe domnul Lyman.

— Aşa se obişnuieşte, insistă el. Avem nevoie de mai multe probe. Acum în Hong-Kong avem pe cineva care încearcă să dea de Simon Lo. Putem să-l obligăm să ia parte la audieri. Aşa că vom solicita o amânare.

— De câte ori va mai fi amânată această dată? am întrebat eu. Cât va mai ține acest lucru?

— E doar o chestiune de timp. Toate astea cer timp, mă asigură domnul Lyman. Lo şi Alan Soon au un trecut criminal în afacerile cu droguri din Hong-Kong. Dacă le găsim cazierele, atunci acestea ar avea o greutate considerabilă. Ministerul de externe din Londra ne-a cerut să depunem toate eforturile în acest sens.

— Cât va dura asta?

— Ei bine, spuse el concentrându-se. Dacă totul merge bine, nu văd de ce n-ai putea să termini cu toată această chestiune legală până la Crăciun.

Atunci aş fi avut nouă luni de închisoare. Această veste produse un şoc pe care-l resimții aproape în mod fizic.

Dar de dragul mamei, am ascuns lucrurile făcând pe curajoasa. „Sunt

gata să stau în fața Curții mîine", scriam eu în 5 iunie. „Am o rochie frumoasă de bumbac, m-am spălat pe cap, o am pe Shirley de partea mea, aşa că, tot înainte şi capul sus..."

în ziua următoare audierea a fost amânată pe 12 iulie şi a trebuit din nou să aştept şi să am răbdare.

Lucrurile au mers înainte. Acasă în Anglia, domnişoara Barbara Castle a vizitat-o pe mama şi i-a explicat măsurile pe care le lua guvernul britanic pentru ajutorarea mea. Pe 27 iunie a trebuit să mă supun din nou unui control medical care s-a dovedit satisfăcător. Mai târziu m-a vizitat domnul Lyman. Era în al nouălea cer.

— îți aduci aminte că ți-am cerut să scrii familiei şi să le spui că nişte caracterizări de-ale lor ar putea ajuta cazul tău?

Am dat afirmativ din cap. Scrisesem scrisoarea cu câteva săptămâni înainte. Credeam că e o idee tâmpită, dar am acceptat totuşi. Am dat din umeri disprețuitoare.

-Ei, şi?

Domnul Lyman zâmbi larg.

— Ei bine, ia uită-te la astea! Şi îmi puse un teanc de hârtii pe masă. Astea-s caracterizări! Iată mâna de oameni care cred în tine, Rita, şi au trimis scrisori ca s-o dovedească.

Indiferentă, am răsfoit scrisorile. Erau de la prieteni din Blackbum şi din alte locuri, de la oameni care mă cunoşteau prin intermediul familiei mele, unele de la foşti angajați. Scriseseră chiar şi reprezentanți ai unor organizații din Blackbum. Un fost primar al oraşului contribuise şi el cu o scrisoare.

Reproduc numai fragmente din scrisori. „... Nu se poate concepe ca ea să fie implicată în mod conştient ... O fată cu un caracter extraordinar. .. Nimic nu ar fi putut sugera că ar răni pe cineva sau ar dăuna cuiva în mod intenționat..."

Apoi am văzut semnătura lui Ann.

Am ridicat ochii spre domnul Lyman. Ochii mi s-au întunecat. El era foarte entuziasmat încă.

— Toți declară că după cât te-au cunoscut de-a lungul anilor, e imposibil să fii implicată. Uite, asta e de la doctor. Spune că...

M-am dus cam nesigură la un scaun şi am stat jos. Puse jos hârtiile, îşi drese glasul şi începu să le aşeze în teanc, puțin stânjenit. Mi-am recâştigat calmul.

— Bine, domnule Lyman... am schițat eu un zâmbet. Voi pleda nevinovată. Nu pot să-i dezamăgesc pe oamenii ăştia, nu?

— Bravo, fetițo! spuse domnul Lyman.

Eram încă plină de amărăciune şi mânie. Faptul că nu cunoşteam limba şi ignoranța mea în ceea ce privea procedurile legale thailandeze m-au încăpățânat şi mai mult să văd în cea mai proastă lumină tot ceea ce aparținea țhailandezilor.

Thailandezii sunt un popor cu o cultură veche de mai multe secole. Budismul thailandez, religia națională, este cea mai veche ramură a acestei religii. Idealurile budiste de cumpătare, virtute în toate lucrurile, stau la baza literaturii, arhitecturii, picturii, muzicii şi a vieții de fiecare zi. Regele şi regina actuali, deşi au renunțat de mult la statutul divin al dinastiei lor, joacă încă un rol conducător în viața religioasă a țării. în ciuda faptului că budismul are o influență covârşitoare, există toleranță religioasă şi, sub regele Bhumibol Adulayev, țara s-a occidentalizat în multe domenii.

Nu am văzut asta decât foarte puțin în călătoriile mele, pentru că am petrecut foarte puțin timp în Thailanda. Pe de altă parte, ştiam foarte bine partea mai puțin atractivă a societății thailandeze; văzusem cartierele rău famate în care se adunau străinii, şi auzisem că acolo era un intens negoț cu copiii destinați prostituției. Mintea mea a revenit asupra acestor lucruri în timp ce am meditat asupra evenimentelor din ultimele luni. în alte circumstanțe, probabil aş fi spus că experiența în această țară nu este completă; dar aveam motive să am cele mai proaste păreri acum. Mă aflam într-o închisoare printre hoți, ucigaşi şi alți

criminali. Cred că am văzut tot atât de puțin din cultura clasică thailandeză în acel loc, ca şi un criminal de profesie din Wormwood Scrubs piesele lui Shakespeare...

Am crezut că e de datoria mea să resping tradițiile şi practicile thailandeze. Sesizam fiecare greşeală sau cădere şi le luam ca dovezi că aceşti oameni erau chiar cum spuneam eu. Erau bătăi în închisoare; îi numeam pe gardieni barbari. Nu-mi plăcea mâncarea lor; pentru mine era dezgustătoare. Prizonierii thailandezi se luptau între ei; îi numeam animale. Am

căpătat reputația de scandalagioaică, şi asta nu era doar pentru că mi se arăta un interes deosebit în presa străină.

Nu am încercat deloc să mă acomodez cu diferențele culturale. Incidentele erau destul de frecvente în dormitor. într-o noapte, doar după câteva zile după venirea mea în Lard Yao, m-am trezit să mă duc la toaletă. Dormeam în două şiruri de-a lungul celulei. Fiind încă nouă, dormeam în cel mai rău loc din cameră, cel mai departe de toaletă. M-am sculat şi am pornit prin mijlocul camerei spre toaletă, făcându-mi loc printre rândurile de picioare, unde se întâlneau cele două rânduri.

Câteva fete mai erau treze. Mă obişnusem deja să adorm, cu toate că lumina era aprinsă tot timpul; se vorbea întruna şi ocazional mai erau şi bătăi. Imediat ce am început să merg, toată lumea s-a enervat.

Ce am făcut? Ce se întâmplă? Nu înțelegeam de ce erau toate aceste strigăte şi gesturi, dar eram sigură că urma să iau bătaie. Una dintre fetele thailandeze, care ştia puțină engleză, a încercat să-mi explice:

— Nu! Nu! spuse ea, arătând în jos. în Thailanda nu e bine. Picioare! Picioare!

Evident, comisesem o serioasă crimă socială. Le-am strigat înapoi:

— Atunci cum vreți să trec prin cameră? Doar nu vreți să ziceți că într-o cameră de dimensiunile astea... Nu voiam să mă las mai prejos. Dar e greu să-ți păstrezi demnitatea când toată lumea te vede pe toaletă, dar am mers țanțoşă înapoi în pat bombănind:

— Thailandeze proaste... se aşteaptă să le înțeleagă un om civilizat? Lucrurile s-au dovedit a fi foarte simple când Hannah mi le-a explicat

în dimineața următoare. în Thailanda picioarele sunt considerate parte inferioară a corpului şi chiar şi numai a îndrepta piciorul spre cineva era considerată o ofensă; ofensă era şi când îți puneai picioarele unul peste altul. Acum înțelegeam de ce în Curtea cu Jurați o femeie-gardian mi-a spus să nu-mi mai țin aşa picioarele.

Am dat iarăşi de necazuri. Când era vorba de lenjerie frumoasă, curiozitatea prizonierelor thailandeze se transforma în furt. Dacă agățai o fustă

bună sau un sutien la uscat, erai aproape sigură că nu le mai vedeai sau le vedeai la o altă fată. După câteva incidente de genul acesta mi-am spus că ajunge; mi-am agățat hainele pe perete în dormitor, deasupra capului meu. Iarăşi le-am insultat neintenționat pe colegele de

celulă. Hainele atârnau deasupra capetelor fetelor adormite.

Nu am putut să înțeleg de ce unii vestici investeau timp şi energie în a dezvolta relații cu prizonierele thailandeze. Ii dispretuiam pe doi dintre aceştia în mod deosebit — Jack şi Gladys Martin. Erau misionari la Liga Americană a Baptiştilor din Sud şi veneau la închisoare o oră pe lună să stea cu fetele thailandeze şi cu oricine altcineva ar fi vrut. Mă mai duceam din când în când la întâlnirile lor numai ca să-mi mai treacă timpul, dar părerea mea era că familia Martin era un pic țicnită.

— Oamenii ăia par într-adevăr fericiți! i-am spus în bătaie de joc lui Hannah, după una dintre acele întâlniri. Ştii ce a spus femeia? A spus că dacă ar fi prizonieră aici, i-ar fi totuna, pentru că Dumnezeu este suveran şi va fi cu ea şi aici!

Am râs amândouă şi ne tot întrebam cât de nebun trebuie să fii ca să spui lucruri din astea.

Caracterizările venite prin scrisori de acasă mi-au alungat amărăciunea, într-o oarecare măsură, şi vizitele lui Shirley m-au liniştit pentru o vreme. Era un vizitator care aparținea vechii mele vieți. Mi-a adus un cadou generos de la Bernie din Australia, constând în bani; aceasta era încă o legătură cu lumea liberă, care aparținea trecutului acum.

în ciuda faptului că eram plină de amărăciune, am început să leg prietenii în închisoare. Ajunsesem să o cunosc puțin pe Francoise, pe Hannah o ştiam destul de bine; prizonierele străine se înțelegeau destul de bine unele cu altele şi purtau discuții destul de prietenoase cu unele din prizonierele thailandeze, în special cu cele din dormitor. Iubeam şi copiii, şi erau o mulțime în Lard Yao. Unele femei îşi aduseseră copiii cu ele în închisoare, altele erau însărcinate când au venit aici, aşa că erau zeci de copii de diferite vârste.

în special unul, palid la față şi de vreo doi ani, s-a ataşat de mine şi mergea după mine peste tot. Se născuse în Lard Yao. Mama lui a fost eliberată pe când avea cinci luni. Când a fost eliberată, 1-a lăsat în închisoare. Părea foarte fericit şi spunea „mamă" la vreo patruzeci de prizoniere. Toate îl hrăneau şi-l alintau şi dormea cu ultima cu care se juca în ziua respectivă. Mă jucam de multe ori cu el şi ne înțelegeam bine. într-un fel, faptul că aveam pe cineva să îngrijesc, mă făcea mai mulțumită, dar mi-a

mărit şi amărăciunea faţă de thailandezi. Probabil mama a crezut că va avea o viaţă mai bună în Lard Yao decât afară; probabil că ştia că va fi îngrijit mai bine sau iubit mai mult decât ar fi reuşit ea. Nu-mi păsa. Am luat-o ca o respingere nemiloasă.

— Ce animale, spuneam eu furioasă. Să facă ei una ca asta propriei cărni şi propriului sânge?

Era o altă scuză pentru mânia mea.

Un englez şi-a făcut loc până la mine în timp ce aşteptam să fiu chemată.

— Rita, sunt jurnalist. Putem să vorbim?

Era 12 iulie şi eram în clădirea Curţii de Justiţie. Eram cu domnul Lyman şi cu colegul său thailandez, domnul Puttri, care mă reprezenta la Curte. Interviul a fost scurt şi nu m-am putut concentra. Când ziaristul a plecat, mi-a împins un plic în mână.

— Sunt bucăţi decupate din ziare, spuse el. Să mai fii şi tu la curent.

— Le voi citi mai târziu, am replicat eu, ştiind că voi izbucni în lacrimi dacă mă voi uita la ele.

Domnul Lyman discută ca să-mi distragă atenţia.

— Ne vom înfăţişa în faţa judecătorului Udom Tuchinda, remarcă el. Este un judecător bun. Ar trebui să fie — a studiat dreptul în Anglia. Nevasta lui e englezoaică.

Domnul Puttri încuviinţă şi începură să discute despre judecător. Am lăsat conversaţia să treacă pe lângă mine.

în sala de judecată era o căldură sufocantă. Era un singur ventilator care atârna de tavan şi care nu făcea mai mult decât să agite aerul. Deşi procedurile au fost făcute tot în thailandeză, mi s-a permis de data asta să am un traducător, ca să înţeleg ce se întâmplă.

Judecătorul stătea sub un portret impunător al regelui Bhumibol. înainte ca audierea să înceapă, el mi-a făcut semn mie şi judecătorilor să venim în faţa lui. Se uită la mine cu gravitate.

— Dumneavoastră intenţionaţi să pledaţi nevinovată. Este de datoria mea să vă previn că dacă pledaţi nevinovată şi sunteţi găsită vinovată de această Curte, vă veţi atrage asupra dumneavoastră întreaga pedeapsă.

Engleza lui era impecabilă. înainte de a continua, privi fix în ochii mei.

— Dacă pledaţi vinovată, pedeapsa vă va fi redusă în mod simţitor, conchise el.

Corpul meu se încorda. *Cazul este judecat înainte ca să fie prezentate probele. Nu am nici o şansă,* a fost singura interpretare pe care am fost capabilă

s-o dau cuvintelor judecătorului.

Domnul Lyman deveni foarte nervos.

— Acesta este doar începutul! strigă el. Putem face apel — să ducem cazul în fața Curții Supreme — chiar să cerem o amnistie din partea regelui!

Eram zăpăcită şi confuză. Procesul nici nu începuse şi ei vorbeau ca şi cum aş fi fost condamnată. Amnistie regală? Ştiam din Lard Yao că regele nu a iertat pe nimeni care era dovedit vinovat într-un caz de heroină.

Ne-am întors pe banca noastră de lemn. Cinci oameni au depus mărturie, acuzându-mă: trei ofițeri de la vamă, un ofițer judiciar şi cineva din conducerea hotelului Asia. Consulul britanic, înfierbântat şi stânjenit, nota totul cu atenție. Domnul Lyman stătea lângă mine abia putându-şi controla exasperarea.

Nu prea erau multe de discutat. S-a declarat că s-a găsit heroină asupra mea. Au fost date rezultatele analizelor chimice şi o dare de seamă asupra a ceea ce am făcut în 19 martie. Judecătorul era foarte concentrat notând toate lucrurile.

După aceea, am descurajat şi am devenit nesigură. Următoarea audiere urma să fie pe 19 august, când poliția avea să prezinte versiunea proprie. Următoarele audieri urmau să aibă loc mai târziu, cam la patru-cinci săptămâni distanță între ele. Şi în tot acest timp trebuia să stau în Lard Yao. Ştiind că va trebui să mă decid repede dacă o să pledez şi mai departe nevinovată, m-am hotărât, după ce m-am gândit mult, să îmi păstrez poziția.

Spre furia mea, domnul Lyman devenea tot mai optimist, în timp ce eu tot mai pesimistă. Mama mea i-a telefonat în aceea seară.

— Lucrurile sunt în favoarea ei, spuse el.

Nu puteam să-mi dau seama pe ce bază spunea lucrurile acestea.

A doua zi, i-am scris mamei eu însămi, dar scrisoarea era atât de descurajantă, încât m-am hotărât să scriu alta după aceea, mai veselă. înainte de a începe s-o scriu, am primit nişte veşti minunate. Mama urma să vină să mă viziteze în Thailanda.

12 Mama

„Aş putea să primesc patruzeci de ani... numai Dumnezeu ştie ce linişte pot să-mi găsesc când mă aşteaptă o sentință de patruzeci de ani..."

Scrisoare către mama, 17 septembrie 1977

— Vine aici, Leonie - la Bangkok; nu-mi vine să cred!

Leonie, asistenta domnului Lyman, mă vizita ca să rezolve nişte probleme legale. Scrisoarea de la mama sosise cu câteva zile înainte.

— Urma să ne petrecem vacanța împreună anul viitor în Australia. I-am sugerat să folosim banii în acest scop în loc să vină aici.

— Da, ai dreptate, spuse Leonie.

— Da, dar am o veste minunată! Nu trebuie să mai dea aceşti bani. Lancashire Evening Telegraph, ziarul nostru local, plăteşte avionul până aici pentru mama şi pentru David Allin.

— Jurnalistul? îi arătasem lui Leonie câteva din articolele lui David pe care le trimisese mama.

— Da. Toate cheltuielile sunt plătite de ei - dus şi întors.

Am scris mamei cât de emoționată eram: „Voi aştepta la poarta închisorii!" Am scris o scrisoare cu totul diferită surorii mele, Ann.

„Ştiu că va fi emoționant... Tot ce vreau să fac acum este să plâng şi să-mi descarc sufletul pe umărul ei. Cât aş vrea să mă pot întoarce în copilărie şi să-i spun că vreau să fac totul mai bine... Aş vrea să vin acasă."

Deşi fizic nu stăteam rău şi mă adaptasem la viața de închisoare, mental începusem să mă epuizez în urma tensiunii acumulate în ultimele luni. Plictiseala era încă o problemă mare. I-am cerut mamei să-mi aducă nişte reviste din Europa ca să citesc; orice, numai să-mi treacă timpul mai repede. O scrisoare foarte frumoasă de la Barbara Castle m-a încurajat mult. Mi-am petrecut o zi întreagă compunând o scrisoare pentru ea, cu toată iscusința de care am fost capabilă şi am introdus în ea (destul de diplomat, cred) toate plângerile mele. Mi-a răspuns cu o scrisoare care nu-mi oferea speranțe izbitoare, dar care avea un ton de compasiune, pozitiv, care mi-a readus buna dispoziție. La aceasta se mai adăuga şi venirea mamei, ceea ce făcea ca lucrurile să se mai lumineze.

A plecat din Blackburn în călătoria ei lungă de aproximativ 8000 de mile, în ziua de 13 august.

— Mă duc la Bangkok, le-a spus reporterilor, cu mila lui Dumnezeu.

Primărița din Blackburn i-a scris, asigurând-o de „dragostea, rugăciunile şi solidaritatea" tuturor oamenilor din oraş. Mama avea un program extenuant, cu vizite la ambasador şi cu alte locuri din Bangkok, precum şi vizite la mine la închisoare, iar pe data de 19 august avea să fie cu mine la tribunal.

Fiind foarte nerăbdătoare s-o văd din nou, am început să mă pregătesc de venirea ei. Am făcut nişte biscuiți foarte speciali şi mi-am pregătit cele mai bune haine. Nu m-am fardat deloc în ziua când avea să vină, pentru că ştiam că lacrimile îmi vor şterge machiajul.

Urma să ne întâlnim în „camera «avocaților»", lucru considerat un privilegiu. Vizitatorii obişnuiți, neoficiali, aşteptau într-un loc îngrădit în fața porții principale, înainte ca să fie admişi să intre.

Locul îngrădit era în față ca o barieră înaltă. După el, la o depărtare de şapte picioare era o altă barieră — un grilaj enorm. Acesta era zidul acelei camere în care erau trimişi cei care aveau vizitatori. Vizitatorii trebuiau să strige peste

acest spațiu, întrecându-se unii cu alții care încercau şi ei să se facă auziți. Vizitatorii aveau voie să stea cam zece minute.

Pentru vizitatorii oficiali, avocați, oameni de la ambasadă şi toți ceilalți vizitatori cu influență, era la dispoziție camera avocaților. Era o cameră goală, cu un grilaj care împărțea o masă în jumătate. Vizitatorul stătea într-o parte, prizonierul în alta, iar conversația se făcea prin grilaj.

Cele două femei-gardian care m-au însoțit până la camera avocaților când mi-a fost strigat numele, erau concentrate la tot ce se petrecea cu o strictețe ieşită din comun. Am fost condusă milităreşte până la uşa camerei.

Mama stătea în spatele grilajului. Părea obosită şi slabă. Părea şi foarte mică, micşorată parcă de dimensiunile camerei. Leonie era cu ea.

Le-am împins pe temnicere la o parte. Acestea au încercat să mă oprească, dar eu deja ajunsesem la gratii. Am cuprins-o pe mama cu brațele şi am plâns amândouă mult timp. Parcă auzeam slab, în spatele meu, temnicerele protestând, încercând să ne despartă, şi pe Leonie explicând situația în thailandeză.

— E mama ei, pricepeți? E mama ei...

Apoi ne-am aşezat la loc şi ne-am uitat una la alta. Mama a găsit câteva batiste la ea în geantă. Mi-am şters ochii şi am zâmbit forțat. M-am dus până la marginea locului unde aveam voie şi ne-am ținut mâinile prin grilajul de sârmă.

Am vorbit de toate şi de toți. Despre oamenii de acasă, familie, prieteni, despre cazul meu, nu conta. Şi numai faptul că eram împreună era important. Ora care ne-a fost la dispoziție s-a scurs de parcă au fost doar câteva minute. în cele din urmă, a trebuit să ne despărțim.

— Rita îmi spune că aveți promisiunea de a o vizita în fiecare zi din săptămână, doamnă Nightingale, spuse Leonie. Mama încuviință.

— Leonie, am spus eu repede, fă-i să înțeleagă — dacă mama vine aici cu o hârtie de la ambasadă, poate să mă vadă aici, nu în locul îngrădit unde se văd de obicei ceilalți. Trebuie să te asiguri că ei au înțeles lucrul acesta. Trebuie!

— Mă voi strădui să înțeleagă, promise Leonie.

Era dureros să-i spui „la revedere" la prima vizită. Dar am părăsit camera ştiind c-am s-o văd în ziua următoare. Totuşi, în ziua următoare lucrurile au început să se înrăutățească. Am aşteptat toată ziua să-mi fie strigat numele, până seara, când am fost invitată nu în camera avocaților, ci în locul acela îngrădit destinat vizitatorilor de rând. Am protestat nervoasă.

— Nu se poate! E mama mea! A venit din Anglia să mă vadă şi acum să strig ca să mă înțeleg cu ea şi să stau la depărtare de şapte picioare de ea! Are permisiunea să mă vadă în camera avocaților.

Dar argumentele mele s-au risipit în vânt. Până la urmă, a doua întâlnire

avu loc în spațiul acela îngrădit. Nu mai erau vizitatori acolo. Nu era ora normală de vizită. Temnicerele ne-au urmărit cu foarte mare atenție cât timp am vorbit. Doream să sar peste spațiul gol şi să-i țin mâinile într-ale mele. Am fost de-a dreptul fericită că ne-au lăsat şi numai cincisprezece minute.

În acea noapte am mers la directoarea închisorii. Nu i-am făcut o impresie bună, atât din pricina atitudinii mele în Lard Yao, cât şi din cauza campaniei de acoperire a cazului meu din partea presei. Totuşi, a ascultat ce am avut de spus. Nu mi-am putut păstra controlul emoțional, mi-am vărsat înaintea ei tot necazul şi i-am povestit cât eram de neîmplinită.

— Şi femeile-gardian nici nu vor să mă lase să o ating. Are permisie să mă vadă în camera avocaților.

S-a uitat aspru la mine. Avea în jur de patruzeci de ani şi era îmbrăcată cu haine scumpe, din cel mai fin material. Avea bluză din mătase. La deget avea un inel cu un diamant mare. în timp ce vorbea, se juca tot timpul la piatra aceasta prețioasă.

— Nu este posibil să folosiți camera avocaților.

Nu era chip să te împotriveşti unui ton atât de autoritar. în lăuntrul meu mă simțeam zdrobită.

— Totuşi, înțeleg ce simți. Se opri în timp ce mâinile îi erau preocupate cu diamantul. Cred că e destul de bine dacă vei sta între bariere. Acolo vei fi mai aproape de mama ta. Atunci nu va mai trebui să strigi.

În ziua următoare, am mers în spațiul dintre bariere cu o cafea cu gheață pentru mama. îi dăduseră un scaun şi stătea acolo, uitându-se nenorocită în acel spațiu gol. Când mă văzu, se lumină. în fiecare zi a acelei săptămâni ne-am întâlnit aşa, până când a venit ziua despărțirii.

Aş vrea să pot spune că am bucurat-o pe mama, că i-am uşurat povara despărțirii fiind fericită, optimistă şi mulțumită. Dar nu pot să spun asta. în loc să fiu aşa, mi-am exteriorizat tristețea, şi, oricât am încercat, nu mi-am putut reține torentul de lacrimi. Chiar şi numai înfățişarea ei în-muia ceva în mine. îi scrisesem în fiecare săptămână, împărtăşindu-i nădejdile şi temerile, dar acum era chiar în fața mea şi nu-mi era permis să o îmbrățişez şi asta făcea ca închisoarea să-mi pară şi mai de nesuportat. Când s-a întors în Anglia, s-a hotărât să nu mai vină niciodată la Bangkok.

Nu putea să-şi şteargă din minte imaginea aceea a mea de neuitat în camera de interviuri, cu urme de lacrimi, păzită de temnicere, irascibilă şi nervoasă. I se părea că nimic nu mă putea lua din fața ochilor ei. Nu suporta să-mi vadă necazul. Mai bine aştepta ziua când voi fi eliberată.

În ziua când ne-am despărțit i-am dat o prăjitură pe care o pregătisem şi pe care scria: „Mamă, te iubesc". O luă cu mâinile tremurânde. Apoi s-a îndepărtat

încet. în pragul uşii se întoarse şi privi înapoi, îmi făcu semn cu mâna şi plecă. Ceva s-a sfâşiat în mine. Mă întrebam dacă o voi mai vedea vreodată.

Vizita mamei mă mai redresa puțin; ea era scopul vizibil al eforturilor mele de a fi eliberată. Mi-am îngăduit chiar să fiu puțin mai optimistă. Dar pe măsură ce septembrie se apropia, am început să cad înapoi în starea mea de deznădejde. Am lăsat ca necazurile să mă copleşească şi m-am retras în mine însămi. Vizitatorii care au urmat m-au găsit ursuză şi necomunicativă. Pe avocați, funcționari şi personalul de la ambasadă îi salutam nepoliticos, abia deschizându-mi gura. Nu prea eram agreabilă când mă vizita lumea.

Într-o zi, mi-am auzit numele la difuzor: „Nightingale are un vizitator!" Am mers până la locul de vizită şi m-am uitat cu atenție la fețele celorlalți. Nu am recunoscut pe nimeni. Două femei care se înghesuiau la barieră ca să vadă mai bine se uitau stăruitor la mine. Una avea vreo patruzeci de ani şi avea o înfățişare plăcută, cealaltă era mai în vârstă şi avea părul cărunt.

— Iat-o! exclamă cea tânără şi-mi făcu semn. Bună! Eu sunt Luciile Lunceford, şi ea e Margaret Cole.

— Bună, am spus eu cât de civilizat am putut. Nu prea eram sociabilă în acea zi.

— Ți-am văzut fotografia în ziar azi dimineață.

Le-am aruncat o privire mânioasă. Mă gândeam că sunt ca un animal în cuşcă.

Aveau o plasă de hârtie.

— Ți-am adus ceva fructe, zâmbi doamna bătrână. Ți le vom trimite înăuntru. Sper că îți place ananasul.

Ora când animalele de la grădina zoologică primesc de mâncare, am gândit eu sarcastică. Am reuşit totuşi să zâmbesc.

— Mulțumesc, am zis. îmi era greu să vorbesc. Celelalte prizoniere şi vizitatori vorbeau de zor la doi paşi de mine.

— Am citit despre cazul tău, spuse Luciile Lunceford cu înțelegere.

— Am fost folosită drept contrabandistă de droguri, am spus fără chef. Dar ştiți asta din ziare.

Apoi s-a făcut o pauză. La dreapta mea, un vizitator se certa de zor în thailandeză cu una din prizoniere. Am pus mâna pe gratii şi m-am gândit să mai spun ceva.

— De ce ați venit să mă vedeți? E mult până în oraş. Speram totuşi să nu le sune aşa de obraznic cum intenționasem. încercam să fiu politicoasă, să vorbesc vreo câteva minute şi apoi tot politicoasă să pot pleca. Ce vă aduce aici?

— Ne rugam împreună şi Domnul ne-a spus să venim să te vedem. Margaret Cole spunea lucrurile astea pe tonul cel mai firesc posibil.

O, nu; astea-s din Armata Domnului. Auzi, au şi viziuni, am gemut în mine. *Despre ce vorbesc astea două?*

— *O,* mulțumesc, e drăguț din partea dumneavoastră, am murmurat. Dar în tăcere turbam împotriva lor. *Nu ştiți ce mi se întâmplă în locul acesta ? Nu ştiți ce mi s-a întâmplat în viață? Creştinii sunt de pe altă planetă. Frumoşi la biserică, dar în viața de toate zilele...!*

Margaret Cole vorbi:

— Am venit pentru că Dumnezeu a spus aşa. Asta înseamnă că îi pasă de tine, Rita.

Cel puțin vorbea de Dumnezeu cu voce normală. Nu suna religios deloc. După felul cum vorbea, era o persoană normală. Din păcate însă, eu ştiam mai bine. După câteva luni de stat în Lard Yao ştiai dacă există sau nu un Dumnezeu. *Nu-mi veni cu chestii dintr-astea că Dumnezeu mă iubeşte,* am avertizat eu în tăcere.

Am răspuns nu prea convingător cu voce tare:

— Da, sunt sigură că aveți dreptate. Margaret Cole se uită la mine cu atenție şi apoi schimbă subiectul.

Curând timpul de vizită expiră.

— Nu le este ruşine! Să vină într-un loc ca ăsta şi să-mi spună că Dumnezeu mă iubeşte. Nu mai vin ele curând, i-am spus mai târziu lui Hannah.

— Nu trebuie să fii chiar aşa de aspră, remarcă Hannah filozofic. Mie îmi place ananasul, chiar dacă ție nu-ți place.

Domnul Puttri îmi aduse nişte noutăți.

— Am auzit că Wong, Lo şi Soon au fost arestați, spuse el. La vestea asta m-am ridicat în picioare.

— Păi asta-i minunat, am spus eu.

— Dar am auzit că sunt încă în libertate. Unii zic ceva, alții altceva. Nu poți şti.

— Poate e adevărat. Dacă nu e, ar trebui arestați în curând.

— Nu-ți pune prea multe speranțe în asta, spuse domnul Puttri. Dădu trist din cap. Chiar dacă sunt arestați şi vor avea proces în Hong Kong -ceea ce e numai o posibilitate şi dacă în acel proces vor depune o depoziție sub jurământ — ceea ce e iarăşi o posibilitate, tot nu avem nici o garanție că o astfel de depoziție te poate ajuta cumva.

— Dar trebuie să ajute! am protestat. O depoziție contează foarte mult.

— Într-un caz ca al dumitale contează foarte puțin, spuse el trist. Eram furioasă. Contam pe o întărire în scris a versiunii mele, venită din Hong-Kong.

— Oriunde în lume o mărturie ar ajuta la eliberarea mea, m-am dezlănțuit eu. Dar nu în Bangkok-ul ăsta plin de nebuni — nu, aici nici nu-l citeşte

judecătorul.

Domnul Puttri se aplecă salutându-mă şi mă lăsă să mă mânii singură.

Era tot mai evident că domnul Lyman estimase corect că verdictul asupra cazului meu se va da cel mai devreme în decembrie. Pregătirea apărării mele lua timp. Erau căutate probe decisive în favoarea mea. Guvernul britanic făcea cercetări. Chestiunea era dezbătută şi în Parlament. David Allin ridicase în presă problema ştergerii filmului de la Departamentul Vămilor. A mai făcut cercetări pe cont propriu în ceea ce-l privea pe Simon Lo. S-au întâmplat lucruri ciudate despre care nu am auzit. În timp ce era în Bangkok cu mama, David ajunsese în relații mai apropiate cu o persoană, ce căuta o firmă de avocatură rivală şi ponegrea firma „Tilleke and Gibbins", încercând să-l mituiască pe David să mă influențeze să îmi schimb avocații. Un caz important ca al meu ispitea pe mulți să se implice, acesta fiind un lucru profitabil.

Nu eram singura al cărei caz înainta aşa de greu. Şi în cazul Măriei era ceva ciudat. Fusese o dată sau de două ori la Curte. Apoi nu a mai fost chemată o perioadă lungă de timp. Se părea că lucrurile ajunseseră la un impas. Nimeni nu ştia spaniolă la „Tilleke and Gibbins", care o reprezenta şi pe Maria. De multe ori, când venea cineva să mă chestioneze de la firmă, o trimiteau şi pe Maria cu mine, pentru că erau şi avocații ei. Ea însă era foarte nemulțumită.

— Nu înțelege! Nu înțelege!

Apoi a venit o femeie de la ambasada spaniolă şi a vorbit cu ea numai în spaniolă, aşa că nu am înțeles cum merg lucrurile.

Apoi avocații nu au mai venit să o viziteze şi nici ambasada nu a mai luat legătura cu ea. După o vreme, am auzit că s-a spus ceva la radio în legătură cu cazul Măriei. Nu avea să mai meargă la Curte niciodată. Prin legea marțială i se dăduse deja sentința. Fusese condamnată la închisoare pe viață.

— Trebuie să-i spui, Hannah.

Câteva din noi discutam situația. Hannah căzu de acord.

— Se pare că nimeni nu mai vrea să-i spună.

Am urmărit conversația de la distanță. Hannah vorbea energic, susținându-şi cuvintele cu gesturi largi; Maria asculta cu sprâncenele ridicate de concentrare, aplecându-se înainte ca şi cum ascultând mai atent ar fi înțeles mai uşor. Arbora un zâmbet politicos. Evident, nu înțelegea nimic.

Mai târziu, ne-am străduit toate să-i explicăm problema. Luând cuvinte din thailandeză şi franceză pe care le ştia şi ea şi noi, am construit cu ajutorul lor fraze care sunau prost şi ciudat.

Cum să-i spui unei femei de vârsta ei, care crede că o să primească o condamnare simplă sau chiar că o să fie eliberată, că a fost condamnată pe viață în Thailanda, sentința fiind de 100 de ani? Maria stătea, asculta, ținând mereu în

mână rozarul pe care-l frământa cu degetele.

— Viață, am repetat noi. Ți-au dat pe viață, Maria. Fie că nu înțelegea, fie că nu ne lua în serios.

— Nu, nu... protestă ea bine dispusă. Sunteți nebune, nebune.

Dar pentru că săptămânile treceau şi era clar că nu avea să mai fie chemată la tribunal ca celelalte, se părea că informațiile erau bune. Primise sentință pe viață.

— Ea se numeşte Chris, spuse Hannah.

— Salut la toată lumea. Chris era o daneză blondă, înaltă şi slabă. Când venea o străină în închisoare, era un eveniment.

— Tu ce-ai pățit? am întrebat. Chris zâmbi forțat.

— Am fost prinsă la aeroport. Chiar aşa. Marfa îmi era prinsă de corp. Metoda era foarte cunoscută. Dacă nu erai percheziționat la vamă, puteai să duci orice voiai, de obicei în pungi de plastic, lipite de abdomen cu leucoplast. Dacă însă erai percheziționat, o pățeai. Nu aveai cum să scapi. Răsplata era considerabilă şi merita să-ți asumi riscul, mi-au povestit câteva fete din Lard Yao care au încercat această aventură riscantă şi care o pățiseră.

Chris îşi puse lucrurile jos.

— Uau! spuse ea, lovind podeaua. Sunt şi paturi aici. Se uită apoi în jur. Şi nici nu vom fi singure... Cum te cheamă?

— Rita!

— O, am citit despre tine în ziare. Heroină, nu-i aşa?

— E adevărat. Chris zâmbi.

— Şi în cazul meu trebuia să fie heroină. în cazul acesta, o pățeam. Ştii, trebuia să duc această heroină. Aşa că atunci când m-au prins, le-am spus ce era şi au fost foarte neîngăduitori. Spuneau că voi lua o sentință grea şi tot felul de lucruri dintr-astea.

M-am strâmbat puțin. Ştiam ce înseamnă lucruri dintr-astea.

— Bine, apoi au analizat-o, şi ştii ce era? Nu era deloc heroină. Era morfină. Fusesem înşelată. Nu-mi venea să cred. Tipul care mi-a vândut marfa, m-a tras bine pe sfoară. Şi zâmbi, amintindu-şi scena. Totuşi, a fost bine pentru mine. Mi-am spus că pedeapsa pentru morfină e mult mai uşoară decât cea pentru heroină. Tot am ieşit bine până la urmă.

Deşi Chris părea să fie extraordinar de proastă în afaceri cu droguri, în multe alte privințe era foarte inteligentă. învăță thailandeză incredibil de repede, îşi găsi locul în închisoare şi directoarea închisorii şi temnice-rele o simpatizară, deoarece era pasionată de lucru, muncind deseori 18 ore pe zi.

La început n-am prea văzut-o şi în nici un caz nici nu aveam chef să mă împrietenesc cu ea. A început să muncească cu mine în bucătărie şi, cu toată

împotrivirea mea, am început să o simpatizez. Mă proteja de fetele mai „masculine". Când vreuna dintre ele îmi făcea avansuri, ceea ce se întâmpla destul de des, trebuia numai să ameninț că o chem pe Chris şi se retrăgeau imediat.

— Chris, nu trebuie să stai lângă mine tot timpul, i-am spus de mai multe ori.

— Dar e-n regulă, Rita, eşti prietena mea, îmi replica de fiecare dată Chris, zâmbindu-mi.

Nici măcar sosirea lui Chris nu a reuşit să schimbe starea mea de adâncă depresie. Stăteam închisă în mine însămi aproape tot timpul şi refuzam să fiu disciplinată. Refuzam să le salut politicos pe temnicere. Vorbeam numai engleză cu ele şi mă prefăceam că nu înțeleg nici chiar atunci când îmi dădeam seama ce zic. Eram o singuratică şi de sărbătorile oficiale, când se putea dansa şi organiza jocuri, mă încăpățânam şi stăteam singură în dormitor. încălcăm regulamentele impuse de gărzi şi, în general, Ie făceam necazuri ori de câte ori puteam. Adeseori mă amenințau cu lucruri teribile. „Aşteaptă numai până când vei fi condamnată şi apoi..."

Am continuat să trimit scrisori pline de resentimente, întrerupte de unele momente de bună dispoziție când evenimentele păreau să fie în favoarea mea. Tot timpul eram obsedată calculându-mi sentința care nu putea fi mai mică de cinci ani şi care începea să mi se înfățişeze tot mai mult acum ca fiind de treizeci, patruzeci, cincizeci de ani.

Mă enerva şi sistemul thailandez de probe care mi se părea că nu-i dă acuzatului nici o şansă. In acele rare ocazii când recunoşteam că avocații mei erau de fapt foarte buni şi judecătorul un membru distins al Curții thailandeze, îmi concentram atenția asupra sarcinii imposibile a avocaților mei de a convinge Curtea că cele trei kilograme şi jumătate de heroină, valorând în jur de trei sferturi de milion de lire sterline, fuseseră în posesia mea fără ştiința şi cooperarea mea. După cum îmi spusese un funcționar al vămii: „E o groază de heroină!"

Tot aşa şi o sentință de cincizeci de ani însemna o groază de timp.

13 Comploturi

„Nu voi pleda vinovată şi acum cred că am fost proastă că mi-a trecut vreodată gândul acesta prin cap... Domnul Lyman are să câştige cazul acesta."

Scrisoare către mama, 21 septembrie 1977

O sa-i scriu mamei.

— Şi ce vrei să-i scrii? mă întrebă domnul Lyman.

— O să-i spun adevărul. Se înşeală cu speranțe false. Va fi zdrobită când

voi fi condamnată. Ar trebui să cunoască adevărul. O să i-l spun.

— Şi care-i adevărul, pot să întreb?

O licărire amenințătoare a apărut în ochii domnului Lyman.

— Voi primi o sentință grea.

El mormăi şi începu să vorbească. Am continuat mai departe:

— Şi dacă o să mi-o dea, n-o să fac apel mai departe. Domnul Lyman lovi podeaua cu bastonul.

— Să nu faci apel la Curtea Supremă? Ce motiv ai avea să nu faci?

— Pentru că ne va lua un an până să se desfăşoare apelul. Pentru că nu cred că este vreo şansă să invalidăm această sentință. Pentru că dacă o să ies de aici, asta nu se va datora neîncetatelor înfățişări la Curte. Acest lucru se va întâmpla numai dacă Anglia şi Thailanda vor negocia între ele.

— Şi cum crezi că se va întâmpla asta?

— Pot să tragă sforile. Pot să lucreze în spatele scenei. O să creez o reacție publică aşa de puternică în presă încât vor sta toată noaptea la masa negocierilor ca să mă elibereze mai repede.

— Nu-i prea uşor, spuse domnul Lyman. Ochii îi erau trişti. Leonie, care nu vorbise, întinse mâna printre gratii după a mea.

— Te rog, Rita, mă rugă ea, mai gândeşte-te. Nu vei pierde nimic dacă faci apel. Nici nu ştii cel puțin dacă vei fi condamnată...

Am hohotit scurt, fără haz, şovăitor.

— Nu, nu ştiu. Dar aşa va fi. Ştii că-i adevărat. Nici Dumnezeu însuşi nu ar putea să mă scoată de aici acum.

Am râs din nou.

— Mai ales Dumnezeu.

Următoarea înfățişare din 26 septembrie, după cum spunea domnul Lyman, era ultima înainte de a fi chemată pentru sentință. Am căzut pradă unei dezamăgiri cumplite, fiind suspicioasă pe toată lumea, de la Dumnezeu în jos. îmi uram avocații, pentru că acum credeam că ar fi trebuit să mă recunosc vinovată de la bun început, iar ei mă sfătuiseră să nu fac aşa. Dar cum deja pledasem nevinovată, aveam s-o țin tot aşa. Am reacționat nervoasă la propunerile domnului Lyman şi ale lui Leonie că aş putea acum să-mi schimb pledoaria.

— Mai este încă timp, spuse domnul Lyman. Poți să le ceri să fie îngăduitori.

— Numai laşii fac aşa, i-am repezit-o eu. E viața mea, nu a dumneavoastră. Fac ce vreau.

Domnul Lyman îmi explică situația cu multă răbdare, numărând fiecare punct pe degete.

— N-avem nici o şansă să găsim vreo dovadă împotriva lui Lo şi a

prietenilor lui. Avem doar mărturia liftierului de la Hotel Asia. N-o să ne ajute foarte mult. (Când am auzit asta, am pălit. Ne puseserăm mari speranțe pe declarația acestui băiat, care, de când fusesem arestată, se călugărise în religia budistă. Speranțele au sporit şi când am văzut dificultatea cu care dădea declarația. Dar n-a spus nimic care să poată incrimina pe Simon sau pe James.) Şi toată presa asta de scandal nu va face autoritățile thailandeze să se uite cu prea multă simpatie la tine. Doamna Castle din Anglia i-a făcut să fie şi mai prudenți, pur şi simplu numai punându-le întrebări pe care era deplin justificată să le pună. Trebuie să înțelegi că thailandezii sunt într-o situație foarte incomodă. La urma urmei, vesticii le-au spus de mult timp să nu fie îngăduitori cu contrabandiştii de droguri. Sunt în centrul atenției acum.

Era la o săptămână de la vizita celor două femei. Auzeam cum diferite prizoniere erau chemate la spațiul alocat vizitelor şi mă tot întrebam dacă voi avea şi alți vizitatori în acea zi în afară de funcționarii de la ambasadă sau avocați. Fusese o surpriză aşa de plăcută când Shirley m-a vizitat. Mi-ar fi plăcut să mai am surprize din acestea.

Era joi, ziua când puteam fi vizitată. Vizitatorilor li se îngăduia intrarea prin rotație, zilele fiind alocate în funcție de delictul pe care îl săvârşise persoana care era vizitată. Mâncarea adusă de afară era împărțită de obicei. Prizonierele cu cap îşi alegeau prietenele, astfel că una era uciga-şă, alta hoață şi aşa mai departe. în acest fel aveau toată săptămâna delicatese la discreție.

După ce a plecat domnul Lyman şi Leonie, mi-am auzit numele chemat. Un vizitator! Am mers la spațiul destinat vizitelor. Acolo, împinse ca de obicei de mulțime, stăteau Margaret Cole şi Luciile Lunceford.

— Bună! spuse Luciile. Ce mai faci? Inima mea se descurajă.

— Bine, am făcut eu un efort de voință şi am răspuns. Ținea o geantă cu mâncare.

— Ți-o trimitem aşa înăuntru, spuse ea.

M-am simțit mai bine. De mâncare te puteai folosi oricând. Mai bine aş fi drăguță cu oamenii ăştia. Oricum, stau numai zece minute.

— Cum mai e viața pe afară? am întrebat. Fața lui Margaret se lumină.

— Ei bine, Dumnezeu lucrează minunat. De i-ai vedea pe copiii cu care lucrez. Sunt refugiați din Vietnam. E atâta binecuvântare!

Ca şi înainte, ea vorbea de Dumnezeu într-o manieră perfect naturală. Pe măsură ce ea şi Luciile vorbeau, curiozitatea mea creştea. Margaret Cole era o doamnă bătrână cu păr alb, dar făcea o muncă pe care chiar şi o persoană tânără ar fi găsit-o extenuantă. Luciile, de asemenea, părea să împlinească cu multă pasiune munca de profesoară.

— De ce faceți asta? am întrebat-o pe Margaret. De ce lucrați în această

tabără de refugiați? De ce ați venit să mă vedeți?

— Pentru că Dumnezeu ne-a spus. Şi pentru că şi noi vrem.

— Dar nu trebuie să veniți, am spus eu violent. Pe Dumnezeu nu L-a interesat soarta mea până acum. Nu a oprit arestarea mea. Nu a intervenit nici când am fost țap ispăşitor pentru tipii care m-au tras pe sfoară.

M-am oprit jenată. La urma urmei, ele erau drăguțe cu mine.

— Îmi pare rău, am spus încet. Nu înțelegeți cum e aici înăuntru. Dumnezeu n-a făcut nimic pentru mine. Dacă există un Dumnezeu, atunci înseamnă că m-a lăsat aici să mă descurc singură. El nu vine aici înăuntru.

— Dar a venit, Rita, spuse blând Margaret, abia perceptibil în vacarmul celorlalte voci ale vizitatorilor. El ne-a spus să venim aici.

Apoi au început să-mi curgă lacrimile.

— E uşor pentru dumneavoastră, am răspuns. Sunteți liberă.

Am început să mă simt extrem de singură. Mă gândeam la faptul că nici un caz de heroină nu fusese respins la Curte, dar achitările erau smulse acuzatului când acuzatorul public ataca automat cu un contra-apel. Aveam accese de dor de casă şi uneori mă trezeam plângând din cauza unor visuri cu Blackburn.

Margaret Cole şi Luciile Lunceford au plecat, promițând să mă viziteze din nou. Când au venit din nou săptămâna următoare, am observat că de abia aşteptasem să vină. Când m-au întrebat ce fac, le-am spus:

— Sunt singură şi m-am săturat să stau aici.

Lucrul ciudat la ele era disponibilitatea lor de a vorbi despre Dumnezeu. După trei vizite am început să le respect; erau nişte femei remarcabile, dar eram derutată de caracterul lor deschis. Nu eram obişnuită să aud vorbindu-se despre Dumnezeu în cursul săptămânii. De mult timp nu mai auzisem vorbindu-se mult despre El nici duminica, dacă tot veni vorba de asta. Găseam că e de prost gust, dar când eram cu ele, mi se părea cel mai natural lucru pe care mi-l puteam imagina, să le ascult cum citau versete din Biblie ce considerau ele că mi-ar place să aud. Când Margaret vorbea despre Isus Cristos, credeai că vorbeşte despre un prieten apropiat, în mod ciudat, experiența ei m-a atins şi m-a implicat şi pe mine. Am întrebat-o:

— De ce veniți aici? Spuneți-mi adevăratul motiv. Simt... de parcă, o, cum să spun, parcă mă iubiți cumva. Ce motiv ați avea să mă iubiți?

Margaret zâmbi.

— Asta-i dragostea pe care Isus a pus-o în mine, spuse ea blând. Şi este răspândită prin mine. Şi Dumnezeu te iubeşte.

„Ce m-am mai înmuiat, dom'le", am gândit în sinea mea. *„Schimb cuvinte aşa de pioase cu o misionară."*

După ce au plecat, am simțit o căldură sufletească şi am fost aproape

mulțumită vreo oră, sau în jur de o oră. Apoi, euforia a trecut. Mi-am spus să nu fiu proastă. Problemele mele nu se rezolvă numai cu discuții religioase. M-am concentrat apoi asupra sentinței care avea să vină, în mintea mea frământându-se lucruri pe care le auzisem de la alte prizoniere şi de la avocați. Totul era atât de complicat. Atâtea speranțe, atâtea promisiuni. Şi acum, eram în fața unei sentințe ce putea fi şi de cincizeci de ani. Am scris scrisori interminabile acasă, pline de încercări disperate de a smulge o victorie asupra a ceea ce am crezut că este doar o maşină necruțătoare — sistemul juridic thailandez. Nu cunoşteam nimic despre legile din Anglia, ca să nu mai vorbim despre legile din Thailanda, dar eram convinsă că mi se încălcau drepturile şi că se purtau neomeneşte cu mine. Nu voiam să ascult alte argumente. Acest lucru era foarte clar în mintea mea.

Am scris unui ofițer al Interpol-ului, scriind o scrisoare cu foarte mult tact, dând impresia că eram gata să mărturisesc, astfel încât să vină să mă vadă şi să mai am o şansă să-i prezint versiunea mea. Am conceput un plan, să-mi angajez un detectiv particular care să verifice la băncile din Bangkok dacă Simon sau Alan Soon şi-au depus sume mari de bani. Mi-am făcut planuri să aflu informații şi despre James. Mă închipuiam încercând să conving pe cineva de la ambasadă să spioneze în mod neoficial pentru mine. Am rugat-o pe mama să-i vorbească Iui Allin despre avantajele unor informații care să dezvăluie lucruri ce m-ar putea elibera.

— Spune-i că aceasta îl va face un ziarist faimos peste noapte, am spus. Am complotat şi am contra-complotat. Noaptea stăteam în pat şi țeseam intrigi dintre cele mai complicate. Tot timpul, în străfundurile minții mele, exista teama că decizia pe care am luat-o de a continua să pledez nevinovată şi să refuz să fac apel împotriva condamnării mele ar fi putut să fie o greşeală teribilă. Aşa că mă avântam în tot felul de speculații şi scrisorile mele erau foarte agitate. Neliniştea mea interioară era înrăutățită şi de lipsa de informații şi de rapiditatea cu care circulau zvonurile. într-o săptămână, mi s-a spus că David Allin era în Hong-Kong şi că-l găsise pe Simon Lo în închisoare; în următoarea săptămână se dovedi însă că David nu fusese deloc în Hong-Kong.

Pe măsură ce momentul ultimei mele înfățişări în fața Curții se apropia, când aveam să aud verdictul, mă pregăteam din punct de vedere moral pentru sfârşitul unei lupte şi începutul alteia, sfârşitul proceselor de la Curte şi lansarea în ceea ce speram că va fi o campanie internațională pentru eliberarea mea. Simțeam că fusesem abandonată de Dumnezeu, de aşa-zişii prieteni şi de însăşi justiția. Simțeam că eram gata de mai mult decât a mă pune în poziția unei martire neîndreptățite în centrul unei cruciade mondiale. Speram că lumea va fi chiar obligată față de mine.

Marta

„Te *rog stai liniştită, mamă, ce-i mai greu a trecut."* Scrisoare către mama, 13 octombrie 1977

In data de 9 decembrie urma să mă duc la tribunal să primesc sentința.

Când mi-am auzit numele strigat, am fost surprinsă; era mai devreme ca de obicei. Nu mă aşteptam să fie îngăduită intrarea vizitatorilor decât mai târziu. M-am întrebat dacă nu cumva erau cele două misionare, Mar-garet şi Luciile. Nu aveam nici un chef să primesc vreun vizitator.

Spațiul vizitatorilor era gol, cu excepția unei persoane. Am văzut murdăria şi noroiul care-i acopereau încălțămintea; gol, spațiul părea negru şi depresiv.

Era o doamnă bătrână, slabă şi cu părul ca zăpada, îmbrăcată curat şi drăguț. Se aplecă pe barieră şi se uită drept în ochii mei. Era însoțită de un misionar englez care s-a prezentat ca fiind finele acesteia. Bătrânica vorbea cu un accent puternic de Lancashire.

— Sunt Martha Livesey. Am venit să te văd, iubire, pentru că sunt şi eu din Blackburn.

M-am uitat din nou la ea şi am izbucnit în lacrimi. Am văzut-o dând o geantă cu alimente unei femei-gardian pentru mine şi apoi au venit alți vizitatori şi zgomotul a început. Stăteam la barieră, strângând-o tare şi plângând. Printre lacrimi am văzut-o dezorientată şi încercând să se facă auzită printre saluturile strigate în gura mare. Deşi nu o puteam auzi, citeam înțelegere pe fața ei. N-am putut decât să rostesc printre sughițuri:

— Vreau să merg acasă... Vreau să merg acasă...

Nu eram capabilă să mai spun nimic şi nici ea nu s-a putut face auzită, aşa că după câteva minute a plecat. M-am întors înăuntru şi am luat absentă geanta pe care mi-o adusese de la temnicere. încă plângând m-am dus la bucătărie. Erau acolo mai multe femei care pregăteau mâncare. Şi-au ridicat privirile când am intrat şi am trântit geanta pe o masă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Hannah surprinsă.

Nu puteam să-i explic. Nu ştiam ce cuvinte i-aş fi putut spune. Femeia aceea era din Blackburn. O să o vadă pe mama când se va întoarce acolo... Deodată, ca şi cum s-ar fi rupt malurile unui dig, toate s-au revărsat peste mine; că era un Blackburn, că toate erau încă acolo după cele nouă luni pe care le petrecusem în închisoare, că era o lume afară unde oamenii purtau nume ca Livesey şi trăiau în Blackburn. Nu uitasem niciodată aceste lucruri, dar bătrâna mi le readusese foarte clar în minte. Fusese atât de drăguță şi plăpândă venind dintr-o altă lume în murdăria închisorii.

— Am avut un vizitator... Din Blackburn... o bătrână. Nu mai pot să

suport, Hannah. Vreau să merg acasă, vreau aşa de mult. Am petrecut nouă luni în văgăuna asta uitată de Dumnezeu şi vreau afară, Hannah, vreau să plec. Nu a fost heroina mea şi nimeni nu o să mă creadă... O, Hannah...

— Nu-mi mai veni cu aerul acesta de victimă! Hannah îmi ştia isteriile.

— Nu mai vrem să auzim dintr-astea să ştii, că aici toată lumea are probleme. Ceva a explodat în mine. Am înjurat-o pe Hannah şi pe celelalte. Le-am strigat obscenităţi cât m-a ţinut gura. în timp ce mă dezlăn-ţuiam, am apucat geanta pe care o adusesem înăuntru vrând să iau câteva fructe. în loc de asta am găsit o cărticică care fusese pusă acolo. Am înghesuit-o în buzunarul pantalonilor. Eram atât de nerăbdătoare să fug de acolo, să fiu singură, să încerc să-mi limpezesc mintea şi să meditez.

Când cineva plânge în închisoare, imediat se adună o mulţime, fie ca să te batjocorească sau pur şi simplu din curiozitate. Nu sunt locuri anume pentru prizonieri ca să stea singuri. Chiar şi toaletele erau fără uşi, aici în Lard Yao. Ştiam doar un singur loc în care puteai găsi puţină intimitate. Şub clădirea spitalului, care, ca şi celelalte, stătea pe nişte picioroange, era un loc întunecat şi umbros ocolit de toţi, pentru că în timpul zilei veneau şerpii din tufişuri ca să se adăpostească de căldură. Nu-mi păsa.

Stăteam la umbra aceea răcoroasă. Muzica de la difuzoare nu se mai auzea de zgomotul pulsului care-ţi bătea în urechi. Inima îmi bătea puternic, îmi umpleam plămânii de aer în timp ce încercam din răsputeri să vomit. Tremuram toată. Marile întrebări mi se zbăteau în creier. De ce? De ce mi s-au întâmplat toate astea? De ce eram în închisoare? De ce a trebuit să mai sufere şi mama şi familia? Nu-mi plăcea să fiu lovită nici eu, dar ştiind că erau loviţi şi ei, asta făcea lucrurile şi mai greu de suportat. De ce?... De ce?... De ce?...

Mi-a venit în minte lot ce s-a întâmplat în ultimele optsprezece luni, fiecare dintre aceste amintiri fiind urmate de acelaşi semn stăruitor de întrebare. De ce n-am fost fericită în Hong Kong? De ce m-a ales James pe mine să mă înşele şi să mă mintă? De ce nu mi-am dat seama ce se întâmplă? De ce tocmai eu a trebuit să trec prin acest infern?

Mi-am pus mâna în buzunar căutând o batistă. Am scos cărticica de la Martha Livesey. Era o broşură de buzunar şi pe copertă era scris autorul şi titlul; era scrisă de cineva numit Laidlaro şi se intitula: „Răspuns la «de ce»-uri".

Am început să citesc. Pe măsură ce citeam, mi se părea că fiecare cuvânt din cărticică mă avea pe mine în vedere. Nu fusesem eu victima propriei nebunii şi a răutăţii altora? Dar am citit că asta e şi problema lumii. Toată lumea este egoistă; din fire, nimeni nu face binele. Nu eram eu mânioasă şi plină de amărăciune faţă de Dumnezeu? Da, spunea broşura, toţi din lume sunt aşa dacă nu-L cunosc cu adevărat. într-un limbaj simplu, autorul spunea că există un

lucru pe care Biblia îl numeşte păcat, că păcatul face imposibil ca oamenii să poată avea vreo relație cu Dumnezeu, pentru că El este desăvârşit şi sfânt, şi că toți ne naştem păcătoşi.

Pe măsură ce citeam, mi-am dat seama ce era păcatul. Deodată, am văzut cum nu mai văzusem înainte cât eram de egoistă şi de împietrită. Mi-am adus aminte de căsătoria mea. întotdeauna recunoscusem că greşeli fuseseră de ambele părți, dar acum mi-am adus aminte de anumite lucruri pe care le-am făcut şi le-am spus, şi m-am ruşinat. M-am gândit la Kokusai şi Ia momentele când mă consideram, cu multă mândrie, a fi sofisticată şi inteligentă, când de fapt eram crudă şi nemiloasă. Tot mai multe lucruri mi-au venit în minte, secvențe pe care încercasem să le uit.

„Păcat" era pentru mine un cuvânt demodat, dar acum ştiam foarte bine ce înseamnă.

Acesta era răspunsul la „de ce"-uri. Acesta era motivul pentru care lumea era mizerabilă. Acesta era motivul pentru care viața mea era o ruină şi Dumnezeu a făcut ceva ca să rezolve lucrul acesta.

Am descoperit pe măsură ce citeam cu nesaț că Dumnezeu a făcut ceva în acest sens. El a trimis pe însuşi Fiul Său în această lume mizerabilă să sufere şi să trăiască printre oameni egoişti, pentru ca în final să moară pentru ei — şi prin revenirea la viață, a distrus moartea.

Deodată, mi s-au clarificat multe lucruri. Am găsit explicația nefericirii mele în Hong Kong, când ştiam că lipseşte ceva în viața mea, însă nu ce credeam eu. Am găsit motivulneliniştii şi căutării mele. Dumnezeu lipsea din viața mea şi am văzut acum că ce căutam, numai El putea să îmi dea: iertare, pace, dragoste. Când am căutat eu dragoste, m-am rătăcit. Dar acum, Dumnezeu îmi spunea că există o dragoste adevărată -dragostea Lui — care dă sens şi dragostei umane.

Învățasem odată toate astea la Şcoala Duminicală, dar nu le înțelesesem, îmi era cunoscut acest vocabular, puteam chiar să întrețin o discuție inteligentă cu familia Martin, dar erau doar vorbe goale. în toată această perioadă când mă făleam că sunt o persoană bună şi cumsecade, născută într-o țară creştină, îl țineam deoparte pe Dumnezeu din viața mea. Dar El nu voia să fie ținut deoparte. Se pare că nu era genul de Dumnezeu căruia îi puteai întoarce spatele aşa de uşor. Venise după mine. Venise şi în închisoarea Lard Yao să mă găsească sub clădirea spitalului. Şi El voia ceva de la mine; voia viața mea, ca să spun aşa.

Am simțit un val de ruşine. Suferisem, ajunsesem degradată şi diz-grațiată, dar tot aşa suferise şi Isus Cristos; şi El fusese judecat şi pedepsit public. Dar, spre deosebire de Isus, eu eram dură şi egoistă. Trăisem pentru a mă satisface pe mine însămi. El îşi pierduse viața ca să mântuiască pe oameni de păcate. Eu nu dădusem şi nu făcusem nimic în schimb, dar Dumnezeu îl dăduse pe Fiul Său

pentru mine.

Nu-mi puteam aduce aminte când m-am rugat serios ultima dată. Dar acum simțeam că trebuie să vorbesc urgent cu Dumnzeu, să răspund la lucrurile minunate din această broşură. Mi-am închis ochii.

— O, Doamne...

Am ezitat. Cine eram eu să vorbesc cu Dumnezeu? Apoi cuvintele parcă au curs din mine.

— Îmi pare rău că am făcut din viața mea o mizerie. îmi pare rău că nu Te-am vrut. Te rog, vino în viața mea şi schimb-o. Vreau să ți-o predau Ție...

Am ezitat din nou. Iată-mă predându-mi viața lui Dumnezeu. Dar merita să fac acest lucru? Probabil mă aştepta o viață în închisoare pentru câteva decenii, o viață compromisă şi urâtă. Ce fel de viață predată lui Dumnezeu era aceasta?

Şi în profunzimea ființei mele, I-am auzit şoapta: *„Eu te-am făcut. Te cunosc. Dă-mi viața şi Eu o voi schimba. Te vreau pentru Mine. Te iubesc."*

Aveam impresia că am stat acolo un secol. în cele din urmă, m-am ridicat de sub clădirea spitalului şi am intrat în ea. M-am aşezat în spațiul unde se aştepta de obicei şi am privit la complexul de clădiri, închizând ochii din cauza strălucirii soarelui. *Nu numai noi suntem în închisoare,* gândii. *Toată lumea e în închisoare şi acum mi s-a arătat drumul afară. Am fost în închisoare toată viața mea.*

Pe partea opusă se afla biroul directoarei. Am văzut-o stând în geam şi privindu-mă. Hannah apăru din uşa biroului şi veni la mine, traversând spațiul verde. Probabil că directoarea o trimisese să vadă ce se întâmplă.

— Eşti bine?

Hannah avea un ton liniştit şi calm. Era obişnuită cu apucăturile mele.

Cum mă uitam la ea, puteam vedea prizonierele din clădirea „fabricii". Difuzoarele emiteau un marş, lovituri ritmice de țambal şi un zgomot de instrumente de suflat. O femeie-gardian se sprijinea de tocul uşii şi citea un ziar în clădirea alăturată. Mirosul canalului era puternic în căldura aceea înăbuşitoare. De la clădirea cu poartă venea miros de peşte. Probabil că se aducea la bucătărie.

Hannah îşi ridică vocea.

— Hai, Rita, să ne întoarcem la muncă! Poate că n-ar fi trebuit să strig la tine. Ştiu că eşti supărată. Recunosc, ar fi trebuit să-mi țin gura.

Am întrerupt-o cu blândețe.

— E totul în regulă acum. Chiar e în regulă. Absolut. Totul.

— Cum?

— Tocmai am înțeles ce mă deranjase pe mine toată viața până acum.

— Te-ai țicnit. Hai, avem treabă în bucătărie. Se întoarse ca să mergem.

— Am devenit creştină. Am înțeles în sfârşit treaba cu Dumnezeu, cu Isus, şi cum totul se pune cap la cap.

— Ha! mormăi Hannah, şi plecă mai departe fără să asculte.

În cursul acelei zile am mers la biblioteca închisorii şi am împrumutat o Biblie. Am început s-o citesc din seara aceea în dormitor. Habar nu aveam de unde să încep s-o citesc, aşa că am deschis-o la început, la cartea Genezei. M-au văzut şi celelalte că citesc, dar n-au comentat nimic. Am citit câteva capitole. îmi aminteam de povestea creației de la Şcoala Duminicală. Dar acum era diferit. Dumnezeul care a făcut lumea, soarele şi luna de pe cer, şi toate celelalte, era acelaşi Dumnezeu pe care îl întâlnisem în acea după-masă. N-am înțeles mult din Geneza şi a trebuit să mă opresc din citit pentru că mi-am pierdut interesul, dar am închis Biblia fericită. Nu ştiam multe despre Dumnezeu, dar acum ştiam cine este.

Eram gata de culcare. M-am rugat din nou. Am vorbit cu Dumnezeu în linişte, nu închipuiri. îi spuneam doar despre lucrurile care mi se întâmplaseră şi despre temerile şi îndoielile mele. Nu ştiam cum trebuie să mă rog. Nu ştiam dacă trebuie să îngenunchez sau să-mi împreun mâinile sau chestii dintr-astea. Nu conta. Aşa cum vorbeam, ştiam că Dumnezeu mă ascultă. Ştiam că nu trebuie să dau explicații lungi despre lucruri, pentru că El ştia foarte bine situația în care eram şi pe măsură ce îi spuneam lucrurile, care erau de mult în mine, lucruri pe care nu putusem să le spun altcuiva înainte, singurătatea pe care o experimentasem a dispărut.

Când am adormit, mi-am mai amintit pe scurt un ultim lucru din acea zi: momentul când Hannah s-a uitat la mine perplexă când eram lângă clădirea spitalului. Mi-am amintit ce a spus: „Te-ai țicnit". Mi-am alungat acest gând. Orice s-ar fi întâmplat în baracă era adevărat. Ştiam că lucrurile vor fi diferite.

În următoarele zile am fost asaltată de numeroase temeri. Fusese oare numai un foc de paie? Hannah îşi exprimă părerea într-un mod cât se poate de amabil.

— Eu nu spun că nu e important pentru tine, Rita. Nu am nici cea mai mică îndoială că lucrurile s-au schimbat. Dar să nu crezi că va dura. Am văzut prea multe fete aici care s-au interesat de religie. Pentru o vreme e minunat. Dar tu vei sta aici mai mult decât o vreme. îți trebuie o religie foarte bună ca să suporți şederea în locul ăsta. Am gesticulat cu mâinile.

— Nu pot să-ți dau argumente pro, Hannah. Nu ştiu destule despre ea. Dar ştiu că este adevărat. Nu mă înşel.

Hannah scutură meditativ din cap.

— Nu vreau să suferi mai tare decât trebuie, asta-i tot.

După aceea, luptându-mă să citesc capitolele din mijlocul Genezei şi

încercând să descifrez numele acelea evreieşti greu de pronunțat, m-am gândit la ce a spus ea. Ce căutam eu? O călătorie emoțională, ceva care să mă facă să ignor realitatea aspră a închisorii?

Dar mi-am menținut convingerea că dacă ce a spus Dumnezeu este adevărat, atunci lucrul acesta poate fi testat şi verificat. Pe măsură ce mă rugam, am văzut că se mişcă lucrurile. Am văzut că mă schimb. Am văzut că am o viziune diferită asupra lucrurilor. Oamenii, pe care doar îi acceptasem înainte, au devenit importanți acum. Eram recunoscătoare pentru amabilitățile pe care înainte le ignorasem. învățam să iubesc oamenii. începeam să mă schimb în multe lucruri mici. Nu greşeam, viața mea începea să se schimbe radical. Promisiunea lui Dumnezeu pentru mine, din ziua în care am stat sub clădirea spitalului, se adeverea încetul cu încetul.

Îndoielile mele au revenit adesea, dar când analizam ce se întâmplă în viața mea îşi pierdeau puterea. Nu era o umblare cu capul în nori şi nu-mi băgăm capul în nisip ca struțul. Asta era ceva atât de real, de captivant şi de diferit de orice experimentasem până atunci în viața mea încât — incredibil! — parcă meritase să vin în Lard Yao să o găsesc.

Eram foarte îngrijorată pentru familia mea. Unul dintre lucrurile cele mai rele când stăteai în închisoare era nelinişte cu privire la cum va afecta aceasta familia ta. Pentru mine era mai uşor; mă vizitau regulat oameni de la ambasadă şi avocați; ei însă trebuiau să se mulțumească cu informații din scrisorile de la ambasadă, convorbiri telefonice ocazionale şi cu ce le spuneau cei care vizitaseră Bangkok-ul şi veniseră să mă vadă. Vizita mamei mele o lăsase şi mai mâhnită, iar efectul pe care întemnițarea mea o avea asupra ei mă îngrijora cel mai mult în Lard Yao.

Aşa că, imediat ce am devenit creştină şi am avut posiblilitatea, am pus tractatul lui Robert Laidlaw într-un plic şi l-am trimis mamei. La sfârşitul acestui tractat era o pagină cu titlul „Decizie", cu un loc unde să-ți scrii numele dacă voiai să devii creştin. Acum, numele meu era scris pe această pagină şi eram atât de sigură că mama va vedea lucrurile tot aşa de clar ca şi mine, încât nu am avut nici o îndoială că îşi va scrie şi ea automat numele alături de al meu.

Dar nu s-a întâmplat aşa. Aşteptările mi-au fost înşelate şi m-am rugat lui Dumnezeu.

— Este atât de uşor pentru Tine, m-am rugat eu. Te rog fă-o să vadă. Are nevoie de Tine tot atât de mult ca şi mine. Te rog, Dumnezeule, fă ceva deosebit.

Pe măsură ce trecea timpul, creştinii cu care am început să corespondez au mers s-o vadă pe mama şi mi-au spus că au avut câteva discuții bune cu ea. Dar eu eram atât de nerăbdătoare. îi scriam scrisori foarte entuziaste şi ea răspundea cu reținere, evident nefericită că nu putea să îmbrățişeze ceva care însemna atât

de mult pentru mine.

— Mă rog, Rita, şi rugăciunea mea este ca Dumnezeu să te aducă acasă. Ca şi cum aceasta era condiția care trebuia îndeplinită înainte de a se preda. Dar înțelegeam de ce simțea aşa. Cu o lună în urmă aş fi simțit exact la fel.

15 Sentința

„Astăzi, în jur de ora unsprezece dimineața am primit o pedeapsă de douăzeci de ani. N-a fost un şoc, dar cu siguranță a fost o surpriză pentru că mă aşteptam la peste treizeci...

Jurnal de închisoare, 9 decembrie 1977

Decembrie, luna de care mă temeam atâta timp, m-a găsit cu totul o altă persoană. Nu aveam cum să ştiu ce se va întâmpla, ştiam că toate încercările de a da de urma lui Simon eşuaseră, şi îmi dădeam seama că nu voi avea nici o depoziție din Hong Kong care să-mi sprijine nevinovăția. Domnul Puttri mă pregătea pentru o pedeapsă severă, iar domnul Lyman vorbea despre apeluri şi amnistiții, ceea ce mă făcea să bănuiesc că o să iau treizeci de ani şi chiar mai mult. După multe luni de muncă asiduă a avocaților mei, a funcționarilor ambasadei şi a oamenilor din alte țări, toți lăsaseră armele jos descurajați şi se aşteptau la ce e mai rău.

Totuşi, aveam un sentiment nemaipomenit de pace. Asta nu însemna că pluteam prin Lard Yao arborând tot timpul un zâmbet serafic. Şi nici nu-mi pierdusem interesul față de soarta mea. Mă interesa foarte mult viitorul meu şi încă mă mai enervam, mai bombăneam şi criticam. Dar diferența era că ştiam că Dumnezeu deține controlul asupra tuturor lucrurilor. Când vedeam că mă cuprinde o stare de mânie sau de egoism, ştiam că El mă poate ajuta s-o depăşesc. Nu mai trăisem niciodată astfel de stări. Era ca şi cum cineva stătea lângă mine tot timpul şi când mă apuca furia mă trăgea de mânecă înapoi. Treptat, toate aceste fraze ca: „Domnul este Păstorul meu", „Isus este în inima mea" şi altele au început să capete sens. Le auzisem şi înainte şi râsesem de ele, dar acum ştiam despre ce vorbesc oamenii care le foloseau.

Nu conta care va fi rezultatul procesului meu, viața mea era acum a lui Dumnezeu şi putea să facă ce voia cu ea. Când mi-am amintit acest lucru, asta m-a făcut să privesc altfel sentința care urma să vină.

— Te rog, Dumnezeule, mă rugam eu, dă-mi puterea să nu disper. Nu mă lăsa în amărăciune. Eu însămi nu sunt destul de tare. Trebuia să mă rog aşa destul de des, mai ales când creştea tensiunea; şi El îmi răspundea.

Ziua de 5 decembrie este ziua națională a Thailandei, ziua de naştere a regelui. Aproape toată capitala era decorată. Peste tot atârnau portrete ale

regelui, lumini colorate şi stegulețe. în închisoare, sărbătoarea a fost precedată de pregătiri minuțioase ale personalului şi prizonierelor. S-au exersat marşuri şi dansuri şi s-a împodobit clădirea. Entuziasmul general a mai fost sporit şi de faptul că ziua de naştere a regelui este în mod tradițional şi ziua când se obişnuieşte să se dea o amnistie regală prin care se reduc sentințele de la o treime până la jumătate. Aceasta ar fi însemnat ca peste 300 de prizonieri să fie eliberați. Muzica răsuna tare în difuzoare, făcând cititul şi chiar dormitul imposibile. S-a anunțat că muzica avea un regim special pentru că era Ziua Regelui.

— Arată foarte bine, doamnă Nightingale, spuse vizitatorul englez. îl văzusem plimbându-se într-un tur împreună cu directoarea.

— Iarba e curată şi îngrijită, cărările bine întreținute. O să am lucruri bune să raportez la întoarcere.

Avea dreptate. Terenul arăta deosebit de atrăgător. Prizonierele fuseseră puse să curețe şi să pună la punct lucrurile cu multe zile înainte de sosirea lui.

— Ia ascultă!

Se uită în jur cu atenție. Femeia-gardian stătea ca o stană de piatră la uşă. Părea că nu-şi dă prea mult interes.

— Voi raporta când voi ajunge înapoi în Anglia. Ştii, am influență în anumite cercuri. Vreau să spun, spuse el aplecându-se mult înainte, că aş putea să pun o vorbă bună sau două la omul potrivit. Spuneți-mi, sunteți mulțumită cum merg lucrurile acum? Ce puteți spune despre doamna Castle? Credeți că a ajutat la cazul dumeavoastră? Şi ce credeți că va face regele? Va interveni?

Am recunoscut mişcarea. în ultima vreme mă vizitaseră în închisoare tot felul de oameni care, într-un mod neobişnuit, se interesau cum îmi merge. Am mai avut de a face cu câțiva ca acesta, care au încercat să mă facă să dau declarații nerealiste cu scopul de a pune într-o situație grea atât guvernul thailandez cât şi cel britanic.

— Nu, am răspuns cu amabilitate. Nu mă aştept ca regele să intervină. Sunt recunoscătoare tuturor care m-au ajutat.

Nu mult după aceea, presa internațională a fost invitată în mod deschis să viziteze închisoarea, să vadă pe viu ce condiții sunt. Iarăşi, prizonierii au fost mobilizați să facă locul curat. Ne-am obişnuit să vedem grupuri mici de ziarişti care inspectau „fabricile". A trebuit să-i resping pe câțiva care au vrut să-mi ia un interviu. Faima mea de scandalagioaică sporise datorită spațiului alocat de presă cazului meu şi eram foarte antipatică directoarei şi temnicerelor ei. A fost şi începutul rupturii mele cu Hannah, care era foarte iritată de numeroşii vizitatori şi de agitația din jurul cazului meu.

Acasă, episcopul Blackburn-ului a scris Ministerului de Externe în numele

meu, apoi au fost inițiate programe de creştere a fondurilor alocate pentru eliberarea mea. Aceiaşi oameni au adunat 20.000 de semnături pe o cerere pentru eliberarea mea. Am primit scrisori de încurajare şi câteva felicitări de Crăciun. Până acum mă resemnasem la gândul că nu voi fi eliberată. Am început să simt că Crăciunul în închisoare s-ar putea să nu fie o experiență chiar aşa de rea la urma urmei.

În noaptea de dinaintea sentinței, una din fetele thailandeze din dormitor s-a apropiat şovăitor de mine. Avea ceva în mână.

— *Khor thot* (Scuză-mă), spuse ea. L-am făcut pentru tine. Era un colan croşetat, lucrat frumos în ață neagră. Multe prizoniere thailandeze făceau astfel de lănțişoare pe care le purtau în loc de bijuterii. Poporul thailandez este faimos pentru priceperea pe care o are la lucrul de mână şi admirasem îndemânarea şi răbdarea fetelor din dormitor. Am luat colanul recunoscătoare.

— Busaba, este drăguț. Mulțumesc.

Îşi împreună palmele salutând în felul tradițional al thailandezilor.

— Îți doresc mult noroc mâine, Rita.

— Mulțumesc! Uite, o să-ți arăt. Am cotrobăit în cutia cu lucrurile mele. Nu de mult, cineva mi-a trimis o cruciuliță de argint cu o literă. Am găsit-o şi am pus-o la lănțişor. îl voi purta cu cruciulița mâirte. Este drăguț.

Ziua de 9 decembrie a început ca oricare altă zi şi uşile s-au deschis la şase dimineața. Pe la şapte şi jumătate, toți cei care trebuiau să meargă la tribunal erau aliniați lângă poartă. După ce s-au citit numele, am fost percheziționate. De multe ori, pizonierele care mergeau la tribunal voiau să scoată afară scrisorile altor prizoniere şi femeile-gardiari căutau aceste scrisori. Apoi am fost îngrămădite în spațiul destinat vizitelor. Am aşteptat în căldura înăbuşitoare aproape o oră. în sfârşit, după încă o strigare a numelor, am fost conduse la un autobuz al închisorii.

În clădirea tribunalului am fost introduse în sala de aşteptare care nu avea ferestre, era de doisprezece metri pe zece metri, avea patru bănci şubrede şi obişnuitul spațiu pentru toaletă. Fiind de mai multe ori la tribunal, am aflat că această cameră mai era numită şi „cutia pălărie". Era cea mai murdară cameră pe care o văzusem vreodată. Toaleta mirosea şi țeava stricată de la toaleta de deasupra picura din când în cârld în încăpere, deseori pe vreo fată care nu bănuia nimic şi care avusese ghinionul să stea sub ea. Odată am stat unsprezece ore în acea sală, împreună cu alte şaptezeci de fete.

Dacă nu veneau oameni să te viziteze acolo, nu ți se dădea nici de mâncare, nici de băut. Cu altă ocazie, am mituit o femeie-gardian să-mi aducă o cafea cu gheață, promițându-i că îi fac o prăjitură când vom ajunge înapoi în închisoare. Din fericire, în ziua când am primit sentința, am fost chemată în fața

Curții doar după o jumătate de oră des stat în „Cutia pălărie". Eram uimită de numărul de persoane din sala tribunalului, mult mai ridicat decât la o audiere obişnuită. Un englez înalt rrti-a dat mâna.

— Bună Rita, spuse el, sunt Jim Biddulph de la BBC. Alături de el am văzut camere de televiziune. Pe măsură ce vorbeam, lumini puternice erau îndreptate asupra noastră şi camerele zumzăiau. Ercim şocată. Mă pregăteam mental pentru acest calvar, dar nu mă gândiserrt la un interviu televizat în direct. Am început să-mi dau seama cât de mult era interesată presa de cazul meu. Nu-mi mai amintesc ce am spus în interviu, cu excepția răspunsului la o întrebare:

— Ce credeți că se va întâmpla astăzi cu dumneavoastră?

— Nu cred că mă vor elibera, am afirmat eu. Mă vor condamna la închisoare. După aceea am stat cu domnul Puttri pe banca rezervată nouă. în spate erau mulți spectatori. Printre ei erau şi domnul Lyman şi Leonie.

Am fost mulțumită că domnul Puttri a fost prezent. Dintre toți oamenii, numai el nu încercase niciodată să-mi dea speranțe deşarte; era înțelegător şi îmi explica lucrurile. Domnul Lyman încercase să mă entuziasmeze şi să mă facă să-mi pun încrederea în şansele pe care le aveam, dar în acele momente voiam doar să termin cu tribunalul şi mă aşteptam la ce era mai rău. Domnul Puttri era realist şi mi-a plăcut acest lucru. Imediat ce ne-am aşezat, s-a uitat direct la mine.

— Probabil că o să-ți dea închisoare pe viață, Rita. Ştiam ce înseamnă asta în Thailanda: 100 de ani.

— Dacă suntem norocoşi, o să primeşti cincizeci. Nu mai puteam spune nimic. Mă uitam fix înainte.

Tăcerea s-a aşezat peste sală. Cameramanul se dădu înapoi, iar conversația s-a redus la un murmur. Toată lumea s-a ridicat în picioare. Judecătorul Udom Tuchinda şi cei doi colegi ai lui au intrat şi s-au aşezat pe scaune. Au început procedurile Curții. Un funcționar s-a ridicat şi a început să citească un document lung în thailandeză.

Am închis ochii. Am încercat să mă gândesc acasă, la familie, la toate în afară de Tribunalul Central de Criminalistică din Bangkok, dar nu-mi venea nimic în minte. Mintea îmi era goală. Deodată, fără să mă gândesc conştient, am început să-mi repet în timp ce respiram: „Domnul este Păstorul meu, nu voi duce lipsă... chiar daca merg prin valea umbrei morții nu mi-e teamă de nici un rău..."

Nu spuneam aceste versete după un model anume pe care trebuia să-l urmeze un creştin într-o anumită situație. Nu avusesem timp să memorez nici un pasaj din Biblie; le citisem doar cu seriozitate de câteva zile. Cuvintele Psalmului 23 îmi veniseră în minte din copilărie, din trecut, de acasă; mi-am amintit că le

învățasem când am fost copil. Mi-am dat seama foarte emoționată că Dumnezeu mă asigura încă o dată. în toți aceşti ani care au trecut, El ştiuse că asta o să se întâmple şi pusese aceste cuvinte în inima mea. înțelesesem aceasta pe moment; mintea mea era prea blocată să mai gândească acest lucru, dar îmi era destul. Ştiam că Dumnezeu era cu mine.

Judecătorii stăteau în picioare adunându-şi hârtiile. Un zumzet de voci se ridică din nou. Domnul Puttri se întoarse către mine şi îşi permise un zâmbet.

— Douăzeci, spuse el. Părea uşurat. Mi-am ridicat capul şi m-am uitat în sală. Leonie şi-a părăsit locul şi a venit să mă felicite.

Prima mea reacție a fost de imensă eliberare. Douăzeci! Nu treizeci, nu patruzeci, nu cincizeci — ci douăzeci! Bineînțeles, cu reducere pentru purtare bună.

Apoi, m-a cuprins mânia. Am început să plâng.

— De ce numai douăzeci? am întrebat. Leonie rămase perplexă.

— Rita, astea sunt veşti minunate. Noi ne aşteptam...

— Mi-au dat douăzeci pentru că ei ştiu că nu au dreptate... Ce sentință idioată, nimeni nu ia douăzeci de ani pentru heroină. Trebuia să-mi dea cel puțin douăzeci şi cinci. Nu înțelegi? Asta dovedeşte că sunt nevinovată. Sunt nevinovată şi au îngăduit totuşi...

Leonie m-a ținut în brațe, lăsându-mă să plâng. I-am spus printre lacrimi ei şi ziariştilor din jur.

— N-am nici o vină, n-am nici o vină... Mi-au luat douăzeci de ani din viață fără să am nici o vină...

De abia acum simțeam cu adevărat grozăvia condamnării. Perspectiva întoarcerii în Lard Yao şi numai pentru o zi, să nu mai vorbim pentru douăzeci de ani era groaznică, înfiorătoare. Femeile-gardian, citindu-mi probabil gândurile, s-au apropiat de mine. Una din ele m-a apucat de mână. Leonie a împins-o de acolo cu duritate.

— Lăsați-o o clipă, o clipă măcar.

Apoi brusc, mi-am adus aminte de experiența avută sub baraca spitalului şi am simțit cum aceasta m-a învăluit. Mi-a venit spontan în minte acest gând: *„Nu contează. Orice s-ar întâmpla acum, tu ți-ai dat viața lui Isus. El va fi întotdeauna cu tine. Nu te vei întoarce singură acolo".*

Mi-am şters obrajii de lacrimi şi m-am îndreptat de spate. M-am uitat la domnul Lyman. Nu m-am putut uita în ochii lui, părea aşa de trist.

Mi-am dat seama că fusese înfrânt nu numai ca avocat. într-adevăr ținea la mine. înghiți în sec şi schiță un zâmbet hotărât.

— Vom face apel, draga mea.

Numai datorită păcii care m-a cuprins am putut să intru din nou în sala de

aşteptare. Judecătorii plecaseră, Curtea se golea şi pe mine m-au dus în „cutia-pălărie" unde am fost întâmpinată cu strigăte de: „Ce ți-au dat?", „Câți ani?" Când le-am răspuns „douăzeci", au strigat toate uimite *„Chock dee!* (Eşti norocoasă!)".

Când am ajuns înapoi la închisoare, mi-a fost distrasă atenția de la ce se întâmplase în cursul zilei şi de la sentință. Eram de acord cu cei care mi-au spus că douăzeci de ani erau mai puțin decât mă aşteptasem. Totuşi, douăzeci de ani erau douăzeci de ani şi temnicerele începuseră deja să-mi dea de înțeles că în cazul unei scandalagioaice ca mine, nici nu era vorba de reducere a sentinței pentru purtare bună.

Am început să-mi dau seama de implicațiile condamnării. în loc să călătoresc prin lume şi să mă distrez, voi fi prizonieră într-o țară străină douăzeci de ani. Când voi fi eliberată, voi avea peste patruzeci de ani. Voi atinge vârsta mijlocie în închisoare. Prietenii mă vor uita. Unchii şi mătuşile mele vor fi bătrâni sau morți când voi ieşi. Aş putea chiar să mor în închisoare, departe de prieteni şi rude.

Nu puteam să mă împac cu gândurile care mă asaltau acum. Lucrurile pe care le alungasem din minte din pricină că speram să fiu găsită nevinovată, acum îmi veneau din nou în minte şi îmi dominau gândurile. Mă pomeneam că mă gândeam la cele mai rele lucruri; că într-o zi voi deschide o scrisoare şi voi citi că mama a murit la câteva mii de mile depărtare, în Blackburn. Când mi-a venit asta în minte, m-au părăsit puterile şi am plâns.

Totuşi, nu peste multă vreme, acea pace nemaipomenită îmi umplu iar inima. Nici chiar vremea urâtă şi ploaia, care au venit după ce m-am întors de la tribunal, n-au putut s-o alunge. în ziua următoare, Hannah a fost vizitată de Gladys Martin, o misionară. Numeroasele probleme din închisoare întrerupseră sesiunile lunare ale lui Gladys în penitenciar. Gladys, care s-a interesat de fiul lui Hannah şi i-a spus acesteia cum îi merge, a trebuit să se supună regulamentului la care se supuneau de obicei toți vizitatorii. Cu toate acestea, Hannah a reuşit să tragă sforile ca de obicei şi a rezervat camera avocaților; şi întâlnirea a durat mult mai mult decât cele zece minute regulamentare.

Gladys m-a chemat şi pe mine să vin, pentru că citise în ziar despre sentința mea. Era întâlnirea lui Hannah şi o cunoşteam prea puțin pe Gladys, aşa că n-am fost în stare să-i vorbesc despre noua mea credință. A fost atât de frustrant! Gladys a fost primul creştin pe care îl văzusem de când devenisem şi eu creştină. Mi-am pus în gând să-mi aranjez cât de curând posibil o întâlnire, singură cu Jack şi Gladys.

— Nightingale la poartă!

Era ziua mea de primit vizite. Mă întrebam cine o fi. Când am ajuns la

barieră, le-am văzut pe Margaret şi Luciile printre ceilalți vizitatori. Luciile m-a văzut prima.

— Rita, am citit în ziare despre sentința ta... Ne pare atât de rău. N-am putut să fiu serioasă. înlăuntrul meu clocoteam. S-au uitat la mine uluite. Apoi Margaret a spus înfiorată:

— Rita, nu mai eşti mânioasă. S-a întâmplat ceva. Am încuviințat bucuroasă.

— Vă amintiți că mi-ați spus că Dumnezeu mă iubeşte? Şi că mi-ați spus de Isus? Atunci n-am putut să înțeleg. Dar... acum înțeleg.

Satisfacția se răspândi pe fețele lor. S-au uitat la mine, s-au uitat una la alta şi pentru câteva momente n-au putut face altceva decât să râdă şi să sară în sus de bucurie. Dacă n-ar fi fost bariera, ne-am fi strâns în brațe. Totuşi am răspândit entuziasm înjur, spre amuzamentul celor de acolo.

Când ne-am calmat, Luciile a spus.

— Rita, vrei să ne rugăm împreună?

— Desigur!

Aşa că, despărțiți de un spațiu de peste doi metri, ne-am rugat. Margaret şi Luciile s-au rugat cu glas tare şi au strigat ca vocile lor să învingă vacarmul provocat de conversațiile celor din jur. Au mulțumit lui Dumnezeu că mi-a arătat adevărul, L-au rugat să mă ajute acum, că intrasem în acest nou stadiu al întemnițării mele şi s-au rugat şi pentru familia mea. Era prima adunare de rugăciune la care luasem parte. A fost cea mai originală dintre toate! Când au terminat, am spus „Amin" din toată inima.

Mi-a părut foarte rău că au plecat şi că a trebuit să mă întorc la rutina zilnică. într-un fel, mă aşteptam să-mi scadă entuziasmul pentru noua mea credință, cum îmi spusese Hannah, şi asta nu pentru că mă îndoiam că făgăduințele lui Dumnezeu erau adevărate, dar nu vedeam cum El ar putea să schimbe ceva în Lard Yao.

Încă o problemă cu care mă confruntam erau coşmarele şi nopțile nedormite. S-a întâmplat destul de des, ca să înceapă să mă îngrijoreze; în Lard Yao, somnul era important. Aveai nevoie de toate rezervele, iar stările de depresie acumulate câteva nopți la rând nu treceau uneori decât într-o săptămână. De multe ori mă trezeam neliniştită, scuturată de vreo prizonieră thailandeză din somnul meu zbuciumat:

— Pe unde-ți umblă spiritul? spuneau ele.

Într-o dimineață m-am trezit cu pleoapele umflate.

— Care crezi că-i cauza de-mi arată ochii atât de îngrozitor? am întrebat-o pe Hannah

— Nici nu mă miră, răspunse sec Hannah. Se pare că ai ținut treaz un

dormitor întreg astă noapte. Niciodată n-ai fost aşa de rău. Suspinai de parcă îți plesnea inima. De ce te manifeşti chiar aşa? Mai trebuie şi alții să doarmă...

— Haide, Rita, doar ştii asta.

Dar nu ştiam. Eu ştiam că dormisem dusă. Nici nu-mi aminteam să fi visat. în timpul somnului, Dumnezeu îmi dăduse pace în inimă şi lăsase doar trupul să-şi macine nelinişte a.

Canon Taylor, episcopul Bangkok-ului, vizita închisoarea regulat. Era un om prietenos, care şi-a făcut un obicei din a se prezenta tuturor prizonierelor străine şi, de asemenea, era în relații bune cu thailandezii din Lard Yao. Odată a spus cu ochii scânteind că mă vede ca pe unul din „enoriaşii" săi. La scurt timp după convertirea mea, a venit într-una din vizitele lui regulate şi i-am spus asta.

Înainte de Crăciun am trecut printr-o perioadă de depresie. Evident, faptul că eram departe de familie în acea perioadă a anului era destul de dureros pentru mine. Eram ținută din scurt de către femeile-gardian. Pentru că nu mai eram „în proces" şi eram prizonieră cu toate îndatoririle, atitudinea lor față de mine se schimbă. Se răspândise zvonul că voiam să mă sinucid şi acest lucru ajunsese la urechile directoarei, care a ordonat să îmi fie supravegheate toate mişcările. într-o zi, stăteam lângă clădirea cu poartă când deodată am auzit o femeie-gardian strigând colegei ei:

— Aduceți-o mai în interior! Are douăzeci de ani — ar putea să încerce să fugă!

Toate acestea accentuau faptul că eram prizonieră, depinzând de alții şi fiind păzită din zori până în noapte. Totuşi, eram uimită că Dumnezeu ştia cât pot să îndur; când aceste lucruri se acumulau şi nu mai puteam suporta, începea să vină poşta — teancuri de scrisori şi de felicitări de Crăciun. Mulți din cei ce-mi scriau spuneau că se roagă pentru mine. Şi moralul îmi era întărit. Ştiusem întotdeauna că pot să mă bazez pe ajutorul familiei, dar iată că mai erau încă sute de oameni pe care nu-i văzusem niciodată şi cărora le păsa de mine. Dumnezeu a răspuns rugăciunilor lor. Mai aveam stări de descurajare, dar se părea că Dumnezeu mă aştepta la capătul fiecărui tunel să mă sprijine.

— A sosit corul!

Capul lui Jenny apăru după uşa bucătăriei.

— A venit Canon Taylor pentru un serviciu religios. Ăsta da Crăciun! Era ajunul Crăciunului şi ploua mărunt. Crăciunul nu prea era ținut în

Thailanda, cu excepția străinilor, dar nouă ne era îngăduit să-l celebrăm în Lard Yao. Eram toate angajate în pregătirea sărbătorii. Prizonierele thailandeze şi temnicerele priveau amuzate cum sărbătoream noi în vest Crăciunul. Un membru al ambasadei a venit cu câteva zile înainte de Crăciun cu un pui, o salată, plăcinte şi frişca proaspătă. Prietenii ne-au trimis alte bunătăți. Aveam

migdale, jeleuri, fructe, cafea, biscuiți, gem, ciocolată... Totul părea destul de straniu într-un astfel de climat fierbinte, dar pentru aceasta nu era mai puțin bine venit. Leonie trimisese o budincă de Crăciun şi un borcan cu carne tocată. Şase dintre noi făceam plăcinte umplute: o chinezoaică numită Lily, Georgina din Canada, Chris şi Jenny, Hannah şi eu. La sfârşitul festivității am distribuit cele patruzeci şi două de felicitări de Crăciun celor cu care eram în bucătărie.

— Crăciun fericit!

Canon Taylor apăru în uşă ud leoarcă, agitându-şi umbrela udă şi dând mâna cu toată lumea. Apoi îşi scutură vesel umbrela.

— Ce mai faceți?

— Vezi unde stropeşti! îl avertiză Hannah şi i-o luă din mână. Acesta îi zâmbi.

Venise cu corul bisericii ca să țină un program de colinde. A fost minunat. Georgina, Chris, Jenny şi Hannah n-au vrut să participe la acest program, aşa că am mers doar împreună cu Lily. Mi-a plăcut foarte mult. Serviciul s-a încheiat cu împărtăşanie — prima la care am luat parte ca şi creştină. Un preot catolic le-a vorbit prizonierelor thailandeze şi de asemenea a vorbit şi cu Maria în spaniolă.

Am plâns mult. îmi era dor de familie şi viitorul mi se părea foarte nesigur. în acea după-masă am scris o scrisoare mamei în care am avertizat-o că ambasada mi-a spus că speranțele ca apelul meu la o instanță superioară să aibă succes ar putea fi afectate de imensa publicitate făcută în presă. „Nu o să fie uşor şi nu ştiu ce o să se întâmple cu mine", i-am scris, „dar am credința puternică acum şi te am pe tine şi familia".

Pe la patru dimineața s-a anunțat prin difuzoare: „Toată lumea să iasă la raport afară pentru a se striga numele". Murmurând nemulțumite, ne-am supus. După ce ne-au strigat de trei ori consecutiv s-a constatat că cineva lipsea şi temnicerele au crezut că a evadat. Mai târziu, în timp ce mă spălam, din nou am fost chemate să ne adunăm, de data asta în dormitoare, ca să fim numărate. Se pare că la numărătoare au ieşit două prizoniere în plus față de numărătoarea oficială, iar temnicerele au intrat în panică. Ulterior însă, lucrurile s-au limpezit. Un sfârşit de zi cât se poate de obişnuit, mă gândii eu. Crăciun fericit!

În acea seară am râs în hohote în dormitor. Maria avea un deosebit simț al umorului când voia şi era bine când îl folosea. M-am întins în pat, simțind o oboseală plăcută şi am întins mâna să-mi iau jurnalul.

„Ei bine, e Crăciun", am scris. „Astăzi a fost mai bine comparativ cu celelalte Crăciunuri şi pentru asta ştiu că trebuie să-I mulțumesc Domnului pentru că mă ajută. Şi acest minunat sentiment de pace n-ar fi putut să vină decât de la El, aşa că cine mai poate zice că rugăciunile nu sunt ascultate? Nu toate, e adevărat, altfel n-aş mai fi aici, dar cine sunt eu să-I cer socoteală de ce

mă aflu aici, deşi cred că ştiu de ce..."

M-am trezit devreme. Era o dimineață mohorâtă şi ploua mărunt. Stăteam după plasa mea de țânțari şi ascultam ploaia. Făcusem rost de plasă de puțin timp. Plătisem ceva pentru ea, dar era o binecuvântare să fii ferită de țânțari.

Sub plasă era o surpriză minunată - un cadou de la Lily. Nu l-am deschis atunci. Voiam să-mi rezerv plăcerea pentru mai târziu. Am mers la bucătărie să încep lucrul, deşi bănuiam că nu va fi prea mult de lucru în acea zi.

Când m-am întors, Hannah stătea de vorbă cu un oficial, ceea ce mi-a stricat bucuria. Au venit şi celelalte. Lily a trebuit să mai facă glazura pentru o prăjitură înainte de a servi cafeaua. Până când oficialul a plecat, ne-am ocupat de tot felul de mărunțişuri.

Ne-am îmbrățişat şi ne-am sărutat. Am schimbat între noi mici cadouri. Eu am primit o trusă de machiaj, un tricou, un săpun — obiecte de lux mult apreciate. După ce am servit cafea şi puțină pâine dulce, m-am îmbrăcat într-o rochie nouă, pe care mi-a trimis-o mama şi mi-am luat şi nişte pantofi în picioare. M-au jenat după atâtea luni de mers desculță sau numai în sandale. Am stat în jurul aparatului de radio şi am ascultat colinde de Crăciun. Chris şi Jenny au plâns când acordurile familiare ale melodiei „Silent Night" au răsunat în acel cadru nepotrivit, iar eu mi-am găsit repede o ocupație, să fac salata de fructe, bucuroasă că am o scuză să-mi ascund nodul din gât.

O pană de curent a întrerupt colindele. Am luat masa de Crăciun devreme, la ora unsprezece dimineața. Pui fript umplut, pireu de cartofi, verdețuri — masa tradițională de Crăciun. Funcționarii de la ambasadă care veneau şi plecau în fiecare dimineață, se holbau la mâncare. în cele din urmă, am fost nevoite să o mâncăm rece pentru că multe temnicere au tot intrat, fie să inspecteze soba, fie frigiderul, invocând tot felul de scuze. După ce am mâncat, n-am mai vorbit aproape nimic. Am fost toate tăcute. Mintea îmi hoinărea prin alte părți, nu prin Lard Yao.

Nu am copt nimic pentru vânzare în magazinul închisorii în acea zi. După-masă am mâncat plăcinte umplute şi frişca. Simțeam o pace atât de adâncă în mine. I-am oferit o plăcintă chiar temnicerei pe care o agream cel mai puțin, o femeie mare şi grasă care m-a păzit când am fost la Curte.

În acea noapte am continuat scrisoarea către mama. Era cel mai dificil lucru din tot acest Crăciun pentru mine. Mi-i imaginam atât de bine acasă, în jurul televizorului, unchiul George jucându-se cu cei mici. „Sunt cu ei", mi-am scris în jurnal. „O, Doamne, cât îi simt de aproape. Scrisorile nu sunt suficiente..."

Am scris la ambasadă, mulțumindu-le pentru mâncare. Am scris un poem bine cunoscut:

Şi voi fugi de-ntunecime, de locurile liniştite şi reci;

Pentru că în inima mea vreau să țin flori în mână.

Cântece şi flori frumoase...

M-am gândit pe scurt la tot ce mi s-a întâmplat în anul care a trecut. M-am gândit la viitor. *Dumnezeu ar putea să spargă uşile închisorii ca să ies,* m-am gândit, şi *aş putea să fiu eliberată în seara aceasta. Mă gândesc dacă nu...*

M-am întins după jurnal şi am mai scris o ultimă propoziție. „Am ținut acest gând în mine toată ziua; dar ce dezolantă e această singurătate pe care o simt în mine. Oare va trece?"

Cresc

„Ce scrisoare groaznică ți-am scris săptămâna trecută, ție şi lui Ann, dar sunt mulțumită să pot spune că mi-am revenit într-un mod minunat, dar nu singură. Domnul Isus m-a ajutat şi ştiu că va continua s-o facă, aşa că te rog nu te mai îngrijora în privința mea, bine?... Când vei primi asta, va fi Crăciunul... îți doresc să ai un timp plăcut, mamă, şi te rog, nu te mai îngrijora atât de mult. Citesc Biblia foarte mult şi am grijă de mine, am pace în cugetul meu şi nu mă mai gândesc deloc la viitor..."

Scrisoare acasă, 18 decembrie 1977

Surprinzător, m-am trezit a doua zi, de ziua Cadourilor cu un profund sentiment de pace. Era venit să mă întărească în câteva încercări. Am auzit că trebuia să mă întorc la Curte în ziua următoare.

M-am hotărât foarte greu să fac apel împotriva sentinței mele pentru că inițial m-am decis să renunț. Totuşi, domnul Lyman m-a sfătuit după ce am primit sentința că ar fi foarte bine să fac apel la o instanță superioară.

— Ai cincisprezece zile la dispoziție să te hotărăşti pentru recurs şi depoziție, explică el. Nu crezi că ar trebui să încerci orice modalitate pentru a fi eliberată? Cum o să le explici celor din familie că ai avut posibilitatea să faci recurs şi nu ai făcut?

M-am gândit o clipă la asta.

— Cred că aveți dreptate, am spus.

— In mod sigur am dreptate, declară el. Şi încă ceva. Dacă nu faci apel, o să dai impresia că te mulțumeşti cu faptul că ai scăpat ieftin şi asta o să-l facă pe procurorul oficial să se răzgândească.

Mi-am dat seama de forța argumentelor sale şi i-am acceptat sfatul. Am solicitat o depoziție sub jurământ în ultimul moment.

În cadrul legislației thailandeze, procurorul oficial poate face apel împotriva sentinței unui judecător dacă pedeapsa e considerată prea uşoară. Citația la tribunal pe care am primit-o în 26 decembrie nu însemna decât că acesta depusese un contraapel. Lucrurile s-au dovedit a fi întocmai. El făcea apel pentru

ca sentința să crească la treizeci de ani; el argumenta că avusesem intenția clară de a distribui şi vinde heroina.

Domnul Lyman a reacționat în mod tipic.

— Acest apel este o reacție contra apelului nostru de a reduce sentința, a declarat presei. Este o ripostă de tip ochi pentru ochi, dinte pentru dinte. Personal, nu cred că are vreo şansă să câştige.

Deşi procedura era normală, domnul Lyman a considerat ciudat că procurorul a făcut apel. O mare parte a opiniei publice m-a sprijinit; am avut ceva sprijin chiar şi în Thailanda. Procurorul, prin acțiunea lui, m-a făcut şi mai hotărâtă în a continua propriul apel. Domnul Lyman era optimist în ceea ce privea şansele apelului.

Astfel, după calculele mele, anul 1978 a început cu mari speranțe. Dacă totul ar fi mers bine, aveam să petrec celălalt Crăciun acasă.

A venit o altă străină, Jenny. Personalitatea ei flexibilă a făcut-o să se adapteze foarte greu la viața din închisoare. Fusese arestată în aproape aceleaşi condiții ca şi mine. în posesia ei au fost găsite trei kilograme de heroină pe când era la aeroport. Era olandeză şi s-a împrietenit cu Chris. Jenny a crezut că era nemțoaică la început, căci a auzit-o vorbind limba fluent. Era o prietenie ciudată în multe privințe. Jenny era o cititoare avidă, de pildă, şi devora tot ce prindea de citit. Chris nu citea decât romane de dragoste, pe care prefera să le citească în engleză. Prietenia lor furtunoasă era marcată de certuri frecvente şi de torente de olandeză bombastică care se transformau treptat în țipete şi sfârşeau de obicei în bătaie. Chris era atât de mare şi de puternică încât nici o femeie-gardian nu îndrăznea să se amestece, aşa că eu le despărțeam de obicei.

Cazul lui Jenny era arbitrar, ca şi multe altele pe care le-am văzut în închisoare. Cazul ei era aproape identic cu al meu şi, în plus, s-a recunoscut vinovată. Se aştepta la o sentință uşoară şi toate am crezut că va primi una de felul acesta. Când însă s-a întors de la tribunal cu sentința dată, era albă la față.

— Cum a fost? am întrebat-o noi. Jenny a răspuns slab, aproape şoptit:

— Treizeci de ani.

Nu ne venea să ne credem urechilor.

— Nu poate fi adevărat. N-ai înțeles tu bine.

— Ar fi trebuit să fie şaizeci, a spus încet Jenny. Au înjumătățit pedeapsa pentru că am pledat vinovată.

În acea noapte, Jenny a cedat nervos şi a apucat-o isteria vreo câteva ore. Când a adormit în cele din urmă, am discutat despre sentința ei. Nimeni dintre noi nu a putut să-şi dea seama ce subtilitate legală a determinat o astfel de sentință, căci sentința normală ar fi fost de patruzeci, cel mult cincizeci de ani.

Ziua următoare era cea de-a douăzeci şi patra aniversare a lui Jenny.

Stăteam în dormitor citind din noua mea Biblie. Era un cadou de la Luciile şi Margaret şi citeam din ea cu ajutorul unor note biblice pe care mi le trimisese Gwen Abbott din Anglia.

Gwen era o creştină care m-a văzut la ştirile T.V. şi n-a mai putut să mă uite. I s-a părut că aude o voce în interior care tot insista: „Scrie-i fetei aceleia". Nu mai avusese nici o experiență de acest fel înainte şi nu era sigură ce trebuie să facă. După câteva săptămâni în care această cerere a fost repetată insistent, a făcut o înțelegere cu Dumnezeu. „Spune-mi adresa ei din Bangkok şi îi voi scrie!" în ziua următoare, ziarele au tipărit adresa închisorii Lard Yao. îmi scria regulat şi se ruga de fiecare dată înainte de a scrie, ca cele din scrisoare să fie de folos. Dumnezeu îi răspundea la rugăciuni pentru că scrisorile ei erau exact ceea ce aveam nevoie. De asemenea, îmi trimitea broşuri folositoare şi material devoțional, ca de exemplu meditațiile lui Selwyn Hughes, *„In fiecare zi cu Isus".*

M-am uitat în cealaltă parte a camerei la Maria. Mă rugam pentru ea de câtăva vreme. îmi era foarte simpatică, în parte, pentru că îmi amintea de mama şi pentru că ştiam că şi ea are o familie afară. Era o femeie foarte religioasă, dar foarte tristă şi voiam să ştie şi ea bucuria pe care o găsisem. Problema era că încă nu ştiam multă spaniolă şi engleza ei era foarte săracă. îi dădeam lecții în fiecare seară, dar fără prea mari rezultate.

Stăteam şi mă uitam la ea cum recita cu rozarul şi-mi băteam capul să găsesc o modalitate în care am putea să citim Biblia împreună. Deodată mi-a venit o idee. Am mers la patul Măriei şi am arătat spre Biblia ei în spaniolă. Apoi am arătat spre a mea şi le-am pus una lângă alta. I-am arătat pasajul pe care-l citeam eu în engleză. Maria a prins ideea. Răsfoind în Biblia ei, a găsit acelaşi pasaj. L-a citit şi a bătut din palme.

— Bun! Bun! Citim împreună.

Am început să petrecem timp împreună în fiecare seară, împărtăşind una cu alta versete biblice pe care le consideram de ajutor. Era extraordinar cât de mult puteam să împărtăşim cu atât de puține cuvinte. Era, lotuşi, un mod foarte ineficient de a învăța, amândouă găsindu-l foarte lent. Bineînțeles că nu puteam să-i explic versetele, numai să-i arăt locul unde acestea se aflau în Biblie, iar materialul pe care mi-l trimisese Gwen era în engleză.

In final, i-am scris lui Gwen, explicându-i că Maria era spaniolă şi romano-catolică şi am întrebat-o dacă are nişte broşuri în spaniolă. „Te rog trimite-i ce poți" i-am cerut eu. I-a trimis. Acum avea şi Maria literatură creştină să citească, pe lângă Biblia ei.

Nu-ți era totuna să vezi o femeie de patruzeci de ani cum era ea, stând pe podea, având acelaşi stil de viață ca şi noi şi făcând baie împreună cu mulțimea celorlalte dimineața şi seara. Noi, cele mai tinere eram mai obişnuite; Maria însă

nu era ca noi. îmi era milă de ea. După o vreme, am putut înțelege limba ei încurcată şi m-am bucurat de prezența ei şi mai mult. Avea un simț al umorului şi un caracter ciudat. Noaptea îşi construia ceea ce ea numea „parapeți" în jurul patului, ca să țină şoarecii deoparte. Punea o față de pernă mare şi veche, haine şi alte mărunțişuri şi le aşeza în jurul ei. Nu se punea jos să doarmă până când nu erau aşezate cum voia ea.

Unul din avantajele nesperate ale noului meu statut de „condamnată" a fost un loc mai bun de dormit. Hannah a aranjat ca eu să fiu în camera ei, în care mai erau doar alte opt fete. Am întrebat dacă o poate muta şi pe Maria din celula celor „în proces". Aceasta pentru că nu prea ştia să vorbească încă prea mult în thailandeză şi eu eram printre singurele care puteam vorbi cu ea. Directoarea ne-a permis mutarea.

Noul spațiu de locuit era mult mai plăcut. Nu mai eram trezite la şase dimineața pentru că unele din noi veneau mai târziu de la lucru. Statutul meu în bucătărie s-a schimbat şi el; acum lucram oficial acolo. înainte, lucram acolo pentru că aşa am ales. Iată o dată, datorită influenței lui Hannah, lucrurile au mers după bunul nostru plac.

O nouă experiență au fost şi şederile noastre până noaptea târziu. Uneori stăteam cu Hannah şi cu încă una sau două fete în bucătărie ascultând la caselofon. De multe ori, mai stăteam cu Maria în amurg, în fața uşii, râzând şi discutând până târziu. Când ne puneam în pat celelalte râdeau de mine:

— Ce tot vorbeşti cu nebuna aia? Nu înțelege nimic din ce-i zici!

— Tocmai de asta îmi petrec timp cu ea, replicam eu, dar ele râdeau mai departe.

Eram o creştină tânără şi experimentul sentimentului de pace de la început era încă foarte puternic, dar pe măsură ce tn-am rugat şi am citit Biblia, am început să înțeleg că Dumnezeu face mai mult decât să-mi calmeze mânia. El mă iertase. Eram mândră de faptul că fusesem arestată pe nedrept, că celelalte din închisoare meritau să fie acolo, pe când eu nu meritam. Dar pe măsură ce am aflat mai multe despre Isus şi am văzut viața Lui în contrast cu a mea, am devenit din ce în ce mai conştientă de lucrurile la care trebuia să renunț. Pe măsură ce îi vorbeam, Dumnezeu m-a făcut să-mi dau seama de egoismul, mândria mea şi multe alte lucruri cărora trebuia să mă împotrivesc. Fusesem eu arestată pe nedrept pentru acest lucru, dar erau de asemenea multe alte lucruri pe care le făcusem şi pentru care nu fusesem pedepsită. Şi când mi-am dat seama de asta, l-am cerut lui Dumnezeu să mă ierte, şi a făcut-o.

Fusesem întotdeauna mişcată de condiția celorlalte prizoniere, multe dintre ele fiind în închisoare datorită unui act prostesc sau datorită mâniei şi fuseseră abandonate de rudele lor. Aş fi vrut să vorbesc thailandeză mai fluent ca să pot

vorbi mai mult cu unele din ele; eram foarte bucuroasă că soții Martin erau prin jur, pentru că ei puteau să ajute prizonierele thailandeze. A început să mă intereseze soarta prizonierelor în general, nu doar a acelora din Lard Yao, ci din întreaga lume; uneori stăteam în pat cu ochii deschişi şi mă gândeam la sutele de mii de oameni din închisorile apropiate sau depărtate. O bătrânică mi-a adus o broşură; câțiva misionari m-au vizitat regulat; însă e doar o mână de oameni şi erau atâția care aveau nevoie să ştie ce-a făcut Isus pentru ei. Am început să mă rog pentru prizonieri, pentru cei pe care îi cunoşteam în Lard Yao şi pentru toți aceia din lumea întreagă pe care nu-i cunoşteam deloc.

Viața mea creştină era de asemenea neobişnuită. Prietenia mea cu Maria era cel mai apropiat lucru de părtăşia creştină zilnică; şi abia puteam să ne înțelegem una cu alta! Multe lucruri pe care noii convertiți la creştinism le învață repede şi relativ fără dificultate, eu le învățam foarte greu pentru că eram în închisoare.

Multe din aceste probleme le-am spus lui Jack şi Gladys Martin. Avusesem o relație destul de politicoasă QU ei. Fusesem chiar la adunările lor. Le retezam însă vorba când voiau să înceapă o discuție prietenoasă şi îi asigurasem că sigur eram creştină. Dar acum eram cu adevărat creştină! Ei lucrau mai ales cu prizonierii thailandezi şi la întâlniri Jack proiecta filme în thailandeză şi le vorbea. Familia Martin a fost şocată când, de îndată ce interdicția asupra venirii lor în penitenciar a fost ridicată, am venit şi eu cu Biblia mea, nerăbdătoare să învăț cât mai multe lucruri. Au fost uimiți. M-au îmbrățişat şi când am încercat să mă scuz pentru indiferența mea din trecut, mi-au spus să las scuzele deoparte.

— Ne-am rugat atât de mult pentru tine, au spus ei.

Veneau doar o dată pe lună, dar îmi notam întrebările şi stăteau lângă mine şi mă ajutau. Erau singurii creştini cu care mă întâlneam regulat. Margaret Cole a obținut permisiunea să mă vadă în camera avocaților doar o dată, iar Luciile mă vedea doar prin gratii, de la o depărtare de peste doi metri.

Credincioşia lui Luciile m-a învățat multe în ceea ce priveşte viața creştină. în dragostea ei pentru mine am văzut reflectată dragostea lui Cristos. Nu era tânără, nu avea mulți bani, nici o sănătate prea strălucită. Totuşi venea să mă vadă regulat, făcând drumul acela obositor de la Bangkok şi adesea aştepta două ore ca să mă vadă zece minute. Când Margaret părăsi mai târziu Thailanda, Luciile a continuat să vină singură.

Trecea peste multe greutăți ca să mă viziteze în fiecare săptămână. Când nu mi se permitea să fiu vizitată din diferite motive, ea tot aştepta răbdătoare la coadă două ore sau chiar mai mult, chiar şi numai să-mi lase un pachet. îmi

aducea mâncare, numeroase alte lucruri necesare şi cărţi creştine. Nu aş fi îndrăznit să-i cer propriei mele mame să facă ce a făcut Luciile pentru mine cât am fost în închisoare. într-adevăr, celelalte prizoniere spuneau că e „mama" mea. „Hei! Rita! A venit mama ta!" se auzea în fiecare joi. Luciile îi scria într-adevăr mamei regulat, de multe ori telegrame paravion scurte şi concise, dar întotdeauna conţinând exact informaţiile de care mama avea nevoie. Când nu puteam scrie din cauza unei interdicţii poştale, îi scria ea şi o încuraja.

— Te rog, Luciile, am rugat-o eu după o vizită extrem de agitată, nu mai veni în fiecare joi. Nu suport să mă gândesc că aştepţi atât de mult la coadă ca în final să trebuiască să strigi aşa. Nu se merită.

Ea scutură din cap.

— Rita, se merită. Merită să vin aici când îmi amintesc cum erai. Asta face să merite.

Dacă posibilităţile de a petrece timp cu alţi creştini erau rare, închinarea în biserică era inexistentă. Canon Taylor ţinea un serviciu lunar de împărtăşanie în închisoare, împreună cu un preot catolic care vorbea thailandeză. Am luat parte la multe din aceste servicii, iar serviciile de bază erau cele de Paşte şi de Crăciun.

Aşa că, deşi părtăşia creştină era inexistenţă în sensul în care o percep noii convertiţi, Dumnezeu a compensat acest lucru, aducându-mi prieteni creştini minunaţi din afara închisorii şi dându-mi răspunsuri la întrebările mele cele mai arzătoare.

Încercările mele de a citi Biblia sunt un exemplu în această privinţă. Am avut şansa să am o Biblie Good News, o traducere modernă, mult mai uşor de înţeles decât Authorised Version, Biblia pe care o împrumutasem de la biblioteca închisorii. Am început prin a studia Geneza, dar imediat m-am împotmolit. Aveam nevoie de cineva să-mi explice. Pe măsură ce am citit mai departe, am fost din ce în ce mai nedumerită, şi când am ajuns la Exodul, eram gata să renunţ. Apoi, am corespondat cu Gwen Abbott şi am folosit broşurile pe care mi le trimitea.

Totuşi, încă mai aveam probleme. într-o zi, le-am împărtăşit lui Jack şi Gladys.

— Vreau să citesc Biblia cum trebuie, le-am explicat. îmi place să citesc câte un fragment în fiecare seară, dar vreau s-o citesc ca pe un întreg, ca orice altă carte.

— Foarte bine! spuse Jack. Şi care-i problema?

— Geneza, am răspuns eu amărâtă. O mare parte din ea nu o pot înţelege deloc. Am încercat să sar mai departe la Levitic; asta a fost şi mai rău.

— Tu ştii cum e făcută Biblia?

— Nu chiar. Ştiu că Noul Testament vine după cel Vechi şi cam atât.

— Este o colecție de cărți, Rita, scrise în diferite epoci. Sunt cărți istorice, poetice, epistole, cărți cu legi - toate adunate într-un singur volum. Toate fac parte din Cuvântul adevărat al lui Dumnezeu pentru noi, dar nu trebuie neapărat să începi la pagina unu şi să citeşti până la capăt. Tu ai citi aşa o carte de cântări?

— Nu, sigur că nu! am răspuns uşurată.

Jack şi Gladys mi-au sugerat să încep să citesc una din Evanghelii şi aşa am şi făcut. Mi-a plăcut când am citit despre viața lui Isus, despre ce a făcut şi a spus; am citit despre moartea şi învierea Lui. Era minunat să văd că vechea poveste era adevărată. El într-adevăr murise şi fusese înălțat la ceruri, iar acum îl cunoşteam şi puteam vorbi cu El.

Unul dintre cele mai fascinante lucruri din viața mea de creştină era felul în care expresiile „religioase", uzate în timp, deveneau reale şi pline de înțeles pentru mine. Eram „mântuită", eram „născută din nou", „L-am invitat pe Isus în inimă" — când auzeam mai demult pe alții, zâmbeam, dar acum ştiam ce înseamnă.

Nu aveam comentarii sau dicționare biblice. Când dădeam de ceva ce nu înțelegeam, îmi notam şi întrebam pe Margaret sau pe Luciile când veneau, dacă era o problemă mai mică, iar dacă era mai complicată şi aveam nevoie de explicații mai lungi, apelam la Jack şi Gladys. Cititul personal al Bibliei şi-a atins scopul cu adevărat când Jack mi-a dat un curs prin corespondență, America Bible Study. Munceam la el în fiecare noapte şi Jack îmi corecta lucrările în fiecare lună şi îmi dădea note. Era foarte bine pentru mine să fac un studiu sistematic. Eram atât de fascinată de Biblie încât mă cufundam în lectură când într-un loc, când în altul, dornică să aflu ce scrie în diferitele cărți ale ei. Am făcut în continuare lucrul ăsta, dar mi-a prins foarte bine şi disciplina de a citi numai un anumit subiect.

Eram în bucătărie lucrând cu Jenny şi cu celelalte fete.

— Jenny, am întrebat-o deodată, ştii povestea cu corabia şi cu potopul? - Ce?

— Ştii doar, potopul care a înecat pe toată lumea şi cum Dumnezeu i-a zis lui Noe să-şi construiască o corabie ca să-şi salveze familia.

— O! realiză în cele din urmă Jenny. Povestea e din Biblie. Sigur că ştiu.

— Ei bine, e adevărată! Jenny ridică din sprâncene.

— Nu, Rita, e o poveste. E imposibil aşa ceva.

M-am lansat într-o discuție amplă despre potop. Familia Martin îmi dăduse o carte de arheologie biblică şi am fost fascinată de ea. Noile cunoştințe stârniseră un foc în mine. Jenny a ascultat cu răbdare, întreru-pându-mă doar să-mi pună întrebări. La sfârşit, oftă.

— Da, te admir foarte mult, Rita. E minunat, e bine pentru tine că ai acest lucru.

În timp ce Jenny s-a întors la muncă, am observat că Hannah se uită încruntată la noi. Ea găsea iritant noul meu entuziasm pentru Biblie. Era neîncrezătoare. Cum credința mea creştea şi nu dispăruse, speram că va fi înțelegătoare, dar a rămas în continuare sceptică.

— Da, oamenii din închisoare se întorc la Dumnezeu, bineînțeles. Nu au de ales. Tu ai fost la marginea prăpastiei. Ai văzut ceva ce te poate susține. Da, e de înțeles.

Am încercat să nu las aceste comentarii să mă rănească şi să mă gândesc în schimb la lucrurile care s-au schimbat în viața mea. Aveam dovadă că creştinismul era adevărat. Eu eram dovada.

Eram absolut sigură că oricine ar fi analizat cu atenție creştinismul nu se putea să nu fie convins de veridicitatea sa. Le spuneam aproape tuturor oamenilor despre propria experiență cu Dumnezeu şi le arătam pasaje din Biblie care se dovediseră reale pentru mine. Cel mai adesea dădeau afirmativ din cap şi mă lăsau să termin. Am fost dezamăgită că nu s-a convertit nimeni auzind ce mi s-a întâmplat, dar am văzut că cel puțin, încetul cu încetul, au recunoscut că Cristos era real şi credibil pentru mine. Uneori, când vreuna din fete avea un necaz sau era îngrijorată de cei de acasă, de familie, le sugeram puțin şovăitoare:

— Vrei să mă rog pentru tine?

De multe ori acceptau. De asemenea, cu trecerea lunilor, unele din ele au început să-mi vorbească de problemele lor.

Câteodată mă întrebam dacă nu ar trebui să fiu mai agresivă în credința mea. Am citit cărți creştine despre oameni care au ajutat zeci de oameni să creadă în Isus. Se părea că fiecare creştin ar trebui să încerce să facă asta. Trăiam printre budişti, atei şi narcomani; eram în mijlocul unor oameni care nu-L cunoşteau pe Isus. Ce să fac?

O piedică majoră în comunicare erau cunoştințele mele sărace în thailandeză. Puteam să comunic strictul necesar cu prizonierele thailan-deze, dar nu-mi puteam imagina cum să le explic Biblia. Pur şi simplu nu aveam un vocabular suficient. Aşa că m-am concentrat asupra prieteniilor, încercând să las la o parte dezgustul şi asprimea pe care le avusesem la început față de ele. Ajungând să le cunosc pe câteva, m-am ataşat foarte mult de ele. Le-am împărtăşit ce am ştiut despre Isus şi m-am rugat ca Dumnezeu să dea la o parte orice dificultăți pe care le-ar fi putut crea thailandeză mea săracă.

Cele mai multe din prizonierele străine ştiau că citeam Biblia, mă rugam şi că mă întâlneam cu soții Martin şi alți creştini ce mă vizitau. Se amuzau de cât de mult studiam şi de faptul că viața mea era atât de plină.

— De ce nu stai pe pat şi te plictiseşti ca toată lumea? mă întrebau. Dar aveam atâtea de făcut că nu mă puteam plictisi. în fiecare seară

făceam aceleaşi lucruri. Prima dată, făceam exerciții fizice vreun sfert de oră, ceea ce era mult în căldura înăbuşitoare a serii. Aveam mare nevoie de ele şi mergea; cât am stat în închisoare mi-am păstrat astfel sănătatea. M-am obişnuit cu faptul că temnicerele şi celelalte prizoniere râdeau de mine din cauza asta.

Apoi scriam în jurnal. Jurnalele mele erau foarte ciudate; acolo erau notate atât experiențele mele de creştin de curând convertit, cât şi resentimentele şi neîmplinirile cu care mă mai luptam încă. Erau multe lucruri pe care trebuia să mi le mai scot încă din minte şi ştiam că aceasta era o nevoie stringentă; mă rugam cu privire la aceasta, dar mă ajuta şi faptul că le scriam într-un caiet pe care nu-l citea nimeni. Când mă rugam lui Dumnezeu, era ca şi cum vorbeam cu un prieten apropiat despre orice aveam nevoie. Scrisul în jurnal mă ajuta în alt fel; în timp ce scriam, mă eliberam de tensiune. Şi aşa, uitându-mă înapoi la unele pagini din jurnal, puteam vedea schimbarea. O schimbare surprinzătoare s-a produs şi în scrisul meu. înainte, umpleam paginile cu amărăciune. Acum, scrisul meu era mai clar, mai curat, mai egal. Reflecta felul în care m-am schimbat ca om.

După aceea scriam scrisori. Când cineva din familie îşi sărbătorea ziua de naştere, făceam o felicitare mai deosebită din flori uscate din curtea închisorii şi din bucăți de pânză colorată. îmi petreceam ore întregi la unele detalii, înflorind scrisul sau altele. Nu eram eu un bun artist, dar îmi plăcea să fac astfel de lucruri. Celelalte fete mi-au cerut să le fac şi lor felicitări.

O mare parte a serii mi-o petreceam citind Biblia şi cărți creştine. Eram doritoare să aflu cât mai multe şi soții Martin avea darul să-mi procure cartea potrivită la timpul potrivit.

Tot seara o mai ajutam la engleză pe Maria şi împărtăşeam versete din Biblie, arătând cu degetul versetul în Biblia fiecăruia.

Apoi mă puneam să dorm. La început, mă rugam doar seara, spunând lui Dumnezeu ce s-a întâmplat în ziua respectivă, vorbindu-I de problemele pe care le avusesem, rugându-mă pentru alții, ca Maria şi mama, şi mulțumindu-I pentru lucrurile pe care mi le descoperise în seara respectivă când citeam din Biblie. Era un mod minunat de a-ți sfârşi ziua. Mai târziu, am început să mă rog şi dimineața, înainte de a mă scula. îmi amintesc că altădată îmi petreceam serile întinsă pe pat blestemându-mi zilele şi învinuindu-L pe Dumnezeu pentru că m-a abandonat în Lard Yao. Acum vorbeam cu El! Minunea transformării m-a cutremurat într-o bună zi când m-am pomenit că mă rog ceva ce nu m-aş fi rugat niciodată, îi mulțumeam lui Dumnezeu că a îngăduit să fiu închisă aici.

„Nu Te-aş fi găsit niciodată, Doamne, am mărturisit. A trebuit să vin aici ca

să mi Te arăți. Mulțumesc că m-ai adus în Lard Yao."

Întotdeauna mă rugam în tăcere. Era mai bine, cred. Dacă una dintre ele m-ar fi auzit rugându-mă, ar fi crezut că mi-am ieşit din minți. Dar aşa, râdeam de ironia situației şi adormeam.

Iert

„încerc şi mă rog ca să îmi pun toată încrederea în El şi să accept, oricât o să stau aici. Asta e spre binele meu şi ca să îndeplinesc scopul Lui, pentru că ştiu că El are un plan pentru viața mea. Mă rog doar ca să mi se dea curajul să accept voia Lui. Numai vorbele sunt de mine, pentru că sunt încă atât de egocentrică şi de mândră, pe când El a făcut atâtea pentru mine."

Jurnal de închisoare, 28 martie 1978

A\nul 1978 a început prin faptul că am înaintat un apel pentru reducerea sentinței. Spre deosebire de procedura de sentință, aceasta presupunea doar două înfățişări la Curte: una pentru înregistrarea apelului şi alta pentru a auzi rezultatul. Prima audiere a fost imediat după Crăciun, la care am auzit că procurorul oficial a depus şi el un apel pentru mărirea pedepsei şi că rezultatele ambelor apeluri vor fi date în aceeaşi zi. Nu am uitat nici o clipă că apelul era în plină evoluție, dar puteam să mi-l scot din minte pentru lungi perioade.

Continuau să sosească scrisori de acasă. Am găsit că una din ele era într-adevăr foarte interesantă.

„O firmă de avocatură din Londra vrea să preia cazul tău. Au cerut toate detaliile. Sunt avocați internaționali. Se pare că într-adevăr ar fi în stare să facă ceva."

Era o veste minunată. Avocații ofereau ajutor din motive umanitare, fără să pretindă nici un ban sau taxă. Şeful firmei s-a ocupat de schimbul de scrisori şi de acte în locul mamei mele, care s-a bizuit complet pe el.

Firma ne-a sfătuit în mod insistent să evităm să stârnim ziarele împotriva autorităților din Thailanda şi mi-a spus că ar fi în avantajul meu să mă folosesc de orice posibilitate care îmi este deschisă în cadrul sistemului juridic thailandez. După părerea lor, în ultimă instanță, cele mai mari şanse de eliberare le-aş avea printr-o cerere de grațiere din partea regelui. Am perceput această veste ca o confirmare a faptului că am făcut bine făcând apelul la instanța superioară.

În Blackburn o bătrânică punea deoparte câte cincizeci de penny pe săptămână pentru mine la magazinul mătuşii mele şi făcea asta de câteva luni. Erau sute ca ea în diverse părți ale lumii. Eram recunoscătoare tuturor.

Presa a continuat să atragă atenția asupra situației în care mă aflam, în februarie am auzit că lui David Allin i s-a dat o recomandare din partea Comisiei Presei Britanice pentru articolele sale cu privire la mine. Lacashire Evening

Telegraph a menționat că publicația va continua să reflecte „intensul interes al comunității" asupra cazului meu şi într-adevăr a continuat să o facă. „Sper doar ca această recomandare să atragă mai multă atenție asupra nefericitei soarte a Ritei" a comentat David, şi a continuat să publice cele trei articole săptămânale despre mine.

După o perioadă de mare tensiune între mine şi directoarea închisorii, am mers la familia Martin foarte tristă.

— Nu mai suport.

Jack şi Gladys îşi adunau lucrurile după vizita lor lunară. Gladys şi-a ridicat privirile de la cărțile de cântări pe care Ie băga într-o geantă.

— Ce s-a întâmplat, Rita?

— E vorba de directoare. Am încercat atât de mult. Nu ştiu cum să o iert. Nu vreau să o iert. Mă urăşte. Ştiu că mă urăşte.

Jack şi Gladys s-au aşezat pe scaune. Gladys mi-a luat mâna într-a ei.

— Dă-i drumul, Rita. Spune mai departe.

— Nu pot să mai suport; nu pot să uit că mi-a făcut faimă de scandalagioaică şi nu e corect. întotdeauna intru în bucluc din cauza ei.

Gladys m-a ținut de mână în timp ce mă eliberam de frustrarea mea printr-o tiradă înfierbântată.

— Nu a vrut să mă lase să o îmbrățişez pe mama... a trebuit să o văd în spațiul acela mizerabil destinat vizitatorilor de rând... O, sper să-i facă cineva şi ei aşa ceva în viață. Şi a fost o bătaie în ziua de Anul Nou - voi nu ştiți cum e aici după ce plecați, întotdeauna le bat pe femei şi tot din vina directoarei.

Gladys şi Jack s-au uitat gânditori la mine. Aşteptam acum, gata să mă apăr, ca ei să facă nişte comentarii de rigoare - atât ei cât şi eu ştiam că dreptatea nu era numai de partea mea. Ştiam că deşi încercasem din toate puterile să mă raportez altfel la directoare, eram încă chinuită de resentimente şi comportamentul meu era foarte năbădăios.

Replica lui Gladys însă n-a fost deloc ceea ce mă aşteptam.

— Nu ai iertat-o încă, Rita.

Mi s-a tăiat respirația când am auzit asta.

— Dar am iertat-o! Sincer, am iertat-o! Habar nu ai cât m-am rugat... Dar Dumnezeu nu a schimbat-o.

— *Cum* te-ai rugat, Rita? interveni Jack.

— Cum adică?

— Ştii, sunt două feluri de a te ruga într-o astfel de situație. Poți să-L atragi pe Dumnezeu de partea ta şi împotriva celuilalt. Sau pur şi simplu poți să-I ceri lui Dumnezeu să schimbe întreaga relație pe care o ai cu ea. Trebuie să alegi dacă te schimbi tu sau ea.

Nu am spus nimic. Mi-am imaginat repede fața severă şi uniforma impecabilă a directoarei. Am încercat să mă gândesc la ea ca la un prieten, ca la o ființă umană cum sunt eu, dar am dat dezaprobator din cap.

— Nu pot să fac asta, Jack. Am atâta venin în mine.

— E adevărat. Nu poți. Dar Isus poate.

Deodată, mi-am amintit câte schimbări s-au produs deja în mine şi am încuviințat încet. Gladys zâmbi.

— Nu se va întâmpla peste noapte. Trebuie să continui să ierți. Isus a spus ucenicilor Săi să ierte de şaptezeci de ori câte şapte. Mai adu-o în fața lui Dumnezeu, Rita. Spune-I lui Dumnezeu ce simți. Nu încerca să fii ceea ce nu eşti. Cere-I Lui să te schimbe în ceea ce doreşti să fii.

— Satan încearcă să complice lucrurile pentru tine, adăugă Jack. Şi râse silit. El provoacă toată această mânie până când propria ta amărăciune te răneşte. Continuând aşa, îl ajuți pe el, Rita.

Imediat după această discuție, Dumnezeu a intrat în acțiune. Jack şi Gladys mi-au dat o carte, *„Libertatea de a alege"*. Mi-a fost de mare folos când am început să pun iertarea în practică. Am văzut că a ierta pe cineva înseamnă mai mult decât să ai gânduri bune față de el. Era o muncă asiduă, un efort al voinței. în acea muncă grea, cartea a jucat un rol foarte important. Cred că am subliniat aproape fiecare paragraf din ea. Ce m-a bucurat în mod deosebit a fost faptul că trata nişte probleme care mi-au apărut destul de des în față şi nu am avut timp să cer sfatul celor din familia Martin. Totuşi Dumnezeu avusese grijă să-mi dea răspunsurile.

Pe măsură ce învățam despre iertare, înțelegerea privind costul ei m-a depăşit, uneori în mod lamentabil. Pasaje întregi din Evanghelii păreau să se desprindă de pe paginile Bibliei şi să se întipărească în mintea mea. Când am citit despre atitudinea lui Isus față de duşmanii Lui, m-am ruşinat de starea inimii mele. Am considerat că e destul de greu să o iert pe directoare pentru că asta însemna să accept că şi eu greşisem. Treptat însă, am văzut că era necesar să îi iert şi pe James, Simon Lo şi Alan Soon. Problema asta nu-mi ieşea din minte. Dumnezeu îmi tot aducea aminte că trebuia rezolvată. Mă certam cu El în timp ce mă rugam.

— De ce trebuie să-i iert, Doamne? Ei m-au folosit. N-au făcut nimic ca să merite să-i iert. Nu trebuie să-i iert. Merită să fie pedepsiți şi umiliți, nu iertați!

După ce am tăcut, am ştiut răspunsul lui Dumnezeu. Nu mă lăsa să uit. Mintea mi s-a umplut de imagini şi de amintiri. L-am văzut pe James propunându-mi să mă căsătoresc cu el. Mi-am amintit cum cineva în mod ruşinos a negat că m-ar cunoaşte: „Tu cine eşti?" Imaginea lui Alan Soon, tăcut şi arogant la interogatoriul Interpolului, se perindă şi ea prin fața ochilor. Oricât

încercam, nu puteam să uit. Pe măsură ce tot mai multe resentimente adânci erau aduse la lumină, a trebuit să admit că nutream amărăciune şi împotriva poliției, pentru că mă arestase pe mine şi i-a lăsat liberi pe Lo şi Soon.

A fost un proces încet şi dureros. Trebuia să mă rog pentru fiecare persoană în parte, să lupt din răsputeri şi să o iert. Când credeam că am reuşit cu adevărat să iert pe cineva, mă pomeneam două sau trei zile mai târziu că nutream din nou resentimente față de persoana respectivă şi trebuia din nou să o iert.

Numai când m-am uitat în trecut, după ce zilele s-au transformat în săptămâni, iar săptămânile în luni, am văzut că atitudinile mele s-au schimbat. începeam să învăț să iert.

Am avut perioade de îndoială şi incertitudine; vizitatorii mei creştini m-au avertizat că o să vină astfel de stări. Niciodată nu mă îndoisem de realitatea lui Isus, dar adesea abuzam de răbdarea Lui. îi ceream lucrurile cele mai prosteşti numai ca să-L încerc. Şi chiar mi-a dat unele din lucrurile pe care I le-am cerut.

Adeseori eram apăsată de singurătate, căci distanța dintre Bangkok şi Blackburn părea infinită. Mi-era teamă că cineva mă va ucide în închisoare. Erau o mulțime de asasine înăuntru — criminale convinse care uci-seră zece sau chiar mai multe persoane în schimbul a aproximativ douăzeci de lire sterline pentru fiecare. Unora dintre temnicere le eram antipatică. Uneori nu puteam să nu tremur la gândul că una din ele a plătit o asasină pentru a se descotorosi de mine. Probabil că frica aceasta nu avea nici un temei, dar asta nu o făcea mai puțin reală.

Alteori era foarte greu să ştiu că toți prietenii mei creştini erau în afara închisorii. Jack şi Gladys mi-au sugerat să mă rog dimineața, înainte de începerea activității, ca să aduc toate îngrijorările şi temerile mele înaintea lui Isus. Am început să fac aşa şi mi-a fost de folos.

Trecând prin toate acestea, mi-am dat seama tot mai mult că a fi creştin nu înseamnă doar să crezi într-o filosofie sau într-un set de declarații religioase. De asemenea, nu era vorba de a deveni membru al unei organizații sau să mă alătur unei biserici, lucruri pe care oricum nu le-aş fi făcut. A deveni creştin însemna să intri într-o relație. Ajungeai să cunoşti pe Cineva şi să te cunoşti pe tine însuți. Pe măsură ce aflam tot mai multe lucruri despre Dumnezeu şi despre ce a făcut El pentru mine, descopeream lucruri despre mine de care nu-mi dădusem niciodată seama. Acest proces de descoperire, care adesea însemna să văd limpede nişte lucruri în mine pe care nu aş fi dorit să le cunosc niciodată, m-a convins că este adevărat creştinismul.

Respinsă

„Aprilie este cea mai fierbinte lună a anului aici şi acum aproape ne sufocăm..."

Scrisoare către mama, 23 Aprilie 1978

— Mincinoasă! a spus Maria. Am scrâşnit din dinți.

— E doar în închipuirea ta, Maria. Nu e adevărat. Ele - nu - vorbesc - despre - tine. înțelegi?

Maria se retrase spre zid. Avea o privire şireată.

— Atunci de ce ele nu vorbeşte engleză? Ha! Ele vorbeşte olandeză. De ce să vorbească olandeză, dacă ele nu vorbeşte despre mine?

A lovit podeaua cu piciorul ca un judecător care loveşte cu ciocănaşul în mâna judecătorească. Aştepta răspunsul meu.

— Maria, ele sunt olandeze, ştii doar. Jenny şi Chris sunt olandeze. Asta e naționalitatea lor. Maria, pot foarte bine să vorbească olandeză şi să nu vorbească despre tine.

Maria măsura celula cu privirea ei iritată. Hannah, Lee, o chinezoaică şi câteva prizoniere thailandeze, toate o ignorau. Jenny şi Chris se holbau la ea. Aceasta lăsă privirea în jos şi murmură nervoasă.

începeam să mă îngrijorez tot mai mult pentru Maria. Era tot mai nervoasă şi mai bănuitoare. Trăgea tot felul de concluzii, gândind că cineva care discuta cu voce scăzută într-un colț, în mod sigur vorbea de ea. Episodul cu Jenny şi Chris era cel mai recent dintr-o întreagă serie de incidente.

Am făcut tot ce am putut ca să o liniştesc, dar era tot mai greu să o calmez. „Dar ce mă interesează pe mine toanele ei?" mă întrebam, însă îmi aminteam de cazul ei care era încă nesigur şi că era foarte greu să obții informații în această privință. Probabil că era înnebunită de îngrijorare.

A devenit obsedată de curățenie! A face curat şi a şterge prin celulă era una dintre sarcinile de închisoare, dar Maria mergea mai departe. Totul trebuia să fie perfect. Dormeam lângă ea împreună o altă fată, foarte dezordonată, care-şi lăsa cărțile şi hainele aruncate peste tot. Plângerile Măriei au luat treptat forma unor răzbunări. Adesea, când lucrurile se înfierbântau şi se ajungea la certuri pline de răutate, mă gândeam: „Asta nu-i Maria. Nu a fost aşa când a venit aici."

Momentele de părtăşie cu Biblia, momentele în care o învățam engleză şi când glumeam împreună s-au tot rărit, în timp ce izbucnirile ei erau tot mai frecvente. Orice incident minor la masă îi provoca furia. M-am îngrijorat şi mai mult. Mă întrebam dacă asta nu se datora cumva schimbării mediului de viață; era *ceva* care-i schimba personalitatea. Mă rugam pentru ea în fiecare seară. Prietenia cu Maria ajunsese ceva foarte de preț pentru mine şi mă interesa foarte mult starea ei.

Oamenii veneau şi plecau; soseau prizoniere noi, iar altele ne părăseau. Mi

se părea că timpul trecea foarte greu. Deşi aveam multe de făcut, am pierdut noțiunea timpului. Uneori răsfoiam paginile jurnalului şi mă gândeam: „Sunt sigură că în anul acesta timpul a trecut mult mai repede decât anul trecut."

Atitudinea lui Hannah față de mine se schimbă. Acceptase faptul că devenisem creştină, dar nu-i plăcea să vorbesc despre asta. Era foarte sceptică în privința apelului meu. Când se răspândea un nou val de publicitate asupra cazului meu, era ironică şi pesimistă. Considera că fac un mare caz din ceva pe care ar fi trebuit să-l primesc cu mulțumire. La urma urmei, sentința mea era doar de douăzeci de ani.

Într-o seară de iulie o învățam pe Maria engleză, iar uşa dormitorului era descuiată. O femeie-gardian a început să citească o listă de nume care îl includea şi pe al meu.

— Aceştia vor merge la Curte mâine, explică ea.

M-a cuprins teama.

— Sunt apelurile, am spus. Din alt motiv nu m-ar chema. O să mi se spună rezultatele.

Maria puse mâna pe mine.

— Va fi bine, nu te îngrijora. Va fi bine, vei vedea. Hannah, din colțul camerei, râse scurt şi ironic.

— O să vezi tu, vacă proastă! strigă ea. Vei vedea tu ce pățeşti. Atâta vorbărie şi proteste în public... O să vezi tu unde te va duce asta.

N-am putut să-i răspund. M-am întins pe pat şi m-am rugat în tăcere să am putere să fac față la orice mi s-ar putea întâmpla în ziua următoare.

La tribunal a trebuit să aştept câteva ore înainte de a fi chemată. „Cu-tia-pălărie" nu mai exista; mi s-a comunicat să aştept într-o altă cameră. „Cutia-pălărie", după cum mi-a spus mai târziu o prizonieră, a fost mutată, deoarece cazul meu era de un interes deosebit şi jurnaliştii aț fi umplut-o pur şi simplu.

Stăteam împreună cu celelalte prizoniere care aşteptau şi ele să meargă la audiere. în buzunar aveam o carte scrisă de o creştină olandeză, Corrie ten Boom. Am deschis-o şi am început să citesc.

La începutul fiecărui capitol era un verset din Biblie. Fiecare verset, când îl citeam, erau ca un mesaj din partea lui Dumnezeu.

Am început să mă rog cu capul plecat, în timp ce celelalte vorbeau şi se mişcau de colo-colo nelinişţite în aerul înăbuşitor. Mă rugam cu nădejde, fără să fiu agitată... Am privit în cameră şi m-am rugat pentru fiecare prizonieră în parte. M-am rugat pentru familiile lor şi cazurile lor. Mă rugam ca Dumnezeu să li se reveleze cum mi S-a revelat şi mie. Apoi m-am rugat pentru femeile-gardian. Am vorbit lui Dumnezeu despre lucrurile care mă făceau să am resentimente față de ele. Rugându-mă, am realizat că nu m-am mai simțit împovărată de aceste

sentimente.

Mi-am deschis ochii. Thailandeză care stătea lângă mine se uita fix la podea. Mi-am luat inima în dinți şi am spus:

— *Sawadee* (Bună).

Mi-a zâmbit cu timiditate. Am întrebat-o de ce a venit la tribunal şi s-a apucat să-mi depene o poveste lungă din care am înțeles doar o parte. Totuşi, era un început.

Celelalte de lângă noi ne-au văzut că vorbim şi s-au alăturat discuției. Comunicam prin propoziții scurte în thailandeză. Mi-au povestit despre familiile lor, iar eu despre a mea. Cu alte prilejuri când veneam la tribunal, eram preocupată doar de problemele mele. De data aceasta, Dumnezeu mă scosese din mine însămi. Chiar am zâmbit temnicerelor care se tot plimbau. Mai târziu, când mi-a fost strigat numele, am mers liniştită. Acum nu mai era nevoie să fiu împinsă în sala de tribunal.

Domnul Sonthworth, funcționarul ambasadei care era din Blackburn, m-a salutat. Domnul Puttri a venit şi el şi mi-a întins mâna.

— Domnul Lyman e aici? am întrebat nerăbdătoare.

— Nu ştiu ce se întâmplă, spuse domnul Puttri. Am trimis pe cineva după el. Cred că trebuie să sosească.

Am luat loc împreună cu domnul Puttri. Judecătorul a intrat, iar noi ne-am ridicat în picioare. Când ne-am aşezat din nou, un oficial al tribunalului a citit cu voce tare un document. La acea vreme, cunoştințele mele în thailandeză mi-au permis să înțeleg în linii mari ce se comunica. Domnul Puttri mi-a confirmat:

— Sentința rămâne, Rita; apelul nostru a fost respins.

Mi s-a făcut rău. Nici nu am mai reținut faptul că şi apelul făcut de procurorul oficial a fost respins.

Reporterii mişunau în jurul meu, întrebându-mă despre condițiile din închisoare, lesbianism şi bătăi. I-am ignorat. Eram obişnuită cu întrebările capcană. M-am îndreptat spre domnul Southworth. Părea deprimat.

— Nu văd acum cum aş mai putea crede în ceva, am plâns eu.

Dar în lăuntrul meu ştiam că nimic nu-mi va doborî credința în Isus. îmi părea rău de câtă muncă depuseseră cei ce au luptat pentru eliberarea mea şi de faptul că toate aceste eforturi nu mai foloseau acum la tribunal.

Domnul Southworth îmi zise:

— Ai un caz extraordinar. Ai putea să faci apel la Curtea Supremă. Am dat dezaprobator din cap.

— Când am venit prima dată la tribunal, am avut cazul cu şansele cele mai mari de câştig, domnule Southworth. Am fost nevinovată. Nu, am terminat cu tribunalele. Nu voi face apel la Curtea Supremă.

Domnul Puttri ținu o conferință de presă improvizată.

— Nu mai facem nici un apel, declară el. Următorul pas este solicitarea unei grațieri din partea regelui. Şi asta cât de curând.

Cineva a deschis impacientat uşa de la sala tribunalului. Intră domnul Lyman, cu răsuflarea tăiată şi iritat.

— Cum a mers? întrebă el.

— A fost respinsă, a răspuns domnul Southworth. La fel şi apelul procurorului oficial.

Domnul Lyman mă privi țintă.

— Curtea Supremă?

Citi răspunsul de pe fața mea. Domnul Lyman încuviință din cap.

— Bine, dragă, atunci vom solicita direct grațiere din partea regelui. Temnicerele s-au apropiat de mine să mă ducă înapoi la închisoare.

— Grațiere din partea regelui! repetă domnul Lyman.

Toți ştiam însă un lucru despre care nici nu am adus vorba. Nu se mai auzise în toată istoria justiției legale thailandeze despre o grațiere în cazul unui contrabandist de heroină. O astfel de amnistiere nu fusese acordată niciodată.

Ann si June

„Cum poți să mângâi nişte prieteni care au primit condamnări aşa de grele? Sentințele se îngreunează... mi-e teamă că optimismul meu a primit o lovitură puternică. Dar nu-ți fie teamă, copilă, nu sunt nici pe jumătate aşa de supărată cum par..."

Scrisoare către Ann; 8 iulie 1987

Marele eveniment al verii a fost sosirea surorilor mele, care au venit să mă viziteze. Călătoria le-a fost plătită prin generozitatea unei instituții filantropice engleze, Porția Trust, care le ajuta pe femeile aflate în necaz şi care se interesase de cazul meu.

— Un lucru e sigur, i-am spus lui Hannah. Nu o să se mai întâmple cum s-a întâmplat cu mama. O să vorbesc cu directoarea.

— Să sperăm că o să rezolvi, spuse ea printre dinți. Nu ştii niciodată ce noroc ai.

Când funcționarii de la ambasadă m-au vizitat ca de obicei, i-am întrebat dacă nu pot să vorbească şi ei cu directoarea în legătură cu vizita surorilor mele. Au spus că vor face tot posibilul. Luciile şi Margaret au venit joi şi ne-am rugat ca lucrurile să se poată aranja.

Când am întrebat-o pe directoare dacă ar putea aranja ceva cu vizita, a fost de acord ca Ann şi June să mă viziteze câte o oră în fiecare zi din săptămână în biroul în care mă întâlneam de obicei cu cei de la ambasadă. Am fost încântată şi

i-am rămas recunoscătoare.

Eram atât de emoționată în ziua când trebuiau să sosească, încât săream într-un picior ca şcolărițele. în cele din urmă, difuzorul a anunțat şi numele meu şi am fugit la camera ambasadei.

Am procedat la fel cum am procedat când a venit mama: m-am dus după paravan şi le-am îmbrățişat. Erau încărcate cu cadouri — o trusă de cosmetice, ceai englezesc, una din plantele mele preferate, lemn dulce -şi mi-au mai adus câteva lucruri pe care le cerusem pentru Maria: țigări, cămăşi de noapte şi alte mărunțişuri. Nici nu am băgat în seamă darurile. Mă bucuram să le văd pe surorile mele.

— Eşti aşa de matură! exclamam eu din când în când.

Era adevărat. June trecuse de vârsta şcolară. Asta m-a făcut să-mi dau seama de cât timp nu le mai văzusem.

— Iar tu, Ann, nu te-ai schimbat absolut deloc! Arăți minunat! Şi ele, la rândul lor, erau entuziasmate.

— Arăți atât de bine, spuse Ann.

— Şi eşti aşa de fericită! repetau mereu. Nu-şi puteau explica deloc acest lucru.

— Nu te-am văzut niciodată arătând astfel... Când ai venit din Hong Kong nu arătai aşa; asta trebuie să vină din interior... Arăți minunat.

— Să-i spuneți şi mamei, insistam eu.

Le-am spus asta de mai multe ori în săptămâna aceea. Nu puteam să uit cum arătasem când m-a văzut mama atunci când a venit la închisoare şi voiam acum ca ea să ştie că mă schimbasem.

— Ce mai face mama? am întrebat. Şi unchiul George, mătuşa Mary şi toți ceilalți? Cum mai e acasă? Cum ați călătorit?

Întrebările se succedau.

— Mama e bine, m-au asigurat ele. Este mereu ocupată. Acum avem reporteri peste tot. Sună continuu. Mama şi-a scos numele din cartea de telefoane! Nu mai putem merge nicăieri în Blackburn fără să fim recunoscute. Nu-ți vine să crezi! râdeau ele.

Absorbeam cu nesaț fiecare detaliu şi îl analizam cu atenție. Trecuse mult de când nu le mai văzusem.

— Ce piele albă aveți, le-am spus admirativ.

Eram uimită să văd din nou tenul englezesc. Mă obişnuisem să văd piele închisă la culoare în jurul meu. Şi eu eram foarte bronzată. Fetele din închisoare care le-au văzut pe surorile mele au făcut aceeaşi remarcă.

— Sunt foarte drăguțe surorile tale! Şi au o piele atât de deschisă!

În fiecare zi, Luciile îşi lua liber o oră să le aducă la Lard Yao şi toți

prietenii mei le-au ajutat să se simtă bine. Jack şi Gladys le-a luat într-un tur al oraşului şi astfel au vizitat şi Bangkok-ul. Le scrisesem surorilor mele că acum eram creştină şi eram foarte bucuroasă că puteau să-i întâlnească pe prietenii mei creştini.

Printre primele persoane despre care am cerut veşti, au fost unchiul George şi mătuşa Mary. Lui Ann şi June le-a fost groază de întrebare. Unchiul şi mătuşa fuseseră vecini cu noi, uşă în uşă, de când mă născusem eu. Au fost cei mai apropiați de noi, după mama şi tata. Nu cu mult înainte ca Ann şi June să plece la Bangkok, mătuşii Mary, care suferise de artrită de ani de zile, i s-a înrăutățit brusc starea şi a fost dusă de urgență la spital. în câteva zile, ficatul şi rinichii au slăbit şi a intrat în comă. Doctorii au spus că nu mai au ce să-i facă şi i-au spus unchiului George să se pregătească pentru înmormântare.

John, soțul lui Ann, le-a spus că ar trebui să-mi spună că a murit. Era inevitabil şi era mai bine dacă auzeam vestea de la surorile mele decât dacă mi-ar fi fost transmisă oficial. Dar iată că veniseră şi nu puteau să îmi spună lucrul acesta.

— Cum se simte? am întrebat neliniştită. Auzisem deja că este la spital. Ann păru stânjenită.

— E foarte bolnavă.

— Dar o să se facă mai bine... nu-i aşa? am insistat eu.

Ann şi June nu au spus nimic. M-a cuprins un fior. Apoi m-am pomenit că spun calmă:

— Da, o să se facă mai bine.

În acea noapte m-am rugat din toată inima şi am cerut lui Dumnezeu ca mătuşa Mary să nu moară până merg eu acasă. Nu puteam suporta gândul că moare fără să-l cunoască pe Domnul Isus ca Mântuitorul ei personal. Voiam neapărat să am posibilitatea să-i împărtăşesc experiențele mele şi credința mea.

O zi sau două după aceea, s-a întâmplat ceva: mătuşa Mary s-a mişcat în pat şi a deschis ochii.

— Vă rog, îmi dați un pahar cu apă? a întrebat o asistentă, care a rămas cu gura căscată.

S-a refăcut complet.

A fost o săptămână minunată. Am împărtăşit multe despre familie şi am discutat despre lucruri pe care nu le poți cuprinde pe toate în scrisori. Ann a păstrat special o surpriză pentru mine în ultima zi.

— Am fost la doctor înainte de a părăsi Anglia, mi-a zis. Sunt însărcinată! Am dorit ca tu să fii prima care afli acest lucru, a adăugat ea. Nu am spus nimănui până acum.

După ce săptămâna fericită a luat sfârşit şi ne-am luat rămas bun, lui

June îi curgeau lacrimile.

— Nu plânge, am mângâiat-o. Vreau să mergi acum acasă. Nu vreau să mă mai vezi aici, pentru că te voi vedea în Blackburn. Vreau să-i spui mamei cât sunt de fericită şi s-o încurajezi.

Nu plângeam. Eram calmă şi relaxată. După ce nu le-am văzut cum iasă pe poartă, m-am întors în camera mea. Am deschis uşa şi m-am aşezat pe pat. Am plâns toată dimineaţa.

Dumnezeu a aranjat vizita perfect. Nu numai că aranjamentele au fost total diferite decât cele când m-a vizitat mama, dar chiar şi timpul întregii vizite a fost foarte precis. Directoarea a fost înţelegătoare şi m-a ajutat; mi-a acordat favorurile deosebite pe care i le-am cerut. Dar după o săptămână sau două, am aflat că o societate filantropică din Anglia a decis să lanseze o nouă formaţiune politică: partidul Rita Nightingale. Ei credeau că simpatia publică ar asigura destule voturi ca să fiu acceptată ca şi candidată la fotoliul parlamentar eliberat de curând de Barbara Castle. In spatele acestui plan, se specula că guvernul thailandez nu ar îndrăzni să ţină prizonier un membru al parlamentului britanic.

Era un plan prostesc, fie şi numai din pricina efectului pe care 1-a avut asupra mea în închisoare. Renumele de scandalagioaică, de care încercam să scap, a sporit în mod dramatic. Publicitatea care a fost generată nu a fost întru totul în favoarea mea şi în plus a stânjenit pe Barbara Castle, pe reprezentanţii guvernamentali care se ocupau în acea perioadă de cazul meu şi guvernul thailandez. Cotidianul din Blackburn a citat (în traducere) un articol de pe prima pagină a principalului editorial thailandez, Siam Rath:

„Ar fi o premieră istorică în analele istoriei thailandeze să aibă un membru al parlamentului britanic în penitenciarul Lard Yao... Chiar dacă este aleasă nu poate fi vorba de eliberare sau de reducere a sentinţei în nici un caz — lăsaţi-o să stea în închisoare, în Thailanda."

Am apreciat faptul că această campanie a fost iniţiată şi sprijinită din simpatie şi preocupare pentru mine, dar a fost unul din multele exemple de organizaţii nelalocul lor şi ale căror eforturi au rămas fără rezultat. Directoarea s-a supărat foarte tare de publicitatea făcută şi de noul val de articole din presă. Apăreau articole care citau presupuse critici pe care le adusesem închisorii. Niciodată nu am spus astfel de lucruri, dar directoarea nu m-a crezut. Relaţia mea cu ea s-a răcit în mod considerabil. Nu cred că aş mai fi avut succes atunci dacă i-aş fi solicitat să-mi acorde nişte privilegii privind vizitele.

Duşmănia femeilor-gardian mi-a făcut viaţa grea şi a trebuit să treacă un timp după vizita lui Ann şi June ca lucrurile să reintre în normal.

Prietenia fragilă cu Hannah a încetat brusc în momentul când a început noua campanie publicitară. Lucrurile au devenit atât de tensionate încât nu am

mai putut să lucrez la bucătăria închisorii. Asta însemna că nu mai aveam nici un avantaj privind hrana şi că trebuia să o cumpăr de la magazinul închisorii, ca toată lumea. Am fost pusă la muncă la Fabrica nr. 1, unde am lucrat la o maşină de cusut nasturi. Confecționam articole pentru copii şi uneori uniforme militare. Am muncit din greu când am avut de îndeplinit un contract mare cu armata; mergeam noaptea la culcare cu degetele umflate şi obosite. Totuşi, când nu era atâta de lucru, aveam sâmbăta şi duminica liber. în timpul lucrului radioul emitea muzică thai-landeză. Uneori o convingeam pe femeia care ne păzea să caute un post occidental care să difuzeze muzică să-mi placă şi mie. Şi rezultatul era că, desfătându-mă cu vreo baladă sentimentală de acasă, lacrimile îmi curgeau pe obraz, până când celelalte prizoniere s-au săturat.

Acum, că nu mai lucram la bucătărie, unde lucrau cele mai multe prizoniere străine, nu mai puteam să vorbesc engleză decât foarte puțin. A trebuit să învăț cum trebuie thailandeza. O ajutam pe o fată să citească scrisorile pe care le primea de la prietenul ei englez (după aceea s-au căsătorit şi s-au stabilit în Birmingham, Anglia).

De multe ori credeam că nu-i voi înțelege pe thailandezi. Nu-i mai numeam animale şi proşti. Am văzut că şi ei aveau, ca şi mine, puncte slabe şi puncte tari. Descopeream că greşisem judecându-i cu asprime înainte de a fi creştină. Dar eram încă uimită de câte diferențe erau între comportamentul thailandez şi cel vestic.

Fabrica era construită din blocuri de ciment şi avea o spărtură acoperită cu sârme aproape de tavan. Adesea păsările pătrundeau înăuntru şi zburau câteva clipe până găseau din nou ieşirea. într-o zi, desfăceam o cusătură când un ghem de pene îmi căzu în mână. O pasăre intrase în hală şi se lovise de unul din ventilatoarele electrice abia instalate. Acum zăcea în mâna mea, respirând rapid şi având o lovitură în cap.

Mi-am coborât privirea, uitându-mă cum se zbătea în ghearele morții. Deodată, una din thailandezele mai bătrâne a venit repede la mine, a luat pasărea şi a legănat-o în brațe în timp ce biata ființă pierea.

— Ce-i asta? am întrebat o thailandeza care vorbea engleză. Aceasta zâmbi îngăduitoare.

— N-a vrut ca pasărea să moară în brațele unui spirit străin, spuse încet.

Nu ştiam prea multe despre atitudinea budiştilor față de spiritele animalelor şi ale păsărilor sau despre credința lor în reîncarnare, şi incidentul m-a lăsat preplexă. M-am mirat însă şi mai mult când, peste o săptămână sau două, o fată a fost lovită tare la cap de unul din ventilatoare în timp ce-l curăța. Nimeni nu a băgat-o în seamă. Am fost singura care a reacționat. Am dus-o la infirmeria închisorii şi a trebuit să fie dusă la o secție de chirurgie în Bangkok

pentru ca rana să-i fie cusută de specialişti.

20 Valerie

„Maria nu vorbeşte nimic cu mine, nu a spus niciodată bună dimineața în afară de La Mulți Ani, vineri."

Scrisoare către mama, 17 octombrie 1978

Eram tot mai îngrijorată pentru Maria. Misterul sentinței ei nu se clarificase. Anunțul de la radio care spusese că fusese închisă pe viață nu a fost urmat de nici o confirmare oficială şi nu fusese chemată la tribunal.

Comportamentul ei era tot mai ciudat. Fusese veselă cât timp m-au vizitat surorile mele. De fapt, acea perioadă a fost cea mai bună pe care am petrecut-o împreună cu ea; în fiecare zi după ce plecau, o căutam să împărțim între noi delicatesele pe care le primisem şi-i spuneam ce vorbisem cu surorile mele, atât de apropiate ajunseserăm. Nu mă împrietenisem aşa cu nici o altă fată. îmi plăcea foarte mult de ea şi îmi părea rău că era în situația asta. îi era atât de greu că nu ştie engleză. Cel puțin noi, celelalte, puteam să discutăm cu avocații noştri.

Mă îndoiesc că Maria ştia că fusese închisă pe viață. Era evident demoralizată pentru că nu o vizita nimeni şi pentru că maşina legislativă părea că ajunsese la un impas. Din cauza regulamentelor închisorii de atunci, care permitea doar circulația scrisorilor scrise în thailandeza şi engleză, nu primea nici scrisori.

Într-o zi stăteam cu ea şi coseam. Maria era foarte iritată. Lua firele de ață pe care le tăiam şi făcea din ele mici ghemotoace. M-am uitat la ea şi mi-a venit o idee.

— Maria, am să-i scriu fiului tău. El ar trebui să ştie ce se întâmplă. Poate te va ajuta el.

Maria mă privi alarmată.

— Nu, nu, fiul meu băiat bun, nu necăji la el.

— Dar trebuie să i se spună. I-ar place să ştie.

— Fiul meu băiat bun. Făcut multe lucruri pentru mine. Nu scrie la el. Şi începu să alinieze ghemotoacele unul după altul.

În cele din urmă, am reuşit să scot de la ea o adresă. Am scris o scrisoare lungă fiului ei, explicându-i situația şi accentuând că, dat fiind faptul că noi singure nu puteam obține informații, mama lui avea nevoie de ajutor din afară. Peste două luni, scrisoarea a venit înapoi. Peste adresa dată de Maria erau scrise cuvintele: „Această adresă este inexistentă."

Mă întrebam ce se întâmplă. Oare Maria mi-a dat adresa falsă intenționat sau chiar o uitase? Era încă un incident tulburător.

După mai multe luni, cazul Măriei a început din nou să înainteze. A

început obişnuitul proces al audierilor preliminare, iar apoi i s-a spus că va trebui să meargă la tribunal pentru a i se pronunța sentința. Am stat cu ea noaptea înainte de a merge la tribunal. Era foarte descurajată. în ziua următoare, când s-a întors, mi-a spus că nimeni nu a menționat nimic de închisoare pe viață. Fusese condamnată la patruzeci de ani.

Nu ştiam ce se întâmplase. Nu ştiam dacă zvonurile pe care le auziserăm erau adevărate sau false. Nu eram în măsură să apreciem situația.

Am încercat să o înveselesc. Când a venit, am tratat sentința ca o veste bună. Dar am greşit rău de tot. După ce şi-a auzit sentința, Maria şi-a dat seama pentru prima dată de realitatea faptului că era închisă. Şi patruzeci de ani era o perioadă lungă.

Ca şi prizonieră condamnată, a fost pusă la muncă într-una din fabrici, dar după puțină vreme a început să refuze să mai meargă la lucru, stând singură în dormitor. Am încercat să discut cu ea.

— Trebuie să mergi la lucru, Maria. Nu-i bine pentru tine să petreci atât de mult timp singură.

— Ba nu, mă simt bine. Nu vreau să ies afară, a răspuns ea încăpățânată.

— Câteodată şi mie îmi vine să stau, am spus. Dar tu prea des faci asta. Era adevărat. Uneori era bine să stai singură în cameră toată ziua. O dată la şase săptămâni sau cam aşa ceva, când mi se adunau problemele, stăteam şi eu în cameră ca să fiu singură. Dar dacă stăteai înăuntru, însemna întotdeauna să te certi cu femeile-gardian şi acestea te încuiau, ceea ce era de fapt o claustrare auto-impusă. Nu după multă vreme, Maria nu a mai ieşit deloc.

Nu a mai mers cu mine la magazin; nu a mai purtat pantofi. Obsesia ei privind curățenia şi ordinea a devenit extremă. Eu treceam printr-o perioadă dificilă după întâmplarea cu partidul Rita Nightingale, iar relația cu Maria mă făcea şi mai tensionată. De asemenea, celelalte fete începeau să-şi piardă răbdarea cu ea. Pe lângă toate aceste ciudățenii, mai era şi faptul că la vremea culcării Maria începea să vorbească în spaniolă. Lucrul acesta era întâmpinat de o mulțime de proteste ca: „Taci din gură, muiere bătrână şi proastă!", sau chiar mai rău. Maria, care înțelegea engleză destul de rău ca să-şi dea seama că era ocărâtă, vorbea mai tare şi mai repede. în cele din urmă, o femeie-gardian apărea să vadă de ce este gălăgie. „Aha! E Maria nebuna!" era reacția normală. Păzitoarele ne lăsau de obicei să ne descurcăm singure.

La capătul coridorului era un grup de patru celule mici, grupate toate într-o cameră. Două fete de acolo tocmai fuseseră eliberate.

— Maria, i-am sugerat eu, nu ai vrea să te muți acolo? Acolo nu sunt atâția oameni în jurul tău.

S-a uitat la mine şovăitoare.

— Şi cu tine?

— Sigur, i-am răspuns, şi am mers să văd dacă Hannah putea să aranjeze lucrul acesta cu directoarea. Hannah era foarte fericită să scape de Maria, iar directoarea a încuviințat acest lucru.

— Dar când se mută, să se mute de tot, preciza ea. Nu se poate plimba dintr-o celulă într-alta. Dacă merge acolo, acolo să stea.

Schimbările petrecute cu Maria au făcut ca să fim mult mai puțin apropiate pe plan spiritual. îmi plăcuse mult cititul Bibliei împreună şi mă ajutase în multe privințe. Când tulburarea ei s-a agravat, am început să mă rog să am o parteneră creştină în închisoare, cineva care să mă ajute în privința Măriei, cineva cu care să mă rog şi să citesc Biblia. Nu aveam nici cea mai mică idee despre cum ar putea să se întâmple acest lucru. Nu puteam să mă rog ca o creştină să fie întemnițată în Lard Yao. Nu doream nimănui să stea aici, dar doream cu disperare să am părtăşie cu un creştin. Ştiam că nu sunt destul de matură să o ajut singură pe Maria.

— Te rog, Doamne Isuse, mă rugam, trimite-mi pe cineva să mă ajute. Părea imposibil de nerealizat. Şi apoi, când era aproape să nu mai nădăjduiesc, a venit Valerie.

Valerie era prizonieră. Venise cu alte două fete; fuseseră ținute într-o închisoare în nordul Thailandei şi au fost mutate în Lard Yao cât timp erau judecate. Am plăcut-o imediat pe înalta şi vesela Valerie.

— De unde eşti? mă întrebă ea.

— Sunt din Anglia. Am stat în Darwin, apoi în Hong Kong.

— Eu sunt din Adelaide, spuse ea. Suntem două australience! Bine, Rita, spune-mi cum e pe-aici.

Am petrecut o vreme cu ea, ajutând-o să se acomodeze şi ne-am împrietenit. După câteva zile aveai impresia că ne cunoaştem de ani de zile.

Într-o zi stăteam pe treptele barăcii. îi explicam ceva despre cum merg lucrurile la închisoare. Am observat că se uită la mine curioasă.

— Ce-i cu tine? spuse ea. Eşti diferită. Te afli în locurile acestea şi eşti mulțumită. Ai douăzeci de ani de temniță— ce motiv ai să fii mulțumită?

Am răsuflat adânc şi am început să-mi spun povestea.

Cam cu un an în urmă, mai exact, înainte de a mi se pronunța sentința, eram foarte mânioasă şi plină de amărăciune. Cineva mi-a pus fără să ştiu droguri în geantă să le trec prin vamă la Bangkok. M-au prins şi am ajuns în închisoare, în timp ce tipii care mi-au pus heroina sunt liberi.

Valerie dădu din cap.

— Da... întotdeauna aşa se întâmplă. Tu ai fost țapul ispăşitor.

— Şi nu doar atât. Mi s-a spus că o să primesc cincizeci de ani sau că o să

fiu închisă pe viață... Credeam că o să-mi ies din minți. Apoi am avut o experiență nesperată. L-am găsit pe Isus.

Deodată Valerie îşi ridică privirea. Am continuat.

— Ştiam lucruri despre El de când eram copil. Credeam că sunt creştină, dar am văzut că nu sunt. Şi a trebuit să fac ceva. I-am spus lui Dumnezeu că îmi pare rău pentru tot. Am devenit creştină... Acum am pace în suflet. înainte, niciodată nu am avut. Chiar şi înainte de a intra în închisoare simțeam că-mi lipseşte ceva.

Urmă o pauză scurtă. Fața lui Valerie, de obicei surâzătoare, era gânditoare şi serioasă. Prizonierele de lângă noi se certau în gura mare pentru ceva. La difuzoare se auzea un nou marş. Noi eram cufundate în gândurile noastre.

— Şi eu am avut o experiență. Valerie vorbea rar, ca şi cum îşi alegea fiecare cuvânt pe care-l zicea. Eram în cealaltă închisoare, continuă ea. Eram într-o celulă şi am început să mă gândesc la viața mea.

Nu am spus nimic. Am ascultat-o atentă în timp ce-mi vorbea.

— Am fost căsătorită în Adelaide. într-o zi l-am părăsit pur şi simplu pe soțul meu şi mi-am luat rucsacul în spinare. Eram în căutarea a ceva; de aceea am început să călătoresc. Nu ştiam ce căutam, dar ştiam sigur că voiam să găsesc ceva. Am citit cărți despre budism şi căutam lucruri de felul acesta. Unul din lucrurile de acest fel au fost şi drogurile. Am crezut că mi-ar putea ajuta. Până la urmă am cumpărat nişte droguri de la unul care tot insista să iau. Acesta s-a dovedit a fi agent al poliției.

Am suspinat uşor. O înțelegeam. Era mare ghinion să fii arestat pentru droguri şi tu nici măcar să nu le fi încercat.

— Aşa că am ajuns la puşcărie. într-o zi eram la toaletă, sau cam aşa ceva; oricum nu era nici un pic de intimitate. Toate celelalte prizoniere stăteau în jur râzând, vorbind şi fumând şi deodată m-am luat de ele şi am început să înjur. M-a cuprins furia. Toată lumea s-a dat la o parte din calea mea. Credeam că am înnebunit. Oricum, am stat în cameră în ziua aceea. M-am gândit şi m-am tot gândit la viața mea, la lucrurile rele pe care le-am făcut — nu mă refer la droguri şi la tribunal, ci la toate lucrurile din viața mea — şi m-am pomenit că tot repet „îmi pare rău". Nu m-am putut opri. Am repetat „îmi pare rău", dar nu ştiu cui spuneam asta.

Valerie îmi povestea cum celelalte fete nu au putut să înțeleagă nimic din toate astea. Evident, a fost o experiență groaznică care a marcat-o.

M-a întrebat mai multe despre experiențele mele. I-am spus cum am descoperit că Biblia era adevărată, că Dumnezeu există şi că mă iubeşte. Am tot vorbit până când a trebuit să ne despărțim. M-am dus la lucru în fabrică. Seara, când m-am întors, Valerie a venit să mă întâmpine în fugă. Avea o Biblie în

mână.

— Uite! Uite! strigă ea. Uite ce-am găsit în Biblie! Era relatarea cu Nicodim. Valerie radia de bucurie.

— E adevărat, Rita! E adevărat!

M-am bucurat foarte mult. Ne-am aruncat una în brațele celeilalte şi am stat câteva momente îmbrățişate în timp ce celelalte prizoniere treceau indiferente la strigătele noastre de bucurie. în închisoare întotdeauna se întâmplau lucruri ciudate.

Ne-am rugat împreună. Am cerut lui Dumnezeu să-i dea lui Valerie o înțelegere adevărată şi profundă, să o învețe despre El cum mă învățase şi pe mine.

Valerie şi-a petrecut dimineața următoare la biblioteca închisorii, citind cu nesaț. Erau câteva cărți creştine acolo, unele le dădusem eu bibliotecii. Le lua de haină pe cele din jurul ei şi le arăta câte un lucru care o impresiona.

— Hei! Uitați-vă ce lucru minunat am găsit în Biblie! Celelalte fete mormăiau:

— O, nu... acum alta e sărită de pe fix!

Sosirea ei cu siguranță că era un răspuns la rugăciunea mea. Dar deşi era minunat să fim împreună în Lard Yao, nu-i doream totuşi o sentință grea. Credea că va primi douăsprezece luni, dar eu încercam să o încurajez, spunându-i:

— Nu, nu vei primi atâta.

Cineva cu un caz asemănător cu al ei primise o pedeapsă de un an, aşa că pe Valerie o aşteptau timpuri grele. Am petrecut mult timp discutând despre lucrurile spirituale. Cred că a citit Biblia în câteva săptămâni. Avea o minte foarte ageră; citise profețiile lui Nostradamus şi tot felul de alte cărți ciudate, aşa că avea o mulțime de întrebări care trebuiau să-şi găsească răspunsul. Nu erau alți creştini pe care să-i întrebăm. Am pus câteva întrebări lui Luciile, Margaret, Jack şi Gladys. în rest, i-am putut răspunde numai din ce am învățat din scurta mea experiență de creştină şi din slabele mele cunoştințe din Biblie.

— Probabil că Dumnezeu a fost astronaut, a spus ea odată în timpul unei discuții complicate.

— E imposibil! am protestat eu, sigură că a greşit, dar neştiind să-i dovedesc asta. M-am rugat scurt pentru ajutor.

— Bine, continuă Valerie, nu în sensul că a purtat cască cu vizor, costum şi toate astea, dar când te gândeşti la toate planetele din univers...

— Nu cred, am contrazis-o şi am încercat să-i arăt versetele biblice care indicau faptul că Dumnezeu nu a fost astronaut.

Aceste discuții nu au fost distructive şi nici nu au provocat ceartă. Valerie voia într-adevăr să găsească răspunsurile la aceste întrebări şi avea o traistă de

întrebări. Pentru mine era minunat; îmi plăcea foarte mult să am mintea suprasolicitată. Şi era minunat să văd, în timp ce studiam Biblia şi ne rugam împreună, că deşi era supărător să fii nevoit să judeci prin prisma a ceea ce credea altul, Biblia era adevărată şi oferea într-adevăr răspunsuri.

Mai presus de toate acestea, îi eram recunoscătoare lui Dumnezeu pentru că îmi dăduse pe cineva care-mi împărtăşea credința şi care mă ajutase în problema Măriei. Pentru asta mă rugasem şi tocmai asta îmi dăduse Dumnezeu. Valerie o îndrăgi şi ea pe Maria şi, pentru că şi ei îi păsa de ea, a putut să mă încurajeze când eram descurajată.

— Toată noaptea am stat cu ea, am suspinat într-o zi când citeam Biblia împreună. Nu ştiu ce să mai fac. I-am explicat că oamenii nu o persecută. Mi-am petrecut toată noaptea explicându-i şi de dimineață am văzut că nu s-a prins nimic de ea... Nu am dormit toată noaptea.

Pe când lacrimile îmi curgeau pe obraz, privirea mi-a căzut pe Biblia din fața mea. Era deschisă la pasajul unde Isus a făgăduit că unde doi sau trei oameni vor fi adunați în numele Lui, El va fi prezent între ei. I-am arătat pasajul şi lui Valerie.

— Maria, a spus ea deodată. Am încuviințat din cap.

— Da, Maria.

— Trebuie să ne rugăm pentru ea, Rita.

Aşa că ne-am rugat pentru Maria, ca Dumnezeu să dea pace minții ei tulburate şi să ne ajute când vorbim cu ea şi încercăm să o ajutăm.

21 Schimbarea

„Cu toate acestea, sunt fericită! Da! Niciodată nu o să mă mai descurajez în fața unor astfel de lucruri. Maria şi cu mine suntem din nou prietene, cu toate că nu mai suntem aşa de apropiate ca înainte. Valerie, australianca, e încă aici, dar probabil va pleca în cursul săptămânii viitoare... îi mulțumesc din inimă lui Dumnezeu pentru timpul petrecut împreună."

Scrisoare către mama, Ann şi June, 12 noiembrie 1978

Are un cuțit!

O temnicieră fugi spre treptele dormitorului nostru unde şedeam împreună cu Valerie.

— Maria a înnebunit acolo sus! Are un cuțit!

După-amiaza aceea caldă şi frumoasă deveni deodată rece. Se adună o mulțime curioasă formată din femeile care au ieşit din celelalte barăci şi din fetele în pijama venind de la spălător.

Femeia-gardian era supărată şi furioasă.

— Faceți ceva! a ordonat. Şi arătă spre mine. Tu eşti prietena nebunei. Du-

te şi vorbeşte cu ea.

Valerie mă trase de mânecă.

— *Nu poți* să mergi, spuse. Maria nu te va asculta, cel puțin nu pe tine. Mi-am dat seama că are dreptate. Maria ar fi crezut că vreau să o omor. Nu puteai ştii ce poate să facă în acea stare dacă avea un cuțit.

Femeia-gardian stătea şi se uita la noi, aşteptând.

— Mă duc eu, spuse Valerie. Dar trebuie să ne rugăm, Rita.

În acea dimineață ne bucuraserăm de promisiunea lui Isus că va fi prezent unde „sunt adunați doi sau trei" în Numele Lui. Aceste cuvinte mi-au venit în minte într-un mod foarte natural în timp ce stăteam pe trepți şi ne rugam ca Valerie să poată găsi o modalitate să vorbească Măriei, în ciuda problemei limbii şi a rătăcirii minții acesteia din urmă. Mulțimea ne urmărea cu interes. Apoi Valerie urcă pe scări în dormitor.

Au trecut câteva minunte. Nu am putut să-mi rețin lacrimile. Prizonierele vorbeau de zor, în timp ce stăteam cu capul în mâini, rugându-mă şi suspinând în acelaşi timp. Mi-au trecut prin cap cele mai negre gânduri. Mă gândeam că Valerie zăcea acolo rănită.

— Faceți ceva! am spus femeii-gardian. Poate are necazuri.

Dar aceasta nu a făcut nimic. Mă întrebam dacă să mă duc sau nu sus. Apoi m-am gândit că în cazul unei situații delicate, apariția mea ar putea provoca un dezastru. Aşa că am aşteptat şi am continuat să mă rog.

Am auzit paşii lui Valerie pe scări şi mi-am ridicat privirea. Radia. Era atât de emoționată că de abia putea vorbi. Femeile din jur s-au apropiat.

— Nu e un cuțit! E un crucifix! M-a înțeles! A înțeles tot ce i-am spus! Era o minune. Niciodată Maria nu a putut să înțeleagă accentul de australianca a lui Valerie şi când vorbeam toate trei de multe ori „traduceam" pentru Maria. Şi acum, deşi era atât de frământată, Maria înțelesese cuvintele lui Valerie, care au calmat-o.

Am mers amândouă sus, am îmbrățişat-o pe Maria şi am sărutat-o. I-am spus cu blândețe cât de mult i-a dăunat să stea atât de mult timp singură şi am asigurat-o încă o dată că oamenii nu o vorbeau pe la spate.

— Sunt răi, s-a plâns ea cu violență.

— Ba nu, am insistat noi. Nu trebuie să-i bagi în seamă.

— Când ai mâncat ultima dată? a întrebat Valerie. Maria dădu din umeri.

— O să-ți pregătim ceva de mâncare, am spus noi. Am insistat să mănânce puțin, deşi nu putea. După câteva zile starea ei s-a îmbunătățit.

Adesea, Valerie şi cu mine vorbeam despre planuri de viitor. Valerie voia să se întoarcă după ispăşirea pedepsei la soțul ei. Acesta îi scria încă şi îi spunea că va fi bine venită dacă se va întoarce.

— Nu că nu l-aş fi iubit, explică Valerie, a trebuit pur şi simplu să plec, ştii? Acum îmi dau seama ce căutam. A trebuit să ajung în Lard Yao pentru acelaşi motiv ca şi tine, să-L găsesc pe Isus.

Ea fusese darul deosebit al lui Dumnezeu pentru mine. Prima mea părtăşie creştină regulată! Ceea ce a făcut această relație atât de deosebită a fost modul în care am devenit prietene. Experiența ei din acea închisoare din nord era fără îndoială opera lui Dumnezeu, care începea să i Se reveleze. Am mulțumit lui Dumnezeu că mi-a îngăduit să-i răspund la câteva întrebări şi să-i fiu un sprijin în momentul când s-a predat complet lui Isus.

Avea o personalitate bogată, foarte înzestrată. Era o artistă desăvârşită, îi făcu un portret minunat Măriei, care a surprins chiar şi trăsăturile ei afectate de nebunia acelei perioade.

Era un talent folositor. Când a venit în Lard Yao, părul ei era lung şi necesita îngrijire. Am sfătuit-o să şi-l taie. Noi am prevenit-o să nu se aştepte la prea multe de la frizerițele închisorii.

— Nu sunt prea strălucite, o avertiză Chris. Ia-ți gândul de la ceea ce ai auzit despre arta coafării din Thailanda! Şi noi am fost dezamăgite.

— Nu-i nimic, spuse Valerie. Le voi desena cum vreau să arăt şi îşi făcu un portret minunat, cu tot cu cercei, exact cum voia să arate. Apoi se duse cu el la coafeze.

Peste o oră am auzit-o fluierând voioasă. Când a apărut, am rămas cu gurile căscate. Arăta nemaipomenit. Părul scurt îi încadra fața subțire şi osoasă, scoțându-i în evidență ochii albaştri. Cu o astfel de tunsură ai fi fost fericită să mergi oriunde în lume. Nu ne venea să credem că Lard Yao reuşise să o schimbe atât de mult.

Am vorbit împreună cu alte fete despre creştinism. Multe altele au auzit această conversație; în închisorile aglomerate era aproape imposibil să nu fi auzit. M-a preocupat în special soarta unei fete, prietenă cu Valerie. Când era aproape să fie eliberată, i-am dat o broşură despre Isus, pe care am scris: „Sper ca lucrurile pe care le-ai auzit de la mine şi Valerie să fie un subiect de meditație, dacă nu acum, atunci în viitor. Gândeşte-te la aceste lucruri. Cu dragoste, Rita". Eliberarea ei însă a fost amânată şi cartea pe care i-am dat-o s-o citească când urma să iese din închisoare, a citit-o acolo. Când a venit timpul să ne despărțim, a dat mâna cu mine.

— Rita, cartea pe care mi-ai dat-o mi-a dat de gândit. Am ascultat mult din ce ai vorbit tu şi Valerie, dar acum nu am să fac nimic. Dacă aş face ceva, oamenii ar spune că închisoarea m-a împins spre asta. Când ajung acasă, mă voi hotărî.

Aşa că a trebuit să ne mai rugăm încă pentru cineva.

Nu mult după incidentul cu crucifixul, am văzut cu mâhnire că starea Măriei se înrăutățea. Din nou avea acea privire fixă şi ciudată. într-o dimineață stăteam la coadă împreună pentru apa caldă.

— Vezi, iarăşi fac aşa. Le văd, murmură Maria.

— Ce? am răspuns absentă.

Maria arătă spre Chris şi Jenny. Acestea vorbeau în olandeză.

— Vorbesc despre mine. Vorbesc în olandeză. Se uită cu şiretenie la mine.

— Vorbesc în olandeză ca să nu ştiu. Dar eu îmi dau seama. Cineva din spatele cozii a râs. Mi-am pierdut cumpătul.

— Mi-am petrecut o jumătate de noapte, Maria, spunându-ți că oamenii nu vorbesc despre tine pe la spate. Dar văd că mi-am irosit timpul degeaba! M-am săturat să tot spui asta. Nu te mai ascult, gata!

Fără să spună nimic, Maria luă un castron cu apă aproape fiartă şi mi-l aruncă în față. M-am ferit în ultimul moment. Fața mi-a fost stropită de picuri fierbinți de apă. Valerie m-a tras de acolo.

— Nu mai poți sta aici, zise speriată. Voi sta eu la coadă pentru tine. Şi-a ieşit din minți.

M-am dus să o caut pe Hannah, care s-a enervat.

— Ți-am spus eu, a spus ea. Dacă umbli cu o nebună ca asta, aşa pățeşti. Nu ți-am spus eu?

Ca urmare a acestei întâmplări, directoarea închisorii a spus supraveghetoarelor să nu o mai lase pe Maria să stea în cameră toată ziua. S-a plimbat prin jurul închisorii desculță, îmbrăcată într-un sarong vechi. Apoi autoritățile au luat măsuri. A fost dusă la un spital de boli nervoase din Bangkok şi a stat acolo două luni.

A sosit şi ziua ca Valerie să meargă la tribunal pentru a-şi primi sentința, înainte de a merge, ne-am rugat împreună. Era liniştită şi încrezătoare.

— Simt că mi se va da drumul acasă, pentru că am descoperit pentru ce am părăsit Australia, pe soțul meu şi totul.

I s-a dat o sentință uşoară, din cauza cantității mici de droguri pe care o avusese şi a circumstanțelor arestării. I-au dat trei luni şi i se luase în considerare şi timpul petrecut până acum în închisoare. Urma să fie eliberată peste o săptămână. Când am ştiut că va pleca, i-am dat câteva din jurnalele mele din închisoare ca să le ia cu ea şi să le trimită prin poştă acasă. Ținusem în secret aceste jurnale din cauza autorităților închisorii; era interzis să scoți lucruri din închisoare. M-am temut să încalc regulile în acest mod, dar până la urmă nu m-am putut abține să nu trimit aceste jurnale în siguranță acasă.

Luciile şi Margaret s-au rugat cu noi când Valerie a plecat ca să nu mă simt mai rău decât mă aşteptam. Şi chiar aşa s-a întâmplat. M-am întristat când

a plecat, dat nu am disperat. Eram fericită pentru ea şi vedeam că timpul eliberării ei sosise, iar al meu nu. Nu ştiam de ce lungile negocieri pentru o grațiere din partea regelui nu făcuseră încă nici un progres. îmi vedeam însă mai departe de treburi şi I-am mulțumit lui Dumnezeu că mi-a dat-o pe Valerie, atât cât mi-a dat-o. Am fost surprinsă să mă văd reacționând aşa. îmi fusese teamă că mi se va rupe inima. Acceptarea cu seninătate a faptului că Valerie pleca era încă un exemplu al modului în care Dumnezeu îmi controla viața.

Totuşi, Valerie îmi lipsea foarte mult în relația cu Maria. Ne rugasem împreună şi văzusem că Dumnezeu lucra în atâtea chipuri. Dar acum Valerie era plecată, iar Maria era la spital. Ce plan avea Dumnezeu? De ce nu-i dăduse Măriei o minte clară, dacă din motive greu de înțeles îi era scris să stea în închisoare?

Dar nu-i dăduse. Era în spital, într-un coşmar plăsmuit de mintea ei rătăcită, departe de mine şi de ajutorul meu. Nu ştiam ce avea să se întâmple. Dintre toate lucrurile grele pe care trebuise să le suport în închisoare, suferința Măriei a fost cel mai greu de îndurat.

Anul 1978 se apropia de sfârşit. Eram prizonieră de aproape doi ani şi de mai bine de un an creştină. în ziare încă se mai vorbea regulat de cazul meu. Eram vizitată de diverşi oameni importanți ce păreau nerăbdători să audă versiunea mea. O dată sau de două ori am fost invitată să stau cu ei în biroul directoarei şi am băut ceai dintr-un serviciu de argint.

Într-o seară, după câteva săptămâni de la plecarea lui Valerie, mergeam spre dormitor, când o femeie-gardian mi-a blocat drumul. -Stai! Stătea pe coridor, între mine şi cameră. M-am oprit.

— Ce s-a întâmplat? am spus eu inocentă. Femeia şi-a încrucişat brațele.

— Nu ai voie să intri!

Nu-mi aduceam aminte să fi făcut ceva rău în ultima vreme. Aşa că nu am luat situația în serios. Nu o cunoşteam foarte bine pe temniceră; zâmbetul meu de om mirat a fost întâmpinat cu răceală.

— De ce nu am voie să intru?

— Eşti pedepsită.

Schiță un zâmbet batjocoritor.

— Tu, mare problemă. Tu avut scrisoare.

Confuză, eram gata să cer mai multe explicații, când am văzut mişcare în spatele ei. Alte două păzitoare scoteau lucruri din dormitor. Una avea cutia cu lucrurile mele, iar cealaltă aşternuturile. Mi-au aruncat lucrurile, fără nici o jenă pe coridor şi au plecat, fără să mă privească.

— Astea sunt lucrurile *mele.* Ce se întâmplă?

— Se percheziționează lucrurile tale.

I-am întors spatele şi am fugit pe scări până în bucătărie. Hannah făcea curățenie.

— Ce se întâmplă în dormitor? am spus răsuflând greu. Mi-au aruncat toate lucrurile.

— Şi tu te-ai dat dracului! mi-a răspuns Hannah calmă. Acum ai pățit-o!

— Dar ce-am făcut?

— Nu ştii? I-ai dat lui Valerie să scoată afară jurnalele tale prețioase. Şi Valerie ți-a scris o dragă de scrisoare şi a spus totul. A scris totul cu detalii. Cred că o vei putea citi şi tu după ce o termină directoarea.

Nu-mi venea să cred. Nu Valerie! Doar fusese aici, ştia regulamentul. Dintre toți oamenii, pe ea aş fi crezut-o cel mai puțin capabilă să-mi facă acest lucru.

Dar aşa a fost. Pe măsură ce această veste îşi făcea efectul, mi-am auzit numele în difuzor.

Întâlnirea cu directoarea nu a fost plăcută. Era extrem de nervoasă.

— Nu vei mai avea nici un privilegiu privind poşta şi vizitele, pe o perioadă de trei luni după Crăciun. Vei fi mutată din dormitor, ai înțeles?

În acea seară m-am dus în noul meu dormitor, ca şi cea mai nepopulară persoană din închisoare. Printre proteste şi priviri mânioase, mi-am pus lucrurile într-un loc strâmt, pe podea, aşa cum nu mai văzusem de când intrasem în anturajul privilegiat al lui Hannah.

In ciuda pedepsei, a fost un Crăciun minunat. Canon Taylor a organizat servicii divine speciale împreună cu colegul său romano-catolic (un american care vorbea thailandeza şi care îşi făcuse casă într-un cartier sărac din Bangkok ca să fie mai aproape de oamenii pe care venise să-i slujească). Jenny şi Chris au venit la serviciul de colinde, au întâlnit o olandeză în cor şi, ca şi în anul precedent, am început să plângem când am cântat colindele.

Cel de-al doilea Crăciun petrecut în închisoare a avut o şi mai multă semnificație decât primul. E adevărat că eram creştină de douăsprezece luni; dar atunci fusesem mişcată mai mult de tradițiile şi simbolurile cunoscute, care mi-au adus aminte de lumea de acasă. După un an însă, am privit înapoi şi am văzut prezența lui Dumnezeu în viața mea, realitatea prezenței lui Isus Cristos şi modul în care m-a schimbat. Acum Crăciunul nu mai era doar un festival tradițional al unor colinde şi al istorioarelor din Biblie. Era celebrarea zilei de naştere a Celui care a devenit cea mai importantă Persoană din viața mea.

Am primit cadouri una de la alta şi de la cei ce ne vizitau. Printre cele primite s-a numărat şi o carte cu colinde. In ajunul Crăciunului am luat-o cu mine la lucru. Maşina la care lucram nu trebuia urmărită tot timpul; am sprijinit cartea de maşină şi toată ziua am cântat colinde cât m-a ținut gura, fals, dar cu

bucurie. Colegele mele de muncă thailandeze probabil credeau că am înnebunit. îmi curgeau lacrimi pe obraz, nu de tristețe, ci de bucurie, deoarece pentru prima dată cântam aceste versuri, înțelegând cu adevărat sensul lor.

În ziua de Crăciun m-am trezit cu o puternică depresie. Problema cu directoarea nu-mi dădea pace. Am stat în pat şi după ce celelalte s-au sculat, mi-am derulat de câteva ori în fața ochilor cele întâmplate. Ştiam că nu trebuie să am amărăciune față de ea. Jack şi Gladys mi-au spus asta şi le dădeam dreptate. Aşa că, în mod conştient, am iertat-o pentru că m-a pedepsit aşa aspru.

Dar îmi mai veni un gând neplăcut. A scoate lucruri din închisoare era împotriva regulamentului. *E un regulament absurd,* am gândit. Dar imediat o parte din mine a răspuns: *Dar am eu, ca şi creştină, libertatea să aleg căror regulamente să mă supun şi cărora nu?*

Este un regulament necreştin, am argumentat. *E neînsemnat şi nu are sens.* Din nou, m-am auzit răspunzând. *Ba nu, are sens. Nu înseamnă că dacă tu nu faci ceva chiar aşa rău, celelalte nu fac. Aştepți ca directoarea să aibă încredere în toată lumea că face numai bine? Doar asta-i închisoare!*

Am suspinat. Eram învinsă. Era o experiență cunoscută. Cunoşteam acea voce de când eram creştină. înainte credeam că sunt îndreptățită să ma îrnpotrivesc închisorii în toate privințele. Acum trebuia să recunosc că oricât ar fi Lard Yao de brutală, de severă şi de ostilă personalității umane, nici Rita Nightingale nu era chiar un prizonier model. Directoarea pe care o iertasem atât de greu avea şi ea dreptatea ei.

Doamne Isuse, m-am gândit tristă, *când Ți-am cerut să mă schimbi, nu am vrut să mă schimbi aşa de mult!*

M-am ridicat din pat şi m-am dus la coadă să mă spăl. După aceea, prizonierele străine au mers în bucătăria lui Hannah, luându-şi bunătățile pe care le-au primit. Acolo puteai să găteşti mai uşor şi Hannah avea un radio la care puteai să asculți muzică din occident, ceea ce era o binecuvântare. Mi-am luat şi eu lucrurile primite de Crăciun şi am pornit după ele, dar apoi m-am răzgândit. M-am întors spre bibliotecă. Pe când treceam pe lângă bucătărie, am auzit pe cineva întrebând:

— Unde se duce Nightingale?

M-am aşezat pe jos în biblioteca goală şi am înşirat toate felicitările pe care le primisem. Erau cincizeci. Uitându-mă la ele m-am liniştit. Mă cuprinse un sentiment de mulțumire. *De ce mă tot necăjesc şi am tot neînțelegeri?,* m-am întrebat eu. *Uită-te la toate aceste felicitări. Unele sunt de la oameni pe care nu i-am cunoscut niciodată!*

Le-am examinat încă o dată, una după alta; erau fotografii cu flori, căluți şi carete, extrase parcă din romanele lui Dickens, nostalgice câr-ciumioare

englezeşti, unele mai hazlii, altele mai solemne. Am citit dedicaţiile. Unele erau mai intime — cuvinte pline de dragoste din partea celor din familie, altele constau doar în câteva cuvinte de la oameni pe care nu îi cunoşteam, iar altele din partea oficialităţilor şi a unor persoane care se ocupau de cazul meu. în acele momente m-am simţit foarte aproape de Anglia şi Crăciunul englezesc.

Afară era zgomotul obişnuit al închisorii. Această zi avea să fie una caniculară. Am visat cu ochii deschişi pentru o vreme şi apoi am început să vorbesc cu Dumnezeu. Am luat fiecare felicitare şi m-am rugat pentru persoana respectivă. Pe măsură ce mă rugam şi mă gândeam la familie şi la prietenii de acasă, mi-am dat seama că Dumnezeu este cu mine.

E greu să descriu acea stare. Era ca şi cum cineva stătea cu mine în cameră. Simţeam cum stăteam în faţa cuiva care stătea perfect nemişcat. Nu-l puteam vedea, nici auzi, dar eram conştientă de faptul că cineva, o persoană, era acolo. Cam aşa simţeam. Ştiam că Isus venise să fie cu mine.

Mi s-a părut că am stat multă vreme vorbind cu El şi mulţumindu-I pentru toate lucrurile. Apoi am mers la bucătărie unde festivităţile de Crăciun erau în plină desfăşurare. Toate fetele au spus că fusese o zi minunată. Hannah era în toane bune, am râs mult, ne-am adus aminte de anul trecut şi ne-am îmbrăţişat una pe alta.

Crăciunul era o zi care întotdeauna mi-a adus tristeţe în inimă. Prizonierele thailandeze nu-l sărbătoreau, cu toate că nu era o sărbătoare doar a prizonierelor occidentale. în perioada aceea, închisoarea părea cel mai greu de îndurat. Erau numai fete bănuitoare în jur, dar nici o lacrimă.

A fost însă un Crăciun minunat. Nu pentru că realităţile închisorii erau mai puţin evidente. A fost minunat pentru că pentru prima dată am înţeles cu adevărat ce este Crăciunul şi pentru că Dumnezeu a venit la mine în închisoare.

22 Anita

„Dumnezeu veghează peste toate lucrurile, aşa că noi nu trebuie să ne îngrijorăm."

Scrisoare către mama, Ann şi June, 28 decembrie 1978

Un an nou, 1979. Sărbătorirea zilei de 1 ianuarie a însemnat mâncare mai deosebită şi alte favoruri. în ajunul Anului Nou am fost singură cu Jenny. Auzeam gălăgie în închisoarea bărbaţilor, nu la mare distanţă de a noastră. A trecut o temnicеră şi ne-a întrebat ce facem.

— Ne gândim la toate lucrurile pe care le-am face dacă nu am fi aici, spuse Jenny.

Femeia-gardian rânji şi arătă cu capul în direcţia închisorii bărbaţilor.

— E mai bine că sunteţi aici.

În dormitor am zgâriat pe podea două cifre lângă patul meu; un calendar. Mai rămăseseră optsprezece ani de executat. Am încercat să nu mă mai gândesc la asta. Am calculat distanța dintre Thailanda şi Anglia, iar apoi mi-am imaginat clopotele bisericii sunând în Blackburn pentru a marca trecerea în noul an. La Mulți Ani, mamă!

În primele luni ale anului, în timp ce mi-a fost impusă disciplina datorită incidentului cu jurnalele, Luciile a venit să mă vadă săptămânal, cu toate că nu-mi era îngăduit să am vizitatori. Făcea în fiecare săptămână călătoria obositoare până la Lard Yao ca să-mi lase mâncare sau mici cadouri. După câteva săptămâni, oficialii închisorii au hotărât să pună capăt insistențelor ei, aşa că au refuzat să accepte mâncarea pentru mine şi nu o luau de acolo, lăsând-o să se strice. Chiar şi în aceste condiții, Luciile a continuat să vină în fiecare joi. Nu-mi venea să cred că există astfel de oameni, plini de dragoste, care se sacrificau.

Tot în timpul acestor luni, Margaret Cole i-a scris regelui Thailandei. I-a explicat că, în calitate de misionară, scopul ei în Thailanda era să lucreze în mijlocul comunităților sărace. Ea 1-a rugat pe rege să-i fie îngăduit să execute ea pedeapsa în locul meu. „Sunt o femeie bătrână", scria ea. „Sunt aproape de sfârşitul vieții. Rita este tânără. Cred că are o lucrare de făcut pentru Dumnezeu printre prizonierii din multe închisori." Nu a spus că sunt nevinovată, dar a accentuat că viața mi se schimbase. Nu ştiu dacă regele a citit personal această scrisoare sau dacă a ajuns doar la un departament al guvernului. Oricum, cererea ei a fost respinsă.

Când am auzit de această scrisoare, am fost mişcată. Nu credeam că cineva se poate gândi la aşa ceva. Am încercat să-mi găsesc cuvinte să-i mulțumesc, dar nici nu a vrut să audă.

— Rita, aş fi la fel de fericită în închisoare cum sunt în libertate, spuse.

— Sunt şi eu fericită, aşa cum poate să fie cineva în închisoarea asta, am insistat cu blândețe.

— Nu, Rita, spuse Margaret. Aş fi mai fericită decât tine. Aş avea o fericire în plus ştiindu-te liberă.

Tot mai multe prizoniere străine veneau în închisoare. Anita, frumoasă şi înaltă, o grecoaică având o înfățişare de manechin, a venit în închisoare înainte ca să mi se ridice măsura disciplinară. Era foarte atrăgătoare. Părul ei bogat, vopsit, îi încadra fața cu trăsături clasice. Anita era porecla. Numele ei adevărat era Diana, dar nu-mi mai amintesc nicicum numele de familie. Vorbea perfect englezeşte cu un accent abia sesizabil.

Avea doar douăzeci şi doi de ani, dar părea mai bătrână. Lua heroină de la paisprezece ani. Chris şi cu mine, care nu fuseserăm dependente, nu prea aveam de-a face cu prizonierele care fuseseră odată sub influența drogurilor. Nu puteam

sta să vorbim despre „călătoriile" şi stările de extaz pe care le-am avut. Aşa că nu am ajuns s-o cunoaştem pe Anita foarte bine. S-a împrietenit cu lise, o fată din Viena. Când a mers la tribunal, a spus celor de acolo că e dependentă şi i-au dat un an. A acceptat sentința ca un filozof. Era conştientă că nu făcuse rău.

Oamenii ca Anita nu au de ales în închisoare decât să se lase brusc de droguri, să renunțe la heroină. Femeile-gardian erau experte în a găsi drogurile introduse ilegal în închisoare. Odată, când țigările erau interzise, un vizitator a introdus o cantitate oarecare de marijuana. în câteva ore a fost confiscată. Din acest motiv, Anitei nu-i surâdea să-şi petreacă un an în Lard Yao.

Într-o seară din luna februarie, stăteam pe treptele dormitorului în pijama, gata de culcare.

— Rita!

Mi-am ridicat ochii repede când am auzit vocea ce îmi era cunoscută cunoscută. O siluetă se apropia spre mine prin spațiul verde. Arăta rău.

— Maria! am strigat.

Ne-am îmbrățişat. Eram încântată. Mă recunoscuse. Am ținut-o pîițtn la depărtare ca să o privesc mai bine. Mi s-a pus un nod în gât.

— Maria, părul tău! Ce s-a întâmplat?

Era cheală pe o parte a capului. Pielea capului era zgâriată şi zdrelită. Părul care-l mai avea era în dezordine. Când am privit-o, şi-a mişcat privirile dintr-o parte în alta neliniştită. Umerii îi tremurau.

— Nimic, spuse ea uitându-se în pământ, umblând cu mâna prin părul care-i mai rămăsese, încercând să-şi acopere pielea rănită.

Mai târziu mi s-a spus că în spital au trebuit să o lege cu curele; Maria a reuşit să-şi elibereze o mână şi s-a tras de păr până a chelit.

Nu după multă vreme, vechea problemă a apărut din nou. „îmbunătățirea" durase cel mult o lună. A urmat un declin foarte rapid. într-o zi era coerentă şi lucidă, în următoarea spunea că personalul spitalului o vorbea pe la spate.

— Nu, Maria, am insistat eu. Nu e adevărat. încetează şi gândeşte-te că aşa te-ai îmbolnăvit şi data trecută. Gândeşte-te la tine, nu la alții... Gândeşte-te la Dumnezeu, la viața ta. Vorbeşte cu mine, nu te lăsa înrobită iarăşi de aceste gânduri.

Mă asculta şi se vedea că mă înțelege, dar nu se putea abține. Nu după mult timp a trebuit să se întoarcă la spital. Când a venit înapoi, era şi mai bolnavă la minte. Nu m-a recunoscut şi a fost violentă cu temnicerele. îi plăcea întunericul şi a ales să stea în clădirea unde erau pedepsiți deținuții, unde trăia în mizerie, ca un animal. Când o vizitam, uneori mă recunoştea, alteori nu mă băga în seamă.

Mă durea inima să o văd distrusă în halul acesta. înainte fusese

întotdeauna curată şi ordonată; unul din primele semne ale dezechilibrului ei mintal a fost tocmai transformarea acestei calități în obsesie. Acum însă trăia în mizeria proprie, ca un animal. Autoritățile au făcut ce au putut; fusese de două ori internată în spital, dar acest lucru nu a ajutat-o.

Anita s-a interesat foarte mult de boala Măriei. Vrând să iasă neapărat din închisoare, credea că oriunde altundeva era mai bine decât în Lard Yao, chiar şi la un spital de boli nervoase, unde mai erau şanse să faci rost de ceva droguri. Când a aflat că autoritățile au trimis-o pe Maria la spital, acest lucru i-a provocat un mare interes şi a pus multe întrebări.

Ea suferea de crize de epilepsie. Prizonierele thailandeze erau îngrozite când avea crize şi Chris era chemată de obicei să se ocupe de Anita. Era nevoie de forța lui Chris. Anita avea o forță fenomenală în timpul crizelor. Odată m-a aruncat în celălalt colț al camerei numai printr-o smucitură. Totuşi, acest lucru nu necesita trimiterea ei la spital pentru că erau destule mijloace de tratament la închisoare. Aşa că Anita, al cărei comportament era întotdeauna imprevizibil şi de la care nu ştiai la ce să te aştepți, cum nu mai avea droguri, a născocit o cale de ieşire.

A venit repede în dormitor cu părul răvăşit. Cum celelalte prizoniere stăteau nemişcate la locurile lor, ea a luat o oglindă şi a spart-o de podea.

— Hei, nebuno! am strigat.

Anita nici nu m-a băgat în seamă. Aplecându-se, a luat un ciob ascuțit ca o lamă. Stătea în picioare. Uitându-se la toată lumea se crestă cu multă pricepere la brațul drept. Sângele curgea încet pe podea.

Două sau trei fete au sărit pe ea şi au făcut-o să lase ciobul jos. Au rupt material dintr-o cârpă, au făcut bandaj din el şi au pansat-o cum au putut. Anita stătea pasivă, respirând cu greutate şi uitându-se la mişcările celorlalte cu dispreț. După ce au bandajat-o, a părăsit dormitorul fără să spună nimic.

Am urmărit-o să vedem unde se duce. Se îndrepta lent, dar hotărât, spre biroul directoarei, ținându-şi brațul bandajat ca o armă ținută strâns de corp. Intră. Noi aşteptam cu sufletul la gură; mai târziu am aflat că Anita a cerut să fie trimisă la un spital de boli nervoase. Cererea însă i-a fost respinsă.

Când a apărut din nou se uita încruntată. Urcă iarăşi în dormitor şi ieşi cu un alt ciob de sticlă. înainte de-a o putea opri, se tăie şi la celălalt braț. Fugi la poarta principală şi se sprijini de ea. Rupându-şi pânza cu care era bandajată, stătea cu sângele curgându-i din ambele brațe şi țipa. Femeile-gardian stăteau în jurul ei aşteptând un prilej ca să o imobilizeze. A fost nevoie de vreo câteva din ele ca s-o târască până la spațiul verde. Avea răni serioase. în cele din urmă i-a fost îndeplintă dorința şi a fost spitalizată. După ce s-a întors, după şase săptămâni era mai veselă şi şi-a ispăşit restul sentinței fără alte incidente.

Totuşi era un caz nefericit. Mi-am luat rămas bun de la ea în ziua când a fost eliberată.

— Sper să-ţi meragă bine în libertate, Anita. Ea zâmbi.

— Da, cred că va fi bine. Voi putea să-mi iau ceva prafuri după ce trec de poartă.

Când mi-a fost ridicată sancţiunea poştală, am fost încă o dată sprijinită şi încurajată de prieteni care-mi scriau din toată lumea. înainte de arestarea mea, îi cunoscusem numai pe câţiva din ei. Unii din cei care îmi scriau îmi transmiteau prin scrisorile lor dragoste şi rugăciuni, alţii căutau să mă elibereze pe diferite căi. Epistolele lor mi-au dovedit că-mi sunt adevăraţi prieteni.

Un bărbat din Liverpool, Albert Downing, a venit cu autostopul din Melbourne până în Bangkok, doar ca să vorbească cu mine zece minute. Era pasionat de călătorii şi era în Australia când a auzit că mă aflam în închisoare. De asemenea a călătorit până la Lourdes ca să se roage pentru eliberarea mea. Locuitorii din Blackburn au trimis fonduri provenite din diferite proiecte. îmi scriau copii din toată lumea care-mi spuneau că auziseră de mine şi că voiau să-mi scrie. în Adelaide, Australia, un avocat cu care începusem să corespondez anul precedent, a organizat numeroase fundaţii şi organizaţii ca să mă sprijine. Biserica lui Margaret din America mi-a trimis un casetofon (nu mi-a fost îngăduit să-l iau în închisoare, dar am fost foarte impresionată de acest cadou). Un londonez, Frank McManus, îmi scria aşa de frumos încât de abia aşteptam să primesc scrisorile lui. Mai erau şi mulţi alţii. Toţi îmi erau dragi.

În America un grup numit Prison Fellowship a început să-mi scrie şi să-mi transmită noutăţi prin scrisorile lor. Era un grup fondat de Chuck Colson, un consilier special al preşedintelui Nixon, care fusese întemniţat el însuşi pentru afacerea Watergate. A devenit creştin în timpul investigaţiilor asupra cazului său şi cât timp a fost prizonier a fost foarte preocupat de soarta celor închişi cu el. Organizaţia Prison Fellowship exista tocmai pentru a arăta dragostea lui Isus oamenilor din închisoare. Am fost încântată de existenţa acestei organizaţii. Era un răspuns la adânca mea preocupare faţă de soarta prizonierilor. Dumnezeu făcea deja ceva, crease un astfel de grup.

Cererea de graţiere solicitată regelui a fost înaintată în prima parte a anului. Erau multe formalităţi de completat. Domnul Lyman era energic şi decisiv.

— Avem actele aici, Rita. Acum trebuie să le semnăm. Aceasta este cererea formală pentru graţiere din partea regelui. Trebuie să le facem cum trebuie.

Domnul Puttri scoase foile din diplomat.

— Semnezi aici... şi aici.

M-am aplecat peste cereri şi am semnat unde mi s-a arătat. Domnul

Lyman bătu din palme.

— Ei, asta e! Acum trebuie să mai completezi nişte formulare puțin mai târziu şi închisoarea trebuie să autorizeze acest apel.

Când am mers la birourile închisorii să semnez ce mai trebuia, funcționarul cu care vorbeam a citit cu glas tare întrebările.

— Care este motivul acestei cereri? Ceva s-a frânt în mine.

— M-am săturat, am răspuns simplu. în primul rând, nu ar trebui să fiu aici şi acum îmi este de ajuns. Mi-e dor de familie. Vreau să merg acasă. Acesta este motivul acestei cereri.

Pe când funcționarul începea să traducă ce am spus în thailandeză şi să scrie pe formular, am plecat.

Ştiam că luând hotărârea de a nu face apel la Curtea Supremă şi de a face apel la rege, făceam ceva unic în istoria justiției thailandeze, după cum mi se spusese. Nu mi-a plăcut să mă gândesc ce şanse de câştig aş avea. Prizonierele râdeau la auzul acestui lucru.

Credința mea în Dumnezeu creştea tot timpul, dar nu am vrut să-mi îngădui să cred că apelul ar putea avea succes. Nici chiar cei mai apropiați de mine nu mi-ar fi dat speranță în această privință. Nu puteam decât să aştept, oricât ar fi durat.

În cursul verii, numărul prizonierelor străine a continuat să crească. Era o schimbare în politica guvernamentală. Se luau măsuri tot mai severe şi tot mai mulți traficanți de droguri erau închişi. Majoritatea erau în închisoare pentru delicte mult mai mici, comparativ cu ale mele, şi nu au primit pedepse grele. Eram prietenoasă cu toate prizonierele străine, deşi mă durea întotdeauna inima să le văd plecândrMăpărăseau după o şedere scurtă, pe când eu aveam o sentință de douăzeci de ani. Dar ştiam că Dumnezeu îmi cunoaşte viitorul şi nu trebuia să-mi fie teamă. Dacă ar fi fost voia Lui să stau în închisoare douăzeci de ani, atunci El ar fi făcut aceşti ani tot atât de împlinitori şi însemnați ca şi restul vieții mele. Ştiam lucrul acesta, îl credeam, dar cu toate acestea îmi era greu să le văd pe celelalte ieşind. în acele momente mă simțeam părăsită.

Au mai venit două prizoniere, Mary şi Linda. Erau americance, nişte negrese atrăgătoare. Mary avea în jur de treizeci de ani, mică şi drăguță. Avea o tunsură frumoasă, de tip african, apoi şi-a lăsat părul să crească. Hainele îi erau splendide. Spre deosebire de ea, Linda era înaltă şi bine clădită, o fată veselă care râdea mult. în seara venirii lor am discutat împreună în dormitor.

— Hei, s-a hlizit Linda, unde-i dulapul? Se uită comic în jur. Am râs.

— Mi-e teamă că nu avem nici unul în încăperea asta!

— Ăăă... Cred că o să se cam şifoneze. Cotrobăi în geanta pe care o adusese cu ea şi scoase o rochie minunată de seară. Am fost foarte impresionate.

Prizonierele thailandeze s-au făcut ciorchine în jurul ei şi au trecut-o din mână în mână, mirându-se de calitatea cusăturii, ridicând-o în slăvi, pentru că thailandezele sunt foarte pricepute în această artă. Linda îşi băgă din nou mâna în geantă.

— Am adus şi astea, fetelor... Când tragem un dans aici?

Mie mi-a dat o pereche de pantofi scumpi, cu tocuri înalte. Şi aceştia au fost examinați de toată lumea, dar Linda era aşa de mare încât pantofii nu se potriveau niciuneia dintre noi. îşi roti ochii cu bună dispoziție.

— Le pun bine pentru când mergem în vizită, promise ea împăturind rochia şi punând-o înapoi în geantă.

— Atunci tre' să pui bine rochia aia o vreme, spuse Mary. Aceasta îşi peria părul cu un pieptene african. Părea îngrijorată.

— Sper că nu durează prea mult chestia asta.

— Depinde, am spus eu. Tribunalele se mişcă teribil de încet. Trebuie să treci prin proceduri... Uneori îți dau pedepse uşoare.

Mary ridică din sprâncene.

— Şi io sper, spuse ea printre dinți. Am şase copii acasă. Tre' să am grijă de ei. Sper că-s bine!

După o vreme se lumină şi începu să râdă cu Linda.

Spre surprinderea mea, au venit la întrunirea lunară a lui Jack şi Gladys. După discuțiile purtate ulterior, am descoperit că Mary mersese la biserică în copilărie şi că Linda era interesată de creştinism şi voia să ştie mai multe. Ca şi Valerie, era curioasă să ştie cum aveam pace în închisoare. Am avut câteva discuții bune după aceea şi i-am spus cum am devenit creştină. Am început să mă rog pentru ele cu multă râvnă. Toate trei am devenit prietene apropiate şi petreceam mult timp împreună. Era bine să discuți din nou despre creştinism în închisoare cu prieteni care căutau înțelegerea sensului acestuia. Relația noastră nu a fost atât de apropiată cum fusese relația mea cu Valerie, care devenise creştină la Lard Yao. Mary şi Linda doreau foarte mult să vorbească despre lucruri creştine, dar nu am cercetat cu atenție motivele pentru care erau interesate de asemenea discuții. M-am rugat pentru ele şi am încercat să le dau răspunsuri cât mai complete.

Biata Mary găsea că viața de închisoare trecea foarte greu. Ca şi multe alte persoane extrovertite, era o persoană sensibilă dacă ajungeai să o cunoşti. Ii plăcea să citească în Biblie şi adesea chiar o devora în timpul liber. Dar obscenitățile, lucru frecvent în dormitoare, erau o mare încercare pentru ea. Se apleca peste Biblie, cu mâinile la urechi, încercând zadarnic să se concentreze, în timp ce toate vorbeau, strigau şi înjurau şi uneori câte un cuplu, care nu se putea abține să-şi manifeste afecțiunea, începeau să se sărute chiar în fața lui

Mary, care turba de furie.

— E îngrozitor! mi se plângea ea. Femeile alea! înjură, fac glume necuviincioase şi mai ştiu eu ce!

— Da, ştiu, spuneam eu.

— Dar tu ştii ce vorbesc ele acolo?

— Bineînțeles că ştiu ce vorbesc şi ce fac! am răspuns eu, poate mai tăios decât trebuia. Am stat acolo mai mult de doi ani. Ştiu ce se petrece. Tu faci mai rău decât ele: încerci să le faci pe ele să se schimbe şi nu vei putea. Poți să te schimbi tu însăți! Poți să le vezi ca oameni, nu ca monştri.

Îmi părea foarte rău de Mary, pentru că şi eu trecusem prin aceeaşi sită a încercării.

— Dar zgomotul, repetă Mary. E de-a dreptul ridicol. Nici măcar nu pot să citesc în Biblie, cu tot ce se întâmplă acolo.

— Da, am răspuns eu. Şi eu am avut această problemă. Trebuie doar să-ți schimbi obiceiul şi să citeşti în timpul zilei, la bibliotecă.

Mary îşi făcu timp să cunoască mai bine închisoarea. Adesea mă întristam pentru că doream să facă progrese mai rapide în cunoaşterea Bibliei. Se agita uşor, în special când se îngrijora de copiii ei. Dar când a început să consacre mai mult timp studiului Bibliei, a căpătat mai multă pace.

Ubol era o thailandeză de viță nobilă şi arăta foarte bine. Era în închisoare pentru delapidare de fonduri. Vorbea o engleză impecabilă. într-o zi povesteam cu Mary, când s-a apropiat de noi.

— Te rog, aş vrea să te rogi pentru mine! Vrei?

Eram surpinsă. Nu mă aşteptasem la o astfel de cerere din partea lui Ubol. M-am uitat la ea cu interes.

— De ce Ubol, ce s-a întâmplat?

— Am primit o scrisoare de la sora mea. Spune că soțul meu are de gând să-i ia în custodie pe copiii mei. Dacă te rogi, ştiu că se va rezolva.

Mă rugasem cu voce tare doar cu o singură persoană — Valerie. De când plecase ea, nu mai făcusem asta cu nimeni. M-am uitat la Mary. Mary, întotdeauna neliniştită în ceea ce privea copiii ei, îi făcu semn cu capul lui Ubol şi aceasta se aşeză lângă noi. Ne-am dat mâinile, apoi m-am rugat eu, Mary şi a spus şi Ubol câteva cuvinte.

După aceea nu ne-am lăsat imediat de mâini. Ubol ne-a mulțumit cu voce scăzută.

Mai târziu, în acea dimineață, am spus şovăitoare lui Mary şi Linda (nu ştiu de ce m-am simțit aşa de stânjenită):

— De ce nu ne rugăm noi toate trei, de mână, în fiecare dimineață?

— O, Rita, se lumină Mary, aşteptam de săptămâni întregi să spui asta! M-

am simțit îngrozitor. Mă gândeam că sunt „un creştin mai cu experiență", dar nu sugerasem acest lucru atât de simplu, până atunci.

Ne întâlneam în fiecare dimineață pe iarba din spatele barăcii infirmeriei, înainte de a merge la lucru. Femeile treceau prin spatele nostru; era ca o adunare de rugăciune în Piccadilly Circus sau în Times Square! Nu ne păsa de privirile curioase. Am avut un timp minunat. Relația noastră a devenit foarte strânsă şi am început să fim foarte deschise una cu alta. Un astfel de exemplu a fost într-o dimineață când Mary se lupta cu problemele ei. Era aproape sfârşită când se gândea la copiii ei. Ne rugaserăm cu privire la acest lucru, dar Mary vorbea întruna despre ei. Parcă nu voia să lase problema în mâinile lui Dumnezeu. O punea la picioarele Lui şi apoi o lua iarăşi. M-am gândit ce să-i spun, m-am rugat, şi în cele din urmă am hotărât să adopt o atitudine mai agresivă.

— Mary, eşti atât de preocupată de problemele personale. Oare te-ai gândit să te rogi şi pentru mine în dimineața aceasta?

— Ce vrei să spui?

— Păi, aştept o grațiere din partea regelui, am spus. Aştept să văd dacă mă eliberează sau nu.

— A, o vei obține, răspunse Mary într-o doară, ca şi cum acesta ar fi fost cel mai uşor lucru din lume. Am dat din cap a neîncredere.

— Nu-i aşa de simplu. Sunt aici de câtăva vreme şi ştiu cât de uşor pot lucrurile să ia o întorsătură neplăcută. Totul este în mâinile lui Dumnezeu; ne putem ruga cu privire la acest lucru. Nu ne-am rugat, nu-i aşa?

Mă întrebam dacă am făcut bine că i-am vorbit atât de dur, dar în acea dimineață Mary s-a rugat pentru mine. Era minunat s-o auzi rugându-se.

O thailandeză care venea la întâlnirile lui Jack şi Gladys era şi ea cu noi în acea dimineață. Când Mary îşi termină rugăciunea, s-a rugat şi ea.

— Doamne, îți mulțumim pentru ceea ce înseamnă Rita pentru noi. Mulțumim pentru grațierea ei. Anim

Numai după un moment am înțeles sensul rugăciunii ei. Se ruga cu privire la grațierea mea ca şi cum cererea era deja satisfăcută.

De ce nu am sugerat eu mai devreme să ne întâlnim împreună la rugăciune? La aceasta visasem de când devenisem creştină, când eram una din puținele creştine din Lard Yao. De ce nu am făcut-o?

Nu-mi pot răspunde cu exactitate la această întrebare. De ce le este teamă creştinilor să le vorbească celor de pe stradă despre Isus? De ce ne simțim atât de stingheri să ne rugăm cu voce tare în public?

Nu ştiu! Dar aş vrea să-mi înving timiditatea cât mai repede. Era atât de minunat să faci parte din acel grup!

Grațiată

„Speranțe de eliberare pentru fata acuzată de trafic de droguri din închisoarea thailandeză"

Titlul unui articol din publicația Daily Mail, decembrie 1979

In timpul celor opt luni cât a durat ca cererea mea de grațiere adresată regelui să treacă prin canalele oficiale, nu mi-am îngăduit nici o clipă să-mi fac vreo speranță. Ştiam că guvernul Thailandei fusese pus într-o situație dificilă datorită cazului meu. în mod constant, occidentul îl îndemna să nu facă nici un compromis în privința tratamentului aplicat traficanților de droguri, iar eu fusesem găsită vinovată de către Curtea de Justiție a Thailandei de acest delict. Publicitatea generată în presă, datorată arestului şi întemnițării mele, făcea şi mai puțin probabil faptul că voi fi eliberată. Dacă ar face-o, guvernul ar da impresia că nu şi-a intensificat suficient controalele şi că sentința mea nu constituie o intimidare pentru traficul de droguri. De asemenea, ar crea impresia printre traficanți că pentru a fi eliberați nu-i nevoie decât să creezi suficientă publicitate.

Ştiam de asemenea că lucrurile pe care le spusesem în trecut — şi chiar mai mult, vorbele care în mod fals mi-au fost atribuite — nu-mi înmulțiseră şansele amnistiției. Adesea, autoritățile închisorii au văzut declarații în presa occidentală care distorsionau şi falsificau lucrurile pe care le spusesem şi nu era chip să le repar. Pe lângă acestea, nu eram nici prizoniera cea mai blândă din Lard Yao şi în primele luni de închisoare acumulasem un număr record de fapte de nesupunere ce nu aveau să fie uitate curând.

Era o situație extrem de dezavantajoasă văzută din punctul meu de vedere. Guvernul avea de înfruntat o situație dificilă. Cu toate acestea, ştiam că eram nevinovată. Autoritățile închisorii aveau motive întemeiate să se plângă de atitudinea mea. Pe de altă parte, ca şi celelalte prizoniere, am văzut prea adesea violența şi discriminarea din închisori ca să nu văd că nici cei din conducere nu erau inocenți. Cu alte cuvinte, nu era un argument decisiv pentru care ar fi trebuit sau nu să fiu eliberată — cu excepția faptului că eram nevinovată, lucru contestat însă de tribunal.

Chiar şi când avocații mei îşi permiteau luxul de a manifesta un optimism precaut sau când auzeam zvonuri că cererii mele i se va da un răspuns favorabil, nu mă înfierbântam şi făceam tot ce puteam să uit totul. Lăsasem acest lucru în mâinile lui Dumnezeu. Acum trebuia să învăț să îl las acolo.

Era mai uşor să vorbeşti decât să faci acest lucru. în mintea mea întotdeauna era următorul gând: „Poate...". Mă străduiam să am în minte şi cealaltă posibilitate: „Poate nu...". Am încercat să mă pregătesc pentru ce era mai rău, să accept că voi trăi în închisoare în următorii optsprezece ani. Mi-e mai

uşor să scriu aceste lucruri acum decât atunci, dar încercam să cred doar că Dumnezeu îmi controla viața şi că va face din ea o existență fericită, oriunde ar fi fost s-o trăiesc.

El m-a încurajat în nenumărate feluri. îmi trimitea oameni cu care să vorbesc chiar atunci când aveam cea mai mare nevoie de ei, mi-a dat cărți şi alte ajutoare când nu mai erau alți creştini în preajmă. Când citeam din Biblie, unele pasaje parcă îmi erau adresate special mie. Le citeam cu aceeaşi emoție cu care citeam scrisorile de acasă. îmi plăceau epistolele apostolului Pavel, deoarece multe din ele erau scrise în închisoare. Prin ele Dumnezeu m-a învățat lucruri pe care nu le-aş fi putut învăța altundeva, într-o zi am deschis la epistola lui Pavel către Biserica din Roma şi am citit aceste cuvinte:

„Ştim că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, şi anume spre binele celor ce sunt chemați după planul Său" (Romani 8:28).

Pentru mine aceste cuvinte erau o încurajare deosebită. Pavel fusese în închisoare. El ştia cât de dificil este să crezi că Dumnezeu lucrează spre binele tău când eşti închis, despărțit de prieteni şi familie. Totuşi, a putut scrie: *„ştim",* nu *„sperăm"* sau *„credem".* Am primit aceste cuvinte ca fiind un mesaj al lui Dumnezeu pentru mine şi I-am mulțumit pentru ele.

O altă încurajare era să ştiu că sute de creştini de peste tot se rugau pentru mine. Când Martha Livesey a plecat din Bangkok după ce m-a vizitat, s-a dus în Australia, unde a primit o scrisoare de la mine prin care i-am spus că am devenit creştină. De acolo, a mers în America şi Canada. Oriunde mergea şi vizita o adunare, vorbea despre mine şi le cerea oamenilor să se roage pentru mine. Au fost constituite „lanțuri de rugăciune". Auzisem de aceasta de la Gladys şi de la alții. Adesea Gladys îmi aducea aminte că la orice oră a zilei cineva se ruga undeva pentru mine.

Scrisorile continuau să vină. Nu mi se îngăduia să le citesc pe toate pentru că trebuiau să fie examinate de către cenzorii închisorii care erau copleşiți de cantitatea scrisorilor care soseau. Ulterior, creştinii care şi-au dat seama de această situație, au cerut oamenilor să nu-mi mai scrie. însă acest apel nu a fost ascultat de câteva organizații din Occident care în mod eronat au crezut că cea mai bună soluție pentru eliberarea mea era să bombardeze cu scrisori, care cereau acest lucru şi care uneori acuzau autoritățile de injustiție. Pe lângă faptul că aceasta a dăunat relațiilor dintre mine şi autorități, a creat şi o problemă practică prin creşterea considerabilă a volumului de scrisori.

Deşi nu îmi era îngăduit să citesc toată corespondența, eram mişcată şi recunoscătoare că atâția oameni se rugau pentru mine şi îmi scriau. Unii oameni scriau lui Gladys şi Jack. Deşi aceştia respectau întotdeauna cu strictețe

regulamentele închisorii — nici nu le trecea prin minte să-mi aducă vreun plic în ascuns — mi-au împărtăşit ceva din conținutul acestor scrisori în timp ce vorbeau cu mine. (Am observat că Dumnezeu le-a răsplătit grija de a nu încălca regulamentele închisorii. Nici unul din prietenii mei creştini nu le-a încălcat vreodată. Când nu aveam voie să primesc scrisori, pe la începutul anului, Luciile nu a încercat niciodată să treacă peste acest lucru, deşi unele prizoniere credeau că eram proastă că nu încercam să o conving să încalce regulamentul. Totuşi a reuşit să culeagă destule informații despre mine din surse oficiale şi de la ambasadă ca să-i scrie mamei şi s-o țină la curent cu toate, pentru că mie nu-mi era îngăduit să-i scriu).

Am primit o scrisoare care trecuse prin biroul cenzorului. Era oficială, din Vatican. Era din partea Papei, în care spunea că îi fusese adus la cunoştință faptul că fusesem închisă şi că mă va pomeni în slujba sa.

Eram copleşită de bunătatea pe care mi-o arătau oamenii. Cineva îmi trimitea în mod regulat romanele lui Morris West, care mi-au plăcut foarte mult. Niciodată nu am aflat cine mi le-a trimis — plicurile erau de cele mai multe ori separate de scrisori în biroul cenzorului şi apoi se pierdeau. Primeam din când în când conserve de la Jacksons of Piccadilly, magazin de primă clasă din Londra, din partea altui prieten, a cărui identitate nu am descoperit-o niciodată. în acest caz, am scris firmei Jacksons pentru a-mi exprima recunoştința, dar ei mi-au scris că nu ştiu cine le-a comandat şi nu puteau să afle fără factură. Aşa că aceste conserve, ca şi multe alte cadouri pe care le-am primt, au rămas un mister. întotdeauna le scriam oamenilor pentru a le mulțumi pentru orice cadou care sosea cu numele şi adresa expeditorului, dar probabil că mulți alți oameni binevoitori s-au întrebat dacă am primit vreodată cadourile trimise de ei.

Au fost multe încurajări, dar eram îngrijorată pentru mama. Probabil că găsea această nesiguranță greu de suportat. Când i-am scris, am încercat s-o încurajez să gândească la fel ca mine.

„Nu asculta zvonurile mamă. Nu le băga în seamă. Oamenii de aici nici nu ştiu ce se întâmplă şi de multe ori nici nu ştiu cum se rezolvă astfel de cereri... Putem doar să ne rugăm, mamă. E tot ce putem face. Oricum, situația este în mâinile Lui..."

Domnul Lyman mi-a dat informațiile pe care le ştia.

— 5 Decembrie e ziua de naştere a regelui. Asta-i ziua cea mare. Atunci vom auzi. Acum ține-te bine, Rita. Am completat toate formalitățile pentru cerere. Am auzit alaltăieri că avem şanse mari să reuşim.

— Totdeauna e aşa. Numai aluzii şi posibilități, nimic sigur, niciodată. Domnul Lyman mă privi cu înțelegere printre gratii.

— Ştiu, dragă! Trebuie să fie foarte greu pentru tine să nu ştii ceva sigur.

Ei bine, imediat ce vom auzi ceva, o veste cât de mică...

— Nu te îngrijora, l-am asigurat. Nu-mi pun speranțe în nimic, promit. El încercă să mă înveselească.

— Vom sărbători când o să ieşi de aici. Vom...

I-am răspuns scurt:

— Termină cu asta! Părea jignit. M-am scuzat.

— Îmi pare rău, dar nu ştiu dacă sau când voi fi eliberată. Poate trebuie să mai stau aici încă optsprezece ani. Nu mai vorbi de eliberare. îmi dau toate silințele să nu-mi fac nici o speranță.

Nu-mi prea venea să mă rog. îi vorbeam lui Dumnezeu despre viitor şi încercam să vorbesc de un viitor în Lard Yao, dar îmi apărea tot timpul posibilitatea eliberării. Speranțele se micşorau, creşteau, apoi iar se micşorau. Deşi refuzam să-mi pun vreo speranță, nu mă puteam abține să nu prind orice zvon şi să mă întreb ce se află în spatele lui.

O chinezoaică, Su, se împrietenise cu mine şi mă proteja foarte mult. îmi înțelegea confuzia şi m-a ajutat să trec prin câteva perioade grele. Adunările de rugăciune au continuat. Marry şi Linda se rugau cu ardoare pentru eliberarea mea. Am învățat multe despre a ne purta una alteia poverile. Am văzut că dacă şi altele îmi purtau povara îngrijorărilor mele, puteam să stau cu Mary să mă rog şi să vorbesc despre copiii ei. Hannah, cu tot pesimismul ei înnăscut, a încercat să-mi inspire curaj. Majoritatea prizonierelor au încercat să nu-mi provoace prea mari speranțe.

Domnul Coleshill, consulul britanic, a venit să mă vadă într-o zi de noiembrie. Era tare deprimat.

— Nu sunt deloc sigur că lucrurile merg bine, spuse el. Bangkok-ul e plin de ziarişti din Occident. Aşteaptă ziua de naştere a regelui. Asta ar putea fi o piedică pentru tine.

— Cum?

— Este exact genul de publicitate pe care guvernul ar vrea să o evite. Ar putea micşora şansele unui amnistițiu.

Era de înțeles. Domnul Coleshill spusese prea multe despre asta, dar mi-am dat seama că în cazul unei campanii internaționale de eliberare a unei traficante de droguri condamnate, presa occidentală mi-ar putea nimici şansele prin ceea ce scria. Domnul Coleshill însă a refuzat să confirme acest lucru. Am fost impresionată de modul în care mă informa: îmi dădea informații relevante pentru mine, dar evita să discute implicațiile lor. Am încercat să-mi iau gândul de la orice s-ar fi putut întâmpla pe data de 5 decembrie.

Când 5 decembrie a venit şi a trecut fără să se întâmple ceva în privința mea, am dezarmat. Domnul Coleshill mi-a spus că cererea încă exista.

— Trebuie să auzim ceva cât de curând...

Ceva se schimbase în mine. 5 decembrie fusese ziua când am fost sigură că Dumnezeu va face ceva deosebit. Fie mă va lăsa să merg acasă, fie îmi va da puterea lăuntrică să mă bucur de timpul pe care mai trebuia să-l petrec în închisoare. Mă aşteptasem să se întâmple lucruri minunate. Aşteptasem cu nerăbdare ca cel puţin îndoielile şi temerile mele să piară şi inima să mi se umple de o resemnare liniştită. Aşa se întâmplase şi în vieţile marilor creştini despre care citisem. De ce nu mi se întâmplase şi mie aşa? *O, Doamne,* m-am rugat, *ce se întâmplă!*

Crăciunul a fost umbrit, dominat de obsesia mea cu privire la eliberare. Nu am mâncat. Su a încercat să mă facă să mănânc, dar am refuzat. Am început să caut scuze să nu mă mai rog cu fetele. Şi mai rău decât toate, nu m-am mai rugat nici eu.

Există un simptom al prizonierilor numit „febra porţii". Auzisem de el; acum ştiam exact ce înseamnă. M-am pomenit că mă gândesc ore întregi numai la poartă. Mi-am deschis Biblia, dar am văzut doar cuvinte moarte. Am încercat să mă rog şi când L-am chemat pe Dumnezeu, în faţa ochilor aveam doar poarta de fier şi drumul prăfuit de dincolo de ea. Nici măcar nu mă mai gândeam la familie sau acasă. Acea poartă îmi domina gândurile atât în timpul zilei, cât şi în timpul nopţii, poarta simbolizând tot ce era Lard Yao şi tot ceea ce mă împiedica să merg spre libertate.

A fost o criză spirituală catastrofală. M-am plâns lui Jack şi Gladys.

— Nu pot să mai gândesc, să citesc din Biblie, să mă rog, nu mai pot face *nimic,* rosteam printre suspine. Ştiu că nu e în ordine. Ştiu că Dumnezeu este suveran. Pur şi simplu nu pot să mă abţin, nu-mi pot scoate poarta aceea din cap. Şi nu mă îngrijorez atâta pentru această nesiguranţă, cât pentru faptul că nu pot să-I vorbesc lui Dumnezeu despre aceasta.

Gladys mi-a spus ceva care mi-a mers până la inimă.

— Rita, nu ştiu de ce spun asta — cred că Domnul o spune prin mine. Rita, acesta e ultimul obstacol. Trebuie să te laşi complet în mâna Lui. In rugăciune, în inimă, trebuie să laşi să treacă această febră.

Vocea ei avea o autoritate nevăzută. Nimeni nu ştia încă rezultatul apelului meu făcut la rege, dar am auzit cuvintele ei de asigurare şi le-am crezut. Nu ştiam care e „ultimul obstacol", dar ştiam că Dumnezeu mi-a vorbit prin Gladys.

— Voi încerca, am promis.

Vocea îmi tremura. în mintea mea mai stăruiau tot felul de îndoieli şi întrebări, asemenea unor tăciuni într-un foc ce se stinge. în noaptea aceea am vorbit cu Dumnezeu. La început am plâns atât de mult încât abia puteam vorbi, dar m-am calmat şi I-am spus totul. Apoi mi-am amintit de amărăciunea şi

resentimentele care erau încă nerezolvate. M-am gândit la directoarea închisorii, simbolul autorității din penitenciar. O iertasem eu cu adevărat? Mai mult, îi cerusem eu lui Dumnezeu să-mi ierte atitudinea față de ea? Am luat fiecare problemă separat şi, în timp ce îi vorbeam, eram conştientă că Dumnezeu îmi arăta tot mai multe lucruri care trebuiau rezolvate şi pentru care trebuia să mă rog. Când în cele din urmă am adormit epuizată, am simțit cum mi s-a luat o piatră de pe inimă. Când m-am sculat în dimineața următoare, febra porții trecuse şi în locul ei venise pacea pe care nu o mai experimentasem de multe săptămâni.

Am început să muncesc pe brânci, să învăț limba thailandeză. Conducerea închisorii le acorda prizonierilor străini zile libere o dată pe săptămână dacă voiau să învețe limba. Mersesem şi eu din când în când, mai mult să scap de muncă, decât pentru altceva. Prinsesem ceva cunoştințe de thailandeză de la colegele mele de muncă. Dar acum m-am apucat să învăț cu entuziasm şi în fiecare săptămână câteva din noi se adunau în biblioteca închisorii să învețe.

În timpul unei astfel de lecții de studiu, uşa bibliotecii s-a deschis şi au intrat două femei. Una era Gladys Martin, cealaltă o americancă. Când Gladys m-a văzut, ne-a făcut cunoştință.

— Ea e Kathryn Grant.

Am simpatizat-o de la prima vedere. Era misionară şi tocmai se întorcea dintr-o vizită în Japonia. Am început să vorbim şi au fost antrenate în discuție chiar şi celelalte fete. Nu ne puteam da seama cum ajunseseră aceste vizitatoare înăuntru. Nu era ziua în care ne vizitau de obicei misionarii. Ele au cerut permisiunea şi aceasta pur şi simplu le-a fost acceptată.

— Ne-am rugat mult pentru tine în America, zise Kathryn. Atât de mulți oameni au încercat să obțină permisiunea de a intra să te vadă, încât nu am crezut că vom izbuti să intrăm. însă pe mine şi pe Gladys ne-au lăsat.

— De unde ați ştiut de mine? am întrebat.

— De la Prison Fellowship, spuse ea.

Am recunoscut îndată acest nume. Era grupul inițiat de Chuck Colson, fostul condamnat în afacerea Watergate, care corespondа cu mine. îi dăduse lui Kathryn o copie din *„Sentința pe viață",* autobiografia lui, ca să mi-o dăruiască.

— Chuck ştia că o să fac un popas în Thailanda când mă voi întoarce din Japonia. „Ai grijă să treci pe la Rita!", a spus el. Şi, iată-mă!

Eram emoționată. Dumnezeu deschidea porțile închisorii, nu să mă lase pe mine să ies, ci să-i lase pe creştini să intre. *Nu trebuie să merg afară să-L întâlnesc,* mi-am adus aminte cu mulțumire. *El este aici înăuntru cu mine!*

Kathryn vorbea despre Prison Fellowship, de activitatea pe care o desfăşura şi despre planurile de viitor ale organizației. Era minunat să vezi în detaliu cum

Dumnezeu ajungea la prizonierii din toată lumea. De când devenisem creştină, mă interesau mult închisorile şi iată că acum Dumnezeu îmi arăta într-un mod vizibil că se ocupa de această problemă.

Când ne-am despărțit, ne-am rugat împreună. A fost un moment sobru. Kathryn lăsa aici pe cineva care mai avea de executat optsprezece ani de închisoare; eu îmi luam rămas bun de la cineva pe care o îndrăgisem de la prima vedere.

Amândouă aveam lacrimi; nu lacrimi de deznădejde, dar totuşi lacrimi, pentru că închisoarea este un loc al separării.

Viața în închisoare îşi urma cursul normal. Adesea prizonierele ziceau:

— Nu ai nici o şansă să fii eliberată!

Dar acum aceste gânduri nu mă mai descurajau.

— Nightingale la poartă!

Apelul acesta familiar a răsunat în toată închisoarea. Trecuseră cam două săptămâni de la vizita lui Kathryn, dar nu era ziua mea de vizită. Am fost dusă în camera ambasadorilor. Domnul Coleshill, consulul, era acolo. Am simțit un nod în stomac. Fusese numai ieri să mă vadă. Cu siguranță avea veşti rele dacă venise să mă vadă aşa de curând. Iată. Mama, e...

— E ceva in neregula, am spus eu spei

El clătină din cap si zâmbi. i, ia loc!

— Totul e bine si frumos, spuse el. Ha

i gratiile, solide şi de neclintit. M-am aşezat în fata lui. Intre noi erai „, esfacu degetele.

Domnul Coleshill îsi întinse mana si-si d, rbi, Rita!

— Tine-mi degetele cât timp îti voi voi jar nu aveam despre ce-i vorba. L-am prins de mâini printre gratii. Hat :iarului Bangkok Post, spuse el.

— Lasa-ma sa-ti citesc prima pagina a;. irea grațierii mele. Am izbucnit I-am strâns degetele, iar el mi-a citit st,

Iul, un cuvânt îmi atrase atenția în lacrimi. Citi mai departe. Din tot articol t, era o grațiere unica. Acesta-i

— „unic". Conform ziarului Bangkok Posi.

fost posibil tara El. Dumnezeu, m-am gândit imediat. Nu ar 1 se ziarul jos. Domnul Coleshill termină de citit. Pu„ a el. Nu mai ştim nimic altceva.

— Aşa a scris in ziarul de astăzi, explic;

Am încercat să aflăm ce se întâmplă.

Am simțit fizic cum mă dezumflu. Toi la el fără expresie.

— E o farsă, nu sunt serioşi, e numai o Consulul clătină din cap.

— Nu, Rita, nu-i o glumă. Ii ştii doar Este Bangkok Post, Rita, e adevărat!

Scoase o carte de vizită din portofel, jtă emoția mi s-a dus. Mă uitam glumă! pe thailandezi. Ei nu glumesc, dându-mi-o printre gratii.

— Am cerut să mi se dea informații cât mai curând posibil. Nu se poate-i numărul de telefon la care tre-te însă. Ai grijă. Când vei fi eliberată, iată trebuie să suni.

emuram. Am început să râd în Când am ieşit in curtea închisorii, tn..

unței mele. Mi-am ridicat ochii hohote violente, ieşite din străfundurile fi

os un țipat de bucurie. Apoi am spre cerul albastru, puțin neclar, si am SCL

in timp ce radeam necontrolat, început sa fug cat ma țineau picioarele, soni, dar eu am luat-o la goana

Nu era îngăduit să fugi prin curtea închisorii a Chns. Aceasta insa ma văzuse de-a lungul curtu, spre clădirea unde lucn mea şi ne-am întâlnit la jumata-de a. A început să alerge în întâmpinarea 1

o explicație, tea drumului. Nu mai era nevoie de nici i ştiam eu! striga extaziata Chns,

— Ştiam ca o sa fu eliberata, ştiam eu,

Îmbrățişându-mă şi strângându-mă, aproape să mă zdrobească. Am plâns, am râs şi am plâns din nou.

— Maria! am spus eu. Trebuie să merg să-i spun şi Măriei. Aşa că am mers să o vedem pe Maria care era singură în camera aceea întunecată.

Fusese închisă la cererea ei. M-am sprijinit cu fața de gratii, neluând în seamă mirosul greu şi am plâns. Am strigat-o pe nume.

— Maria, Maria, mă duc de aici, sunt eliberată!

Nu se auzi nici un răspuns, nimic. Stătea liniştită, cu fața întoarsă, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Şi aşa m-am despărțit de Maria. Parcă toate lucrurile minunate, citirea Bibliei, rugăciunile, miracolul pe care îl văzusem eu şi Valerie, îmbunătățirea stării ei după prima internare, toate acestea parcă nici nu se întâmplaseră. Nu mă îndoiam de Dumnezeu, dar nu înțelegeam ce face El atunci.

— Maria! Dar din nou nu răspunse nimic.

Chris mă luă încetişor de braț şi mă duse de acolo. Am mers să le spunem celorlalte fete. Dar ele ştiau deja. Majoritatea erau emoționate. Una sau două nu s-au uitat în ochii mei. Era prea mult pentru ele. Ştiam ce simțeau. Şi eu simțeam la fel când altele erau eliberate.

Thailandeza care avusese grijă de mine izbucni în lacrimi şi mă îmbrățişa.

O fată căreia îi plătisem adesea să stea la coadă la apă caldă pentru mine mă îmbrăţişa şi ea. Am început să vorbim toate odată, iar zgomotul a crescut.

Dintr-odată fetele şi-au făcut semn una alteia să tacă. Apăruse directoarea. Se uită la noi încruntată, având buzele strânse. Când se uită la mine am privit în jos, dar nu m-am putut abţine să nu râd. Merse mai departe fără să spună nimic.

Eram curioasă să aflu detalii. Când aveam să ies? Ce se va întâmpla? Unde voi merge? Domnul Lyman încercase să-mi spună cum se procedează în cazul eliberării, dar întotdeauna îi închisesem gura pentru că nu voiam să-mi fac nici o speranţă. Dar acum era altceva. Totul era oficial confirmat. Am mers la biroul directoarei.

Reprezentanta directoarei era acolo. Cu toate că fierbeam de emoţie, m-am stăpânit şi am salutat-o cum se cuvenea. încercând în zadar să par indiferentă, am făcut o remarcă.

— Am obţinut o graţiere. Am să ies din închisoare!

— Ce?

— Am o graţiere din partea regelui. Am să ies din închisoare. Când o să plec? Pe ce dată e fixată plecarea?

Aceasta râse.

— Nu, nu. Nu ai nici o graţiere. Nu ai şanse! Nu vei fi eliberată. Ai douăzeci de ani!

— Dar am graţiere, am fost graţiată! am insistat eu. A scris în ziar!

— Nu, nu, nu! Nu ai obţinut nici o graţiere, repetă ea. Nu Nightingale, nici o graţiere.

— Ei bine, am spus tensionată. Dar să spunem numai aşa, să presupunem că aş fi fost graţiată şi că ar fi fost scris astăzi în ziare. Dacă ar fi aşa, când aş ieşi afară?

A mers şi s-a consultat cu colegele ei. Am auzit cum râd. Nimeni nu voia să creadă. în cele din urmă, mi-a spus făcându-mi pe plac.

— Nu înainte de sfârşitul săptămânii. Imposibil. Acte... Era miercuri. Am aprobat fericită din cap.

— Foarte bine! Foarte bine! îmi convine, chiar îmi convine! Numai voiam să ştiu!

Apoi pofta de mâncare mi-a dispărut din nou. La cină Su stătea lângă mine să-mi dea delicatese, mâncare de peşte, dar nu am putut mânca.

Noaptea aceea am petrecut-o povestind cu alte fete. Mintea îmi sărea de la o emoţie la alta. Jenny, condamnată la treizeci de ani, şedea ţinân-du-mă de mână.

— Jenny...

— Nu trebuie să spui nimic. Sunt foarte fericită pentru tine. Faţa ei

contrazicea spusele ei.

— Tu ieşi acum de aici. Şi eu sunt aici, sunt tot aici...

Ştiam că era fericită pentru mine, dar inima mea era îndurerată pentru tristețea ei. îmi era teamă pentru ea şi toți pe care îi lăsam aici. Am stat toată noaptea şi i-am ținut tot timpul mâinile lui Jenny în ale mele.

— Nu ştiu cum va fi afară, i-am spus. Mi-e teamă. Nu ştiu unde voi mai avea necazuri, în Thailanda sau chiar în Anglia. Dar dacă pot să te ajut cumva, Jenny...

Dădu meditativ din cap.

— Ție ți-a păsat de oameni, Rita. Tu ai fost printre puținele care au făcut lucrul acesta. Şi de aceea tu ieşi acum din închisoare.

În felul ei, recunoştea providența lui Dumnezeu. în nici un caz nu aş spune că grațierea mea a fost „răsplata" lui Dumnezeu pentru ceva. Biblia spune să nu ne uităm la răsplăți şi sunt mulți alți creştini care îl servesc cu credincioşie în situații foarte dificile din care El nu i-a izbăvit. Dar Jenny recunoştea că Dumnezeu era implicat într-o mare măsură în eliberarea mea.

A doua zi am mers cu Chris la spitalul închisorii ca să aranjez să transfer pe numele ei o rezervă de pilule contra durerilor de cap pe care le aveam, pe numele ei. După aceea am stat pe treptele infirmeriei.

— Ia gândeşte-te! exclamă Chris. în curând vei fi în avion!

Mi-am sprijinit fața în mâini. Dintr-o dată mi s-a părut totul prea greu de îndurat.

— Te rog, mai bine nu, Chris, am implorat-o eu. Nu pot să-mi imaginez. Mintea mea nu poate merge mai departe de aceste ziduri.

Am mers şi mi-am împachetat câteva lucruri. Am hotărât să las restul cărților mele la biblioteca închisorii. Mi-am păstrat doar Biblia şi alte câteva lucruri. Voiam să dau pătura mea unei thailandeze mai în vârstă pe care o cunoscusem; era o pătură scumpă din Europa. Nu mai văzuse aşa ceva. Cam atâtea lucruri mi-am aranjat atunci. Credeam că am timp până la sfârşitul săptămânii. Nu m-am dus la lucru în acea zi şi nu am mâncat nimic.

M-am întâlnit cu grupul de rugăciune, neştiind că era pentru ultima dată. Fetele m-au întrebat:

— Ce ne vom face acum că pleci?

— Trebuie să mențineți grupul, am răspuns eu. Trebuia să fi sugerat acest lucru de luni de zile şi nu am făcut-o. Acum că a început, nu trebuie să vă opriți. Cel mai bun lucru pe care îl puteți face pentru mine este să continuați să vă rugați. Nu contează că plec. Contează să vă rugați împreună ca şi creştine. Nu trebuie să vă rugați cu voce tare dacă nu vreți.

Mi-am auzit numele la difuzor:

— Nightingale la biroul directoarei, anunță vocea.

Am băgat de seamă că genunchii nu mă mai ascultau. Nu puteam să stau în picioare.

— Doamne, m-am rugat nebuneşte, Te rog, ajută-mă să ajung acolo.

Viitorul necunoscut pe care refuzasem cu atâta succes să mi-l închipui, cu saluturile de despărțire şi cu împachetarea lucrurilor, iată că venise pe neaşteptate peste mine. Am reuşit cumva sa ajung la birou.

Pe drum, o prizonieră mi-a spus:

— Spune-i, Rita! Spune-i tot ce gândeşti despre ea. Poți să i le pui în față acum. Oricum pleci!

M-au cuprins tot felul de sentimente. Vechile resentjmente au ieşit din nou la suprafață. „Doamne, ține-mă bine", m-am rugat. Dar nu m-am putut abține. Mi-am amintit de fiecare moment când am ținut supărare față de ea, mânia de care fusese cuprinsă cu ocazia vizitei mamei, de interdicția de a fi vizitată şi de multe altele. Urma să părăsesc închisoarea, în curând nu va mai avea nici un drept asupra mea. *Oare să-i spun acum şi eu ce mi-a făcut? Nu* am primit nici un răspuns, nici nu aşteptam măcar. Eram hotărâtă să am ultimul cuvânt.

Directoarea mă aştepta cu câteva femei din conducerea închisorii. Acestea erau intimidate; într-adevăr era foarte mânioasă. Când am intrat, m-a privit duşmănos. Rita Nightingale, cea mai indisciplinată prizonieră din Lard Yao, cea care niciodată nu avea să fie eliberată înainte de termen sau grațiată, era liberă acum.

În momentele de rebeliune extremă, îmi exprimasem duşmănia față de directoare în modul cel mai agresiv. Când refuza să-mi vorbească în engleză, eu refuzam să-i vorbesc în thailandeză. A-i vorbi directoarei în engleză a devenit un simbol al poziției mele antiautoritare. De asemenea refuzam să-i dau respectul cuvenit în închisoare. Nu voiam să fac acea plecăciune plină de respect şi să-mi împreunez mâinile în stilul tradițional thailandez. în timp ce majoritate prizonierelor, din pricina rangului ei, se puneau pe genunchi când intrau în încăperea unde era ea, eu îmi făcusem un obicei din a mă înălța cu încă vreo câțiva centimetri.

De când vorbisem cu Jack şi Gladys despre acest lucru, am început să fac eforturi să mă conformez. Directoarea întruchipa atât de mult închisoarea şi autoritatea care mă întemnițase încât mă luptam mereu cu resentimentele mele. Nici o problemă nu o mai pusesem atât de des în fața lui Dumnezeu. Când am intrat în biroul ei, n-am mai putut-o privi ca pe o ființă umană. Am fost cuprinsă deodată de un val al vechii amărăciuni.

Mi-am deschis gura, hotărâtă să profit la maximum de posibilitatea ce o aveam de a spune toate lucrurile pe care nu le putusem zice trei ani.

Înainte de a putea scoate un cuvânt, o pace nemaiîntâlnită coborî peste mine. în acea noapte nu dormisem şi de câteva ore eram într-o stare nervoasă, agitată, şi făcusem atâtea lucruri deodată. Pe drum, până la biroul directoarei, agitația mea ajunsese la culme şi eram gata să explodez de mânie. Dar acum toate dispăruseră. în locul acelei stări febrile şi de nervozitate am simțit o absentă a urii pentru directoare. Era mai mult decât atât. După trei ani de amărăciune, după luni de rugăciuni la care credeam că nu primisem răspuns decât în parte, ajunsesem în sfârşit să simt dragoste pentru această femeie pentru care murise Cristos. Când mi-am dat seama de acest lucru, m-am pomenit că mă plec pe genunchi înaintea ei, cu mâinile împreunate şi cu capul plecat, făcând gestul tradițional thailandez de respect față de un superior.

— Da, doamna directoare?

Nici nu am observat că vorbesc în thailandeză şi că ea a răspuns în engleză. îmi flutură o hârtie prin fața ochilor. Privirea ei de gheață nu putea să-i ascundă mânia.

— Ştii ce-i asta?

Nu am putut să-i răspund.

— Este o grațiere din partea Majestății Sale. Semnează acest document. A trebuit să semnez în mai multe locuri. Nu ştiam ce semnez. Ea tremura, încă simțeam acea pace extraordinară. Apoi făcu mânioasă un gest.

— Acum ia-ți lucrurile şi pleacă.

Am fugit spre dormitor. Câteva femei-gardian încercau deja să-mi împacheteze ceva lucruri pentru mine. Erau săritoare, dar puneau lucruri ca borcane de cafea şi vase de plastic, pe care nu aveam de gând să le iau.

— Lăsați-mă pe mine să fac asta, lăsați-mă pe mine, am protestat şi am pus şi eu câteva lucruri — scrisori, ceva haine şi altele. Le-am înghesuit într-o geantă de voiaj. A apărut directoarea; a stat şi m-a privit.

— Rapid! Rapid!

Departe de mine gândul să mă supăr. Era ca un vis în care eram dusă mai departe.

Când am apărut în uşa clădirii cu bagajele gata de plecare, toți cei pe care ajunsesem să-i iubesc stăteau la picioarele treptelor — Jenny, Chris, Su şi ceilalți. Prizonierele thailandeze stăteau puțin mai departe pentru că directoarea le urmărea din priviri. Le-am îmbrățişat pe fiecare din prietenele mele, una după alta. Simțeam că mi se rupe inima că le las acolo. Cel mai mult timp am îmbrățişat-o pe Jenny. Ea avea pedeapsa cea mai grea şi asta a făcut ca numeroasele neînțelegeri pe care le-am avut să pară fără importanță.

Directoarea mă împinse spre ieşire. Eu zâmbeam biruitoare. La capătul şirului stătea Hannah. Eram în relații proaste de câteva luni, de când am avut

discuția asupra publicității care mi se făcea în ziare. M-am blocat, neştiind ce să-i spun acum la plecare.

Acum mă saluta. I-am auzit cuvintele de adio, dar nu am putut să-i răspund. Era prea legată de Lard Yao. Hannah fusese o femeie pe care te puteai baza dacă voiai să-i ceri o favoare directoarei. Ea cunoştea sistemul şi îl pusese în slujba ei. Văzând-o stând acolo, mi-am dat seama că în multe privințe ea era închisoarea. Viața ei era închisoarea.

Simțeam milă... dispreț... un amestec de emoții contradictorii. M-am uitat în ochii ei, dar nu am putut să citesc ce am văzut acolo. în cele din urmă, nici nu am mai încercat să-i spun ceva. Am lăsat-o pe Hannah fără să-i spun nimic, trecând liniştită pe lângă cuvintele ei de adio.

Mi s-a părut o veşnicie până am ajuns la porțile închisorii. Una din femeile-gardian îmi ducea geanta. Când am trecut pe lângă una din clădiri, Mary şi Linda au strigat de acolo.

— Hei! Minunat! Noroc, Rita! Directoarea se uită mânioasă în jur.

— Cine face zgomotul ăsta? Linişte! Tăceți odată!

Pe când treceam pe lângă fabrică, s-au auzit urale din partea prizonierelor thailandeze.

Eram la poartă. Venise şi momentul la care visasem de aproape trei ani. Am păşit prin mica deschizătură a porții. Stăteam pe drumul prăfuit, în tot acest timp cât am parcurs lungul drum de la treptele dormitorului până în afara închisorii nu-mi întorsesem capul nici măcar odată.

Am fost pusă într-un microbuz cu două temnicere mai tinere. Până nu demult, maşina fusese folosită să ducă femeile pentru a fi executate. Directoarea s-a uitat la mine până am intrat. Lângă ea stătea singura femeie din conducerea închisorii care se purtase într-adevăr frumos cu mine. Plângând, am deschis geamul microbuzului.

— Acum ies de aici, am spus eu printre suspine, am stat aproape trei ani. Şi dumneavoastră ați fost singura care ați fost bună cu mine...

În microbuz mi-am dat seama că purtam încă perechea de cercei pe care intenționasem să i-o dau lui Jenny. I-am dat-o uneia din păzitoarele tinere şi am rugat-o să i-o dea mai târziu lui Jenny. Directoarea îşi întinse capul spre cabina şoferului.

— Grăbeşte-te! Grăbeşte-te! Motorul porni. Am demarat.

Timp de vreo cincisprezece minute am mers printr-un trafic intens. Apoi microbuzul opri pe marginea şoselei.

— Coboară, a spus una dintre cele ce mă păzeau. M-am dat jos. Temnicera a aruncat geanta după mine.

— La revedere! Să ne scrii!

M-am uitat la maşina care se îndepărta în direcția din care venisem. Nu ştiam ce se întâmplă. Nu-mi imaginasem că va fi aşa, că voi fi basculată pe marginea drumului. Prea fericită pentru a-mi fi teamă, dar şi foarte confuză, am început să mă rog: „Doamne, Te rog ajută-mă". Mi-am luat geanta şi am început să merg. Imediat, am dat de o secție mică de poliție. Am păşit înăuntru. Acolo era un polițist.

— Bună, am spus eu, sunt Rita Nightingale. Pot să folosesc telefonul dumneavoastră?

24 Acasa

„Sunt Rita Nightingale, şi am fost născută din nou."

Interviu cu David Allin, Lancashire Evening Telegraph, 24 ianuarie 1980

Xolițiştii erau foarte prietenoşi.

— Hei, ia te uită! au spus ei glumind. O străină atât de drăguță şi vorbeşte thailandeză. Vrei o Cola sau ceva de mâncare?

— Vreau să dau un telefon, am insistat eu.

— Da, sigur, au spus, şi mi-au arătat telefonul.

Țineam strâns cartea de vizită a domnului Coleshill. Am format numărul. Telefonul suna ocupat şi eu formam numărul neîncetat, când unul din polițişti mă bătu pe umăr.

— Tu eşti Rita? întrebă şi arătă spre un alt telefon.

— Pentru tine, spuse el laconic. Era domnul Puttri.

— Rita? Ascultă-mă acum! Stai acolo unde eşti! Nu părăsi secția de poliție! Nu pleca nicăieri până nu venim să te luăm. Ni s-a spus că ai fost adusă acolo. Pornim acum.

Am pus receptorul în furcă. Cineva mi-a dat o Cola şi m-am făcut comodă. Polițiştii glumeau cu mine.

— Măi, ce fată drăguță şi vorbeşte thailandeză!

— Da, am răspuns veselă. Nici dumneavoastră nu arătați rău.

Am făcut haz vreo câteva minute. Mă simțeam degajată şi fericită.

Apoi s-a auzit un strigăt din stradă. Am ieşit în uşă şi am privit. Afară era domnul Coleshill, consulul. Mă îmbrățişa şi am vorbit fără încetare câteva minute.

Îi sunt atât de recunoscătoare! A lucrat întotdeauna cinstit cu cazul meu şi de fiecare dată când a trebuit să fiu ajutată, am obținut sprijinul din partea aceloraşi persoane care-l ajutau şi pe el când avea probleme. Dar grija şi sprijinul pe care mi le-a acordat şi modul în care m-a protejat în timpul acestor prime zile de libertate au depăşit cu mult obligațiile profesionale. în fotografiile ziarelor de atunci puteai aproape întotdeauna să-l vezi, nu în centrul atenției, dar mereu

unde trebuia.

După aceea a sosit şi domnul Puttri. Sărmanul domn Puttri muncise atât de mult la cazul meu şi îi fusesem recunoscătoare de atât de puține ori! Nu ştiu ce a făcut pentru mine, pentru că întotdeauna vorbea în thailandeză la tribunal, dar ştiu că era privit ca un avocat de înaltă clasă şi se purta foarte bine cu mine. O adusese şi pe Leonie cu el. Aceasta mi-a adus căpşuni proaspete, o adevărată delicatesă în acea perioadă în Bangkok.

Săream în sus de bucurie, foarte emoționată, lăudându-L pe Dumnezeu, nevenindu-mi să cred ce s-a întâmplat. Domnul Coleshill stătea aproape de mine, cu un aer protector ca un membru al alaiului unui derviş.

În mod oficial, trebuia să mă prezint la Biroul de Imigrație, dar domnul Coleshill a insistat să-mi fie îngăduit mai întâi să merg la Ambasadă. Când am intrat pe uşă, am dat de o lume pe care o uitasem. Tapet... covoare.. . scaune... Oamenii mă salutau amabil în timp ce mă uitam uimită la toate aceste lucruri.

Domnul Coleshill îmi trase conspirativ cu ochiul.

— Acum, se lumină el la față, am pentru tine ceva deosebit ce-ți va place. Am coborât nişte scări, am mers pe un coridor şi a deschis o uşă.

— Stai aici cât vrei, spuse el.

Era o baie. Avea o toaletă în stil european, gresie şi tapet roz, precum şi o oglindă. Probabil că personalul ambasadei s-a întrebat de unde a venit țipătul nebunesc de bucurie pe care l-am scos când am năvălit în baie. M-am bucurat de opulența băii vestice, cel puțin cincisprezece minute, trăgând apa, învârtind robinetele şi uitându-mă în oglindă. Parcă nu-mi venea să cred!

Apoi domnul Coleshill m-a luat, spălată şi sclipind de curățenie, la Biroul de Imigrație. Când am ajuns acolo, o mulțime de reporteri din țări diferite ne-a ieşit înainte cu camere de luat vederi şi aparate de înregistrat. Domnul Coleshill dădu din umeri.

— Te vom scoate noi cumva de aici, promise el.

Am început să ne facem loc printre ei. Nu eram agitată deloc şi trecerea prin mulțime a fost lejeră. L-am văzut şi pe bunul domn Lyman stând acolo. Mai târziu, am aflat că mă aşteptase acolo de când plecasem de la secția de poliție.

În tot acest timp, de când îl cunoşteam, privirea îi slăbise. Acum se uita cu nelinişte în direcția mea. I-am sărit în brațe, l-am îmbrățişat şi l-am sărutat. M-a apucat de umeri şi a râs împreună cu mine.

— Am făcut-o, dragă! *Ştiam* că vom reuşi! Ştiam eu! M-a luat în brațe şi am strigat plini de bucurie.

Se întuneca şi am fost condusă la birouri. L-am luat de mână pe domnul Lyman şi l-am mai ținut o clipă.

— Înainte de a pleca, o să fac tot posibilul să vă mai văd o dată, i-am

promis eu.

Albert Lyman fusese avocatul meu de la bun început. El îmi suportase toată mânia şi amărăciunea. Aproape trei ani se luptase ca un erou pentru cazul meu şi în aproape tot acest timp eu nu-l sprijinisem deloc. Lui şi firmei sale îi datorez mai mult decât aş putea spune şi eram bucuroasă să-l văd acolo.

La Imigrări, domnul Coleshill m-a întrebat:

— Rita, acum te simți în stare să dai un interviu?

— Sigur, am spus fericită. Eram încă în al nouălea cer.

— Dar fii tare atentă, mă sfătui el. Nu te lăsa ispitită să spui lucruri de care să-ți pară rău!

Nu-mi mai amintesc nimic din ce am spus. Tot ce îmi aduc aminte este doar că, zăpăcită cum eram, cel mai greu lucru mi s-a părut să construiesc frazele în limba engleză. Trăiam de multă vreme printre thailandezi. Accentul meu era acum foarte ciudat.

— Credeam că sunteți englezoaică, remarcă un reporter.

Cineva m-a întrebat cui mi-ar place să mulțumesc. Era dificil să răspund la această întrebare, în starea în care eram. Dar am încercat să-i pomenesc pe toți. Am sfârşit prin a tot repeta.

— Vreau să-i mulțumesc lui Dumnezeu... Vreau să-I mulțumesc Lui pentru tot ce a făcut în viața mea. Vreau să mulțumesc tuturor creştinilor care s-au rugat pentru mine.

L-am văzut pe domnul Puttri privindu-mă îngrijorat. Mi-am amintit chiar la timp.

— Şi vreau să-i mulțumesc regelui că m-a grațiat.

Îi eram într-adevăr recunoscătoare Majestății Sale şi încă îi sunt. Sunt conştientă că deşi calendarul regal thailandez include amnistii pentru delicte mai mici, actul de clemență care mi-a fost arătat mie, găsită vinovată de trafic de droguri, a riscat o critică internațională la fel de vehementă ca şi cea care a urmat arestării mele.

Fie că a intervenit personal în favoarea mea, fie că era o decizie luată la nivel ministerial, îi rămân profund îndatorată Majestății Sale, regele Bhumibol. Totuşi, în acel moment eram atât de mişcată de bunătatea lui Dumnezeu față de mine încât răspunsul pe care l-am dat în ultimul moment părea oarecum părtinitor.

Domnul Puttri şi domnul Coleshill m-au însoțit la Imigrări. M-au dus în acelaşi birou în care fusesem arestată. Erau acolo şi câțiva polițişti, dar nu am mai văzut mitraliere, ci doar arme mici purtate la umăr, cum aveau toți polițiştii thailandezi.

Mai târziu s-a pus serios problema cazării mele în acea noapte. Am înțeles,

din ce i s-a spus domnului Coleshill în thailandeză, că nu mi se va permite să dorm în Ambasadă. Nu m-am supărat. O altă fată care fusese eliberată doar cu câteva zile înainte de la Lard Yao era reținută la Imigrări până când mai trebuiau rezolvate câteva lucruri.

— Lăsați-mă înăuntru cu Rosemary, l-am asigurat pe domnul Coleshill. Nu m-ar deranja dacă aş dormi în celulă.

Aşa că, până la urmă am ajuns cu Rosemary în celula pe care am împărțit-o şi cu nişte refugiate din Cambodgia. Era destul zgomot, dar întâlnirea mea cu Rosemary a fost şi mai zgomotoasă.

— Nu-mi venea să-mi cred ochilor când am văzut ce scrie în ziare! strigă ea cu voce puternică.

Domnul Coleshill avea voie să vină la mine în celulă.

— Ştiu că nu te pot lua cu mine în seara asta, spuse el, dar pot să-ți aduc să mănânci ce vrei tu.

— Vreau friptură! am strigat încântată. Şi mai vreau o salată, ceva rece de băut, cartofi prăjiți...

Domnul Coleshill plecă să-mi îndeplinească dorința.

Mai târziu, un gardian m-a chemat la uşă. Spre surprinderea mea, îmi puse o geantă la picioare.

— Pentru dumneavoastră.

Am deschis-o. Deasupra era o fotografie din Daily Mail care o înfățişa pe mama şi sora mea, Ann, ridicând câte un pahar de şampanie spre cameră. Evident auziseră vestea. De asemenea, era o scrisoare de la mama, scurtă, dar cordială. Ea menționa că Ian Smith de la „Daily" era în Bangkok şi că ea acceptase în numele meu oferta ziarului de a mă ajuta să ajung acasă. Mi-a explicat că nu eram obligată să spun nimănui nimic şi dacă nu voiam, nici măcar nu trebuia să-l întâlnesc pe domnul Smith. Nici nu am băgat în seamă detaliile. M-am uitat cu ochii mari la fotografie. Inima îmi bătea cu putere. Până atunci, în vârtejul evenimentelor, familia rămăsese departe de gândurile mele. Dar acum, uitându-mă la fotografii, ştiam că vreau să ajung acasă.

Până când a venit domnul Coleshill cu meniul, mi-am mai revenit. Rosemary şi cu mine ne-am aşezat şi am început să mâncăm şi iar să mâncăm. Am încercat să împărțirn mâncarea cu femeile refugiate, dar acestea nu au ştiut ce era şi nu au vrut să mănânce. Nu m-am putut abține să nu gust câte puțin din fiecare. Nu mai mâncasem de mult timp astfel de mâncăruri. Dar asta m-a costat mai târziu. Stomacul îmi era deranjat de câteva zile şi am fost nevoită, în mod repetat, să plec din cameră când aveam întâlnirile cele mai importante...

Înainte de a pleca, am vrut să mai fac un duş. Acesta era intim; era posibil să te speli şi fără public. Dar când am intrat, am încremenit de frică. După câteva

minute mi-am dat seama că teama se datora faptului că pentru prima dată după trei ani eram într-un loc întunecos. Nicăieri nu fusese întuneric cu adevărat în închisoare. în cele din urmă, i-am cerut lui Rosemary să stea cu mine şi să-mi țină companie în timp ce făceam duş.

În dimineața următoare au venit câțiva oameni în celulă să mă vadă, apoi am mers la birouri. Pe când coboram treptele, am văzut-o pe Gladys Martin. Am fugit una spre alta.

— O! exclamă ea. îmi pare atât de bine să te văd!

Nu-i fusese permis să mă vadă mai devreme. S-a hotărât să mă aştepte până când o să trec pe-acolo. Am petrecut foarte puțin timp cu ea. Peste câteva clipe doar, am fost dusă la Imigrări unde mi-au fost puse multe întrebări de rutină şi am fost supusă procedurilor necesare. Erau zeci de fotografi acolo şi pentru prima dată am fost iritată de faptul că am fost împinsă încoace şi încolo, fotografii întrecându-se între ei să imortalizeze evenimentele. Domnul Coleshill avea grijă să nu fiu copleşită.

— Mi s-a comunicat că ai o oră sau două la dispoziție. Poți să te odihneşti în apartamentul meu, mi-a spus. O să fie doi polițişti la uşă, dar nu te îngrijora de asta.

Pe când mergeam cu maşina prin Bangkok, mă uitam ca un copil la toate clădirile pe lângă care treceam. Pe drum am oprit la casa domnului Lyman şi am stat cu el şi soția lui vreo jumătate de oră.

— Faceți-ne o vizită acasă când veniți în Anglia.

— Nu cred că voi mai călători vreodată până acolo, spuse el cu regret, îmbătrânesc, dragă!

Ne-am luat rămas bun unul de la altul.

Din fericire, apartamentul domnului Coleshill era lipsit de fotografi. M-am spălat pe cap, bucurându-mă de ospitalitatea băii atât de luxoase. Când am ieşit, încă udă, dar şi fericită, s-a auzit o bătaie în uşă.

— Deschide tu, spuse domnul Coleshill. Am deschis. în uşă era Luciile.

De mult timp mă vizita cu atâta fidelitate, sprijinindu-mă, încurajând-o pe mama, îngrijindu-se de mine în atâtea feluri. Acum era pentru prima dată când era atât de aproape ca s-o pot atinge. Eram copleşită. Pe măsură ce îmi reveneam din cauza emoției, au sosit şi Jack şi Gladys, care au adus-o pe Margaret Cole cu ei. Apoi, rând pe rând au intrat şi ceilalți oameni care au jucat un rol în toată această poveste: domnul Lyman, Canon Taylor şi alții. A fost minunat; nu mă aşteptasem la aşa ceva. Masa a fost prilejul unei adevărate sărbători, minunată şi de mare preț.

În cele din urmă a trebuit să plec. Mi se părea că timpul trecuse atât de repede şi deja trebuia să-mi iau rămas bun de la toți. Luciile, Margaret, Jack şi

Gladys s-au rugat cu mine pentru ultima dată şi am împărtăşit cu ei speranțele şi temerile mele pentru viitor. Euforia începea să treacă pe măsură ce-mi dădeam seama că mă voi întoarce în Anglia.

— Nu cunosc nici un creştin acolo, i-am spus lui Jack şi nu ştiu nici la ce biserică să mă duc şi multe altele de felul acesta.

— Totul va fi bine, îmi răspunse el. Domnul are mâna asupra vieții tale, noi ştim asta. El o să te păzească şi o să te folosească.

Faptul că a trebuit să-mi iau la revedere de la prietenii mei şi-a pus amprenta din punct de vedere emoțional asupra mea şi aceasta s-a văzut când m-am supărat pe fotografi puțin mai târziu. După ce m-a scos din acea încurcătură, domnul Coleshill mi-a spus:

— Trebuie să hotărâm cât mai repede ce vom face, Rita! Trebuie să părăseşti Bangkok-ul astăzi. Unde ai vrea să mergi?

Cred că atunci m-a călăuzit Dumnezeu foarte clar.

— Domnule Coleshill, nu vreau nimic altceva decât să merg acasă, să fiu cu mama şi cu familia. Dar nu pot să merg direct acasă. Vreau să merg la Kuala Lumpur ca să-mi pun gândurile în ordine şi să mă odihnesc.

Doctorii care lucrează cu ostaticii şi prizonierii eliberați insistă ca cei captivi să treacă printr-o perioadă de adaptare înainte de a merge acasă. Nu cunoşteam această psihologie a ostaticilor. Dar cred că Dumnezeu mi-a dat acest gând să mă ferească de problemele emoționale care ar fi compromis venirea mea acasă.

Am mers spre aeroport în stilul cel mai caracteristic al lui James Bond, ca să evit publicitatea (lucru care însă nu a ajutat la nimic, pentru că am descoperit că pe geanta pe care o duceam şi pe care mi-o dăduse un prieten, era scris numele meu cu litere îngroşate pe care le putea vedea oricine!). Am ajuns acolo fără nici o agitație. Totuşi, când am ieşit din lift, Ian Smith de la „Daily Mail" şi un fotograf aşteptau să intre în lift.

— Ea e! au exclamat.

Astfel „Daily Mail" a făcut o fotografie senzațională. Am călătorit cu clasa întâi până la Kuala Lumpur. Când am păşit din avion, am văzut grupuri de europeni ce aşteptau zborurile lor. Am înghețat.

— Ce se întâmplă? a întrebat domnul Coleshill.

— Oamenii aceştia! am spus eu. Sunt atât de mari...

Mă obişnuisem cu orientalii, care de regulă sunt mult mai scunzi decât vestici.

Domnul Coleshill, care stătea la Ambasadă, m-a lăsat la un hotel dându-mi instrucțiuni clare, să nu deschid nimănui decât lui şi să nu vorbesc cu nimeni la telefon. Am agățat de uşă obişnuitul „Nu deranjați!", am încuiat şi m-am aşezat

pe pat.

Imediat, m-a cuprins o teamă de nedescris. Nu puteam s-o stăpânesc; am îngenuncheat şi m-am rugat. *Doamne, ce e cu sentimentul acesta? Ce se întâmplă?*

Apoi am realizat ce era. Eram singură.

De aproape trei ani nu mai ştiam ce este tăcerea şi singurătatea. Depăşisem problema cu întunericul, dar acesta era un şoc mai puternic. Eram singură cu mine însămi şi era linişte.

Când mi-am dat seama care este motivul acestei frici, m-am bucurat şi L-am lăudat pe Dumnezeu. Ştiam că eram liberă.

Totuşi nu eram obişnuită. Am deschis geamul să aud zgomotul traficului de afară şi m-am ghemuit pe patul comod din cameră şi am lăsat radioul să meargă încetişor ca să am un zgomot de fond. Dar nu am putut să dorm. Mă răsuceam în pat de pe o parte pe alta. Nu era din cauza căldurii. Instalația de aer condiționat a hotelului era o binecuvântare după nopțile fierbinți îndurate în Lard Yao. Cauza agitației era patul prea moale, în cele din urmă, m-am dat jos din pat, m-am ghemuit pe podea şi am reuşit să adorm.

A doua zi l-am convins pe domnul Coleshill să mă lase să vizitez magazinul hotelului. Am cumpărat câteva dulciuri şi m-am plimbat până la marginea ştrandului de la hotel, uitându-mă la mulțimea de oameni bronzați ce înotau în bazin. Râdeam singură de fericire. M-am gândit apoi la Jenny şi Hannah şi la celelalte, dar a trebuit să alung aceste gânduri. Nu puteam să le stăpânesc, prea multe aveam în cap.

În spatele meu, domnul Coleshill mă zorea.

— Hai! înapoi în hotel!

— O, lăsați-mă să stau, vă rog! Nu o să mă recunoască nimeni.

— Cu părul ăsta? şi arătă cu degetul spre părul meu lung, în dezordine. Toată lumea te va recunoaşte! Hai înăuntru!

Ne-am dus la casa unei femei din Ministerul de Externe pentru a servi cina. A fost foarte drăguță cu mine. Când m-am aşezat la masa frumos aranjată, am izbucnit în lacrimi şi a trebuit să părăsesc camera. Toate acestea se petreceau cu o oră înainte de a porni spre Anglia. Nu mai văzusem ceva atât de drăguț.

Aceste stadii erau toate importante şi mă bucur şi acum că l-am întrebat pe domnul Coleshill dacă m-ar putea însoți pe perioada acomodării. Dar acum începeam să-mi doresc să merg acasă.

Ştiam că Ian Smith zburase şi el la Kuala Lumpur şi m-am hotărât să iau legătura cu el. Nu trebuia să vorbesc cu nici un reporter dacă nu voiam, după cum îmi spusese domnul Coleshill, dar editorialul „Daily Mail" se oferise să-mi plătească zborul spre Anglia. Am aranjat să-l întâlnesc pe Ian Smith la aeroport.

M-a încurajat şi a fost bun cu mine, aşa cum fusese tot timpul de când ieşisem din închisoare. îi voi rămâne îndatorată totdeauna. Datorez multora recunoştinţă şi nu voi putea să le răsplătesc, dar el a fost un caz deosebit. Nu ştiu cum m-aş fi descurcat în acele prime câteva zile fără el.

In avion am avut locuri la clasa întâi, care erau aproape toate goale. Ian Smith mi-a explicat că nu era nevoie să vorbesc dacă nu vreau. Dacă doream să dorm până acasă, va merge să şadă pe fotoliul din capăt.

— Ei bine, am sugerat eu, nedorind să par nerecunoscătoare. O cană de ceai merge întotdeauna, nu-i aşa?

Pe când îmi sorbeam ceaiul, mi s-a părut că ceva se deschide în mine şi i-am spus povestea vieţii mele, chiar de la început, cu lucrurile ei rele şi bune. I-am vorbit ore întregi de copilăria mea, de familie, de James, de arestarea mea, de Hannah, Jenny, Maria — absolut totul. I-am vorbit despre Isus şi ce a făcut El în viaţa mea, despre Valerie, Mary şi Linda. I-am împărtăşit speranţele şi temerile mele. Am spus tot ce ştiam şi Ian Smitn mă asculta cu răbdare. Doar o mică parte din ce i-am spus a cunoscut lumina tiparului. Ian Smith era bun şi înţelegător cu mine şi sunt sigură că toate aceste vorbe pe care i le-am spus au constituit o altă etapă prin care trebuia să trec înainte de a mă întoarce în lumea din exterior. Dumnezeu mă călăuzea pas cu pas şi-mi dădea oamenii potriviţi care să mă ajute în fiecare etapă.

Ştiam că va fi lume multă pe aeroportul din Londra. Paul McCartney se întorcea în aceeaşi zi, după ce fusese arestat în Japonia pentru deţinere de droguri. Când m-am uitat afară, am zărit o mulţime de reporteri.

— Toţi aşteaptă avionul acesta, nu pe cel al lui McCartney, zâmbi Ian Smith. Numai după douăzeci de minute m-am simţit în stare să mă ridic de pe scaun. Tremuram de frică. Nu din cauza reporterilor. Era conştienta copleşitoare că în sfârşit eram acasă. Coşmarul se terminase.

În cele din urmă, un şef de poliţie urcă la bord. Era solid, prietenos şi nu era înarmat.

— Draga mea, te simţi bine?

— Da, sunt bine... Dar nu pot să cobor... Nu pot să părăsesc avionul. Era foarte înţelegător.

— Uite, draga mea. Cei de afară sunt prietenii tăi. Sunt de partea ta. Şi în caz de altceva, am 200 de oameni gata să te escorteze prin aeroport. Iar unchiul tău, George Nightingale, te aşteaptă după colţ.

Deodată m-am calmat şi m-am ridicat. Am coborât din avion, i-am împins la o parte pe reporteri şi mi-am făcut loc prin mulţime. Poliţistul care mergea alături de mine murmură:

— Du-te numai, du-te... nu păţeşti nimic.

Apoi la capătul pistei l-am văzut pe unchiul George, care venise să mă întâmpine şi să le aducă pe mama şi surorile mele. Arăta minunat cu părul lui alb, strălucitor şi cu zâmbetul larg.

Am început să alerg spre el, uitând de mulţimi, de poliţie şi de reporteri. Mi-am deschis braţele larg şi am luat-o la fugă spre el, strigând şi râzând în acelaşi timp. M-am aruncat pe jumătate ameţită în braţele lui, plonjând în viaţa care-mi mai rămăsese de trăit.

Post-scriptum

La câteva săptămâni după eliberarea mea, Luciile mi-a trimis un articol tăiat din ziar. Maria fusese chemată la Curtea Supremă pentru a i se pronunţa sentinţa. Fotografia din ziar o înfăţişa pe această biată femeie cu o figură tulburată şi în picioarele goale în afara unei celule de tribunal. Curtea hotărâse eliberarea ei. A fost trimisă înapoi în Spania.

Hannah, Jenny şi Chris sunt încă la Lard Yao şi îşi ispăşesc pedepsele.

În momentul scrierii acestor rânduri, Linda şi Mary se mai duceau încă la audieri la tribunal. În câteva luni, vor şti şi ele ce pedeapsă vor lua.

La trei luni după revenirea mea în ţară, mama mea L-a primit pe Isus în viaţa ei. Avea cincizeci şi opt de ani, era într-o bună formă fizică, activă şi foarte fericită că mă are acasă după o absenţă atât de lungă. După câteva săptămâni s-a îmbolnăvit şi, după trei luni, a murit. Nu ştiu de ce a îngăduit Dumnezeu să moară, dar îi sunt recunoscătoare pentru lunile pe care le-am petrecut îngrijind-o. Au fost cele mai frumoase momente petrecute cu ea.

După câtva timp de la moartea mamei, am mers în America. Fusesem invitată de organizaţia Prison Fellowship, grupul iniţiat de Chuck Colson, de care auzisem prima dată în Lard Yao. După ce m-a vizitat în Bangkok, Kathryn Grant a spus despre situaţia mea celor de la organizaţie şi ei au început să se roage şi mai insistent pentru mine. Nu mică le-a fost mirarea când au auzit că, doar la câteva săptămâni după ce m-a vizitat Kathryn, am fost eliberată. Am petrecut două luni cu organizaţia şi m-am întors de acolo cu o şi mai mare dorinţă ca experienţele mele din închisoare să fie folosite de Dumnezeu pentru a atinge alte vieţi din închisoare. în ianuarie 1981 m-am alăturat personalului de la Prison Christian Fellowship, organizaţie pentru fetele din Marea Briţanie şi de atunci am lucrat cu acest grup pentru prizonierele din închisoare şi familiile lor. Preocuparea mea pentru soarta altor prizonieri şi profeţia pe care i-a făcuţ-o Margaret Cole regelui Thailandei despre viitorul meu s-au împlinit.

Misiunea mea se întinde la închisorile şi penitenciarele din întreaga Mare Briţanie. Le împărtăşesc prizonierilor experienţele pe care le-am avut în închisoare şi dragostea lui Dumnezeu. De asemenea, mă duc pe la biserici şi

grupuri de părtăşie, încurajându-i să se roage pentru cei închişi şi pentru ca creştinii să se implice tot mai mult în lucrarea cu închisorile.

Pe parcursul acestei cărți, am putut să mulțumesc multor oameni. Mai sunt însă mulți alții care m-au ajuțaț şi m-au încurajat în multe feluri în timpul evenimentelor descrise în această carte şi care, din diverse motive, nu au fost menționați. Pe unii dintre ei nici nu-i voi cunoaşte vreodată, aşa că mă bucur să am acum această posibilitate, să mulțumesc public fiecăruia dintre ei.